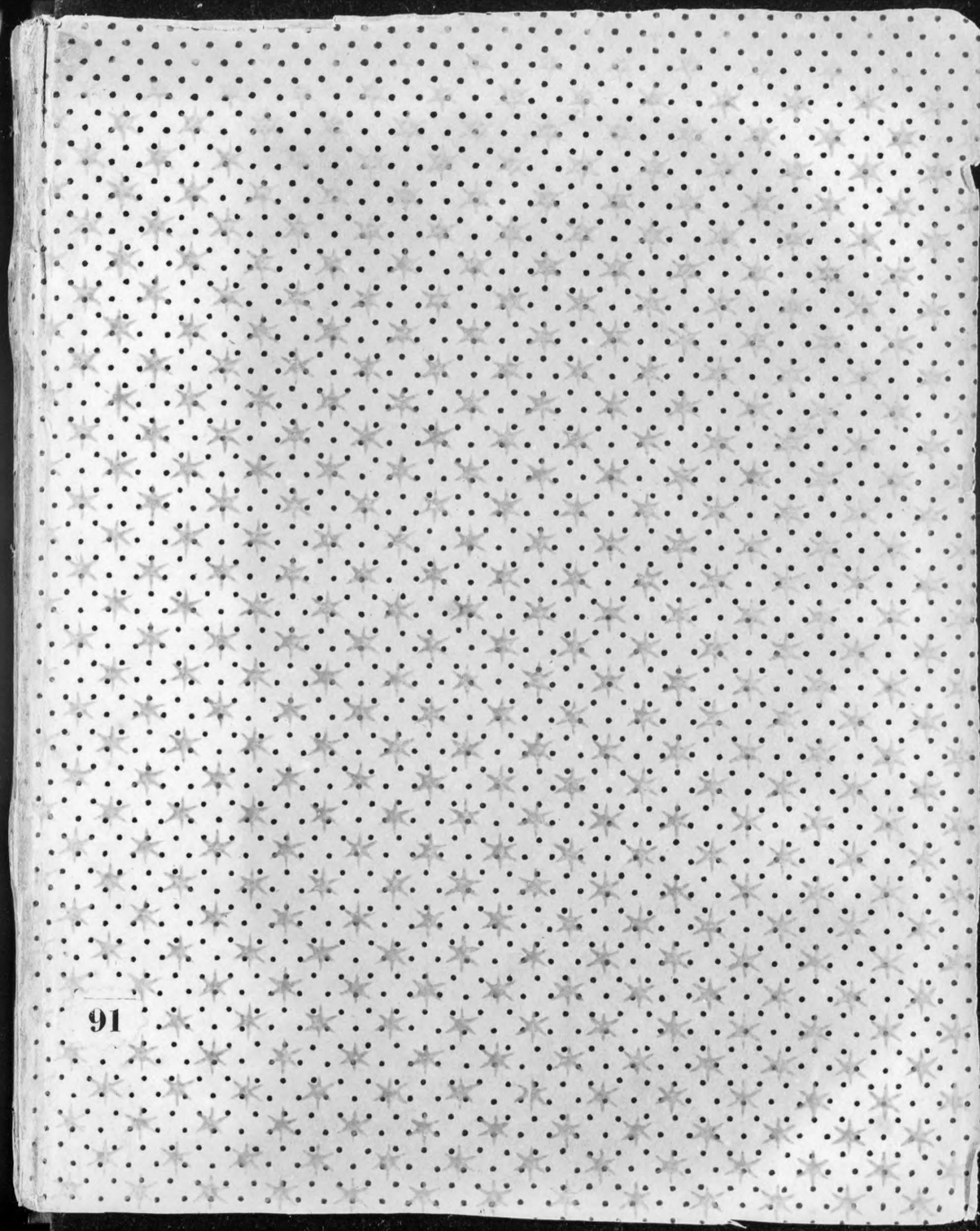
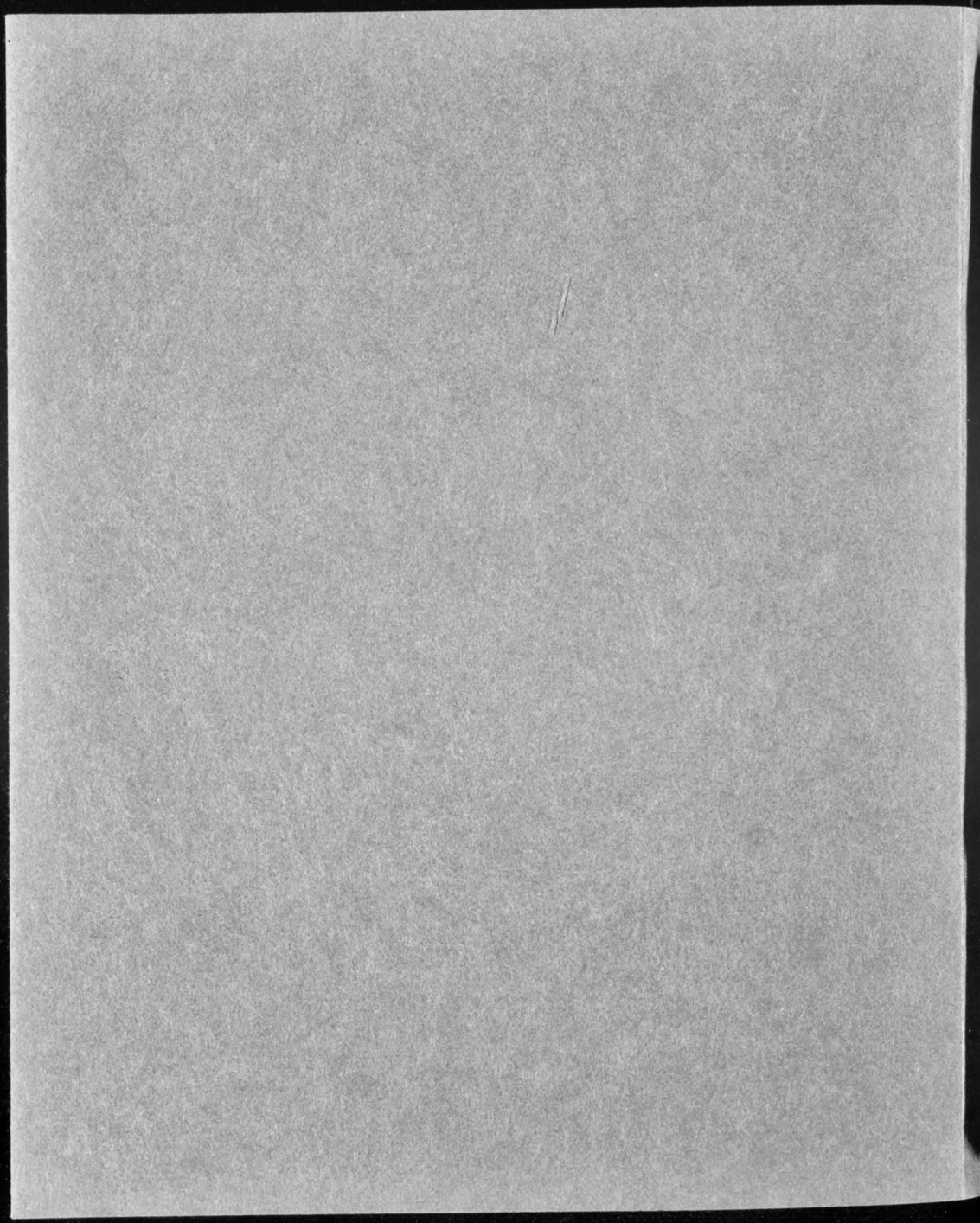

UBL: BKNOOG 91

bknoog

91

Boekenoglen
91.

Een Schoone en Wonderlijke
HISTORIE

1809/

V A N

VALENTYN EN OURSSON,

De twee Edele vroomen Ridder, Zoonen van den Mogen-
den Keyzer van *Grieken* en Neven van den Edelen Koning *Pepyn*,
toen ter tyd Koning van *Frankryk*.

Uit het Fransch in het Nederduitsch overgezet.

Van nieuws overzien en verbeterd met eenige schoone Figuren.

Te AMSTERDAM, bij
B. KOENE, Boekdrukker in de Boomstraat.

(4)
geflagt) en van hun heider leven. Het is
waarachtig dat koning Peppin had een Suster
geheten Belesante / schoon en bedaght / sy
had den koning haren Broeder seer lief; 't is
gebeurd door de goede naam / dat sy geprezen
werd / soo wel van groote als ook van de
kleine. Die maar liep so ver / dat keiser A-
lexander van Constantinopolen self hoorde
van Belesante / die ontferken werd met haar
liefde / so dat hy toog na Frankryk met een
grootten staa van veel Hertogen / Grafen /
Prinsen en Edelen / elk op 't kostelyste. Doe
ordineerde de keiser eenige van syn Heeren tot
Ambassadeuren / om aan den koning van
Frankryk te senden en te versaken syn Suster
Belesante aan hem te geven ter Eyt. De
Koning dit hoorende / was seer verulph so
dat hy al syn Heeren by hem heeft vergaderd
en hare doen openen de mening van den keiser
van Constantinopolen / die met den koning
besten hadden dat men de keiser u begeerte
soude toestaan. Dit besloten wesen de heeft
men de Ambassadeuren doen horen by den ko-
ning / deselve aldus aansprekende: Gy
Edele Heeren / gy sult u verdoemden en
segge den Hooggeboeren keiser Alexander /
als dat ik met mijn Heeren bestoten heb syn be-
geerte te volgen. Dese maere is dooz al het
Land geseen / daar dooz groote blidschap is
gewest / en dat omde groote alliantie tusschen
de keiser en de koning van Frankryk. Als
de sake gesloten waren / is kort daar na de
Bruilof gehonden met groot genoegen en see-
ste / daar was ailes dat men bedenken mogt.
Dat Feest duurde een maand lang. Als dese
Feeste gedaan was / nam de keiser met alle
syn Heeren dorlof van den koning Peppin / liet
syn Schoonbroeder / om na Constantinopo-
len te reisen met de schoone Belesante syn
Huisbroeder. De koning Peppin liet syn Hee-
ren bereiden / om den keiser met syn Suster
te geleiden / al die te hoven bleven schreiden
seer om 't vertrek van de schoone Belesante.
De koning Peppin geleide de keiser met een
schoon geselschap / tot dat sy kwamen op de
Baben daar de keiser te scherp soude gaan.
Doe nam den keiser dorlof van den koning /
betanste hem seer voor de eer / dat syn Edel-

heid getonkenteert had syn Suster hem te ge-
ben tot een Huisbroeder en van alles dat hy
hem en syn hof bewesen had. Na dese woer-
den heet den keiser de koning in syn armen
genomen en hem gekust. De koning seide:
hoogbemoogende Heer / gy sult weten dat
ik u Edelheid ontbangen nog clere gedaan
heb / als u liefschijne Majesteit toe be-
hoord; dog de geatie en dankbaarheid die u
Edelheid my bewesen heeft / dat u Majes-
teit behiefe te wille heb en myn Suster tot
Gemaalme. so wil daer op vast staan / dat
ik u nu hoor al sulke vlyend wesen sal en be-
reid tot alle plaatsen boor u myn lyp te se-
ren in de abonturen van der dood. Daer
na ging de koning tot syn Suster Belesante en
seide myn alderliefste Suster / laet u dog ge-
denken van wat Geslagt gy gekomen syt / re-
geerd u also dat het bloed van Frankryk / eer
daarvoor hebben wag / want gy sult in byern-
de Landen te sen van Vrienden en Maagen /
regeerd u by wyse Vrouwen / en bewaerd u
boor kwade raad of ligelikh te geloben / op
dat gy niet in zwaerigheid en konit / en nau-
haat in de armen en kustes met weenende ooz-
gen om haar vertrek wille. De Edele Vrou-
we Belesante was 't herte also bang / dat sy
niet een woord spreken kon. Doe namen alle
Vrouwen en Jonkvrouwen / die daar wa-
ren / edel en onedel. Daar wierd wemgen
teaan gelaten aan alle syden / boven al van
de schoone Belesante. De koning keerde na
Frankryk met syn geselschap. En de keiser
ging te schep met syn Bruid / de wind was
den keiser so behwaam / dat hy in korten tyd
kwam te Constantinopolen / daar hy seer eer-
lyk ontbangen werd en in 't intreken van syn
Land / werden van bezcheiden Daiten eeni-
gerlei Datamenten gespeeld en bygd heb-
ben / dat hier te lang om te schryben is / maer
elk as hit duurde niet lang / de groote eer die
de schoone Belesante gedaan werd / die ver-
anderde in droeffnisse / weenen / kermen en
klagen / want de goede Vrouw Belesante dooz
een valschen Ridder begraven en wt hit gesel-
schap van de keiser haar Man besjaagd
werd / so gy hier nog hooren sult.

Hoe

(5)
Hoe een Ridder des Keisers van Con-
stantinopolen, op de Keiserinne
verliefde.

Het II. Capittel.

In de Stad van Constantinopolen was een
Ridder daar den keiser syn vrouwen op
sette / als dat hy hem van niets verhef bo-
ven al syn Heeren die toen ter tijd in syn hof
waaren / ja maaken hem Regent van Con-
stantinopolen / en van syn hof een opperste
Geheimraad / van welke weldaden den keiser
daarna kwalijk geloond werd / van dese val-
sche Ridder / niet bedenkende de eer en hoogheid
die de keiser hem gedaan hadde. Op een tijd
so werd desen valschen Ridder ontfoeken met
kwade begeerte op de keiserinne: haar siende
alleen in de saal / seide hy hem by haar / be-
gon de goede vromte aan te sien met byzandende
liefde / daar as dese Edele Belesante geen ag-
terdocht had / want sy erin van leven was.
Daerna gebeurde 't dat hy sittende by de Ede-
le vrouwe / sprak in deser manieren: O! mo-
genne en hooggeboorne vrouwe / ik ben u oot-
moedige Dienaar / u edelheid behiefe my te
hooren spreken en verstaan een sake die ik u
segge sal / en langen tijd in mijn hert gezagen
heb / dat is dat ik in u liefde behagen heb / so dat
ik nagt nog dag rusten kan / en wanmeer ik
uit mijn slaap gekomen ben / mag ik eeten
nog drinken / a's ik denk op u schoonheid;
nu bid ik u edelheid my te ontbangen tot u
Dienaar in liefde: O! mijn Beminde die in
alle dencken vermaerd sijt / wild dog de ooz-
sake niet wesen van mijn dood / wild my ver-
troosten en ontfemen: op sulke conditie dat
ik u Edelheid getrouw sal wesen tot 'er dood:
hier mede zwoeg de Ridder: en de keiserinne
antwoorde seer eerlyk: Ha! gy valsche ont-
trouwe Ridder / hoe sijt gy so kint / dat gy
dozt sulke sletnige woorden spreken tegen
des keisers eere / die u van niet so hooglyk op-
geboed heeft tot eere en hoogheid boven alle
andere Heeren die in syn hof sijn? Doe sijt gy
gekomen tot dese maledictie / dat gy soude wil-
len wesen de oozsake van ons beide verdoeme-
nisse; Gode wil u immermeer gehengen dat
het bloed van Frankryk ontcerd soude wesen

dooz my. O valsch vermaledyde Mensch /
aansiet wat gy doet / wild gy my ontceeren /
mijn lighaam in schande / en mijn siele in de
eeuwige verdoumenis byngen: bevrader / laet
baren u kwaad voornemen / want van my
sult gy geen troost verwerpen / ik raad u sulke
woorden niet meer te spreken / of ik sal den
keiser de saak te kennen geben: gaer van my
gy vermaledyde / spreek niet meer a sulke
woorden. De Ridder was bedroeft en be-
schaamt van dese woorden / dozt niet een
woord meer spreken / en is so gescheiden van
de keiserin / beliaagde de groote sotheid die
hy begomen had / en vreesde dat hy ver-
jaagt sou warden / en sijn eer en hoogheit
verlieten mogt: daar dooz sijn liefde in
bevrader veranderde / en de keiserin nog
groot syden aan deed.

Hoe de valsche Ridder de Keiserin
voor de Keiser van Overspel be-
schuldigen.

Het III Capittel.

Den Ridder sozgende dat den keiser sou
komen te velen syn onbehoorlyke lief-
de tot de keiserin / so heeft hy (om sijn schan-
de te bedeliken en de dood te ontgaan) bedagt
een schandelyk bevrader tegen de keiserin / en
om 't selve te beter verwe te geben / so is hy op
een Hemelwaertsdag gegaan in 't hof by den
keiser spanceren / aiken sijnde heeft hy toe
de keiser geseid: mogende Heer / hoewel ik
niet en twyffel of de reden / die ik u Majesteit
te verklaren heb / u droeflyk ja ongelooflyk sal
wesen / nogtans dewyl ik al mijn welbaren /
eer en vermogen van uwe Majesteit ontban-
gen heb / so is het meer als rede dat ik u eer en
welbaren boozta / ook verhindere en tegen sa
't gene dat sou mogen strekken tot u nader /
al sou 'er mijn leven aanhangen. De sake mo-
gende keiser is van groote importantie en so
schandelyk dat ik my ontstel en schaam dese be-
te verhalen: want sy die u Majesteit verhoor-
ren heeft tot keiserin en so hooglyk verheben
hebt / is de geen die sulke weldaad vergeeten
heeft en haar in hoererye te buiten gaat: het
kwaadste van allen is / dat sy soekt u verfoen
met behandighen van kant te seipen / om in

meerder byheid haar Voerdom te plegen. Hierom Heer keiser liet by tyd toe / ik sulks voertende / heeft mijn gemoed en conscientie niet gerust voor en aler ik u Majesteit 't selve heb te kennen gegeven. Dese valsen Ridder sijn woorden gelandigt hebende / is weg gegaan / heeft des keisers gelaat gantsch ontscheid geweest / omdat hy de valse Ridder te veel gehoos gaf / niet twyfelende of 't was waar het geene hy hem gesegd had. De keiser in sijn Hofkomende / deed niet als fugten / welk sijn Herren gewaar wordende / fogten de oorzaak hier van te weten en hem te vrede te stellen / maar te vergeefs: want hoe de keiser meer in hem selve overleide de schande / die hy meende dooz sijn vrouwe geschied te sijn / hoe hy meer ontseefte werd / dat hy ten lesten niet langer sijn gezinschap kon bedwingen. Toen is de keiser in sijn kamer gegaan / haar vattende by het hoofd / heeft te aarde neder geschooten en getraceerd dat 't bloed hiar over 't aengesigt liep. De schoone Belesante ober dese wreddheid bitterlyk schrepende / vzaagde sy den keiser / welke de oorzaak sijns toornigheid was / dat hy haar dus slog / want ik sulks niet verdiend heb / dooz dien ik u Edelheid geen ontrouw bewezen heb / maar ter contrarie gesogt u majesteit met hie en siel te behagen. Daar op de keiser antwoorde / ha valse Voer / van u eerbaarchheid ben ik wel geïnzymmeerd / so dat ik den dag en aen verbleek dat ik kennisse aan u kzeeg / en sloeg de Edele Vrouw wederom met sulken toornigheid / dat sy haar kragt verloor / so dat haar Staat-dogters niet anders wisten of sy was dood / dies sy sulke een getoep maakten / dat 't de Heeren hoorzen en in de kamer kwanen lopen / daar of dat een van de Heeren de schoone Belesante op hielp: de andere spzaken de keiser toe / seggende: o! mogende Heer / hoe hebt gy so feilen hert dat gy u Vrouw verdoen wild / die van alle menschen geprezen word en nooit in oneer bevonden is geweest / dus hebt gy haar met onrecht geslagen. De keiser seide / ik weet hoe sy haar leven leid tot myn schanden / dus heb ik vooz myn genomen haar te doen sterben een schandelyke dood / en ik rade niemand daar tegen te seggen / want ik sal haar 't leven benemen en al haar possessien en erfentijse. Doe spzakte een

wys Heer tot de keiser: Mogende keiser / aansiet en overdenkt wat gy doen wild / gy wet dat de Vrouw die gy getrouwt hebt / is de Suzter van de koning Peppin / een magtig en moedig Heer / groot van heeten / en indien gy iets laet misdoen aan sijn Suzter Belesante / het sy schade of schande / hy is een Man om hem te wreken / by sulken manieren dat alle u lannen bedozven sullen worden en menig Edelman verflagen sal sijn / en u persoon verjaagt sal worden uit u landen / dat een groote schande sal wesen: en dat meer is / so is dese goede Vrouw geboren met de band der natuuren aan u Edeheid / dus is 't sozgelijc dese Vrouw te misdoen. Na dat dese goede Heer sijn woorden gelandigt had / so viel Belesante op haar knien vooz de keiser haar. Man / spzakkende met schrepende oogen: o! Myn Heer hebt medeliden met my / wat ik nooit van myn bagen gedacht hebt / dat tegen u hoogheid sou u ogen wesen / indien gy my niet ontfermen wild / so wild ontfermen de vzugt die ik draag / voar af my God sal ontbinden en my verlossen: ik bid u oetmoedelyk / wild my in een tooren setten / ter tyd toe dat ik ontbonden ben van de vzugt die ik draag: en so haast als ik verlost sal wesen / doer dan met my wat u belieft. De keiserin dus met schrepende oogen / fugten en kerren spzakkende: so was daar niemand so hart of hy moest traven laten / of was bevangen met barn hartigheid / maar des keisers hert was zo ontsloken van gezinschap / spzakte: gy ontrouw Vrouw / ik mag my wel beklagen dat gy met 't kinde sijt / want ik ben so geïnzymmeerd / dat ik u geen genade doen en sal: want dooz u ongezouwheid hebt gy my begeben en een ander verhooren. Als de Heeren sagen dat den keiser om geenderhande saken sijn gezinschap breeken nog cesseren en wilden / so hebben de Heeren den keiser uit de kamer van Belesante met schoone woorden in des keisers paleis geleid / maar de Vrouw is gebleven in haar kamer / wens aangesigt met bloed geberft was / dog de Vrouwen hebben haar schoon water gebragt / om haar te wassen van den bloede. Hier en tussen is Blaudemijn haar kamerling gekomen / ziende sijn vrouwe aldus gehantceerd / seide hy: eilaas lieve vrouwe / ik zie wel dat gy verdoen zijt / nu

en bid ik dat den persoon moet vermaledijde wesen die u dat kwaad heeft bereid / neemt tog een nuttel geand en vercrookt u / wild my geboven en berouwen / ik sal u in Frankrijk by u Broeder den koning byngen / die u my te bewaren heeft gegeven / geloof mijn raad en reisen wy weder in Frankrijk / of sijt seker / de keiser u hontelint sal doen schande en oneer. Doe spzakte Belesante / ha Blaudemijn goede vriend / dat ik so reisen sou dat waar my groote schande / want men dan met reden had te seggen / dat ik aan de saak schuldig waar / ik heb liever de dood te sterben vooz al de wereld / dan schande te hebben / daar ik gmoel in ben / dat weet de Almogende God. De keiser sitende in sijn taal met sijn Heer en sijn gezinschap wat oerfande / deed hy ha en sijn Vrouw / die daar gebagt wierd / en so als hy haar sag / werd sijn hart bevende / so ontzag hy den koning haar Broeder / da hy haar niet misdoen doost / maar spzakte: Gy ontrouw Vrouw / hy u is mijn eer verlooren / so moet my God helpen / ten waar dat ik 't niet en liet om u Broeder / ik ou u levendig doen verbranden / maar om des konings wil sult gy op dit pas u lijf ehouden / dog ik beiaft u nu uit a le mijn Landen te vlieden en moezen uit de Stad / indien ik u daar binden / so sal ik u van sonden aan doen sterben een schandelyke dood / so doe ik ook alle de geenen weeten die in mijn land sijn / dat niemand so hoen sy die u verliesen of geselschap houden / op hun lijf te verliesen / dan alleen Blaudemijn / die gy met u uit Frankrijk vragt / gaat van sonden aandaar 't u belieft / want gy u leven mijn hebde niet meer verterwen sult. De edele Vrouw sou haar gaarne verantwoord hebben / maar de keiser wou niet om woord van haar hooren. Doe is van sonden aan dooz 't gebod des keisers de edele Vrouw gescheiden van den keiser en andere Heeren / oozlof remende met groot fugten en schreijen / en seide: Edele keiser en Heer / ik heb nooit gedaan dat u Hoogheid of u eer te wa mag gaan / adieu mijn Heeren / ik blijf u getrouwt tot in mijn dood / adieu mijn Heeren en Vrouwen / dit scheiden valt my al te zwaar / och helaas! of ik van mijn kinderen verscheiden waar / en dat de War-

de haar opende / so soude ik mijn siel geben en offeren de Almogende God / en mijn lichaam in de aarde om te verrotten. De Heeren en Vrouwen dese woorden hoorende / waren in ser groote verlegenheid / sonder alieken den keiser / die so onseefte was met gezinschap / dat hy geen woorden en agte / nog medeliden met haar had. So is dese edele keiserin met haar Dienaar Blaudemijn opgeseten te Paard en reed in de Stad. Als de edele Vrouw in de Stad gekomen was / so rees daar een groot rumoer onder 't Gemeen om haar vertrek en scheiden / ja 't gekijst was so groot dat het niet te beschrijven is / elke liep om oozlof te neemen / so wel Mans als vrouwen / haar Gode bevelende / maar sy doosten haar niet verder geleiden dooz 't gebod / dan tot de poozten van dese Stad. Dese Vrouw die so deelijc bevraden was van de Ridder / heeft haar weg genomen na Frankrijk / en so haast als sy uit de Stad was en kwam op 't wyde veld in schande en oneer verjaagt / so bracht sy de afkomst daar sy afgekomen was en haren Hooge staat daar in sy geweest was / ziende dat het forttuin so verkeerde / seide sy: eilaas waarom wogte de dood dus langer / dat sy niet en komt om mijn dunkt ten einde te byngen? och ter kwaader tijd ben ik gebooren / ik ongelukhige vrouwe op dese aarde / alle mijn dagen sijn nu geset in fugten / kerren / klagen en weenen / mijn laggen is in schreijen veranderd / mijn singen met dunkt bereid / mijn spzaken in zwippen / in sree van mijn gonde kleederen / sinweelen en sijn lakenen / daar dit ongeballige lichaam mede vercierd plag te wesen / sijn verkeerdt in snode kleederen / als een arme Dienstmaagd: vooz mijn kostelyke stienen / die niet te taxeren waren / daar vooz moet ik nu gaan doolen in vzende landen als een bedrukte vrouwe / bedekken mijn kleederen met tranen / op dat mijn leven ten einde komen mag: o! gy Schaapherders aansiet mijn groot verdriet daar ik in gefet ben: och had Godt genadig belieft dat ik geweest had van sulken kleine afkomst / dat ik was de armste vrouwe van die op aarde sijn / op dat my niemand en kende in dese elende en armoed; och eilaas waarom beschynd my de Son? och waarom

gaet de aerde niet op om my te verffinden! want mijn leven niet en is dan scheypen fugten en kermen / en myn oog en sullen niet wesen dan een fonteyn van tranen: O valse forrayn / ik behoer u wel te vermaledepen dooz u ben ik verjaegt / en ben de allebedroefste die op der aerden leeft: och myn broeder! wat sult gy denken als gy dese tydinge hooren sult? gy sult wenschen dat ik niet geboren geweest en had; en aldus beklagende haer verdriet / zo begon sy te zwypen en was byna van den paerde gevallen. Als Blandemyn dit gewaer werd / zo trad hy om haer op te houden en zeide: O! myn lieve vrouwe / neemt geduld en vertoost u / steld u herte in Gode / hy sal u vertroosten / also waerachtig als gy in dese saken onschuldig zyt. En dit seggende / sag Blandemyn een schoone fonteyn / daer hy Belefante by vzag en te rusten. Nu so wil ik hier zwypen van de Edele vrouwe en spreken van den verrader die ook verhard was in syn vermaledepde boosheid.

Hoe de valse Ridder vervolgte de Vrouwe Belefante, om met haar zyn wille te doen.

Het IV. Capittel.

Als de valse Ridder sag dat de vrouwe gerepft was / nam hy daer haer te volgen / met zyn dienare van hem gaen / trof andere kinderen aen en reed so hard als hy kon / en was gde al die hem te gewoet kwamen / of sy geen vrouwe gezien hadden? en rindelph wierd hem de weg gewezen: aldus zo reed hy na een boschagte daer de schoone Belefante by een fonteyn sat met haren dienare Blandemyn / en daer wat te rusten / want sy seer vermoeit was. Sy dus sittende / beschreefde haer avontuur die haer gebeurde / so seide Blandemyn: Och mijn vrouwe steld u te vreden / God sal u vertroosten. Ondertuyt kwam dese snode Ridder by de vrouwe / maer sy heide hem niet omdat hy bekleed was / vooz dat hy nader kwam / doe werd se al zingende / sprekenbe: o Godt / nu zie ik hier komen den verrader die my in dese elende gebzagt

heeft / ik heb gzoote zoze dat hy hier komt om my te onteeren. Doe sprak Blandemyn: O! mogende Keyserin / weest niet veru aerb / indien hy hier komt om u iets kwaeds te doen / sal ik my tegen dien verzader setten en beschermen u tot 'er dood: al sprekenbe naderde de verzader / zedende van zyn paerd / gzoete haer zeer hooglyk / seggende: indien gy my wild consentieren mijn begeerte / ik sal so veel doen dat de keyser u weder omvangen zal en u in meer heerlijkheid stellen dan gy ooit geweest hebt / want ik doe t om u eere en profyt. Na vermaledepde Creature / zey de Edele vrouwe / wier vooz zou ik u lief hebben: want dooz u gzoote valsheid ben ik in dit verdriet genomen / gy hebt my in dese droefenissen geuzagt. O myn Edele vrouwe / zeyde de valse Ridder / laet zulks te spreken / dooz my kond gy weder Keyserinne worden: Deese woorden zeggende negde hem de valse Ridder om haer te kussen. Als Blandemyn dit zag / schoot hy voozden Ridder en gaf hem zulken slag dat hy ter aerden viel. Sprak twee tanden in zyn mond. De valse Ridder stond op / roog zyn zweerd uit om Blandemyn te slaen / maer hy nam zyn Zabelyn en bevogten malhanderen / so datse beide zeer gewest waren. Aldus begtende kwam een Man upt vzeemde Landen / die sprak: Gy Heeren laet staen u begten / wild my zeggen u geschilt / opdat ik hooren mag wie dat van u beyde regt of onrecht heeft. Och! zey Blandemyn / laet ons begaen / ik wi met dese verzader geen pelys maeken / voor al eer ik hem ter dood geozagt heb. Liebe vrend / sey de Edele vrouwe tot de koopman / wild ons bystaen / desen valse Ridder verholgt my om myn eere te benemen tegen myn dank / 't is de valse Ridder die my verraden heeft tegen den Keyser / zo dat ik upt zyn geselschap bezitooten en upt zyn Landen gebannen ben en dat dooz zyn valse woorden. De koopman horrende dese woorden van de edele vrouwe Belefante / had medelyden met haer / sey tot de Ridder: Laet staen u gebegt / raelt de Edele vrouwe niet / dat de Keyser van u kwaed opset wel geïnfozmeerd wierd / hy sou u een schandelphe dooz doen sterben. De valse Ridder verstaende dese koopmans taal / ket zyn begten en bloed /

't bosch want hij hadde gemeend dat hij tot syn meening soude gekomen hebben / maar hy hadde een saak onderwonden die hem kwalijk behaem / syn verraad wierd ons namaals ontdekt / als gy hooren sult. Na dat de valse ridder geweeten was / bleef de schoone Belefante in 't bosch by de fonteyn / met Blandemyn zeer beduyt. Blandemyn was seer gekweest / en verboud syn wonden als hy best mogt. De koopman seide tegen Belefante: eplatie vrouwe ik sie wel dat gy van dien valse ridder verraden syt: ik bid God dat hy mij wil geatie geben / dat ik syn verraad mogt uitbrengen / en sijn dood verbolgen tot u eere / ik wil u God bedelen / die u vertroosten wil in u verdriet. Blandemyn hielp sijn vrouwe te paerd / en sat ook op / en reed in de herberge die daarbij was / daer bleeben sy rusten agt dagen lang om Blandemyns wonden te genesen. Doen hy genesen was / stelden sy haar wederom te reisen na Frankryk / doe begon de schoone vrouwe te fugten en te kermen met groot verdriet / seggende tot Blandemyn: wat sal de koning Peppyn mijn broeder seggen / als hy hooren sal de nieuwe mare van myn verdriet baer ik in geset ben / soo schandelyk verjaagt uit des keisers geselschap / als een wyf die onrechtlyk geleest heeft by haar man; ach / ik ben in gzoote forge dat mijn broeder die sake geloovent sal / en mij een schandelyche dood aan doen sal / meenende dat ik hier aan schuldig ben. vrouwe / seide Blandemyn / hebt geen forge door u broeder / 't en is geen sake om te gelove; uw broeder is wyf / wel voorsien van goede raadslieden / om te nemen raad op dese saken / hebt vertroosten op God / die u vertroosten sal in uw kwade avonture; en aldus rijdende door verscheide landen / kwamen sy in Frankryk / passerde de schoone stad Orlens om na Parys te reisen / alwaar de koning zyn Hof hield. Aldus komende buiten de steden Orlens / in 't bosch dat seer groot en lang is / gebeurde de edele vrouwe een deerlyk avontuur / als ik verhalen sal.

Hoe Belefante baarden twee Zoonen in 't bosch waarvan de eenen heette Falentyn en den anderen Oursson, en hoe zy de twee Zoonen verloor.

Het V. Capittel.

De edele Belefante reidende in het bosch / swaar spnde van kinde / soo is den tyd gekomen dat sy niet langer reiden mogt / soo dat sy van 't paard moest vreden / haer beklagende van haar misval. Blandemyn vraagde haer: mijn lieve vrouwe wat is 't dat u edelheid dus kermt en klaagt / ik bid u vriendelyk dat gy u te vreden stellen wilt / in 't hort sullen wy wesen daer gy rusten sult: helaas / seide Belefante / neemt mij van 't paerd / en set mij onder een boom / en gaat / haaltvrouwen / die mij te vaakomen / want de tyd is gekomen dat ik niet langer ryden mag. Blandemyn heeft haer van het paard geset / en sette haer onder een hooge boom / op dre aarde / om de plaatse te beter te kermen en haer beter te kunnen binden. Doe klom Blandemyn ras te paarde / en deed groote naarstigheid in 't ryden / om vrouwen te krijgen / die de edele Belefante helpen souden. Zy kreef alleen elendig sonder geselschap van vrouwen of mannen / dan alleen God / die haer bystond / soo dat sy vaarde in horte tyd twee schoone soonen / maar helaas / de goede vrouwe had niet veel blydshap van haar twee kindere / want soo haast als sy verlost was / kwam daar loopen een groote wilde keer / seer yselijk huilen en blafen / nam een van dese twee kinderen in syn muil / en liep er mede boschwaard in. Dese vrouwe dit sien / de / was seer bedroeft van herten / niet sonder ocsake / dies sy seer weende / en begon deerlyk te schreijen om haar kind / dat de wilde beer haar kind ontnomen had / soo begon sy te kruipen op handen en voeten in 't bosch na haar kind / om dat de beer weder te ontmenen / maar helaas / het hulp niet dat sy den beer verbolgde / want sy haar kind niet meesien sal / dan door de geheugenig Gods / als gy nog hooren sult. Aldus kruipende door 't bosch / op handen en voeten / kermtende

en klagen om haar kind / dat sy sou deeryk
verlooren had; sy was soo vermoord / dat
haar een groote siekte aankwam / en werd
stompende / soo dat sy bleef leggen op der aar-
de als of sy dood geweest had. Ik zal hier
dan laten blyven om van Belesante meerder
te spreken / maare sal seggen van haar ander
kind / dat daar bleef leggen onder den boom
in 't bosch. Het geschiede op den selven
dag / dat den koning Peppyn uit Parijs reed
met een schoon geselschap van heeren / om
te reizen na Constantinopolen / by syn suster
Belesante; soo nam hy syn weg na Orleans /
en is gekomen in 't bosch van Orleans; aldaar
syn suster was verheiden van twee schoone
kinderen; maar hy wist niet dat sy soo kwade
avontuur daar in 't bosch leed. Du is 't of
't God hebben wilde / dat de koning in 't
bosch rydende / sag onder de groote boom 't
kind van Belesante alleen leggen op der aar-
de / soo reed hy na den boom seggende tot syn
heeren / siet hier tog wat ik hier vinde: o
almogende God / ik heb een seer schoon kind
gebonden: waaraegtig / heer koning / gy segt
maare / seiden de heeren. Doe seide de koning /
ik wil dat dit kind opgevoed sal worden op
mijn kosten / so lang als 't God sal laten leven.
Indien dit kind komt tot syn jaren / ik sal 't
seer wel voorsien van alles dat hem van noden
sal wesen. Doe riep de koning een van de rid-
ders / die hy last gaf van dit kind / seggende /
neem dit kind / breng het te Orleans / en laat
het doopen / soek hem een boedster / en laat hem
doen al wat hem van noden sal wesen. De
koning had wel rege dat hy 't kind lief had /
want 't was syn susters soon / al wil hy 't niet.
De ridder nam 't kind / bragt 't binnen / liet het
doopen / en noemde 't Francklyn so was ook des
ridders naam. Doe sagt de ridder een boedster /
soo de koning hem belast had. De koning nam
syn weg na Constantinopolen / om te sien syn
suster Belesante / die hy lief had. Den koning
dus rydende in 't bosch kwam Blandemijn de
koning te gemaet ryden / die een vrouwe met
hem bzagt om de edele vrouwe by te staan in
haar nood. Blandemijn de koning kennende /
verheylde seer / trad van het paard / en groette
den koning. Doe sprak de koning tot Blande-
mijn: wat ryding van mijn suster? hoe gaat 't

met haar? hoogmogende koning / beel goed te
seggen van uw suster kan ik niet / de salien
gaan niet wel / en dat dooz begraad van een
vermaledeyde ridder / die haar verbraden heeft /
waardooz de keiser uw suster verbramen heeft
n't alle sijn landen / en hadden 't des keisers
heeren niet gedaan / uw suster stond in groote
sorge dat de keiser haar sou hebben doen doo-
den. Doe sei de koning tot Blandemijn: ik
hou de keiser booz sot / dat hy mijn suster niet
heeft laten dooden: ik seg u Blandemijn / in-
dien ik mijn suster had / ik sou haar een schade-
lyke dood doen sieven. Du mijn heeren / sei
de koning / onse reis is opgefegt / laat ons we-
der heeren / ik wil niet verder reisen / ik weet
ryding genoeg van haar. Met dese woorden
keerde de koning weder na Parijs / en rydende
belaagde hem de koning van syn suster / seg-
gende: o almogende God / hoe is een man ont-
ceerd dooz een vrouwe / och latie! nu ben ik ver-
schooven en ontceerd / ik had gehoopt van mijn
suster te hebben blydschap en bzyde met de
keiser Alexander; maar ach! dooz haar is
Francklyn ontceerd. So reed de koning klagen-
de ober weg / tot dat hy kwam tot Orleans.
Als Blandemijn de koning dus sag treuen /
bzogt hy soz Blesante / liet de koning
alleen / en reed na den boom daar hy de edele
vrouwe gelaten had: maar hy vond haar
niet / waardooz hy seer bedroeft was. Doe
trad hy van syn paerd / bond dat aan een boom
en ging se soeken dooz 't bosch / daar hy haar
vond leggen in onmagt / sprekende niet dan
met groote pijn. Blandemijn hief haar op van
de aarde / met de vrouwe die hy gehaalt had;
maar helaas! 't was om niet / want sy mogt
gaan nog staan. Blandemijn vzaagde wie
heeft u hier gebzagt? ach Blandemijn / alle da-
gen was my verbruet en dzoefenis / want sodra
als gy my verlaten had / baarde ik twee sonen.
Doe kwam daer een beer lopen / nam een van
mijn sonen / en liep daar mede in 't bosch /
toe seide ik my om hem waterholgen / om mijn
kind te beschermen / maare kon niet van we-
moedigheid. O mijn vrouwe sei Blandemijn /
ik kom van den boom / maare heb geen kind
gestien. Als Belesante dit hoorde viel sy in on-
magt; Blandemijn nam haar in syn armen /
en bzagt haar weder onder den boom / daar sy
haat

haar kinderen gelaten had. Als sy haar kind
niet vond / verdreft sy groote rouw / en 't selven
dat haar hert bzeeken sou; seggende: ach /
heer keiser! gy sijt de sozsaak van mijn bez-
dziet / en dat dooz kwade raad de gy geloofd
hebt / daat ik geen schuld toe heb / 't welk u
belieft my in dit verdriet te setten / ik heb niets
gedaan daer gy schande doore mag hebben / ik
heb verlooren de soon waarmede ik van uw
swanger was; Ach / mijn lieve kinderen! ik
siet u nimmer weder / hoewel gy sijt geboren
van keiserlyke en koninglyke geslachte. Ach /
dood! komt dog / haalt my uit dit leven: want
gy my liever sijt dan 't leven. Blandemijn ver-
zooft haar / so veel hy mogt / sette haar op haar
paard / met de vrouwe die hy met sich gebzagt
had / en reden tot dat sy kwamen in een doop /
arwaar sy haar kizaam uitlegde. Blandemijn
zooften haar / waer dooz sy een weinig te
bzyde was; want / daer is geen dzooffenis so
groot op aarde / of sy passerd niet er tyd.
Als sy haar kerkgang gedaan had / doe ver-
hooftde Blandemijn syn vrouwe / hoe dat hy de
koning haar bzyder gesproken had / en dat
de koning hem gebzagt had / hoe 't met haar
was / en ik sei de koning van 't groot begraad
dat de valsche ridder bereid had. Als de koning
Peppyn dit hoorde / was hy geschoozd in syn
hare / en sprak niet een woord; daarom myn
lieve vrouwe / ben ik booz u bedugt / indien gy by
uw bzyder komt / dat gy by hem niet gesien
sult wesen want sy laat my denken dat hij u
de schuld geeft. Ach helaas! sprak sy / is 't niet
daartoe gekomen daer ik vooz gesogt heb; hoe
wel mag ik zeg en dat ik ben de veragte
vrouwe die oost geboren is / dat 't een vermale-
de dag was toen ik trouwde: ach / dat ik ge-
booren gewest was van den armste mensch op
aarde. o Blandemijn! ik wil niet na Parijs /
ik wil my setten in Gods hand / en bezee ryfen /
dat geen mensch weten sal waar ik ben: want
indien mijn bzyder my had / hy sou my doen
dooden / en ik sou my niet mogen verantwoor-
den / ik sou de schuld moeten hebben / so is 't be-
ter dat ik sijn toorn ontga. Ach / seide Blande-
mijn / wilt aldus niet klagen / uw edelheid sal
seker weten dat ik by u leven en sieven sal:
ik ben daartoe gesteld om u te dienen / waer dat
gy ryfen wilt. Daarop seide ik / ik dan u van

uw goede wyl / ik sal al mijn bezzoutwen op u
setten. Aldus is Belesante een weg ingesag in
met haar dienaar / reisende in bzyende landen /
boozwaar een deeryke saak voor soo een edele
vrouwe / te scheiden van vrienden en maagden /
in vreemde landen te gaan dolen / versood en
van haar man / en veragt van haar broeder;
helaas! is sy niet de allerbedrukste vrouwe die
hier op aarde is geboren: ik sal hier na laten
te spreken van de schoone Belesante / en spre-
ken van de Beer die 't kind weg droeg in 't
bosch by sijn jongen.

Van den Beer die een van de Zoonen
van Belesante by zynen Jongen had
gedragen.

Het VI. Capittel.

Den Beer die een van dese twee kinderen
genomen had droeg 't kind in sijn hol /
dat seer dik en duister was / in 't welk hy had
drie jonge beeren / die 't kind woude eeten;
maare God / die de spnen niet verlaat / beletten
de beeren dat sy 't kind geen kwaan dedden /
maare kande het met haar kilaan / en lieten
het met haar tongen. Als denouden beer sag
dat de jonge beeren 't kind geen kwaan dedden /
soo soog hy 't een jaar lang / doe werd 't kind
door 't boedfel van dese beer soo raauw als een
wilde beer / maare was zoo schoon van satsoen
als een mensch wesen kon. Als hy nu groot
en sterck geworden was / begon hy de wilde
beesten te verstaan / en ontfangen hem soo wel
leuten / beeren / herten als hinden / want 't
kind was vreeselijc geworden en sijn wassen /
soo dat hy niemand / so wel menschen als bees-
ten / ontsag; in dusdanige staat leefde dat
kind als een beer / tot dat hy vijftien jaar
oud was / soo dat niemand doore 't bosch doest
ryden of gaan; dat hy vond dat beide hy ter
aarde / en at 't al raauw als andere wilde bees-
ten doen; hy was genaamt Quersson onder de
menschen / om dat hy opgeboed was van een
beer / pder vreesde dese wildeman; de lieben die
daer ontrent woende / waren geraden om hem
te vangen / maare 't was al om niet / want hy
ontfing geen wassen nog messen / maare bzakt
se in stikken / als of hy een pyl in de hand had

gehad. Albus leefde desen wildeman in het bosch / als een beest / sonder kleederen aan te hebben / nog een woord spreken. Maar de schoone Belesante prinsde vast om haar twee soonen die sy beclooren had / altoos seer ernstig biddende da: hy haar twee soonen bewaren wilde. Zy reisde met haar dienaar / en is gekomen in een haven in Portugal / daar een schoon kasteel stond / daar een Heus op woonde / soo groot en sterk / dat hem geen paard draegen mocht / wiens naam was Faragus. Als dese Heus dat schip sag / is hij uit syn kasteel gekomen na de haven / en is in 't schip getreden om syn tol te hebben van de geene die daar boor by reisde / klimmende in 't schip daar de edele vrouwe in was / 't welk vol was van alle kostelike koopmanschap / soo heeft hy aangesien de schoone Belesante / die hy nam by de hand / en leidde haar in syn kasteel / by syn vrouwe / die uit Spanje was / en Blandemyn volgede syn vrouwe na. De Heus ontving haar met groote blydschap / heette haar wellesom / en belaste syn vrouwe dat sij Belesante bewaren soude met haar dienaar / maar sij was er niet beduytlic herte / als sy dagt om haar twee kinderen / soo schreeide sy soo decrijpt / als een vrouwe doen mag: waar dooz haar de vrouwe van de Heus trooste / (want sy haar seer lief had) soo dat sy eeten nog drinken mocht sonder Belesante. Een lange tyd bleef Belesante in 't kasteel in grooten dunkt en lijden. Dog hier sal ik Belesante laten / en spreken van de keiser Alexander / en van de valsche Ridder.

Hoe dat de valsche Ridder nieuwe Pagten opgezet had in de Stad van Constantinopolen, waar door zyn verraad tegen Belesante uitkwam.

Het VII. Capittel.

De keiser Alexander / na dat hy syn vrouwe verjaagt hadde beslaagde hy 't in syn herte / maar de Ridder onthield den keiser altoos in syne kwade opinie. De keiser gaf de bezrader groote magt / want dat hy gebood dat was gedaan / alsoo dat hy in de stad van Constantinopolen nieuwe acten opsette tegen regt en reben / soo was in de stad van Con-

stantinopolen een jaarmarkt / die men hield op den 15 dag van September / tot welcke de koopman kwamen uit veele landen / waermeer de tyd gekomen was om markt te houden / soo was daar ook in de stad gekomen de koopman die Belesante beschermde van desen Ridder. De keiser liet de markt bewaren na gewoonte / waartoe hy last gaf aan de valsche Ridder / met hem nemende 200 mannen / om de tolleren in te manen. De boornoemde koopman die dese Ridder wel kende / geliet hem / of hy hem niet gekend had / want hy sozde altoos dat hy syn bezraad uitbzengen soude / dies hy gaarne de koopman soude gebzagt hebben ter dood / maar hy kon niet. Dese koopman was wel geforteed van alle goederen / als van goude en syde laken / waardooz hy meer verkocht dan iemand anders / soo dat de koopman een groote sommeschuldig was. Als de markt ten einde was / sond de Ridder syn dienaar aan den koopman / om syn tol te betalen. De dienaar kwamen by den koopman / seggende / gy moet geven de tiende penning van 't geene gij verkoopt. De koopman seide / hoe is dit dat men soo een grooten tol geven moet / gaat weg / elicht niet meer van mij / dat is de ontzouwe valsche Ridder / dat hem God vermaledyde / ik hoop dat hy nog een schandelijke dood sal sterben. Ober dit seggen nam een handse dienaar een seck / en sloeg de koopman op syn hoofd / dat hem 't bloed over syn aangezigt liep. De koopman hem gelidde voelende / toog zyn zwaard / en sloeg den fergiant dat hy dood er aarde viel / waardooz een groot rumour kwam / en den koopman gebangen werd / en booz de valsche Ridder gebzagt / die hem wilde doen dooden sonder beraad / en dagt dat hij sijn tijd wel betwagt had / en sijn salie niet uitkomen sou. De koopman sprak / seid mij te regt na de constume van den lande / dat ik geen regt hebben sou: want hij openbaar den doodslag had gedaan / maar de regter heeft 't de koopman vergund / en voor de keiser geleid. Als de koopman booz de keiser stond / deed de Ridder dooz de adbookaat seer strengelph tegen de koopman proeederen / en seide: dat de koopman was gekomen in de vryheit van Constantinopolen / en daar vermoord een van

de g.

des keisers dienaar / en daar en boven heeft hy onbetamelijke woorden gesproken tegen de eere van desen Ridder. De koopman viel op sijn knien booz den keiser / en begon te spreken: O hoogmoedige Prince / indien u edelheid belieft my te hooren spreken / ik hoop iets wigtigs te seggen / daar u Majesteit mede beladen is. Koopman seide de keiser / spreek bze selijst. Mogende keiser / sei de koopman / doet de poozten (so sijn Majesteit belieft) van uw hof sluiten / opdat daar niemand uit en mag / 't geen geschiedde. Doe sy de koopman / hoord na mijn woorden / de tyd is gekomen dat het bezraad van dese valsche Ridder uitkomen sal. Heer keiser / dit is dat u vrouwe met onrecht hebt verjaagd / u edelheid heeft opgeboed een vermaledijde mensch / die nu vrouwe versagt heeft tot oneer / by haar komende in haar kamer alleen / en sy sulks met grote reden afstaande / is hy beschaamd weggegaan / bzevende booz groote schande / en dat sijn bezraad uitkomen sou / dies hy so veel gedaan heeft dat gy uw vrouwe verjaagt hebt uit al uw landen. Maar om dit te heer te weten / sal ik uwe Majesteit seggen / hoe dat ik dese sake kom te weten: her is waaragtig dat op dien selven dag als gy uw vrouwe gebannen had / kwam ik gereeden in een bosch / daar ik dese valsche Ridder bond / die in sijn wapens was / en bogt tegen Blandemyn / welck in sijn bewaring had Belesante / so riep ik met luider stemme: mijn heeren / laat staan uw gevege. De edele vrouwe / die seer deerlijch selzefde / bad: ach! koopman / wilt my tog beschermen tegen den valschen Ridder / die mij in dit verdriet gebzagt heeft / daar dooz den keiser my gebannen heeft; doe stak ik mijn paard met sporen / om te beschutten 't gebest / maar soo haast de bezrader sijn naam hoorde noemen / nam hy de bligt dooz 't bosch. Mogende keiser / ik heb meenig een reis gedagt / om dit u te kennen te geven / maar dese bezrader was altoos by u / waardooz dat ik by uw hoogheid niet konnen mogt: indien gy dese sake niet beklad waer te sijn / soo doet my een schandelijke dood aan / als dat behoort. Als den keiser den koopman hoorde spreken / soo begon hy waerlijch te sugten en deerlijch te schreien / seggende: gy valsche en ongerzouwde

dienaar / ik heb my altoos geboegt om u groot te maken / en gy loond my met dit bezraad / want gy my genomen hebt mijn eere / so mocht my God helpen; heeft het my niet altyd op mijn hert gelegen / dat gy my nog bezraben soude / gy hebt gedaan da: ik ben gewozden de allerminste van alle Prinzen. Ach! ik behoor u te doen dooden / want ik dooz u verclooren hebbe het allernieeste dat ik op aarde begeerende was; ter kwade ure heb ik nu raad geloof: want ligtelijc te gelooven beging noot een man wel. O mogende keiser / sy de valsche Ridder / ik ben niet verstoord in 't gene dat dese koopman sprekt / want ik onschuldig ben en sal my ook so houden. Een sei de koopman / gy liegt daar aan / gy valsche Ridder / gy mag u niet onschuldig en / ik wil u doen lyden in een kamp / daar booz ik mijn lijf sette in handen van sijn Majesteit / ik sal 't u doen bezpden dat gy aan dit bezraad schuldig sijt / en om darte effect meeren geve ik u gree mijn hand. Doe den keiser sag dat de koopman sijn hand nederwierp / sei hy tot de valsche ridder: nu is de tyd gekomen om tegen de koopman te begten / om de saak te bezpden. Doe antwoorde de valsche Ridder / gy behoort te weten dat my geen kamp toebehoort te begten tegen onedele lieben / als den koopman is / ik ben van edele afkomst gebooren / By mijn hoon / sei de keiser / in dese sake behoort niemand onschuld te hebben / 't moet wesen dat gy den kamp begten sult / en indien gy dat niet doen wilt / en houde ik u schuldig. Als de valsche bezrader dit hoorde / was hy bedroeft / en seide tot den keiser / als her u belieft / sal ik mijn lijf avonturen en beantwoorde. Hy dogt dat hy hem met sijn stout spreken sou ontlasten / maar de keiser behal dat men hem bewaren sou / alsoo deed hy ook den koopman. Doe vergaderde den keiser sijn raad / en de dag werd aangeleid om de kamp te begten. God is een rechtvaardig rijster / want 't bezraad van die nature is / dat het loond sijn meester / als gy hier nog hooren sult.

Hoe den keizer by de raad der Wyzen koning Pepyn liet halen, om te ontdekken de Waarheid tusfchen de koopman en de valsche Ridder.

Het VIII. Capittel.

Na dat den dag van de kamp geordneerd was/ heeft den keiser verstaan dat koning Pepijn te Komen was/ om de Paus te ontfetten tegen de ongeloovigen/ waarom de keiser verfocht dat hy soude gelieven te komen als men den kamp begten soude/ om dat de keiser hem te beten konde onschuldiggen/ alsoo hy merkte dat hy sijn vrouw onschuldig verfochten had; dus sijn de Ambassadeuren gereist van Constantinopolen/ tot dat sy te Komen sijn gekomen by koning Pepijn/ dewelke sy aldus aangesproken hebben: edele mogende Christen koning/ wy presentereen u hoogheid hier byziden van onsen keiser Alexander: welke byziden den koning aannam en doofzagte/ sprekende vooz al sijn Heeren: siet hier de mogensheid Gods/ die groot is/ ik heb hier groote tpinge. De keiser ontbiedt ny/ dat hy mijn suster Belesante sonder regt of reden afgeset heeft uit sijn geselschap/ en uit sijn land gebannen door een valschen bezrader/ en nu is sijn bezraad uitgekomen door een koopman die daarom een kamp begten sal/ gelijck hij de valsche Ridder aangesegge heeft; waatop den koning antwoorde: nu den dag geset is/ soo wil ik ny bereiden om de kamp te sien begten/ en nog eens myn suster te aanschauten/ en indien de keiser myn suster niet onrecht verfochten heeft/ soo sweer ik bij mijn hooft/ dat ik daar wyake af nemen sal/ want de schande niet te verwinen is. Dus gebod den koning dat al sijn heren haer bereiden souden om na Constantinopolen te reisen/ hy wilde daar wesen om den kamp te sien begten. Dus trok de koning van Komen/ en heeft sijn reis geborderd/ tot hy is gekomen met sijn geselschap op de haven van de see/ daar hij te schreyging/ daar heeft hem de wind soo gebiedt/ dat hy in 't kort gekomen is in de haven van Constantinopolen. Als de keiser vernam dat de koning gekomen was/ wierden de kloeken geluid en alle byzeng-

de bedreben. De keiser sat te paard met een groote staat van Prinzen en heeren/ en toog uit de stado u den koning te ontfangen. Als de keiser den koning sag/ en denkende om de edele Belesante/ begon hij soo deerslyk te singre en te schreyen/ dat hij niet een woord sprekten kon/ beklagende sijn onbehoorlyke sententie die hy gegeven had. De koning Pepyn was met toornigheid ontstoken/ soo dat hy de keiser geen byzendschap toonde/ maar eide met szenge woorden: heer keiser: laat uw schelsien staan/ verstaat u niet omdat gy mijn suster verlooren hebt want die een oneerbare byzout verliest behoort geen rouw daarom te hebben indien myn suster haer ontgaan heeft/ soo denkt om haar met meer. Velaas sei de keiser/ wild sulke woorden niet sprekten van uw suster/ ik geloofte dat in haar niet en is dan eer en gestadigheid/ die ik sonder reden van mij verjaagd hebbe. Bij mijnre trouw/ seide de koning/ soo hebt gy meerder schande dat gy door kwaad ingebe van een valsch mensch soo ligtelyk mijn suster als gy een over speelfter van u verjaagd hebt/ daarom gy wel werten meugt dat gy het bloed van Frankryk ontceert hebt? Welk ik wyaken sal. Als de keiser verstaan had de woorden van den koning/ was hy bedroeft en antwoorde: Heer koning/ wil u niet verfooren/ ik hoop dat de waarheid nu bekend sal woorden. De koning sprak: mijn suster is verjaagd uit uw geselschap en moet doolen in vreemde landen/ dat men niet weet waer dat men se vinden sal/ gy behoort u wel bedagt te hebben om sulke bonnig te geben/ maar 't is spade/ wy sijn beschaand in alle landen. Dus sprekende sijn se gekomen binnen Constantinopolen/ den keiser vergeerde dat den koning in 't hof logeten soude/ dat hy weigerde/ maar ging by een rplk burger logeten.

Hoe de koopman en de Ridder vogten tot ontdekking van het verraad.

Het XI. Capittel.

Den dag gekomen sijnde dat men de kamp begten soude/ gebod den keiser dat men de twee champions soude vooz hem byzeng-

gen/ in beide wapenen. De dienaar van den valsche Ridder gingen hem heer wapenen in groote triumphe. Den keiser behal dat men den koopman soude in sijn presentie byzengen/ en hem wapenen als sijn eigen persoon/ soeg hem Ridder/ en beloofden hem te geben sieden en blooten/ indien hy de valsche Ridder konde verwinen. Als nu de twee champions gewapend waren/ met haer schilden aan den hals hangende/ bragt men hen paarden/ saten op/ en reden na 't perk daar sy begten souden: de eerste was de koopman/ niet lang daarna kwam de valsche Ridder met een schoon geselschap daar was ook tegenwoozdig den koning Pepyn/ die den koopman aansprak/ seggende: mijn goede vriend/ God moet u sterken/ ik belobe u by mijn koningryk/ indien gy de valsche Ridder verwind/ en ik de waarheid van mijn suster mag weten/ ik sal u stellen in mijn hof boven alle heeren. Den koopman danite den koning/ seggende: God sal 't heden doen bliken door ny/ waer over den koning de benedictie gaf/ en booz sehrijende. Terstond liet den herant hem beide werten na gewoonte/ en het perk ruimen/ sonderde alleen de twee champions/ deed den herant een teken/ 't welk sy sieden/ gaben sy beide haer paarden de sporen/ en hebben hem lancien gebeld/ en sijn malkander te gemoot gekomen/ soo sel/ dat hem beide lancien byzaken/ en sijn alsoo vooz by elkanderen gepasseerd tot het einde van 't perk/ daar hebben sy hem paarden ongekeerd/ hem swaarden uitgetogen/ en hebben elkanderen soo hevig bevogeten/ dat hem beide schilden in stukken ter aarde vielen. De koopman bevoegt de Ridder soo seer/ dat hy hem niet wist te behermen dan met bezraderpen/ want hy dage dat hy hem aldus rydende houden sou tot dat de avond aangekomen was; (want de regelen sijn: soo wie een de kamp bied/ en hy sijn wederpartij niet verwind vooz somen ondergang/ die jou moeten hangen.) Dus reed de Ridder hier en daar/ soodat de koopman by hem niet komen mogt. De koopman/ siede de valsheid van de Ridder/ heeft hem in 't laast verboigt/ en sulken slag gegeven/ dat hy hem sijn ooz affloeg/ en een stuk van sijn harnas/ dat staal was/ byzaken-

de daar op sijn swaard in twee stukken. Als nu de Ridder sag dat de koopman sonder paard was/ soo reed hy met groot geweld na de koopman/ staande sijn paard een oog nit. Als 't paard hem aldus gekwesi boede/ soo spzong 't soo seer/ dat de koopman de sadel ruimen moest/ en viel ter aarde/ ja/ dat nog erger was/ hy bleef met de voet in de siegelgzeep gangen/ en wierd soo van sijn paard gesleept/ dat 't deerslyk was om te sien/ pder had medelpden met den koopman/ daar was geen hoope vooz hem. De koning Pepijn dit siede/ beklagde den koopman/ seggende: helaas/ in sie wel dat uw leven gedaan is/ nu mag ik wel denken dat mijn suster schuldig is in de sake daar sy mede befaamt woord/ ach/ of sy niet gebooren had geweest/ of dat God haar gehaald had doe sy haer doopsel ontvangen had/ maar iatie nu is 't bloed van Frankryk door mijn suster ontceerd/ gewyssest/ indien ik haar had/ ik sou haer doen sterben een schandelyke dood. In dusdaniger maniere van sugten en klagen was de koning. De Ridder die siede dat de koopman aldus gesleept werd van sijn paard/ deed hy groote naarstigheid om de koopman te oberyden/ maec kon niet/ want hy hem niet genaken kon/ dat een groot mirakel was om aan te sien: soo lang was de koopman van sijn paard gesleept in 't perk/ dat 't paard ter aarde viel van vermoeidheid. Doe stond de koopman haastelijck op/ als een byoom en weigewoed man/ om de kamp te volbyzengen: de Ridder dit siede/ gaf hem een slag op sijn hoofd/ dat de koopman stond of hy geballen sou hebben/ zedende wat aan een syde om sijn adem te verhalen; dit verhaald hebbede/ trad hy na de valsche ridder met een leentwinnocd/ en gaf hem soo een groote slag/ dat 't bloed ter aarde uit sijn lijf liep/ soo dat hy sijn swaard uit sijn hand moest laten vallen. De Ridder siede sijn hert en sin om de koopman te overvallen met sijn paard. De koopman/ siede de valsheid van de Ridder/ toog een mes uit sijn scheede/ en wierp het 't paard van de valsche Ridder soo zigtelijck in 't lijf/ dat 't paard begon te spzingen en te lopen/ dat de Ridder mede ter aarde vallen moest. De Ridder opsiende om hem te betwee-

weeren / kzeeg een grooten slag dat hy ter aarde moest vallen. Doe schoot de koopman toe met groote kragt / hield hem onder sijn voeten soo tzengeleijk dat hy de valsche Ridder sijn helm van sijn hoofd afdam / en wilde hem de hals affsteken. Den Ridder / die vol wys van bezraad / seide tot den koopman met schreijende oogen: ach! mijn goede vriend / ik bid u dat gy my barmhertig wilt wesen / en geben my tyd dat ik nog biegeten mag / op dat mijn siel in geen oerdoemenisse en come / ik geve my in uw handen / en beken schuldig te wesen aan die bezraad. Als den koopman de Ridder dus hoorde spreken / geloofde hy de schoone woorden / soo dat hy hem liet opstaan. Als de vermaleydde op sijn vzeije voeten stond / had hy geen sin om nu te biegeten / maar moest sijn bezraad weder toonen. De goede koopman / om 't bezraad te openbaren / na den keiser gaande / is dese bezrader toege-schooten / heeft hem van agteren bespyongen / onder sijn voeten geworpen / hem wel vast houdende / dat hy hem niet verzoeren mogt / seggende met grammen moed: koopman / nu meugt gy de dood niet ontgaan / gy moet sterben een schandelyke dood / en ware dat gy doen soude willen dat ik seggen sal: ach! side de koopman / die hem aldus bezraden sag / heer Ridder / ik sie en beken dat ik in uw handen ben / en dat gy doen meugt niet ny al dat u believen sal / soo gy my seggen wilt dat u belieft / ik sal 't volbrengen / op dat gy mijn leven beschermen wilt! koopman / sei de bezrader / mijn begeeren is / dat gy voor den keiser en den koning Pepyn gaan sult / en seggen / dat al 't gere daar gy my mede beschuldigd hebt / vercleerd en valscheleijk gelogen is / en dat gy uit haat my valscheleijk voozgelogen hebt / ik beloeve u by mijn trouw / dat ik u beschermen sal van den dood / en peis maken voor den keiser en den koning Pepyn / en nog soo sweer ik u by mijn Ridder-schap / indien gy dit doet / dat ik u geven sal (indien 't u belieft) een schoone maagd ten huwelijck van mynen bloede / met honderd duysend kroonen / dan meugt gy wel seggen dat gy gelukkig sijt / siet wat gy doen wilt / of gy liever hebt te sterben dan te leven. De koopman was in groote sozge / niet sonder

oosake / roepende God kurliglijk aan / dat hy hem verzoosten wilde tegen de bezrader / seide / heer Ridder ik ben te vrede te volbrengen uw begeeren / en set mijn bezoutwen dat gy my beschermen wilt van de dood; ja / sei de Ridder / hebt daar geen twyffel aan / laat ons gaan voor den keiser en den koning / ik sal u ontschuldigen van de sake daar ik u mede beschuldigde. Doe liet de valsche Ridder den koopman opstaan / maar hy dagt om dat bezraad / hoe hem de Ridder bezrogen had / dus dagt de koopman / hoe hy den valsche Ridder loonen wou / om dat hy hem te voren soo bezradelijk sogt te dooden / maar God was met mijn / want soo hy mijn doen wou deed ik hem: seggende / gy bezrader / siet nu dat gy u verweerd / en schoot hem toe met sulck een kragt dat hy hem onder de voeten wierp / en selde: heer Ridder / gy hebt my dit geleerd. Doe dagt de valsche Ridder hoe hy 't sou mogen ontgaan / en gaf de koopman veel schoone woorden; maar de koopman geloofde hem niet / seggende / gy sult my niet meer beziegen met u schoone woorden / en gaf hem soo veel slagen / dat hy hem niet verweeren kon. Doe riep de koopman de kampbewaarder / en sei: mijn heeren / gy meugt hier sien wat ik gedaan hebmet de valsche bezrader / wanneer 't my belieft mag ik hem sijn leven beneemen / daarom bidde ik u dat gy den keiser wilt laten komen met den koning Pepyn / die daar kwamen om te wesen de waarheid van den bezradere Ridder / die sijn misdaad openbaerlijk bekende voor den keiser ten den koning / dat hy in de sake schuldig was / die den koopman hem opgeleid hadde / seggende: o Edele keiser! ik legge hier verkwonnen voor uw voeten / ik bid u Ma-jestelt my te willen ontfemen. Als de keiser de vermaleydde Ridder sag / en de waarheid verfond / bedreef hy soo groote rouw dat 't niet te beschryben was / soo dat hem niemand van weenen kon onthouden: maar daar was groote blijdschap by koning Pepyn / dat sijn suster onschuldig was / maar de keiser was bedroeft / die daar ober sijn heeren te vade geroepen heeft / om te sien wat dood men dese bezrader aandoen soude: eindelijk is de Sententie gedaen / dat men hem levendig in

een ketel sieden soude / alsoo 't ook gedaen waard. Als 't regt boldaan was / toog elk na sijn logies. Als de koning in sijn logies was / kwam den keiser met een bedrukt heet by den koning / viel hem te voet / sy met schreijende oogen / o koning! ik heb my ontgaan tegen u dat niet te verwonen is / ik heb u suster de schoone Belesante verfloten en verjaagd / welke misdaad ik u bidde om Gods wille my te willen vergeven / ik presenteren my om my in u handen te geven / nebens het keiserlyke naam te hebben / maar ik sal wesen als een van u minste dienaars. Als de koning Pepyn dit hoorde / vergaf hy 't hem in tegenwoordig-held van al sijn heeren. Na dat de peis gemaakt was / hebben sy besloten dat men boden senden sou in alle landen / om te saken Belesante. Doe heeft de koning oozlof genomen aan de keiser / om weder te rypen in Frankryk.

Hoe den koning Pepyn oorlof nam van den keiser, en reisden na Frankryk, en daarna na, Romen, tegen de Saratynen, die Romen gewonnen hadden, en weder gekregen door de kloekheid van Valentyn.

Het X. Capittel.

Den koning reisde van Constantinopolen / na dat alle saken gereed waren na Frankryk / nam sijn weg na Oziens / want hy daar gaerne was / om de bosschagie die daar omtrent ligt. Daar werd bevolen dat men houden sou open hof om den koning te eeren. Als de dag was van den feest / en de koning ter tafel was geseten / is daar gekomen de Ridder die Valentijn opgeboed had / nam de songelink by der hand / presenteerde hem voor de koning / seggende: Heer koning hier is het onnosel kind dat gy bond in 't bos van Oziens / dat gy my belaste om op te voeden / ik heb hem op doen voeden tot he-dien. Nu bidde ik u dat gy dit kind in u me-

orie houden wilt / want het woord groot. Als de koning de Ridder hoorde spreken / en hem Valentijn hoorde noemen / nam den koning het kind by der hand / en besag 't onder sijn oogen / om de manieren die 't kind besaf / soo dat hy en al sijn heeren sijn verwonderden / belasten dat men Valentijn sou opboeden by sijn dogter Engeletyne / om dat hy niet ouder was dan 12 jaren / was wijs en geleerd / soo dat al de heeren eer en deugd van hem seiden: dese twee kinderen werden aldus te samen opgeboed / soo dat sy maalkander seer lief kzegeen / dat de een sonder de ander niet wesen mogt. Valentijn werd 15 jaren / schoon van ligchaam / in alle manieren wel geleerd / hy had de paarde lief / de wapenen hanteerden hy geerne. In wat sieelspel of te tomoijen dat Valentijn kwam / daar verkeeg hy altoos de prijs. Koning Pepyn siende de vromigheid van Valentijn / gebood dat men hem een paard en harnas geben sou / om hem daarmede te onderhouden. Valentijn kzeeg in hoet soo grooten eer / dat men in alle landen van hem wist te spreken: boven al in 't hof van Pepyn. Daar waren eenigen in 't hof die hem beyniden / verweeten dat hy een vondeling was / opgeboed in des konings naam om Gods wille / van welke woorden Valentijn menigmaal fugte en schreide. Als dit Engeletyne sag / ontbood sy Valentijn / vzaagde wat hem ontbrak. Hy antwoorde my ontbrekt niet / dan ik peinsse altoos om de weldaad die de koning en gy my bewijst / hoe dat ik 't soude mogen ver-dienen. Zy seide 't is u cerbaarheid dat gy de sake aldus beantwoord. Syn broeder Overffon was in 't bosch van Oziens / lo-pende met de wilde beesten / al raauw bewasse van haar als een beer / sijn leven leidende als de wilde beesten / alsoo gy nog horen sult. Als de koning tot Oziens gekomen was / kwam daar een Bode van den Koning / dat sijn edelheid soude believen tot Comen te komen / om 't te weerstaan de ongelobige Saratynen die Comen in hadden. Als de koning sulck verstaan hadde / maakte sy allen gereed wat tot de reis behoefde / maakte Valentijn Capittyn van alle de voetsmechten. Als Engeletyne dit verstaan hadde / was sy seer bedroeft /

en soo haast als hy by haar gekomen was / seide hy met sugtende herten / belatle / Balentijn / ik sie nu wel dat wy scheiden sullen / en niet meer blydichap hebben / maar gy moet met mijn vader tselken tegen de selle Sarasphen / my dunkt dat gy uw jonge leven laten sult / ach / of 't God gelleft had dat ik een dogter alleen van dit rijk was / ik sou u maken koning van Frankrijk. O mijn edele vrouw laat staan uw begeerte / gy weet dat ik niet en ben dan een bondeling / om Gods wille opgeboed van den koning / u vader / dus ben ik geen personagie voor u of voor de minste jonkvrouw in uw hof / want ik vader nog moeder ken op dese waerheid / O vrouwe / denkt van wat afkomst dat gy gekomen sijt. Met dese woorden nam Valentijn oozlof / latende haar in haar verdriet. De koning opgeseten sijnde om na komen te redden / seide hy tot syne heeren / gy weet dat in mijn land is een groot ruuser van den wildeman / die hem in 't bosch onderhoudt door welke ik groote begeerte hebbe / eer ik verder reis / om dese wildeman te sien vangten / op dat er geen meer klagen en komen. Op de jagt rydende / vinden wy wel wilde beesten / maar daar was niemand soo stout die dese wildeman (dan alleen Valentijn / wiens broeder hy was / al wist hy 't niet) gaarne bevochten sou hebben. De koning reed soo ver in 't bosch / dat hy sag de plaats daar de wildeman sig onthield / sijnde een donker perk / wel beplant met doornen / staande op 't veld by 't donkere gat / daar hy opgeboed was van de beeren. Zoo haast hy den koning sag / sprong hy op / liep den koning te gemoet / watte hem in zijn handen / die raauw waren / en woeep hem tegen de aarde dat hy meende te sterben / en met luider stem om ontfet riep. Doe kwam een stoute ridder gereden / als de wildeman hem sag / verliet hy den koning / watte hem aan / smect hem en 't paard gelijc onder den voet / byzijn degen aan twee / en sekerde doe de ridder aan stikken / onderwijl raakte de koning te paard / en reed na zijn volk / die hy sijn recontre verhaalde / en de dood van den ridder. Hier door waren de heeren seer verwonderd en besloten dat men ryden soude na 't gat om hem te vangen of dood te slaan / maar

wat sy sogten sy bonden Dursson niet / maar wel den verslagen ridder. (God en wou nog niet gehengen dat Dursson sou gevangen worden / dan van Balentijn sijn broeder alleen / die hem hierna bong / als gy hoorden sult. De koning / siende dat hy de wildeman niet vangen konden / reisde voort na komen: daar komende / heeft hy sijn volk in ordonantie gesteld / en belaste de heer Dangier de olifhoornen te beschermen voor de ongelovige Sarasphen. Daar was de hertog van Orleans met sijn broeder / de hertog van Bourbon / en nog meer andere groote heeren. De koning / yzgende na de maniere van de Sarasphen / soo heeft men hem verhaald als dat de Sarasphen bedreven hadden / hoe dat er een magtig Tuzk / komen ingenomen heeft / en vele Christenen gedood / en de heilige kerke te niere gemaakt heeft / de Paus willen dwingen dat hy verlaten sou sijn geloof / en aanbieden hare afgoden. Als de koning dit hoorde / was hy seer bedroeft dat soo vele Christenen verslagen waren / en heeft voor sijn heit in vier deelen verdeeld / en komen belegerd / en riep doen sijn heeren te samen / seggende: mijn heeren / gy weet dat dese Sarasphen gebod hebben soo vele Christenen / en de heilige kerke ontéerd / daar God in gebed pleeg te wesen / dat moeten wy wrecken. Dus ben ik gesind haar te bevochten / en vertzoutwen dat ik haar uit komen met Gods hulpe sal verdryven: nu moet men sien wie en byzief aan den hobaardigen Admiraal opdragen sal om hem den oorlog aan te seggen / en hem buiten te dagen: maar al de heeren sweegen stil / uitgenomen Valentijn / die rees op / seggende: heer koning / indien 't u belieft / ik sal 't aannemen den byzief te dragen aan den Admiraal / en hoop door de mogendheid Gods alsoo te speken voor al de Heidenen / dat gy sult weten dat ik de boodschap gedaen heb tot uw profijt en eer. De koning met sijn heeren waren seer verwonderd van Valentijns stoutheid / alsoo hy nog een jongeling was van 11 jaren / dog verbliffde haar over sijn resolutie. Tersind wierd de byzief geschreven / en hem in handen gegeven; hy sozlof van de koning nemende / is na komen gereist / betzouwende op sijn Saligmaker. De Sarasphen hem siende / heb-

hebben haar soo seer verwonderd om sijn schoonheid als om sijn stoutheid / dat hy alleen binnen komen docht komen / en nog meer verwonderd waren sy / doen sy hem hoorden speken / en sijn manier en stoutelijc ryden sagen na den Admiraal. Valentijn trad van sijn paard / ging op 't paleis / daar de Admiraal sat by al sijn heeren / en groette hem in deser maniere: Jesus / die geboren is uit Maria / en voor ons gestorven is aan 't hout des kruis / moet bewaren den mogende koning Pepijn / en uw God Mahometh die moet uw edelheid beschermen. Als Valentijn sijn woorden geëindigd had / stond de Admiraal op / en seide: gode gaat van hier / segt uw koning / die in Jesus geloof / dat hy in mijn God geloof / en sijn Christenheid verlaat; indien hy dat niet doen en wil / sweer ik by mijn God Mahometh / dat ik dan sal komen in sijn land / en doen hem sterben een schandelyke dood / dat ik al sijn landen sal vernielen en verbranden. Gode / een groote sotheid hebt gy u onderwonden / dat gy dus stout komt in mijn paleis / om sulken boodschap voor my te doen / wist ik dat gy dese boodschap aangenomen hadt door vermetelheid / gy sould sterben. Als Valentijn de Admiraal aldus hoorde speken / was hy in sozge van sijn lijf / want de dood was hem nader dan hy wist. Dus Valentijn sprak: mogende heer / wilt dat niet vertzoutwen dat ik hier gekomen ben door hobaardije / maar wist gy de saken / uw edelheid sou u verwonderen. Zegt ons dan / waarom dat gy hier gekomen sijt / seide de Admiraal / ik sal daarin berstaen / dus spreekte byziefelijc. Doe stond Valentijn op / en seide: Heer Admiraal / het is waar / dat ik voor de koning byziefelijc belegen ben / dat ik my beroemd had by u te komen / en dat ik wederkeeren wou in Frankrijk / waar door hy op my is verstoord geweest / alsoo dat hy my liet halen / om my te doen sterben; en doe ik sag in sulken perpiel te sijn / en om mijn leven te verlegen / vermat ik my groote sotheid / en sweer voor den koning / dat ik hier voor uw hoogheid sou komen van koning Pepijns wegen om u den oorlog aan te seggen / en dat erger was / vermat ik my dat ik eiffchen soude diemaal te

reimen met een scherpe glavie / lijf om lijf tegen u / nochtans weet ik wel te voren dat 't mijn leven kosten sal: maar genadige heere / wilt my de begeerte niet ontfeggen / anders sou ik niet weder durben keeren voor koning Pepijn / want hy sou my laten dooden sonder barmhertigheid. Doe sei de Admiraal / by Mahometh / 't sal niet geweigert wesen / ik sweer u dat ik diemaal tegen u stecken sal / omdat de Francoisen sullen sien uw vroomigheid / ik sal de kamp buiten de stad doen maken. Ik danke u antwoorde Valentijn / hem neigende ter aarde / om den Admiraal sijn boeten te kussen / in teken van ootmoedigheid. Valentijn werd vermaerd in 't hof van de Admiraal voor een vroom ridder / hy bad God dat hy hem gratie wilde geven tegens den Admiraal / dat hy hem verwinnen mocht. Dus in sijn gebed leggende / seide de Admiraal / ik sie dat gy sijt in groot gepeins. Het is waar / sei Valentijn / 't en is sonder reden niet / want ik weet dat gy de doodsteek ontvangen sal / daarom bid ik dat gy my wilt vergunnen een priesier om my te biechten. Doe beval de Admiraal dat men een priesier halen sou. Als die gekomen was / sei de Admiraal: siet hier is de biechtvader / segt hem uw biecht / ik geve om uw biecht niets. Valentijn nam den priesier aan een syde / en seide: O heer / gy sijt een priesier der h. kerke / en gy weet dat den Admiraal een vrand van de heilige kerke is / wild verstaen dat ik seggen sal. Gy weet wel dat ik morgen sterben sal tegen den vermaledijde Admiraal / die een vrand is van onsen Godsdienst. Ik weet wel dat de Sarasphen uit de stad komen sullen om het steekspel te sien / dat vintende stad geordineert is / daarom sult gy gaan soo heimelijc als gy moogt tot de Christenen die binnen de stad sijn / en seggen dat sy hem houden alle heimelijc in 't harnas / en als de Sarasphen uit de stad sijn / laat de Christenen de poorten sluiten / en hem muven wel bewaren. Laat die opset de koning weten / om sijn volk in eider te houden / en de Sarasphen te bevochten met de Christenen die uit de stad komen sullen / soo gy die ordineren sisse om de koning te baat te komen / soo sullen de vranden in 't midden wese / en wy sullen haar

verfaan / en de stad weder kypgen. Doozt biegt hy hem / en nam oozlof aan de pries-ter / seggende: volge uto lust / 't geen den pries-ter in Gods naam beoofde / en scheidden. Doe beval den Admiraal dat men Valentijn in syn kamer soude brengen om met hem te eten. Als Valentijn ter Tafel was geseten / hield hy hem soo manterlyk dat al de heeren hen daar af verwonderde. Als de maaltijd gedaan was / riep de Admiraal syn neef Salates / en beval hem dat hy Valentijn soude leiden in de sale / om een schoon harnas aan te doen / als of het voor syn eigen Persoon ware / en belaste ook dat hy hem geven sou het allerbeste paard dat op de stal was: maar Valentijn nam syn eigen paard / en de Admiraal was ook opgesten op syn paard / seer heerlyk. Doe reden dese twee te samen buiten de poozte / daar den koning met syn heerleger lag / daar de kamp geordineerd was. Zoo haast Valentijn buiten de poozte was op 't veld / nam hy syn schild aan syn hals 't welk was een buffels vel met een hert daar in gekloubd / en met randen van sabelen / en hy 't hert een boom. Dit wapen had koning Pepijn selver geordineerd / tot een teken dat hy in een bosch gebonden is. Als de Francoisen sagen dese twee campioenen te beide komen / waren sy seer verblyd / en wierden gevolgt van de meeste Sarafnen die in de stad waren. Als de Christenen sagen dat al de helden uit de stad waren / soo hebben sy hem gewapend in de poorten geset / dat niemand inkomen mogt. Ondertusschen liet koning Pepijn syn volk wapenen om Valentijn te hulp te komen. Nu was de tyd gekomen dat dese twee streken souden: soo huse van den anderen getreden / elk op een syde / hun lancien in de hand genomen / en haer paarden met sporen gestoken / en syn malkander soo sterck te genoot gereden / dat beide hare lancien bzaaken / en de stukken onder 't volk vielen / soo sijste ten einde aan de batalie gekomen / daar sy hun paarden omkreunden / om den tweeden steck te doen / en syn doe weder de een tegen den ander soo sel gekomen als sy mogten. Valentijn heeft den Admiraal soo sterck gestoken dooz syn schild / dat de lancie dooz syn lijf

agter uit kwam / en viel dood ter aerde van het paard. Als de Sarafnen sagen dat hun heer dood was / hebben sy Valentijn sterck besprongen / om te wreken huns heeren dood / maar hy was stout en onberaad / en stak syn paard met sporen / en reed onder de Sarafnen soo manterlyk / dat daar niemand was of hy ruimde hem de plaatse; want hy had er wel 21 dood geslagen van de alierbeste heeren / sonder de geenen die gekwast waren. De koning dit siende / kwam met al syn magt om Valentijn te ontfetten / en begaf hem onder de Sarafnen / soo dat hy in grooten nood was van syn lijf / want hy van syn paard gestoten was / en moest te voet begten. Valentijn dit siende / reed onder de Sarafnen / die den koning bevogten / en sloeg onder hen soo breeffelyk / dat hy den koning ontfette / en hielp hem weder te paard. Als de koning weder te paard was / seide hy tot Valentijn: soone / gy hebt mijn leven behouden / ik beloobe dat ik u loonen sal. Doe sei Valentijn: heer koning laat ons doen dat uwebelheid voozgenomen herft. Met dese woorden sijn sy onder de Sarafnen greden met sulck een kragt dat sy vyphen moesten. De Christenen die in de stad waren sijn ook uitgekomen / en hebben de Sarafnen ingeballen / en staken des konings bankere van de wallen / sy wierden als honden en katten dood geslagen. In desen stijd sijn gebleven van de Sarafnen wel een en twintig duisend mannen / en dat dooz Valentijn / die hem soo vroom gedragen heeft / dat hy op dien dag de koning van Frankryk dzyemaal beschermde van de dood. Valentijn verloor vier paarden / die onder hem dood bleven / soo dat hy een paard kreeg van de Sarafnen / die dood geslagen waren / waardooz de stad van komen weder in handen van de Christenen kwam / tot blydschap van die van komen. De Paus Clement kroonde de koning Pepijn met de keiserlyke kroon / tot dankbaarheid van syn arbeid. Doe nam de koning oozlof aan de Paus / die hem hartelyk bedankte / als mede Valentijn / van syn getrouwicheit / en scheiden met schreyende oogen / hem God bebelende.

Hoe Hanefroi en Hendrik grooten haat en nyd hadden op Valentyn, om dat de koning hem begunstigd, had, en hoe Valentyn weg trok.

Het VI. Capittel.

Na dat de koning Pepijn de ongelooblig Sarafnen uit komen / en alle de Landen daar omtrent gesaagt heeft / is hy gerijft na Frankryk / komende tot Orlens / en is van de koning Barthem sijn soon Carolus / en dochter Engeletyne met blydschap ontfangen / om dat sy den koning en Valentijn weer met victorie in gesondheid sagen. Het leed niet lang / of de schoone Engeletyne ontbood Valentijn / die terstond kwam. Als sy Valentijn sag / seide hy met soete wasden: Valentijn mijn vriend welckom moet gy sijn / want gy boven alle andere de prijs hebt behaaid. Edel vrouwe seide Valentijn / 't is u eerbareheid my die lof te geven: maar greef de eere God. Wangaande my / soo heb ik niet gedaan daar men my in pyssen mag / hoven alsoo heeft de koning u vader my bewesen groote eer / die ik nimmermeer verdienen mag. De schoone jongvrouw en Valentijn dus sprekende / sijn de twee geboeders Hanefroi en Hendrik met een neidig hert gekomen in de kamer van de schoone Engeletyne / seggende met een toornig hert tot Valentijn: gy sabbout wat doet gy hier in de kamer van onse suster / gy maakt u te stout / want laat gy u danken / gy sijt maar een Schyter / men weet niet wie dat gy sijt / of van wat ofkomstie dat gy bent; gaat van stonden aay uit de kamer / en wagt u meer te komen hy onse suster / of 't sal u kwallijk vergaan. Valentijn stond op / en seide tot Hanefroi / hebt geen sozge voor u suster van mynent wegen / ik heb nooit mijn dagen op haer bgeert dan eerbareheid: al weet ik niet van wat ofkomstie dat ik ben / nochtans soude ik nooit doen dat tegen de koninglyche Majesteit soude wesen. Ik weet wel dat ik opgeboed ben van den koning / en ik ware een bevrader als ik 't bloed van Frankryk onteerden / dat my op houd en voed. Met dese woorden is Valentijn uit de kamer gegaan. Engeletyne is daar alleen gebleven

met hare jongvrouwen / haer beklagende van haer hooeders / seer wenende ober de snadige woorden die Hanefroi en Hendrik gesproken hadden. Valentijn is in des konings paleis gegaan / om des konings tafel te dienen / daar dienden ook beide des konings swonen Hanefroi en Hendrik / en meer andere heeren. Als de maaltijd gedaan was / heeft de koning Valentijn geroepen / en gesaid: nu mijn heeren / hier is Valentijn / die my soo trouwelijch gediens heeft in mijn nood / als ik u sal verhalen / 't is waaragtig dat hy my dyle ryfen beschermt heeft van der dood / ende om desen weldaet soo wil ik mijn heeren dat gy my consenteeren wilt al sulken giste als ik Valentijn geven sal om hem te onderhouden: soo geef ik hem Graaffschap van Escleremonde met abernen daaz in alle de genoonden endzagelijch consenteeren. Mogende koning seide Valentijn / de gifte en heb ik niet verdient / maar alsoo 't u edelheid belieft met al u heeren / soo dank ik u edelheid hooglyk / want gy doet my meer dan ik verdien heb. Als Hanefroi en Hendrik dit hoorde / soo waren sy seer gestoort / seggende: dese bondeling staet wel in de grave van den koning / indien wy hier niet in voozsen wy sal ons in ons voozmenen tegen wesen / indien de koning dood ware / souden wy doen wat wy wilden met onsen jongen broeder Carolus / maar 't is te vresen dat hy hem voozstaan sal / dus moeten wy sien of wy hem dooden kunnen / of tegen onse vader op maken. Doe sei Hanefroi tot sijn broeder: ik heb een manier bedagt waar dooz hy sal bevraden worden / laat ons seggen dat hy onse suster onteerd heeft / en dat wy se bevraden hebben by malkander te bedde. Als 't de koning hooren sal / sal hy hem laten dooden: dit werd soo georderd. Aldus sijn dese twee geboeders verhard in hun kwaadheid want sy Valentijns dood seer begeerden / maar Valentijn diende den koning soo bekwamelyk / dat hy hoe langer hoe meer bemind wierd. Valentijn bad God hem te wille verlenen dat hy mogt weten wie sijn vader en moeder waer. En Durfon sijn broeder was in 't bosch van

Ozliens / lopende met de wilde beesten / die hem soo ontfaagen / dat niemand in 't bosch komen en docht. Die klagen kwamen daggelijks tot den koning / soo dat 't een jammer was om te hooren. Op den selfden dag kwam daar een arm man vooz den koning / seer bebloed / seggende : heer koning / ik moet u klagen over desen wildeman / die in 't bosch loopt / van 't geweld dat hy mijn gedaen heeft / alsoo ik met mijn wijf hebbe spysse gekost vooz dese weeke / soo is den wildeman daar gekomen / en heeft de spysse genomen tegen mijn dank / en gegeten ; ja / dat meer is / hy heeft mijn wijf genomen / en sijn wilf daar mede gedaen / en my dus geslagen. Doe sei de koning / segt my vriend / waar af beklaaft gy u meer / van uw huysbruid of van uw kost ? by mijn trouw / (sei de man /) van mijn wijf / want dat spijt mijn meer dan al mijn spysse. Gy hebt recht / sei de koning / gaat in 't hof / en set uw kosten in 't geschijft / soo veel gy verlooren hebt / 't sal u betaald worden. Doe liet de koning brieven dooz sijn gantsche land uitgaan / dat / soo wie den wildeman den koning levendig sou brenghen / sou hy hebben 2000 / en wie hem dood sloeg / en leverde / 1000 kzoonen. Dies kwamen daar uit alle landen / Heretogen / Gvaden / Ridderen / Schildincgen en andere edele mannen / om dese wildeman te vangen / maar sy konden niet / want hy al te subtiel was / en menig edelman versloeg. De koning dus sittende onder al sijn heren / daar was mede Hanezoi en Hendyck / die doodsbanden waren van Valentijn / die spzaken : heer koning / hier is Valentijn / die gy opgevoed hebt in groote eere en hoogheid / die onse suster begeert heeft / tot schande van uw edelheid / dat ik wel weet / soo is mijn advys : indien Valentijn gaat in 't bosch / en vangt de wildeman / die dus ontsien is / soo sulc gy hem geven uw dochter Engletyne / soo mag hy altoos sijn wilf daar mede doen / als 't hem belieft. Da ! seide de koning / uw spzaken is vol haat en misd. Ik weet wel dat Valentijn arm is / dat ik hem in 't bosch gevonden heb / ik sie wel aan alle sijn manieren dat hy eerbaar is / waardoer hy tot hoogheid geraakt

is / daarom laat staan soo te spzaken / ik wil dat hy gaan sal in 't paleis / by mijn dochter / want van een edel hert komt niet dan deugd en eer. Hanezoi dit hoorende / werd nog meer ontsien / maar docht dat geensins openbaren. Doe antwoorde Valentijn / en seide : Hanezoi heeft kwalijk gesproken van my / ik heb den koning / ende u / niet dan eer betwopen / maar ik versta uw mening wel / gy wilde dat ik sou gaan bebegten de wilde man / op dat hy my ter dood sou brenghen / dan soude gy en uw broeder van my ontsagen wesen. Ik sweere by Gods soone / dat ik niet rusten sal tot dat ik de wildeman gevonden sal hebben / en hy mijn of ik hem bebegten / dat ik hem levende of dood hier brenghen / of hy my verwonnen sal hebben ; is 't dat my God gracie geeft om desen wildeman te klyngen / en hem hier te brenghen / dan sal ik hier niet langer blyven / ik sal reisen soo verre / dat ik sal weten wie mijn vader en moeder is / en waarom ik in 't bosch geleid ben. Als de koning dit hoorde / was hy bedroefd / want hy sijn zoost op Valentijn geset hadt / en vermaledyde Hanezoi en Hendyck / omdat sy oorzaak waren van sulc booznemen. Doe riep de koning Valentijn / en seide : siet wat gy doet / den wildeman te bebegten / dunkt my onmogelijc / want gy weet wel dat menig edelman sijn lijf gelaten heeft vooz hem / dus agt humbleden worden niet : om u in sulc avontuur te setten / daar gy uw lijf berlesfen meugt / ik neem u den eed af dat gy be- looft hebt / ik sal God vooz u doen bidden / dat hy u den eed vergeven wil. O Moegende koning (sei Valentijn) vergeef her my / dat ik my voorgenomen heb dat ik dat sal laten / men sal my niet betwopen dat ik mijn booznemen beaender heb / ook leef ik in groot verdriet / want ik niet en weet wie mijn vader of moeder is / en van wat geslagt ik geboren ben ; ik dankte u vooz al de weldaden die gy my betwopen hebt / die ik arme vondeling niet verdied en had / ik moet gaan en mijn opset volbrenghen. Doe blef hy op sijn knien / en nam oorlof van den koning en al de heren / om te ryfen en de wildeman te bebegten. Als Engletyne dit hoorde / fugtede sy seer / en 's moegens met

den

den dag opstaande / riepse een van haar staatsjuffers / seggende : wilt gaan tot Valentijn en segt hem dat ik van hem begere / dat hy my komt spzaken eer hy ryst / dat gy geen vrese heeft vooz iemand / want ik dat van hem begere. Als Valentijn verkonde wat de jongvrouw seide / antwoorde hy niet soete woorden ; jantrouw ik versta dat de edelen maget my begere te spzaken / maar ik moet het om de valsche tonge laten ; soo bid ik u dat gy myn onschuldigen wild / want ik om al de waereld haar geen schande sou wilen doen / de verraders slapen niet / sy sijn altijd vol valsheid / ik weet dat Hanezoi en Hendyck mijn dood soeken : dat erget is / soo fouden haar Zuster alle schande doen dat sy fouden mogen / om my ter dood te brenghen. Hierom mijn jongvrouw / gaat tot de schone Engletyne en doet mijn onschuld / als ik u gesepd heb. Hier mede is Valentijn op geseten te paard / om te ryfen in 't bosch daar de wildeman hem onthield / en de jongvrouw is weder gekereet met een bedrukt herte / heeft de onschuld gedaen als Valentijn belast had / daer af Engletyne bedroefd was van herten.

Hoe Valentyn Oursfon zyn Broeder in 't Bosch van Orlens overwon, als gy hooren zult.

Het XII Capittel.

Als Valentijn te Paard alleen met sijn dienaar sat / is hy gereden uit Orlens / na het bosch daar Oursfon hem onthield. Valentijn by 't bosch komende / seide hy tot sijn dienaar / geest my mijn helm / en ik wil niet dat gy verder reift met my / want ik geswooren heb dat ik alleen in 't bosch sal ryden om desen wildeman te bebegten / bid God vooz my dat hy my beschermen wil / indien ik hier blybe / soo bevele ik mijn siele den Almogende God. Valentijn reed met dese woorden in 't bosch en sijn dienaar bleef daar al fugtende en schreiende. Valentijn reed nu daar / om de wildeman te soeken / maar wat hy sogt het was om niet. Dus rydende is de nacht aan gekomen.

Valentijn is van sijn paard getreden / bont het aan een boom / heeft wat brood en wijn genomen om hem te verberfen. Als hy wat gefopt hadde en de nacht aankwam / vooz de wilde beesten vrese ; is op een boom geklommen en daar de nacht gebleven. Als den dag aankwam / heeft hy sijn broeder sien loopen dooz 't bosch als een wild beest / niet wetende dat sy broeders waren. Oursfon Valentijns paard siende / is daar na toe gelopen / siende dat het paard soo schoon was / (want hy nooit sulken paard gesien hadden) siroech het paard met sijn raanwe handen / en stamde 't met sijn lange nagelen. Als het paard dit boelde / en sag de wildeman / heeft na Oursfon geslagen en gebeten. Valentijn nog op de boom sijnde / sag de vreeselijchheid van de wildeman / riep God almachtig aan / soo devotelijk als hy mogt / dat hy hem beschermen wilde vooz hem / endat hy hem verwinnen mogte. Oursfon ghing om het paard te besien / dat weder begon te blyten en te slaan. Als dat Oursfon sag is hy toe geschoten om u paard ter aarde te werpen en te dodden. Valentijn siende dat de wildeman weder na het paard gang / riep hy / en seide tot den wildeman : laat mijn paard staan / want tegen my sulc gy hebbe sijn en bataille. Den wildeman liet het paard staan sag om hooge na de boom ; en soo haast als hy Valentijn sag / heeft hy een teken gedaen met sijn raanwe handen / schudden sijn hoofd / wpende hoe hy hem in sulken saut scheurde. Doe beval hem Valentijn in de handen Gods / heeft sijn swaard uitgetogen / springende van de boom. Als Oursfon dat swaard sag blinken / wierd hy verslagen / en is agterwaards gesprongen en heeft hem slag ondwelen / die Valentijn hem meende te geven. Daar op is de wildeman toegeschoten met grooten kragt op Valentijn / nam hem in sijn armen / simeet hem onder de voer. Valentijn die een hoom Ridder was / heeft de wildeman met geweld gebat in 't midden van sijn lijf / wierp hem een stuk weegs van hem / opspringende nam sijn mes om Oursfon te slaan ; maar de wildeman die stout was / is de slag ontweken / heeft hem versien om Valentijn te slaan met sijn raanwe handen / maar Valentijn weck den wildeman dat

den

den slag geen voortgang had. Hoe Valentijn na desen wildeman sloeg / hy ontweelt het / soo dat hy hem niet raken konde. Oursfon sag als een beer die vertoed / schoot met sulken kragt op Valentijn / dat hy hem voor de tweede maal in sijn arm nam en ter aarde wierp / daar Valentijn af verwonderd was / en werd mistroostig / want hy dacht op de plaats te sterben / doe hy sijn broeders sterckheid boelde / seggende : God helpt my beschermen van dese onedelijck Creature / dat ik mijn leven dus schandelijck niet laat onder dese wildeman. Valentijn dede mentige kragt om Oursfon onder hem te klypen / maar het was om niet. Als Valentijn sag dat hy hem niet verwinne moogt toog hy een mes upt / welck scherp was / en stak Oursfon in 't lijf dat het bloed op der aarden neer liep. De wildeman hem dus gekwefst voelende / is opgeschongen / gaf een schreuw dat het geheele bosch dzuimde / liep doe op Valentijn om hem te verscheuren. Dese twee gebroeders hebben malkanderen den geheelen dag soo bevochten / dat de wildeman Valentijns schild in stukken sloeg / en sijn helm van sijn hoofde. Oursfon Valentijn aansiende / verwonderde hy hem van sijn schoonheid / om dat sijn aangesigt ontdekt was. Dus heeft Valentijn God aangebeden / dat hy hem beschermen wilde van dese wildeman; doe sijn nemende swaart in de hand / en is na Oursfon gelopen / die agterwaards trad / sag een boom / dewelke hy upt der aarde trok / schenkende daar van een stuk dat verbaerlijck was om te sien / is daar mede na Valentijn gekomen / en hem daar mede een slag gegeven / dat hy op sijn knien ter aarden viel. Valentijn stond weder op / en hebben malkanderen schijnkelijck bevochten / want yder sogt den anderen te dooden / 't welck soo lang duerde / dat sy van vermoeitheid moesten rusten. Aldus sitende heeft Valentijn geseyd : ha wildeman ! geest u op in mijn handen / gy heft hier in dit bosch als een beer / gy hebt geen kennisse van God nog sijn gebod daar dooz u siele in nood staat van verdoemenisse; komt hy my sijn sal u laten doopen / en leeren het D. Christen gelove / ik sal u te reuten geven / brood / vleesch en wijn / van al dat u van noden wesen sal / en liederen om u lig-

haam te delken / soo moogt gy leven als een Christen mensch. Als Oursfon Valentijn hoorde spreken / sag hy hem aan met minnehele gesigte. Valentijn dit merkende / sprak hy nog meer van Gods barmhertigheid / en leeringe der naturen der menschen. Doe moge Oursfon hem niet langer onthouden / maar biel op sijn knien kussende Valentijns handen / hem wysende tekenen van vriendschap en onderdanigheid. Als Valentijn die wonder sag / was hy verblijd / en seyd: wild gy u in mijn handen geven? ik sal u onthouden als ik geseyd hebbe. Oursfon neeg Valentijn toe met een nedzig gelaet / waar ober hy verheugt was om sijn overwinninge. Doe nam Valentijn Oursfon by der hand / deed hem een teken dat hy voor lopen sou / en wysen de weg om uit 't bosch te komen / 't geen hy dede in korten tijd. Als Oursfon uit het bosch was / sag hy onder een boom knuid staan / dat hy in de wonden wreef / waar dooz hy sijn genas. Doe heeft Valentijn genomen een gordel van sijn sadel / heeft Oursfon daar mede gebonden / dat hy niemand misdoen sou. Als Valentijn den wildeman gebonden hadde / is hy te paarde gefeten / leidende Oursfon als een lam / hee welke een groot mirakel was. Oursfon heeft nog een knuid sien staan / dat hy pluisste; wreef het in sijn handen / gaf het Valentijn om in sijn wonden te leggen: als hy ook gedaen heeft / en is van stonden aan genesen / dat een wonder was / dat soo een wild mensch / dat soo lange by de beeren geweest had / dat die 't verstand had van de knuiden.

Hoe Valentyn met de Wildeman na Oriens reed, daar de Koning Pepyn was.

Het XIII. Capittel.

Valentijn de wildeman aldus gebangen hebbende / reisde na Oriens / onderweg kwam haer een schoon wild hart tegen / om in 't bosch te gaan welden: als Oursfon dit hart sag / sag hy Valentijn aan / gaf hen een teken of hy het hart sou mogen vangen. Valentijn dit verstaande / heeft hem onthouden / doende hem een teken / nam handtasting dat hy weer komen sou. Doe liet Da-

Valentijn hem lopen na 't hert; als het hert de wildeman gewaar werd / keerde 't hert weder na 't Bosch. Oursfon dat ziende / ondersechte het / vatte het / en smet het tegen de aarde / nam het op zijn schouder; en bracht het voor Valentijns voeten / brack het met zyn nagelen de keel af. Valentijn vraagde / wat sullen wy met dit hert nu doen? de wildeman dit verstaande / heeft van stonden aan 't hert op sijn schouderen gewoopen / liep soo ras als Valentijn ryden kon. Als sij 't dooz genaakten / liepen de Boeren mit vese in haer huis. Valentijn siende dat 't volck weg liep / soo riep hy / hebt geen zorge voor de wildeman / hy zal u niet misdoen / sijn u denre nog poozten dooz ons niet / want wy gaan legies / huden om geld. Wat dit Valentijn seyd / niemand die sijn deur of poozten open doen doozt. Doe seyde Valentijn met een gramme wrede / warden gy ons niet inlaet / ik sweer dat ik den wildeman sal onthouden / soo sal ik wel togles hylgen tot myn wille: Als Valentijn sag dat

er niemand was die hem toeren wilde / ontbood hy Oursfon en deed hem een teken / dat hij de poozten openlopen soude. Oursfon die sag een groote boom / heeft hem uit de aarden getogen / is er mede gelopen voor de poorte van de herberge / en heeft se daar mede opgeslagen in twee reisen / dat zy in stukken vielen doe is Valentijn in de herberge gegaan. Als de waard sag dat de poozt in stukken was / is met al sijn volck agter uit gelopen / dat er niemand in huis gebleven is. Valentijn is gegaan met sijn paard na de stal / heeft 't daar ingezet / en heeft Oursfon by der hand genomen; gingen in de keuken / daar sij bonde goede spijse gebraden. Doe deed Valentijn Oursfon een teken dat hij de spijse eten zoude want het was een delicate spijse. Als de wildeman de spijse sag / is hij toe geschoten / en heeft een deel daer af gegeven / als een wolf doet: hij zag niet aan of de spijse genoeg gebraden was of niet. Daar na sag Oursfon een ketel met water / stak er sijn hoofd in / en dronck als een paard. Doe

Doec deed Valentijn hem een teken / dat hy 't laten soude water te drinken / hy sou hem wijn geben. Doec nam Valentijn een groote kanne van bier potten / en leide Oursfon in de kelber / en tapten de kannen vol wijns die hy Oursfon gaf om te drinken / Oursfon hreft de kan aan sijn mond gefet en proefde dat 't goed was / heeft se in een teug uitgedronken / werpende de kan tegen de vloer. Oursfon dede een teken dat hy nog eens tappen sou / als hy dede / want hy schepte genoeg om te sien sijn manieren. Als Valentijn de kanne vol wijn getapt hadde / gaf hyse Oursfon / en die sag een ketel staan / heeft de wijn daar in gegoten / is daar mede in de stal gegaan by Valentijns paard / op dat 't ook wijn drinken sou. Als Valentijn dat sag / dede hy Oursfon een teken dat 't paard geen wijn dronk / maar water / Oursfon dede een teken dat de wijn beter was dan het water / daar Valentijn om lagte. Hy dede menige klugt in 't huis / soo van eeten als van drinken / dat het te lange is om te beschryben. Als 't tijd was om te eeten / nam Oursfon de emmer met wijn / dronk hem uit in een teuge / wierp hem toen in stukken / en wees Valentijn dat hy nog een kanne tappen soude. Hy tapten tot dat hy er ses uitgedronken hadde. Vadden Valentijn meer willen tappen / hy soude meer gedronken hebben. Valentijn beklaagde Oursfon dat hy te veel gedronken had / en wees dat hy sou gaan slapen. Doec is Oursfon gaan leggen by het vuur op sijn stoel / begon lustig te slapen dat men het hoorde een groot suik weegs. Valentijn dese woldeman aansende / sy: o mogende Gode! (wat is een mensch die slaapt of dronken is) hy verliest sijn verstand en memorie: want den wildeman nu kizagt nog wagt heeft / men sou hem nu dooden als een dom beest. Als Valentijn aldus sat dagt hy in hem selven / ik sal sijn stoutheid en kizagt bezoeven / stootende hem met de voer dat hy opspzong / wpsende hem dat daar ontrent byanden waren / die hen bebegten willen. Doec schoot hy op / nam sijn stoel / en sloeg op de poort al sulken slag / dat het huis stond te schudde / en Valentijn begon te lagchen / waar dooz Oursfon sag dat hy hem bezoeven wilde.

Doec ging hy slapen als te boren op sijn stoel. Valentijn sat by nage by den lure / weesde dat iemand komen mocht om hem te bebegten: de roep was dat er niemand in huis doeft blybe / maar bergden haar in de kerck: de nage overgaande / heeft Valentijn Oursfon gewelt om te reifen / hy gaf hem een teken om het hert daar te laten vooz harer beider gelag / datse daar verteerd hadden. Valentijn is op sijn paard gefeten / en heeft Oursfon weder gebonden / en is alsoo na Oxiens gereden. Als hy nu in de stad gekomen was / en de leden de wildeman sagen / was er groot geroep dat er nooit sulke gerugt geweest is: want een pgeijk liep in huis / sloten deuren en poorten toe / en sagen den vensteren uit. De ydding kwam vooz den koning dat Valentijn gekomen was met de wildeman / die hem seer verwonderde / en seyde Valentijn ter goeder nur sijt gy geboren / gy sijt van God verkoren / dooz u bewijst gy ons groote tekenen. 't Dolk van de stad dat in de vensteren lag / riep met luider stemme: daar leeft geen vzoomer nog sonter man dan Valentijn op aarden / daar dooz is hy alle eer waardig / hy heeft ons verlost van dese woldeman / daar wy al te samen in sozen om waren. Valentijn reed dooz de stad tot dat hy vooz des konings hof kwam. De Pooztiers sagen Valentijn met de wildeman komen / slooten de poorten. Valentijn die siende / riep: weest niet verbaard / maar gaat tot de koning / en segt hem dat ik de wildeman gevangen bzeig / ik stel mijn lijf tot onderpand / dat hy niemand misdoen sal / of ten ware dat men hem kwaad dede. De Pooztier de boodschap aan de koning doende / is belast dat men haar in sou laten. Valentijn is in greden / en heeft de wildeman by de hand genomen / daar de koning was. De koninginne Barthem en Engeletyne hoorben dat Valentijn met de wildeman in het hof kwam / hebben sy haar kameren vast toegesloten. Den koning Pepijn was met een groot gestelschap van Heeren vergaderd in den Raadsaal / daar mede waren Hanefzoi en Hendrik / die Valentijn groote eer betwefen: maar waren ontfeken met haat dat hy de eere verkezgen had: want sy gehoopt hadden /

den / dat hun de wildeman sou verslagen hebben. De koning sag met verwondering de maniere van den wildeman / seggende de koning tot sijn Heeren; siet tog hoe schoon dat sijn ligchaam van maaksel is / waar hy gekleed als wy / hy sou wesen een vroom Ridder. Doec seyde Valentijn tot de koning / ik begere dat men dese wildeman doopen sal / en hem 't heilige Christen Geloof leeren / als ik beloof hebben. Doec liet de koning een Priester halen die den wildeman doopen soude: sijn Schwaders waren koning Pepijn / den hertog Dangler / Sampson Gar-nas / Valentijn met nog veel hertogen en graben: de vzoeten waren des konings huisvrou / de hertogin van Oxiens met nog veel andere dames / sijn naam was genaamt Oursfon. Als hy gedoopt was / ging den koning ter tafel sitten met al de Heeren en vzoeten die daar waren / ket doec Oursfon in de saal komen om te sien wat hy doen sou. Oursfon komende in de saal / ging vooz de koning / sijn tafel staan / de koning sterck aansende / sag dat er veel spys stond / soo nam hy uit de schotel die vooz de koning gefeid was / een stuk dat hy weg droeg / at het op / op sijnde / wierd een paantw gebrogt / die hy ook nam om te ceten. Valentijn dit siende: wees dat hy kwalijk deed / waar dooz dat hy beschaamd werd en liet den paantw staan / want hy ontfag Valentijn als een kind. Den koning bebal dat men hem sou laten begaan / alsoo hy daar ge-neugte in nam. Oursfon dit verstaande / heeft den paantw voozt opgegeten / sag doe een kanne met wijn staan / die hy nam en dronkse met een teug uit / wierpse doe tegen der aarde / en hy schudde sijn hoofd. De koning met al sijn heeren begonnen te lagchen. Als de maeltijd gedaen was / ging een iegelijk na sijn ruste. Doec werd Valentijn een schoone kamer gewefen om te slapen / en een bed vooz Oursfon / maar hy wou daar niet slapen wat teken hem Valentijn dede / maar viel neder op der aarde / gelijk hy gewend was en vleef daar leggen.

Hoe Hanefzoi en Hendrik raad namen, om Valentyn dood te slaan in de kamer van de schoone Engeletyne.

Het XIV Capittel.

Daar was groote blijdschap dat Valentijn den wildeman verwonnen had onder allen menschen / maar boven al de schoone Engeletyne die Valentijn met een van haar jonkvrouwen ontbood / dat hy komen wilde met de wildeman in haar kamer. Valentijn riep Oursfon / en gingen daar heen: als Valentijn met Oursfon in de kamer kwam begon hy te laggen / en viel op een bedde dat daar stond / aansag de jonkvrouwen heel snellijk / veel nieuwen klugten bedyende / die sy niet verstonen / waarom sy Valentyn riepen / vzaagden wat de wildeman daar mede meenden / doec seyde Valentijn: voozseker de wildeman wijst dat hy u al te samen eens kussen wil. Als de edele jonkvrouwen dit hoorde begonnen sy te lagchen / en sagen op malkander. Aldus laggende en houende met de wildeman soo is Hanefzoi tot sijn vzoeder Hendrik gegaan / seggende: vzoeder onse saken gaan seer kwalijk: gy siet dat onse bondeling alle dagen meer en meer toeneemt / ja dat erger is / de koning heeft hem liever dan ons / 't welck een groot oneer is vooz ons beyde / Hendrik seyde: hoorzd vzoeder / gy weet dat wy den bondeling verboden hebben niet te komen in de kamer van onse suster Engeletyne / nu is hy daar / soo mogen wy hem met eere bebegte en dood slaan / dan sullen wy seggen dat hy by onse suster sijn wil deed. Dus hebben dese twee beslooten haar vzeeraad te volbrengen als de Joden deden om den Heer te kzuiffen / sonder regt of reden; want in Valentijn was niet dan deugt en eer. Doec sijn sy beide in de kamer gekomen van haar suster; en Hanefzoi seyde tot Valentijn / gy vermaledyde mensche / nu sien wy u sotheid dat gy gekomen sijt in de kamer van onse suster / gy verhard u in kwaadheid / bejaagd van dage tot dage de schande van onse vader vooz onse suster / daar gy u wille mede doet

als het u belieft / daar dooz gy sterben sult; dus sprekende / sloeg hy Valentijn met een vuist dat hem 't bloed de neusen uitsprong: doe kwam Hendrik met een bloed swaart in de hand om Valentijn te doozlopen. Ours- son siende dat sy Valentijn dood slaan wou- den is toegeschoten na Hanezoi / gaf hem soo grooten slag dat hy ter aarden moest val- len / nam doe Hendrik in sijn armen / wierp hem ter aarden / en hadden 't de jongvrouwen niet gedaan / hy soude daar gebleven hebben. Hier dooz kwam een groot geroep in de ka- mer / soo dat daar veel grote Heeren in kwa- men; die siende dat Ours-son sijn hand ge- slagen had aan des konings kinderen / wou- den sy hem dooden / stellende haer alle te weer. Valentijn sag dat sy al te samen vielen op Ours-son / soo heeft hy sijn swaart uit getogen om Ours-son te beschermen / en seyde: indien gy Ours-son slaat of kwest / ik sal 't wreeken / daar komt van wat er wil / ik sal sijn lijf benemen / hy sy wie dat 't sy; doe dede Valentijn Ours-son een teken dat hy stil staan sou en niemand misdoen. Ours-son is met Falentijn sijn broeder sonder iemand meer te misdoen uit de kamer gegaan. Hanezoi en Hendrik sijn seer droevig by de koning gegaan / seggende: Heer koning ter kwader tyd was Falentijn geboren / die gy aldus pzijs / en dat hy ons gebragt heeft desen wildeman / die ons beyde ter dood ge- bragt sou hebben / hadden 't u Heeren niet be- let / gy doet kwalijk indien gy desen wildeman niet verdzinkt of laat hangen / want hy in korten tijd u beschadigen sal / want met hem om te gaan is seer soezekij. Als de koning dit hoorde / was hy bedroeft / en seyde: dat men Ours-son in een tooren sluiten sou daar hy niet uitkomen magt / dan met consent. De koning dede Falentijn by hem komen / om te bzaagen de oorzaak: Heer koning sey- de Falentijn / ik was in de kamer van u dog- ter met veel geselschap van dames / om te laten sien Ours-son den wildeman die ik by haer bzoegt / soo sijn daar ingekomen beide u soone Hanezoi en Hendrik / niet wetende om wat sake / soo heeft Hanezoi geseit met een grammen moede: gy bondeling / wa- doet gy in de kamer van onse suster dat

dat gy u spel speelt met haer / wy hebben ik lange geweten: met dese woorden sloeg hy my dat het bloed my de neus in mond uit- liep / en Hendrik toog sijn swaard uit / om my 't leven te benemen. Ours-son dit siende / heestse beyde onder de voet geworpen / waar dooz een groot geroep gekomen is / als u ma- jesty nu bzaagen kan. Is dat waar bzaag- de de koning / soo heeft Ours-son anders niet gedaan dan dat hy schuldig was te doen. Gy Hanezoi en Hendrik bzaagt een kwaad herte / ik merk dat gy anders niet en soekt dan Fa- lentijn te beschamen / gy moet wel wesen van kwader naturen / gy siet dat ik hem lief heb en hy is my getrouw. Zoo gebiede ik u bey- den dat gy hem niet misdoet / nog op mijn ongenade laat misdoen / ik den seker dat hy 't bloed van Franckrijk geen schande sal doen. Dus sijn de twee broeders met schande ge- scheiden. Ours-son is daar na in het paleis gegaan / en gekomen in de keuken / alwaar hy gesien heeft rouwe sypse die de kook berp- de sou om te ceten / nam twee rouwe capoe- nen die hy op at. Als de kook dat sag / nam hy een schotel / en heeft Ours-son daar mede geslagen dat hy krom was. Ours-son nam de kook in sijn armen / en heeft hem onder sijn voeten geworpen / soo dat hy niet wist / of hy sou dood gebleven hebben. Dese tydinge is booz den koning gekomen / dat Ours-son de kook gedood had / en dat niemand hem dozsi genaken / daarom den koning gestoord sijnde / Ours-son dede booz hem komen / en wees dat hy hem sou hangen. Ours-son ging halen den schotel / en wees den koning hoe dat de kook hem daar mede geslagen hadde / de koning dit siende vergaf het Ours-son / en gebood dat niemand hem sou misdoen / op lijffzaffe. Falentijn onderwees Ours-son / leerde hem / soo dat Ours-son geen kwaad meer dede daer men hem in berispen kon.

Hoe den Hertog Savoryn aan Koning Pe- pyn om secours fond, tegens den Groe- nen Ridder, die met kracht syn Dochter wilde hebben.

Het XV. Capittel.

In die tijd als Falentijn en Ours-son te sa- men in 't hof van den koning haren Oom (hoevel onbekend) waren / is daar geko- men een ridder van de hertogen Saborijn / seggende: Mogende koning Pepijn / de her- tog Saborijn heeft my hier gesonden / of gy hem wilt bystaan tegen een ongelooibige Sarasijn / genaamt de groene ridder / die des hertogen dochter wil hebben / al sou hy al sijn land daarom beoorlogen: sy is de schoonste jongvrou die men vinden kan / en heeft nog drie broeders / die stout en kloek sijn tot oorlogen. Zoo seyde de koning / ik doe den hertog bystand. Straks is daar een andere Bode gekomen / doende de koning sijn behoortlike reberentie / seggende: Mogende koning / wilt tog uw heil vergaderen / en senden 't van stonden aan na de stad Lions / want de Hoogduitsche sijn vergaderd tot hon- dert duisend gewapende mannen / om uw land onder hen te bzaagen. Als de koning dit hoorde / was hy seer verstoord / liet hy hem ko- men de bisschop van Kreimen / de hertogen milhoen Dangier / de hertogen Germans / met vele andere Heeren / haer bzaagende wat hy best doen soude / of hy reisen sou na Agui- taniën om den goeden hertog te ontfetten / of na Lions om sijn eigen land te bescher- men. Daarop de heeren antwoozden: 't hembd is nader dan de rok / gy behoort nie- mand's land te beschermen / en u eigen la- ten herloren gaan; daarom laat ons reisen na Lions / om uw land en ondesaten te beschermen; als gy uwe vbanden verjaagt hebt / moet gy reisen om den hertog Saborijn te ontfetten. Doe liet de koning de Bode in- komen / seggende: Bode gy siet dat ik op dit pas uw hertog niet ontfetten mag; ik moet na Lions reisen / soo als gy nu gehoord en ge- sien hebt / het is my leed: dus wilt hem seg- gen dat hy hem mannelijk hield tegens den

groene ridder / als ik mijn reisen met de hulpe Gods volbragt heb / sal ik hem te hul- pe komen. Heer koning / seyde de bode: ik sie dat uw edelheid den hertog op dit pas niet kan helpen / dat hem kwalijk sal komen: doch / heer koning / ik dank u van mijns heeren wree / en neeme oorlof. De Bode is weder gereist / en kwam in 't hof by den hertog / die hy al 't gepasseerde verhaalde / waar ober sijn heer seer bedroeft was / want de groene ridder benaantude 't land en de stad / alsoo dat sy niet een voet uit de stad setten mogten. (Gy moet weten dat dese groene ridder een volle broeder was van den keuse Sa- ragus / koning van Portugal / welke be- waren deed de schoone Desefante / die moe- der was van Falentijn en Ours-son / soo als gy gehoord hebt en nog hooven sult.) Dus was de hertog vol van gebachten hoe hy het ma- ken soude niet desen ridder / die sijn dogter hebben wilde tegen sijn dank / en hem daarom een groote oorlog aandeed. Hier ober heeft de hertog een gebod gedaan / dat een ieder hem soude wapenen om de groene ridder te bevegten / soo als geschiedde. De dag aange- komen sijnde / hebben de trompetten en cla- roenen lustig geslagen / de heeren te voet en te paard hebben sig opgemaakt in groote or- donnantie / om tegen den ridder te vegten. Als de hertog buiten op 't veld gekomen was / heeft hy sijn trompetten doen blasen en trommelen slaan / en is alsoo sijn vband te gemoet gekomen; sy kwamen mede in de wapens / en daar rees een harde stijd. Als de groene ridder in den stijd kwam / heeft hy met sijn hamer verlagen twee ridders die hem te gemoet kwamen. Den hertog dit siende / is gereden na de groenen ridder / en bogten mannelijk te samen. De goede her- tog hield hem seer vzoom in den stijd / maar het was niet om den ridder te bevegten / want hy versekerd was dat hem niemand overwin- nen kon dan een konings soon / dewelke nooit vzworven bozt gesogen had: desen ridder dagt niet dat sulken kind geboren was / weinig wetende van Ours-son de Wildeman / soo als gy hooren sult. De hertog bevoegt dese groene ridder een langen tijd / en hy volgte hem om te winnen / maar is van de Sara- sijn

spnen beset en bedogten / soo dat de hertog van sijn paard geslagen werd / en soude hem gedood hebben / had het een ridder niet belet / die hem gebaangen nam en booz den ridder tragt / die seer verblid was / want al hadt men hem twee honderd duisend zonen gegeven / sou hy niet los gekomen hebben. De hertog was seer bedroeft / en had God dat hy hem vertoosten wilde in sijn tegenspaed. Als de Christenen wisten dat hun hertog gebaangen was / keerde sy weder in de stad / alwaar een geschrey onder de heeren en gemeenten raalte / maar meest van sijn drie soonen en dogter / sy trok haar goudgeel haar uit het hoofd / schreijende soo seer / dat al de heeren genoeg te doen hadden om haar te vertoosten / maar sy beklaagden haeren vader van herte / seggende : helaas ! dat ik nooit geboren was geweest en dat so menig Edelman sijn lijf verloren heeft om mynent wil / en mijn vader in handen van sijn doodvriend geraakt is. Ach mijn lieve vader / uw Edelheid heeft my te lief gehad / want u liefde heeft u in dese nood gebracht / waar dooz uw dood u genaende is. Aldus kernde de schoone Fesone / of sy sou haar selven gedood hebben / hadden het de heeren en vrouwen niet belet. Dese groene ridder was in sijn tente / en liet de hertog by hem komen / seggende : heer Saborijn / nu sijt gy in mijn handen / soo dat ik u 't leven benemen kan / dan / gy sult myn wven dogter geven tot eene vrouwe / dan sal ik u se wyngen in 't groene gebergte / en se doen zoonen tot eene koningin. Heer ridder / seide de hertog / als gy u niet laat doopen / en het heilige Christen geloof niet aanneemt / sal ik u mijn dogter niet geven / doet met my wat u believen sal. Hertog / seide de ridder / spreek my van u geloof niet / indien gy mijn raad niet en doet / gy sult sterben een schandephe dood / uw stad sal ik verbranden / en uwwe soonen en onderdanen vernielen. De hertog antwoordde : daar sal my God booz behoeden. Dus sugtende ten hemel siende / werd de ridder weemoedig / seggende : Heer hertog laat staan u schreijen / voldoe mijn liefde die ik tot uw dogter drage / soo boozseker als ik leve / ik ben te vrede u oozlof te geven op zulk een conditie / indien gy kunt vinden een

ridder die my verwinnen kan / soo sal ik van de stad reken / u land verlaten / en u dochter kwijt scheiden van myne liefde / en sal de schade / die ik gedaen heb / betalen / en indien ik niet verwonnen werd binnen vijf maanden / soo sult gy my geven u dochter Fesone / tot een huisvrouw / en ik sal se voeren in mijn land / als gesegt is / sonder cenige oozlog malkander aan te doen. Aldus werd dit tractaat gemaakt met die twee heeren / met nog een conditie / dat de groene ridder eens daags in de stad van Aquitanien mogt komen / om te weten of de ridder gekomen was / maar meest was 't hem te doen om de schoone Fesone te sien. Als nu 't bestand ueroeroepen was / heeft den groene ridder den hertog losgelaten / die / in sijn hof gekomen sijnde / heeft de heeren dit accoord bekend : wie de groene ridder bebegten wil / en overwint / sal Fesone ten eche hebben / met het halve hertogdom van Aquitanien.

Hoe meenig edel Ridder gekomen is in Aquitanien, om te krygen de schoone Fesone.

Het XVI Capittel

In die tijd als 't bestand gemaakt was / soo is de koning Pepijn gereist na Lyons / met sestig duisend man / en heeft verjaagt den koning Lampartzis. Dese Sacasijn was koning van Holland en Byesland / en had nog de Doremassen onder hem / daarin lag er een / die koning Pepijn belet / besozmend de de schoone stad heel steek / waarin hy vlog overwon / en liet toe de Heidensche koning booz hem komen / seggende : wilt gy een Christen worden / en Mahomet verlaten / soo sal ik u laten leven met al uw volk / en soo niet / moet gy allegaar sterben. Doch God gaf de koning Lampartzis verstand / dat hy sig met al sijn volk liet doopen in den name Jesu / en gaf de stad aan spnen Maarschalk Kulon. Dit gedaen sijnde is koning Pepijn weder gereist na Parijs / daar gekomen sijnde / heeft hy byleven ontfangen van den

den hertog Saborijn / behelsende haar accoord. Als de koning dat tractaat gelesen had / heeft hy geseid : die nu een schoone vrouwe winnen wil / moet nu sijn kloofheid tonen : want die den groene ridder verwinnen kan / sal des hertogs dochter hebben / met sijn halve rijk. De heeren desen biez lesende / was er niemand soo stout / die dese saak doost aabaarden. Doe vzaagde koning Pepijn : gy heeren / is hier iemand die den hertog verwerven ? die spreek nu / soo mag de Bode sijn heeren seggen / wie dat komen sal uit Frankrijk / ik sal hem geven 't beste paard dat op mijn stal staat / een wapen / en nog duisend goude zoonen. De Bode dankte den koning van sijn heeren wegen / maar niemand antwoozden dan de stoute Falentijn / seggende : mogende koning / is 't dat uw edelheid bekiest dat ik mag reppen na Aquitanien / ik sal de groenen ridder bebegten / ende met een vernemen wie dat mijn vader en moeder is / want het my misgaagt / dat ik niet en weet wie ik ben / ofte van wie ik gekomen ben. Daar leid u niet aan wie dat gy sijt / ik ben soo magtig dat ik u mag verheffen / antwoozde den koning / dog Falentijn begerde te verzekelen / en heeft constant gezegen op conditie / indien hy den groenen ridder verwon / dat hy weder heeren sou. Falentijn beloofde de koning sulks te doen / en heeft oozlof bekomen / waar of de schoone Engletyne bebroeft was / ontbiedende Falentijn om aan hem oozlof te nemen. Falentijn by haer komende / heeft sy gesepd / ik sie wel dat ik nimmermeer van u vzaagde hebben en sal / want gy sijt gesint dit land te verlaten / och of 't Gode beliefde dat ik met u reisen mogt / soo moet my Gode helpen ik sou u trouwen : maar nu 't anders niet wesen mag / moet ik mijn tijd in droeffnisse verstyten / nochtans sal mijn hert altyd by u wesen / tot een teken geef ik u mijn steutel / en opend mijn koffer / en neem u behagen daar uit. Edele vrouwe / sy Falentijn / ik dank u booz u gunst / goud nog silver heb ik van doen / mijn reise is om dat ik weten sou wie ik ben / of van wat geslagt ik gekomen ben / nu sal ik u edelheid seggen dat ik verzwegen heb tot dese dag toe / ik drage een

kruisse op mijn schouderen / blinkende als goud / ik weet niet wat dat bedut / daarom ben ik van sin dat ik reisen sal / soo ver dat ik weten sal wie dat mijn vader en moeder sijn / daarom neem ik oozlof / ende seg u edelheid adieu / ik beloobe u by mijnder trouw / (soo 't Gode beliefte) dat ik mag weten van wat geslagt dat ik ben / en soo edel sy van geboort / dat ik by u komen mag / en gy u dan beroofoedigen wild / sal ik my aan u edele verbinden. Indien niet / soo sal ik altoos u die naar wesen : met dese woozden heeft Falentijn oozlof genomen / en Engletyne alleen gelaten seer bedroeft sittende in de hamer / soo heeft sy haar bedagt / dat een konings dogter niet behoort haar selven ober te geven / om 't bloed van Frankrijk in eeren te houden. Dus is Falentijn weg gereist met Oursson / tot blydschap van Hendrik en Hanezoel.

Hoe Hanefroi en Hendrik deden wagen Falentyn en Oursson, om hem op den weg dood te slaan.

Het XVII Capittel

Als Falentijn en Oursson gereist waren na Aquitanien / is de haat van de verdraders soo groot geweest / dat sy ontboden een van hun neven / en hebben hem verraad aan hem te kennen gegeven / hem belafende dat hy met hem sou nemen dertig mannen / en dese twee ridders in het bosch ombzingen / die boor hem togen / om 't schelmsin te volbzengen. Nozt daar na is Falentijn en Oursson gekomen / daar de verdrader Ginggaart met sijn volk sag. Als dese verdraders hen saagen / hebben sy geroepen / sla dood / sla dood / sla dood / nu is het tijd / en hebben Falentijn scherperlijk bebogten. Ginggaart gaf hem sulken slag met de hamer dat sijn bloed op de aarde liep / seggende : Falentijn hier moet gy sterben. Als den jongeling hem gekwest woelde / en van alle syde bebogten / heeft hy hem Gode bevolen / seggende : heeren / gy hebt my de dood gewooren sonder regt of reden / soo sal ik mijn wreken dat gy niet al weder te huis komen sult / zekende sijn zwaard

svaard / gaf de eerste die hem te gemoete kwam sulke een slag / dat hy hem 't hoofd sloofde / met nog vijf andere. Oursfon aan de andere sy scheurende met sijn zware handen al dat hem in 't gemoed kwam / in sulke manier / dat al die hy kypgen kon / beet hy met sijn tanden dood / en wierp te aarde / den een op den ander / en is soo boozt gepasseerd. Dit siende den veyrader / is gereden op sijn slot dat haer by stond / om meer hulp; kwam doe met andere vijf en dertig mannen en riepen: Falentijn geest u gebangen / want gy moet hier sterben. Falentijn dit siende / heeft God aangeroepen / dat hy hem helpen wilde. In dese noot is hy naar Gzingaart gegaan / en tegens hem gebochten / dat 't te verwonderen was. Oursfon deed mede sijn best / soo dat daar niemand was / of sy ontsagen die twee boezders; doch ten laetsten werd Falentijn soo bebochten aan alle kanten / dat hy gebangen werd van desen veyrader. Als Oursfon dat sag / soo is hy komen lopen / huilende en kypende in het bosch / maar 't hielp hem niet. Doe beval Gzingaart dat men Oursfon bevolgen soude / en levendig of dood by hem brengen / maar dat was om niet; hy liep en kypont dooz 't bosch / dat niemand by hem voest komen: want die hy in sijn handen kyeeg / verseheerde hy met sijn tanden / soo dat een geelyk van hem reed naar het slot toe. Oursfon heeft se vervolgt tot aan de poort van 't Casteel / daar Falentijn op sat. Op dit Casteel was een Capitijn van dieben / moordenaars en rovers / die een neef was van Gzingaart / en deelden hare roof te samen. De edele koning Pepyn wist van dese saak niet / meenende dat het een goed Edelman was. Falentijn dus gebangen sijnde / hebben hem onredeljk behandeld / sloten hem in een donkere put. Als Falentijn dus behandeid werd / begon hy zwaerpt te suchten / viel op sijn knien / biddende God / dat hy hem helpen wilde / dat hy uit de handen van dese veyraders komen mocht / seggende: o Koning! ik sie u edelheid niet meer / myn dood sult gy niet weten / ik moet hier in dese diepen put sterben. Aldien Oursfon / gy hebt de dood om mynent wil geleden / gy beinide my boven alle menschen / soo deed ik ook / als of gy myn eigen

voeder geweest had / ik begeerde te sien mijn moeder / maar nu sal ik van haer geen kennis hebben / daarom ik in groot lyden ben: dus als 't Gode belieft / sal ik mijn lichaamt de veyraders geven / en mijn siel den almogende God. De veyraders namen raad wate sy met Falentijn doen souden / eenige twilden dat men hem boozt soude doden. Doen sy Gzingaart / van die gedachten ben ik niet / men sal hem houden in desen toren / en ik sal gaan by Hanefzoi en Hendyik / en seggen dat wy hem gebonden hebben / hetgeen sy goed vonden: en Gzingaart is gereist naar Parijs. Oursfon was onbewijl in 't bosch / makende groot misbaar / rustende onder een boom; als den dag aan kwam / heeft hy hem na Parijs begeven / om den koning te hemmen te gen / hoe Falentijn gebangen was / en geleid op een Casteel. Hy liep soo ras als een paard / maar Gzingaart is eerder te Parijs gekomen dan Oursfon / ging boozt na Hanefzoi en Hendyik / en heeft verhaald hoe Falentijn gebangen was / waarover sy verblyd waren / vzaagden of sy Oursfon meden hadden / doe sepde Gzingaart neen; en dat Oursfon hen outgaan was. Doe kyege sy verdriet / maar vertzoosten elken anderen / omdat hy niet speken kon. Oursfon toefde niet lang / hy kwam te Parijs of hy dol was geweest / soo dat al de Burgers hare deuren sloten boozt de wildeman. Des anderendaags soude Gzingaart gaan reysen naar 't Casteel / om Falentijn te doen doden / maar God! die syn vzienden niet verlaat / heeft Oursfon gesonden in des konings paleys / en de koning sat aan de tafel te eten. Als nu de koning Oursfon sag / meende hy dat Falentijn weder kwam / daar de koning sich in verblpde. Oursfon ging dooz de saal heen en weder / seer bedroeft / sloeg op sijn borst / waerover de Heeren zich verwonderden. Dus gaande gints en weder / heeft hy Gzingaart de veyrader gesien / sittende aan tafel onder de andere ridders / sijn hoofd neberhoudende / omdat Oursfon hem niet kennen sou. Oursfon siende dat het Gzingaart was / heeft sijn hoofd op geheben / alsoo hy hem wel kende / en gaf hem een slag met sijn hand / dat hem sijn oor op de tafel viel; hem verhalende / sloeg hem van onder op in sijn aangesicht / dat al

spu

sijn tanden vzaaken uit sijn mond / en sijn ene oog uit. Doe begon de veyrader seer te kypen / dat al die in de sale waren medelpden met hem hadden. Doe is Oursfon agterwaarts getreden / gaf hem sulke slag op sijn hoofd / dat hy ter aarde sloze onder de tafel. Doe simeet Oursfon de tafel om: niet al dat er op stond / waar af de ridders verstoofd waren. Gzingaart sou dood gebleven hebben / had 't niet gedaen een stout heer / die hem uit Oursfons handen met kragt trok. Helaas sepde de prinsse tot den koning / siet hoe dese wildeman de ridder geslagen heeft / doet justitie over hem / want hy is een sozzelijc man. Doe sy de koning / op dese sake moeten wy ons beraden / ik geloof niet dat hy sonder oorzaak Gzingaart geslagen heeft / doet hem hier komen / soo mogen wy weten waar dooz dit gebeurt gekomen is. Oursfon wierd boozt den koning gebzagt / die hem vzaagde / waarom hy desen ridder geslagen had? Oursfon deed tekene dat Gzingaart had vermoord Falentijn in een bosch / wpsende wonderlike tekene / dat hy Gzingaart bebegten wilde in een kamp / om hem 't verzaad te doen belpden / simptende sijn Capoen boozt Gzingaarts voeten / tot een teken om tegens hem te begten. Als de koning dit sag / sepde hy: Mijn heeren / gy hebt gesien dat de wildeman de ridder geslagen heeft / en ik heb hem na de ktwesti gebragt / soo laat ik myn denken dat hij een kamp wil begten tegen Gzingaart: Mijn heeren wild hier in helpen raden / en u aller opinien segge / wat ik hier in doen sal / ik ben bedugt boozt een veyraad / dat ons nakende is / daarom sou ik den kamp confenteeren / 't geen al de heeren toestanden: 't selve wierd Gzingaart gesepd / die daar welnig lust toe had / vzevende dat 't veyraad uitkonnen sou / dat dus lang verholen was geweest: Gzingaart sag Hanefzoi en Hendyik aan / die hem wenkten / seggende met een bedroeft aangesigt / Heef sozzt niet / wy beloven dat wy u peys maken sullen / indien gy verwonnen word. Helaas sepde hy: mijn saken gaan seer kwalijk / ik sie dat ik sterben moet om mynent wil / dit seggende: is hy by de koning gegaan / en sepde: Hoogmogende

konig / ik bid u dat u mogendheid my onlasten wil / tegen de wildeman de kamp te begten / het is een man daar geen ridder eer af behalen mag / want het geen natuurljk mensch is. Gzingaart sepde de koning u onschuld mag u niet baten de kamp is geconfenteerd by al mijn heeren / hebt gy regt / 't sal u wel beschermen. Van dit antwoozd was Gzingaart bedroeft: maac Hanefzoi sepde / verstaat u niet / ik sal u soo wapenen dat de wildeman u niet misdoen mag. Als Oursfon verstaond dat hy den kamp begten sou / bebroef hy groote blydschap / en wees de koning dat Falentijn dood en vermoord was / waar af de koning hem seer verwonderde / van de tekene; altoos stond Oursfon om Gzingaart te slaan; de koning wees dat hy hem niet slaan soude boozt dat hy in den kamp waar. Doe sy de koning tot Gzingaart / wapent u / en denkt om wel te doen. Ach helaas / heer koning / sepde Gzingaart / ik heb u lang gesdiend / maar ik word geloond dat ik moet begten tegen een onredeljk Creatuur. Gzingaart / sy de koning / hebt gy regt / soo wild niet sozzen / u goed regt sal u beschermen. Ik sal u doen wapenen / Oursfon sal ongewapend / gy sult te paard sijn / en hy te voet: gy bewijst wel dat gy onrecht hebt / doet u best / beschermt u regt / de Gode wil u beide bewaren.

Hoe de Koning Pepyn gebood dat men de Kamp voor sijn Paleis maken soude, om te sien Gzingaart en Oursfon te samen vegien.

Het XVIII. Capittel.

Na dat Gzingaart veel onschuld gedaen had om tegen Oursfon te begten / soo heeft den koning de kamp doen beelden boozt sijn paleis. Als 't bereid was stond Oursfon om Gzingaart te wagten / die al gewapend was by Hanefzoi en Hendyik. Oursfon in de kamp wsefende / heeft menig bewijs gedaen met sijn handen / hoe hy Gzingaart bebegten sou. Als Gzingaart wel gewapend was heeft hy oorlof genomen aan Hanefzoi

en

en Hendzike seggende: Mijne heeren / ik moet desen kamp begien / maar ik weet wel dat ik verwonnen sal worden / en dat ik de dood moet sterben om uwen wille: zwygt / seide Hanezoel en Hendzike / hebt goede moed / indien gy van de wildeman verwonnen word / sullen wy u peys maken tegen onsen vader / soodan gy geen slag hebt voer u lijf / indien de koning u iets sou willen misdoen om de sake / daar sou liever om sterben honderd duisend man: maar sijt secrete / en meld van die sake niet. Aldus is Gzingaart gereden na de kamp / die voer 't paleis was. Als nu Gzingaart in den kamp gekomen was / seer hoogmoedig stak hy sijn paard met spooren / en reed na Dursson / en seide. Ha! valsche verrader / gy hebt mijn rene oog uitgeslagen / ik sal u betuyfen dat gy my onrecht gedaan hebt. Als Gzingaart na hem toe kwam / heeft hy hem betwefen veel tekenen / stak sijn han en omhoog / grypente met sijn tanden soo vreeselijck / dat die 't sagen / daar van verbaard

waren. Gzingaart liet sijn lans dalen / stak sijn paard met spooren en liet 't loopen na Dursson. Dursson sprong agterwaerts / soo dat sijn lantie in der aarde stak / doe is Dursson toegeschoten / heeft de lantie uit Gzingaarts hand met geweld genomen / gaf hem met deselve sulke slag / dat hy verdooft in de sabel sat. Gzingaart hem boelende gestagen / stak hy sijn paard met spooren / en reed in de baan / nu hier endan daar; Dursson liep hem na / grypente met sijn tanden. Doe Gzingaart hem sag in dinstantigen last / seide hy: Ha Hanezoel en Hendzike / nu is u sijn tijd gekomen / hier moet ik om u beyder wille sterben. Hy opende hen en weer / heeft Dursson de lantie uit sijn handen gewopen / loopende na Gzingaart / het paard by den hals genomen / en soo vast gehouden / dat het niet een voet voort en kon Gzingaart merende sijn zwaard te trekken / maar Dursson dat siende / heeft hy het paard met kragt onder sijn voeten gewopen / soo dat Gzingaart sijn sabel ruisen moest

moest. In 't opstaande verloor hy sijn schild. Doe is Dursson toegeschoten / gaf hem sulke slag met sijn hand / dat hy ter aarde vallen moest / ging op sijn paard sitten / en deed daar veel wonderlike kuren mee. De koning seide / ik verwonder mij sjer van dese saak / ik weet niet wat ik hier uit nemen sal / ik laat my denken dat hier een groot verraad uitkomen sal / maar waar van dan weet ik niet. Dursson sitende op 't paard / reed na Gzingaart toe / gaf hem nog een slag dat hy weder ter aarde moest vallen. Doe nam hy sijn eigen zwaard / gaf hem nog drie wonden in 't lijf / en een in de arm / soodan hy voort dood bleef leggen op de aarde. Doe heeft de verrader geroepen om sijn saak te mogen bekennen / de bewaarder van de kamp die vzaagde hem wat sijn begeeren was. Doe seide Gzingaart laat de koning komen / ik sal hem het verraad ontdekken / laat dese wildeman my niet meer slaan. Den ridder wees Dursson dat hy hem niet meer slaan sou / en Dursson was te vzeeden.

Hoe Gzingaart aan den Koning het verraad ontdekt, als hy verwonnen was van Dursson, en hoe Valentyn na Aquitaniën trok, en tegen den Groenen Ridder vocht.

Het XIX Capittel.

Als Gzingaart den koning sag / heeft hy om genade gebeden / en seide; O koning ik heb my ontgaan tegen u / hier toe hebben my gebragt u soonen: want om hen te believen / heb ik Falentijn gevangen in een bosch en onse raam is alsoo gesloten / dat men Falentijn sou doen sterben. De koning de waarheid verstaen hebbende / gebood dat men Gzingaart hangen soude. En de koning is niet enge heeren na 't kasteel gereden / om Falentijn te ontfetten. Dursson is voer den koning gelopen / wispente den weg soo regt / of hy deselve gemaakt had. Den koning seide: Het is een vzeemde sake van de wildeman / dat hy Falentijn soo lief heeft / ik sal hem goed doen; het was geen wonder / want het was

sijn Susters Soonen / al wist hy 't niet; ook mogt de koning niet weten wie dat Falentijn en Dursson sijn / van doer en hoofd dat Escleremoude bewaarde in een kasteel / dat Foragus een Heuse toe behoode. Dit hoofd is van een spin / dat men de konst van Begzomantie gemaakt is / en toekomende dingen voer seide / en is van sulke aard dat 't niet vergaan sal / booz dat in het kasteel komt de alderboozste man / die op aarde leeft / dan sal dat hoofd sijn spraak en kragt verliesen / daar sal een komen die 't te niet doen sal: namentlijk Falentijn / en Escleremoude kypgen. De koning by 't kasteel komende / h benen sijn hum poozten gesloten / en de poozters beoelen op hun lijf / geen poozten te openen. De koning dat siende / liet het Slot besnoemen: De gragt gebult sijnde / vzaaken sy de muren / sijn met magt in 't kasteel gekomen / hebben de verraders gebangen / doen gaande in een diepe donkere tooren daar Falentijn in sag met groot verdriet. Als hy den koning sag / is hy op sijn knieën gevallen / hem dankende dat hy hem verlost had van den dood. Doe vertelde de heren Falentijn van Dursson / hoe dat hy een kamp bevochten had tegen Gzingaart / daar doer dit verraad uit gekomen was. Falentijn dit verstaende / nam Dursson in sijn armen en heeft hem gekust / deeden malkanderen groote vriendschap. Doe liet de koning de verraders in 't bosch aan boomen hangen. Doe seide de koning / mijn lieve vzeend Falentijn / doet mijn raad en teyft niet my wederom / soo sult gy wijselijck doen. Heer koning / seide Falentijn / vergeef 't my ik sal niet wederkeeren / voer dat ik weten sal van wat geslagt dat ik gekomen ben. Ik sal gaan repen na Aquitaniën / soo als ik gezworen heb / om de groenen ridder te bebegten / ik bid u dat gy my oozlof wild geben / om mijn opset te volbrengen / ik sal altoos u armen dienaar sijn. Aldus is de koning Pepijn geseheiden; nu sal ik voer spreken van Falentijn en Dursson / die na Aquitaniën repde / om de groenen ridder te bebegten. Als de Landlieden vernamen dat daar kwam een ridder met een wildeman af ruig bewaesen / liep elck om hem te sien / die

al naakt en ruig als een Beer was. Falentijn liet hem een Colack van rood armosijn maken / daar dooz hy te wilder sag. Als hy dus gekleed was / befag hy hem selve / en hield een hobaardig manker / dat een genugte was om te sien: Dus reidende heeft Falentijn sien komen een jong ridder / die seer schreide. Falentijn vzaagde / waarom schreid gy aldus! heeft u iemand leed gedaan / soo wil ik u bystaan? Helas! seyde de Jongeling: 't en is dat niet / ik heb mijn Heer verlooren / die heeft een zijde om de schoone Fesone tegen den groenen ridder aangenomen / en is verwonnen; daar leeft geen ridder die hem overwinnen sal / daar op is hy soo hobaardig / dat hy de ridders / die hy verwint / aan een boom laat ophangen: ik heb er al drie-en-twintig geteld / mijn Heer die hangt ook daar. Doe seyde Falentijn soo het Godt belieft / sal ik daar na toecypden / en begien lijf om lijf / ik heb ook soo veel gehoord van dese Jonkvrouw haar schoonheid / ik hoopse in korten tijd te sien. Heer / seyde de Jongeling / gaat daar niet om hem te bebegten / want het is altemaal verlooren arbeid dat gy begint: wild gy u lijf tegen sulke een dwaas setten / want hy beel scoute ridders heeft verlagen / ik sozge ook booz u lijf en leven / indien gy tegen hem begt. Cursson wees Falentijn met tekenen / dat hy op de schoone Fesone verliefte was / en daarom de groenen ridder bebegten wou / daar Falentijn om lagten / en reisde boozt na Aquitaniën / Falentijn de Stad van bezre aansiende / heeft een man geroepen die daar kwam gegaan / en vzaagde / waar hem de groenen ridder onthield? Heer seyde de man / ik geloof niet dat gy hem wild gaan bebegten? Ja / sy Falentijn: Ach Heer gy neemt een groote stoutheid aan / gy sult nimmer victorie tegen hem berispen / komt hier op desen berg en siet aan de boom / daar hangen meer dan veertig die hy al gedood heeft / binnen veertien dagen sal hem den hertog moeten geven sijn Dogter / een der schoonste Jonkvrouwe van de Waereld. Mijn lieve vriend / sy Falentijn / Godt sal den hertog helpen. Als Falentijn sprak met de man / kwam daar een man van sseventig jaer / als

een Belgijn / met een langen gypsen baard / het was Blandemijn / die Belesante des konings Suster en Falentijn Curssons moeder diende / die by het Slot was / daar de keuse Faragus hem omhiel / zoos wy hier te voren geseyd hebben. Falentijn vzaagde van waar hy kwam? Hy antwoorde van Constantinopolen: maar ik mogt daar niet in / om dat de Turken de stad belegerd hadden. Belgijn seyde Falentijn / segt my van de groenen ridder / is hy niet wred? Mijn Heer / seyde hy: indien gy my geloven / rade ik u dat gy niet tegen hem begt / al waren er honderd / hy sou u alle 't lijf benemen. Dooz vzaagde hy Blandemijn / waar sijn reis heen was? die hem seyde / na de koning Pepijn / om hem aan te dienen / dat de koning Faragus begeert een kamp te begten tegen de keiser / die Belesante sijn hutsvrouw onrechtelijck verjaagt heeft / 't welck den koning van Frankrijck Suster is / en by hem onderhouden word. Doe bad Falentijns in Godes naam / dat hy geliefde te wagten / tot dat hy den groenen ridder verlagen had / dan wilde hy met den keiser een kamp begten: want hy in niemand soo gehouden was / dan in koning Pepijn. De Sode sloeg het af / seggende: Hy moest de boodschap van Belesante doen; daar op Falentijn belaste de groentis aan den koning Pepijn / en segt dat gy my hier gesien hebt met den wildeman. Dus reisde hy heen / Falentijn heeft de stad aangefien / die seer schoon was / en siende een Fontijn / is daar na toe gereden / ging sitten rusten onder een boom / want hy seer vermoeid was / ook begeerde hy wat te slapen / en Cursson bewaarde hem. Doe Falentijn wat geslapen had / is hy opgestaan / toen kwam daar een ridder die dooz sijn hobaardigheid / den hobaardigen ridder geheeten was: want hy was soo opgeblasen / dat hy niemand groeten / en soo hem iemand ontmoet en hem geen eer deed / die moest tegen hem begten / waar dooz hy mening een ter dood vragt. Dese hobaardigen ridder komende by de Fontijn / trad van sijn paard / Falentijn hem aansiende / niet wetende wat sijn mening was / om dat hy van sijn paard trad. Cursson

gung

ging nebens hem staan / hem neestig aansiende / dat de ridder seer sprek / die hem een slag gaf / dat hem 't bloed ten neuse en mond uitleep. Toen heeft Cursson hem in sijn armen genomen / hem ter aaroen werpende / dat al sijn leden vzaaken / heeft doe sijn mes genomen / en siak hem daer mede een groote wonde / dat er het bloed overbloedig uit sijn hof liep. Dese hobaardigen ridder hem aldus gekwetst voelende / heeft lude geroepen. Doe sprak Falentijn: Heer ridder gy hebt onrecht dusdanigen man te slaan / die niet spreken kan. Doe seyde de ridder / gy Rabaut / waarom doet gy my geen heisheid? meenende hem met sijn zwaard te slaan / Falentijn dit siende / sloeg de ridder dat hy dood ter aarde bleef leggen / seggende: soo sal men leeren goede heeren groeten. De ridders Soldaten dit siende / sijn met schijlt na de stad geblogen / vzagten tuding aan den hertog / die hierom seer gestoord was / want hy was van sijn naeste bloed. Falentijn hoorde 't geroep van

't volck binnen de stad om de doodslag / is te paard gereden in de stad in een rijk burgerhuis / nam daar sijn rust plaats. Dit werd dadelijck den hertog aangediend / die hem dooz een Sode heeft laten halen: komende by den hertog / vzaagde hy: gy heeren / wild my seggen of gy ridders sijn of niet / en uit wat land gy sijn? Heer hertog / seyde Falentijn / wy sijn ridders / en Dienaers van de koning van Frankrijck. Ridders sy de hertog / gy hebt mijn Heer gedood / het welck Falentijn stoutelijck bekende / en verhaalde 't van woord tot woord / geijst 't geschied was / seyde boozt / wy sijn gekomen om de groenen ridder te bebegten / en de schoone Fesone te winnen: maar gy hertog heb sijn walp gedaan / dat gy door den hobaardigen ridder u wegen onbeijlig hebt laten maken / wy hebben ons lijf verweerd / u wegen bevrerd / en open weg gemaakt booz alle ridders / die om u Dogter te winnen / hier komen; dus sijn wy onstasbaar / maar gy stasbaar: dooz welke

E 3

reden

reden den hertog haar beyde pardonneerde / seggende: Heer ridder / alsoo gy gekomen syt om de groenen ridder te bevegten / sult gy in myn paleis komen / en besien myn Dogter / om welke gy gekomen syt / by haar sult gy vinden nog veertien ridders / die ook gekomen syn om den groenen ridder te bevegten. 't Is de manier dat alle ridders die hier komen om myn Dogters wil / die moeten eerst in de sale komen en met haar spreken / eer sy den groenen ridder bevegten / sy sal u geven een goude ring / wijs die bewaren ter liefde van haar. Dus is den hertog met Dursson en Falentyn in de Saal gegaan / daar de schoone Fesone en de ridders waren. Doe Falentyn de schoone Jonkvrouw sag / heeft hy haar eerwaardighk gegroet / en seyde overluid: Edele Jonkvrouw dooz gantich Christenryk weet men van u schoonheid te spreken / Godt moet u bewaren booz de groenen ridder / die niet waardig is u te gemaken. Dus sal u believen te weten / dat de koning van Frankryk ons alhier gesonden heeft / om ons syt te avonturen tegen de stoutsten man die op aarde leeft / soo men seyd: Hier is ook een alleruozomste man / hy ontfiet hem geen wapen ter Waereld / hoedanig dat sy syn / nog geen man op aarde: hy heeft nagelen aan syn handen / sneidende als scheermessen / dat hy spreken lion / spys gelyk en waer op aarde niet gebonden. Edel vrouwe gy moogt seker weten / indien dese man mag vegten tegen den groenen ridder / hy sal niet lang tegen hem mogen staan / maar sal hem schandelyk op moeten geven. Fesone antwoorde seer beleefdelich: Ik dank den edele koning van Frankryk: Myn heer / booz de groeten atbeyd die hy om mynent wille gedaan heeft: Segt my ridder kend gy hem niet? het is een schoon man van maaksel / 't scheynt een stout man van herten te wesen / ik geloof waar hy gebaert in een stode / syn lyp sou wit wesen als andere mans. Edele vrouwe / seyde Falentyn / hy heeft van syn leven geen klederen aan gehad / dan nu eerst / om te sien hoe dat hy hem houden sou / in 't hem naakt in Parrys gebragt by den koning / hy wistet houde / hitte nog wind.

Dus houtende / aansag de schoone Maagd Dursson / en verlicfde op hem boven alle andere heeren en ridders die daar waren / daerom men gemeenlyk seyd: daar is geen lief selph. Als Falentyn dus sprak tegen de jonkvrouw / seyde hy / hoe hy een eed gedaan had / om de groenen ridder te bevegten in een kamp / om haar edelheids wille / en niet wederkeeren booz hy hem verlagen / en haar verloft had. Velaas seyde de schoone Fesone / set u lyp in de avonture niet om my / want wie een ander liever als hem selve heeft / die heeft een ongeregelde liefde: daar syn om mynent wil soo veel gestorven / dat het my bezyet langer te leven / dog Godt Almagtig wil u victorie verleenen. Doe nam Fesone twee goude ringen / gaf den eene Falentyn / en de andere Dursson / daar na syn dese twee ridders gaan sitten aan de tafel / daar de andere saten. De hertog deed henlicden eerlyk dienen / dan Fesone heeft altyd haar oog n op Dursson geslagen / meer dan op de andere ridder / soo dat haar hart was ontfloren met liefde. Terwyl de heeren aten / is de groenen ridder booz de poozt gekomen / om de schoone Fesone te sien. want het tractaat alsoo gemaakt was / dat hy eens daags komen seude. Zoo haast als hy in 't hof was / seyde hy met luiden stemme: Heer hertog / hebt gy ridders om my te bevegten? Ja / seyde de hertog / hier syn er nog veertien / die syn syt avonturen wilen om myn Dogter wil / en tot dien einde uit veyre landen gekomen syn. Doe seyde de groenen ridder / laaste my sien en de schoone Fesone ook. Dus treedende in de saal / heeft hy de ridder aangesehen / en seyde: gy heeren / syt gy hier gekomen om my te bevegten / soo set gy verdoemd? eet / dinkit / en maakt goede cier / mozen sal 't wesen den lesten dag / ik sal u alle hangen aan de hoogsten tak van myn boom. Falentyn dit hoerde / was seer verstooyd / heeft den ridder geantwooyd. Heer ridder / sulke wooyden te spreken / hood gy u schamen / de dag is nu gekomen dat gy bevogten sult wooyden soo sterck als gy ooit gewest syt / hy is nu gekomen die u verwinnen sal. Dursson sittende ter

tafel / sag den groenen ridder aan / verstonde wel dat men van hem sprak / is opgestaan / en na hem toetredende / nam hem in syn armen / wierp hem op syn schouder / als of hy een kind geweest had / knijpende soo met hem heen en weer / wierp hem ten lesien tegens de muur / alsoo syp / dat hy meende de hals te bryken / want Dursson wel verstaen had / dat het de groenen ridder was / die soo veel ridders had laten hangen. Als den groenen ridder opgestaan was / ging Dursson aan de tafel sitten / en wees met tekenen / dat hy er wel drie sulke ridders op synen hals nemen soude: Toe begonnen sy altoemaal te lagelen die in de sale waren / en seyden: dat nu gekomen was die de schoone Jonkvrouw hebben soude. Doe Fesone Dursson sag / werd sy te meer ontfloren met liefde. Godt die alles vooziet / heeft haar beyde herten ontfloren met de band van veruys / soo dat het hwaayk is om te schynen. Den groenen ridder beklaagde hem seer / van 't geene dat hem geschied was / seggende myn heeren / dese man heeft my bezact / is aan my gekomen sonder te spreken / ik beloove hem dat ik hem soo straffen sal / dat gy aan hem een exempel nemen sult / en tot syp van hem sal ik een galge doen maken / om hem daar aan te hangen. Dursson verstonde wel dat hem den groenen ridder beklaagde van de sinaat die hem gebeurd was / doe is Dursson opgestaan / heeft syn hoofd geschud beweers met tekenen dat hy hem 's anderen daags wilde bevegten / tot een teken heeft hy syn Cappon uit getogen / en deselve booz des groenen ridders woeten gewoopen. Toen sprak Falentyn tot den groenen ridder: set hier het pand van den wildeman / hebt gy mi een vzoorn hert / soo heft hem op. Dit sypet den groenen ridder soo seer / dat hy niet een wooyd sprak. Toe seyde de hertog / gy sult sypd hebben tegen dese wildeman / indien gy hem verwind / soo moogt gy voemen dat gy syt de vloen van alle ridders. By myn Gode / seyde den groenen ridder / morgen soo sult gy 't sien wat syn sterckheid is / hy sal niet levendig uit myn handen komen / ik sal hem hangen boven alle de an-

dere. Met dese woorden is hy uit 't Casteel gegaan in syn Pabeljoen om te rusten. Den hertog is gebleven met syn heeren in de sale / by de schoone Fesone / die groote blydschap en weugd bedreven / seggende: Hier is de Meester van den groenen ridder. Daar was groote spraken in de stad van de wildeman / elk begeerde hem te sien / waar door soo groote meeningte volck kwam in 't paleis / dat men de poort moest sluiten. Als Dursson 't gerugt hoorde / stak hy het hoofd ten bengstet uit / om beter gesien te kunnen worden / en om eenige Batement spreken te sien / die geelindigt synde: is elk gaan slapen. Falentyn in syn rust synde / deed hy Dursson een teken / dat hy by hem te bed kamen sou / maar Dursson ging leggen op de anede / deed als hy gewoon was. Doe den dag aangekomen was / is Falentyn en Dursson in de sale gegaan / eer de hertog met syn Dogter kwam. Daar waren de veertien ridders / die gekomen waren om te vegten / ieder hoopte op de schoone Fesone. Doe sprak daar een ridder van groote geboorte / seggende: Myn heeren inden 't u alle belieft / ik ben bereid om de ridder te bevegten / 't geen hem van de andere ridders gecontesteerd werd / hy heete Gallerant / en was een Fransman: hy hem haastig gewapend hebende / kwam by Fesone syn afschept nemen / is gereden na de tent van de groene ridder. Toen den groenen ridder sag dat daar een ridder kwam om te vegten / is hy te paard geseten / kwam met een hovaerdig gemoed tegen den ridder Gallerant / stellende hem ten eersten van het paard dat hy ter aarde viel / nemende boort de helm van het hoofd / daar door Gallerant verbaard werd / en bad om genade / maar 't hielp hem niet / hy toog hem syn harnas uit / en hing hem aan den boom / by de andere. Om de dood van dese ridder was in de stad een groot geschrey / want hy een voypresen man was. Dursson verstaende de dood van Gallerant / deed een teken met syn handen / dat hy den groenen ridder van stonden aan bevegten woude / en syn vleesch van den anderen scheuren: maar Falentyn seyde dat hy de eerste moest wesen /

foo heeft hem Oursson ontzien en is weg gegaan. Toen is Falentijn hem gaan wapenen; gewapend sijnde / is hy gegaan by de schoone Fefone; om oozlof te nemen. Men heeft niet te vragen of 't daar fugten of kerimen is geweest: och! zy de schoone Jonkvrouw / ik bid Gode Almachtig! dat hy u bewaren wil vooz dese groenen ridder / die mijn maagdom soekt. Na veel reden heeft Falentijn oozlof genomen van de Jonkvrouw: sy heeft hem Gode bevolen / haar sin was altoos by Oursson / daar sy reden toe had / dooz dien dat 't Godt believde dat het geschieden soude / dat Oursson haar tot een huishouw sou hebben / als gy nog horen sult. Doe is Falentijn te paard gefeten / om den groenen ridder te bevegten / maar op de weg sijnde / is daar gekomen een ridder die op de schoone Fefone verliefte was / roepende: Heer hebt een wunig patentie / laat my dooz gaan. Jonkheer gaat in den naam Godes / antwoorde Falentijn: Ik geef u oozlof / Gode moet u bewaren: hy was genaamd Cprus / gebooren uit Saboijen / hy had al sijn goed verteerd / daarom zette hy hem in de avonture / nam oozlof van Fefone / en aan alle de ridders / en is zoo gereden vooz 't pabelsoen van den groenen ridder. Toen de groenen ridder Cprus zag komen / is hy uit sijn tent gekomen als een hoogmoedig man. Cprus zepde / Heer ridder zit op u paard / en denkt om u te beschermen. Den groenen ridder gebod dat men sijn paard vringen soude / en is daar op gezeten / heeft sijn groenen schild aan sijn hals gehangen / de lancie in sijn handen genomen / en sijn op malkander gereden in soo een grooten nijb / dat den groenen ridder Cprus dooz sijn lijf reed / dat hy dood ter aarden viel / die hy als de andere met een koozd aan een boom hing. Toen Falentijn zag dat Cprus was gehangen / mishagde hem dat zeer / en beval hem Gode / bad hem debotelijk aan / dat hy dog weten mogt wie sijn vader en moeder waar / dat hy daer kennis af kypgen mogt vooz sijn dood. Doe stak hy sijn paard met sporen / en reed vooz de tente van den groenen ridder / en ging daer in. Den ridder kende Fa-

lentijn wel / dooz dien hy Oursson geantwoord had / waer dooz hy Falentijn meer ontzag dan alle die daar waren / seggende: Heer ridder / ik ben te vreden dat gy weder keerd in u land / want my verdriet u ongeluk. Coen zepde Falentijn / ridder dat mag niet zijn / ik heb beloofte en gezworen dat ik mijn magt tegen u proeven zal / dus ontzegt my niet. Den ridder zepde / indien gy my wild beproeven / zoo moet gy halen mijn schild / die daar hangt aan den boom. Coen zepde Falentijn / gy hebt dienaars / laatz die halen. Zy mijn wet / zepde den groenen ridder / gy zult mijn schild halen / wild gy tegen mijn begten / indien gy mijn schild niet en haald / zo zal ik u geen sijn leveren. Als Falentijn zag dat den groenen ridder sijn onsehuud daar op nam / zoo is hy als een vroom ridder gereden na den boom / om den schild te halen / maar wat hy trok / hy kon het schild niet los kypgen / 't geen hem verdroot. Zy mijn gelobe / zepde den groenen ridder / nu dezen jongen ridder mijn schild niet hinderen mag / zoo neemt hy een zotte daad hem vooz / my denkt dat hy my met verdraad soekt te overwinnen / ik zal hem wyzen dat sijn voornemen en al sijn practyken / een schandelyken booztgang zal zijn tot groote schande. Coe is den groenen ridder te paard gezeten / roepende sijn dienaar Gobert / die hem haalde een flesje / daar Balsam-olp in was / die uit het Paradijs gekomen was / welke olp is van zulke kragt / dat indien iemand ter dood gekwets was / en hy met die zalve op de wonde streekt / hy zou van stonden aan genezen worden. Deze olp heeft deze groenen ridder lange tijd by hem gehad / en in menige slag hem genezen. Doe hy wel voozzien was / heeft hy sijn lancie in de kiling geleid / en sijn malkanderen te genoeit gekomen met zulken kragt / dat hun beyde lancien brak / en de stukken in de lucht vloegen; aldus voozby malkanderen passerende. Coe zy weder keerden / hebben zy hun zwaarden uit getogen / om malkanderen te bevegten. Falentijn sloeg den groenen ridder sulken slag met sijn zwaard / dat 't dooz het harnas in sijn lijf ging. Den groenen ridder hem gekwets

kwets / boelende / heeft sijn zwaard op geheven / en sloeg Valentijn op sijn dye / dat hy hem een groot stuk van sijn harnas af sloeg / seggende: Nu meugt gy weten / Heer ridder / of ik kan speelen met het zwaard / gy hebt my gekwets / daerom sult gy moeten sterben. Gy sijt ter kwader tijd hier gekomen / ik ben verkerd dat ik van u hand niet sterben sal / nog verwonnen worden / maer ik sal u in kort hangen aan den hoogsten Tak van den Boom / by de andere / die 't leven gelaten hebben dooz hobaerdp. Ridder / sepe Valentijn / van u ben ik niet verbaerd / wild u beschermen / want gy 't van node sult hebben. Coe is de strijd weder begomen. Valentijn gaf den Groenen ridder sulken slag / dat hy hem een groot stuk van sijn Schild sloeg / so dat het op de Kerde viel. Den Groenen ridder dit siende / sloeg Valentijn met sulken kragt op sijn Helm / dat sijn zwaard in twee stukken brak / so dat Valentijn verdoofte sat / moest de Sadel ruymen en viel ter Kerde / dog stond van stonden aen op. Coen den Groenen ridder zag dat Valentijn op stond / troeg hy een Mes uyt / wierp 't na Valentijn / meende hem dooz sijn lijf te werpen. Valentijn is den wooy ontfyngan. Coen den Groenen ridder sondaer zwaard of geweer was / keerde hy weder na sijn Tent om andere Wapenen te halen / daer hy hem mede verwoeren sou: maer Valentijn was hem te ras / en sloeg sijn Paerd een Been af / so dat den Groenen ridder ter Kerden viel; maer stond dadelijk op / is doe by Valentijn gekomen / hebben malkanderen boozt bevogten / so dat sy beyde gekwets waeren / elk heeft sijn upterste kragt getoond. Om kort te maeken sloeg Valentijn den Groenen ridder so groote wonde in sijn lijf / dat men meende hy sou van stonden aen gestorven hebben. Dat bate Valentijn luttel: want wat worden hy hem sloeg / streekt hy dadelijk met sijn oir / die hy by hem droeg / daer af hy van stonden aen genesen was. Dus langen tyd seer strengelyk tegen malkanderen begtende / is den Dag ge-eyndigt / sijnde beyde seer vermoept. De Groenen ridder was seer be-

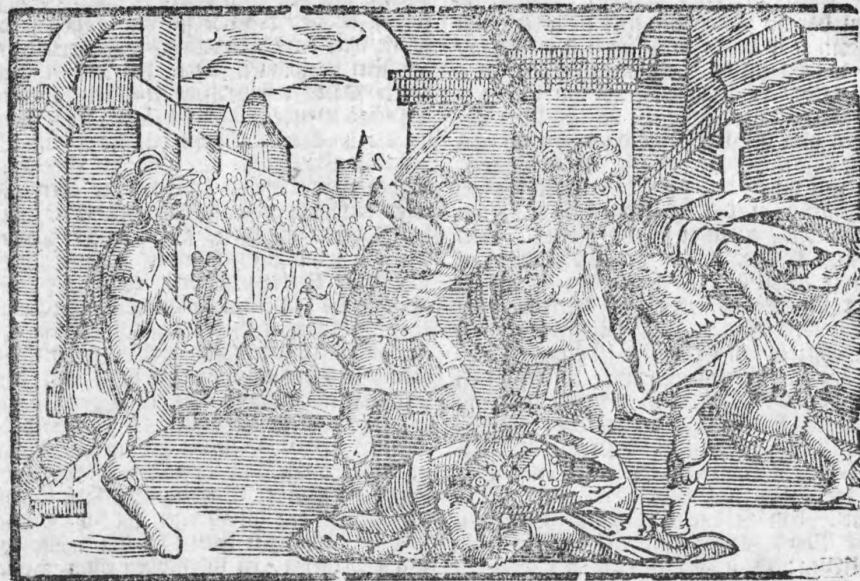
droeft / om dat hy Valentijn niet verwonnen had / seggende: Ridder wy moeten desen strijd laten / ik sie dat gy vermoept sijt en den Dag komt aen / dus keerd nu weder in Aquitaanen / en rust desen Dag; gy moogt wel roemen boven alle Ridders / dat ik nept so stouten. Man gebonden heb: komt Moogen weder / neemt oozlof aen alle Vrienden / want gy dan sterben moet. Falentijn was blyde dat hy den Groenen ridder verlaten sou / want hy seer moede en gekwets was. Coe is Falentijn na Aquitaanen gereden. Als die van de Stad sagen dat hy weder kwam / bezeben sy groote blydschap / gingen nye om hem eerlyk te ontfangen: Oursson nam hem in sijn armen en kuste hem. Doe sy in 't Paleys waeren / vzaegde den Hertog hoe dat het met den Groenen ridder stond? Heer / sepe Falentijn / hy is in sijn Tent en rust hem daer / hy is de vroomste Man die ik oot gesien heb; daer is geen vromer op aerden dan hy / men mag hem niet verwinnen / ten waere by Godes gratie. Den Hertog sepe / gy hebt u vroom gehouden tegen hem / gy alleen sijt weder gekerd / sy allegaer sijn een schandelyk dood gestorven / maer gy hebt bewesen / dat gy sijt een Bloem van alle Ridders. Falentijn sepe: Edele Heer / van hem mag ik my niet vermeten / op Moogen vrog sal ik weder Strijd hebben: ik bid Godt dat hy my beschermen wil tegen desen Ridder / want sonder Godes hulpe mag men hem niet overwinnen. Doe is Valentijn ontwapend / en gegaen in de Kamer van Fefone / elk dede Valentijn groote eer om sijn vromighepds wil. Coen het tijd was om te eeten / seite den Hertog Valentijn aen sijn eygen Tafel / spreekende van menighhande materie. Coe de Maeltijd gedaen was / is Valentijn opgestaan / nam oozlof aen de Heeren / en is in sijn Kamer gegaen om sijn wonden te verbinden / want hy seer gekwets was. Doe hy verbonden was / is hy gaen leggen om te slapen. Den Groenen ridder was in sijn pabelsoen / die van sijn meester sijn wonden dede smeren: hy had geen wonden so groot / of sodra als hy gesmeerd was / so was hy also gefond als hy oont had geweest van te voorn.

Hoe Valentijn Oursfon zond om des anderendaags den Groenen Ridder te bevegen, en hoe Oursfon den Groenen Ridder verwon, die hem zeide dat hij een Konings Zoon was.

Het XX. Capittel.

Aldus lag Valentijn al de Dagt / sonder let te slapen of te rusten / sugtende / en seggende met klagelijke woorden / o Almogende Godt / nu sie ik wel dat ik mijn opset nimmer te boben komen sal / het sy doo; u gratie / so bidde ik u Almogende Godt / dat gy medeliden met my wie hebben tegen desen Groenen Ridder / die mijn de doed gezworen heeft. Och ik had my voorgekomen / dat ik niet rusten sou voor dat ik gewecten had de Vader die my Wan / ende Moeder die my ter Waereld gebracht heeft in 't Bosch van Oylens. Waer nu beken ik dat 't al om niet is: want ik heb een set werck aengenomen / dat ik desen kamp begieten wil tegen den Groenen Ridder / nu my de Fokwyn tegen is / want niemand hem verwinnen mag / of hy moet wesen van kininklike geslagt / en die van geen Dronw opgeboerd is / nog geen Dronwen Bosfen geslagen heeft: die om ik niet / ik ben so waerdig niet / dat ik een Konings Zoon soude wesen / ook ben ik in mijn jonckheyt so niet opgeboerd: dus sy ik geen hoep nog troost in mijn voornemen / die my van der doed beschermen mog van Godt / die my beschermen wil / dat ik so schandelijc niet en sterben moet. Dus klagende / so wierd hy denkende op Oursfon den Wildeman / die hy in 't Bosch verwonnen had / want hy geen Dronwen Bosfen geslagen had / en dat het mogelijc geweest is een Konings Dogter: die hem in 't Bosch geboerd hadde. Den nacht gepasserd sijnde / is Valentijn op geslaen en begaen hy Oursfon / hem wijfende dat hy hem Wapenen soude / om tegen den Groenen Ridder te begieten. Oursfon seer verblijd sijnde / springende en dansfende ober de

Zale / betwres met tekenen / dat den Groenen Ridder nimmer upt sijn handen konnen soude; so heeft hy hem voorsien met een grote zwaere knodse van hout / leydense op sijn hals / schuddende sijn hoofd / willeube geen ander Wapen of harnas hebben. Valentijn seide: Mijn goede vriend / dat mog soniet wesen / ik wil dat gy met mijn harnas gevoepent sijt / en mijn Schild die mijn den Koning gegeven heeft / en mijn Paerd; dus was Oursfon te vreden. Doe gebod Valentijn / dat men Oursfon daer mede soude wapenen / om daer mede ten strijde te gaen. Als hy gewapend was en sag 't harnas blinken / so maecte hy tekenen met sijn armen / eer dat het Middag waer / soude hy den Groenen Ridder verwonnen / of gedood hebben / waerom den Hertog met alle sijn Heeren lagten. Oursfon nam oedof aen den Hertog en alle de Heeren; daer na nam hy harnas in sijn armen / kussen hem / en nam oedof. Dus is Oursfon geseheyden / maer er hy te Paerde ging / is hy in de Zale gegaen om oedof te nemen aen de schoone Fesone / die hy versagt om te kussen / waerom hy heertelijc began te laggen / met alle de Heeren en Dronwen die daer waeren: Hy dede haer een teken / dat hy om haren wil ging begieten / om haer liefde te verkrigen. De schoone Fesone die vol eerbaerheyt was / belaste hem / dat hy hem vroom houden sou tegen den Groenen Ridder / en indien hy weder heerde en den Groenen Ridder verwonnen had / so sou hy haer liefde verwonnen hebben. Aldus is hy gaen sitten te Paerd / werdende met een groot geselschap gelyc blypnde Stad. Oursfon reed met de Wapenen van Valentijn / daer af de Groenen Ridder geen kennis had / komende voer te Cent van den Groenen Ridder sonder een woord te spreken / stak met het yser van de lancie aen de tafel / tot teken dat hy upt konnen soude / om hem strijd te keveren / het werck den Groenen Ridder seer spier / zwoer hy sijn Godt dat hy hem de hoogmoedighheyt soude vergelden / eer de avond kwam; is hy op sijn Paerd gaen sitten / nam sijn lancie in de hand / die wel seck was /

is gekomen in 't perk om te sicken tegen Oursfon. Doe Oursfon dit zag / trok hy sijn Paerd agterwaerds / en hebben sijn lancien laten dalen en reden malkander te gemoet in sulken manier / dat ze beide ter Harde zyn gevallen. Doe zynze opgeslaen als vromme Ridder; hebben sijn zwaerden uitgetogen / om den een den anderen te bebegten. De Groene Ridder was zeer toornig sloeg Oursfon eerst zoo grooten slag op zyn Helm / dat er den Gulden knop af viel / en een stuk van sijn schild / van welcke slag Oursfon zeer gekwetst was. Als Oursfon zag dat het bloed uit sijn harnas kwam / wierd hy seiber dan een Leeuw / hy heerde zyn Oogen / schuude zyn Hoofd / en heeft sijn Zwaard verheven en sloeg den Groenen Ridder zoo grooten slag dat het doo; zyn Helm ging / en nam een groot stuk van zyn hoos met haer en al / dat 't ter Harde viel / en nog een groote woude in zyn aem / zoo dat 't bloed over bloedelyc uit loopen kwam. Den Groenen Ridder maecte van de wonden geen werck / hy

nam van de Balsam oly / en streefde daar mee / en werd van sonden aan gezeen / daar af hem Oursfon verwonderde / dagt in hem zelden dat men dezen Ridder niet verwinnen zou mozen / want hij hem genas mede Oly daar ik van gezegt heb. Doe heeft Oursfon hem bedogt / heeft zyn wapenen van hem gewoepen / is met een selle moed geslopen op den Groenen Ridder / hom nomenke in zijn Armen zo vast / dat hy hem niet roeren kon / en wierp hem ter Harde onder zyn voeten / doende hem de Helm af / om 't Hoofd te kunnen kloven / daar lag hy onder zoo zwaren last van zyn lyf / dat hij hem overgaf aan Oursfon / en had om genade. Oursfon die niet verstaan wou zyn bidden / maecte daar geen werck af / hield hem vast als of hy hem zyn hals wilde afsteecken. Certwyl is Valentijn daar gekomen / die Oursfons maniere wel kende / doende een teken dat hij hem niet doodden soude. Doe hield hij op van hem lets te misdoen / maar liet hem leggen zoo lang als Valentijn tegen hem sprak. Doe

sejde Valentijn: Heer Ridder / gij moet nu weten dat gy veruomen siet / en geen magt hebt om u te beschermen tegen dese Man / dooz welken gy de dood moet sterben en u leuen laten / so schandelyk als gy dese andere Ridders hebt gedaen / die gy hebt gehangen aan desen Boom / daar sult gy oock aen hangen. Och! seyde de Groenen Ridder / mij dunkt dat gy sijt een Edelman seer heug / daarom bid ik u dat gy medelijden hebben wild / en myn lyf beschermen. Ridder seyde Valentijn / dat sal ik niet doen of gy sult gelouen in Iesum / den leuendigen Godt sijn Zoon / en sult u laten doopen; als gy dit volbragt hebt / sult gy reiser na Dancryk by den Koning Peppyn / en seggen dat u daer gesonden heeft Valentijn en Oursfon / die u veruomen heeft / geef my antwoord hierop. Hy antwoorde: ik heu te vreden dat gy van my begheet / en versake van dese ure af myn Wet en de walse Gaden die ik gediend hebbe / en neme aen 't Geloof van Iesum Christum / den leuendigen Zoon Gods / en wil daer in leuen en sterben: ik belooft u (als u Dienaer:) dat ik sal reysen tot den Koning Peppyn / als u gebangen / en presentieren my vooz der Koning. Toen de Groenen Ridder sijn Sed gedaen had / heeft Valentijn een teeken gedaen aen Oursfon / dat hy hem op laten soude. Oursfon heeft den Groenen Ridder zyn Wapen en Harnas ontuomen / op dat hy hem geen leed zoude doen. Den Groenen Ridder opstaende / spzakt tot Valentijn: Heer Ridder / myn dunkt dat gy sijt de gene daer ik gisteren tegen vogt; die my nu veruomen heeft / die is de gene die my in 't Hof van den Hertog tegen de aerden wierp. Het is waer zeyde Valentijn: ik moet u wat zeggen / zep de Groenen Ridder / send dese die my veruomen heeft aen de hooge Boom / mag hy myn schild dat daer hangt / af nemen: dan mag ik wel zeggen dat hy de gene is die my veruommen sou / want van niemand zou ik anders veruomen worden van dooz dien / die dese Schild af nemen mag. So haest als Oursfon aen de Boom gekomen was om den Schild af te nemen / so hiel hem 't Schild in syn handen. Als den Groenen

Ridder sag dat Oursfon hem 't Schild bragt sonder kraegt / behoude hy dat Oursfon de gene was daer hem van gepropheteerd was / die hem veruommen soude. Hy viel Oursfon te Dact / woude hem sin voeten kussen. Oursfon woude dat niet lyden / nam hem by de hand en hief hem vander aerden. O myn Heeren / seyde den Groenen Ridder / ik behoor u alle eer en reberentie te doen; ik weet dat hy de vzoanste Ridder is die 'er leeft / het is zeker dat hy is een konings Zoon / van een koningin gekomen / en heeft geen Vrouw en Borsten gesogen. En dat dit waer is / dat sal u verklaerd worden op het Slot / daer myn Suster Escleremonde woonde / daer moogt gy de waerheid bereuenen: si heeft daer een Spamerhoofd het welk alle dingen van avonturen weet te seggen / en van wat geboorte hy gekomen is. Dit hoofd sal staen en seggen de leden haer avontuur / tot 'er mid toe dat daer in komen sal de vzoanste Ridder van der Waereld. Hy sal hem antwoozden al dat hy vzaegen sal; als hy antwoorde ontbangen heeft; sal dat hoofd syn hragt verlesen / en sal hebben mijn Suster Escleremonde tot syn Huysvrouw / sy is het schoonste Wyf dat op aerden leeft / ik wilde dat gy myn Suster had / want gy een vzoane Ridder sijt / en om by haer te komen / vzaegt haer dese King / die sy my gaf doen ik oozlof nam van haer: Ik sal gaen by Koning Peppyn om myn eer te wippen; in 't wederkeeren sal ik komen in 't Casteel / daer myn Suster woonde. Valentijn verstaende van de schoone Escleremonde / wierd voort met haer liefde hebangen / nam vooz daer na toe te reysen. De Groenen Ridder liet hoozt sijn abalh af tzeiken / sonder eenige schade te doen / en hy wierd met groote blydichap van een yder binnen Aquitanien gebragt / en daer van den Hertog fierelyk verwelkomt. Als den Groenen Ridder hoozt den Hertog stont / heeft hy reseyo: Myne Heeren / gy behoort desen Ridder wel te reberentie myn veruommen herft met syn hragt: Weet voortwaer dat hy een konings kind is / en heeft nocht Vrouwen Borsten gesogen / anders sou hy in niet veruommen hebben. Si mynder trouw / seyde

den Hertog / ik wil dat men hem alle eer doe die men bedenken mag. Doe heeft den Hertog sijn Dogter ontboden / seggende: Dogter siet hier den Groenen Ridder / die dooz u liefde gedwongen heeft het meestendeel van mijn Rijk / die tot mijn vzeugd veruomen is: Ik geloofte dat Godt desen Ridder hier gesonden heeft / om u te hebben tot een Vrouw / daerom wild op dese saken antwoozden / want gy mijn troost op dese Waereld sijt. Mogende Heer / seyde de schoone Maegt: gy weet dat gy mijn Vader sijt / so waer 't geen regt dat ik u niet gehoorsamen wesen sou: ik ben bereyd u gebod te volbringen. Gy weet dat gy belooft hebt dooz u Mantementen / wie dese Groenen Ridder veruinnen mocht / die soud gy u Dogter geuen; nu is hy veruommen: Nu is 't reden dat ik hem neme tot een Man / 't en soude u eere nog de mijne niet wesen / so wy het lieten. Ha / liebe Dogter! seyde de Hertog / gy hebt eerlyk gesproken / en u antwoozd behaegt my wel. Nu moeten wy vzaegen of hy u hebben wil tot sijn Huysvrouw / ik sal hem geuen het halve Rijk van Aquitanien met u Houtwelyk / daer was Oursfon en Valentijn in presentie. Valentijn dede Oursfon by tekenen verstaen / of hy de schoone Fesone hebben wilde tot sijn Vrouw: Oursfon wees dat hy anders geen hebben en wilde dan haer. Den Hertog liet komen een Bisschop om Oursfon en de schoone Fesone in Ondertrouw te versleeren.

Hoe een Engel Valentijn openbaarde, dat hy met Oursfon reizen soude na het Casteel van de schoone Escleremonde: En hoe de Koning Peppyn bescheide kreeg van zyn Zuster en haar kinders.

Het XXI. Capittel.

Als Oursfon versekerd was van de schoone Fesone / wierd daer groote blydichap dooz al 't Land bereuen / so dat dien Dag in blydichap en genoegen is gepasseerd / daer na is yder in sijn kamer ge-

gaen om sijn ruste te nemen; omtrent de Middernacht openbaerde hem een Engel vooz Valentijn Bed / seggende: Weet dat Godt u gebied dat gy moogen vzaeg met Oursfon / dewelke den Groenen Ridder veruommen heeft / reysen sal na 't Casteel van Faragus / daer gy vinden sult de schoone Escleremonde / dooz welken gy weeten sult wot wat Stam gy gekomen sijt / wie u Vader en Moeder is / en dat wel eer u gesel Vrouw de schoone Fesone. Van dit vissien / was Valentijn in groot gepenise / de Maegt doozgaende / en de Dag aankomende / heeft Valentijn Oursfon op gewekt / sijn in de zale gegaen daer den Groenen Ridder was by de andere Heeren / om te verbeeden den Hertog Sabornyn. So haest als de Hertog in de zale was / heeft de Groene ridder gesproken met behoorsijke reberentie: Mogende Heer / het is waer dat tusschen u Edelheyt en my gemaect is een Contract / 't welk ik verlooden heb / so heb ik geen reden te spessen u Dogter / ik schelde u kwyt. Dan ik bid u dat gy my wilt laten doopen. Als den Ridder by de bonte was om sijn Doopsel te ontbangen / spzakt Valentijn: Myn Heeren / indien 't den Hertog belieft / so noemt desen Ridder Peppyn / na den Koning van Dancryk / die my opgeboed heeft / 't geen den Hertog toe stont / welke Naem hy oock behield tot sijn eynde. Doe ontbood den Hertog van Aquitanien Valentijn en Oursfon / om te Trouwen Fesone. Valentijn dede vooz hem en Oursfon sijn exusatie / hoe dat sy belooft hadden / indien sy den Groenen Ridder veruinnen mochten / so souden sy de Stad van Ierusalem met de Hylige verlossen / dooz welken onschuld de Hertog oozd gaf / mits dat Oursfon zueren sou weder te keeren / so haest als hy sijn Bedebaerd holden hadde / om dan sijn Dogter te Trouwen. Valentijn vzaegde den Groenen Ridder na den King die hy belooft had / om te vzaegen sijn Suster Escleremonde / die hy hem gaf / seggende; bewaerd den King wel / want den Steen die daer in staet / is van sulken hragt / die hem heeft sal niet verduinken / nog met onrecht veruoordeeld worden: Valentijn nam den King / stakfe aen sijn bly-

ger / en nam oorlof / om haer Bedevaerd te volbrengen. Den Goenen Ridder nam ook oorlof / om na Branklyn te reysen. Oursfon en Valentyu sijn te Scheep gegaen / en in hooren tyd geseid na 't Casteel van Faragug / also de Wind en Zee haer gunstig was. Den Goenen Ridder (in genaemt Pepyn) reysde mee spoedig te Lande: dag ter huy in Branklyn kwam / is te Harps gekomen. Blandemyn / die de schoone Belesante / des Konings Suster bevaerd heeft / als ik hier vooren geseid heb / die Valentyu manote als een Pelgrim. Blandemyn heeft den Koning Pepyn gegaet. Doe den Koning hem sag in sinen hant / sijn haer grijs sijnde / heeft hy hem gebraegt of hy een Pelgrim was? Heer Koning / antwoorde hy / ik ben een Bode van uwe Suster / de schoone Belesante / dewelke sonder recht of reden / van den Keiser Alexander schandelijc uyt alle sijn Landen gebannen is / en in armode haer leeden geleid / gy moet wel een steenen hert hebben / dat gy haer niet te hulp komt / gy sijt de Mogensche Koning die in het Christenwilt is / toene nu u magt tegen den valschen Keiser / of anders sou men u niet voer een geconten Hoorder houden. Doe den Koning hoorde van sijn Suster / heeft hy seer gesigt / want het wel twintig Jaer geleden was / dat hy geen teydinge van haer gehoort hadde / seggende: Segt my waer mijn Suster is / en hoe het met haer staet. Heer Koning / seide Blandemyn / ik heb haer beloofd niet te seggen in wat plaetse sy is / indien gy uaden en hebt dat sy in die sake schuldig is / daarom sy verjaegt is / maer ik sal hier een hingen / die tegen een Iddan begten wil een sijn in u tegenwoordigheyt / en indien hy veruomen word / is hy te vreden dat men hem hangt tot sijn goote schande / en de Drouw is te vreden te huren een schandelijc dood. Oech! seide de Koning / ik begeer geen onseghuld van mijn Suster / dan dat de goede koopman de vermaldeyde Ridder in een kamp heeft doen liden / die het veyraed bekend heeft boor alle Iden. Ik weet dat mijn Suster met onrecht verjaegt is / ik heb se laten soeken in alle Landen / maer ik kan van haer geen tey-

ding hooren: Ja / dat my het meeste deerd en op mijn Hart leyd / dat is / dat mijn Suster zwaer ginc niet kinde / nu weet ik niet / of sy Gebaert heeft of niet. Heer Koning / seide Blandemyn / van die sake weet ik wel te spreken / u Suster schende van haere kinderen in 't Bosch van Orlens / maer als den tijd kwam om te Dacien / vond sy my in een Doyp dat daer by stond / om Drouwen te haelen / die haer helpen soude in haer nood / als dede al mijn Vlijt die ik magt / maer ik kon so ha se niet wederom komen / of so had gebaerd twee schoone Doonen: veruomen kwam daer gelooven een Wilde Beer / die heeft een van haer kinderen genomen in sijn Mijl / is 'er mede in 't Bosch gelopen / sy hiesop op Handen en voeten om 't kind te behermen / maer sy wist niet waer dat 't gebaerd was / so vermoeyd sijnde / is sy ond 'r een grooten Boom bliuen leggen / als of sy dood gewest had. Doe ik op de plaetse kwam daer ik se gelaten had / en niet en vond / so heb ik haer gesogt in 't Bosch / en vond se leggen onder een Boom boor dood: ik nam se in mijn Armen / helde getroost na mijn hese vernogen. Als sy wat bekomen was / fugte sy deerlijc / en heeft my verteld hoe dat sy haer kind verlooren had door een Wilde Beer / en dat sy 't ander kind gelaten had onder den Boom. Doe ik dat hoorde / heb ik se na den Boom geleid / daer komende / is haer verdriet verduubeld / om dat sy haer ander kind niet en vond / dat sy daer gelaten had. Aldus sijn de twee kinderen van u Suster veruomen in 't Bosch / anders weet ik daer niet meer af / ik ben Blandemyn / die u Suster beuolen was. Eplaes Blandemyn / sey de Koning / hoe langen tijd is het geleden / dat sey van haer twee kinderen schende? Heer Koning / seide Blandemyn / dat was op den seiden Dag als gy mijn hond in 't Bosch van Orlens / doe ik u seide / dat sy gebannen was uyt des Keisers geselschap. Doe Koning Pepyn die veruond was hy in groot neyng / werd denkende dat hy dien seiden Dag gebonden hadde Valentyu / en dat Valentyu Oursfon in 't selue Bosch veruomen heeft. Op dese

fact

fact was de Koning lange tijd bedenckende; hy ontbood de Koningin Barthem / en sijn dogter Engletyne / met al sijn Heeren die in 't Hof waren / om hun te seggen de woerden van Blandemyn / seggende: Valentyu / die ik in 't bosch van Orlens vond / is van mijn suster Belesante gebaerd. Oursfon / de Wildeman / die hy Valentyu veruomen is / sijn hoorder / kinderen van den Keiser van Constantinopolen. Van deese tydning was de Koningin Barthem seer blyde / en alle de Heeren. Daer waren de vanden van Dackentyn in presentie / te weten Dackentyn en Hendrik / die met gebelide harte almode blydschap toonden. Blandemyn was seer verwonderd / als hy hoorde van deese kinderen / en vzaegde den Koning / of hy niet wist in wat Land deese twee kinderen waren? Waerop de Koning antwoorde: ik heb de ene opgeuoed aen mijn Hof / so dat hy groot / sterck en stout is geworden / en heeft sijn woeder in 't bosch van Orlens gebangen / daer hy een leeyn leide als een wild beest / en deed al 't Land hier ontrent grote schade. Als hy hem gebangen had / heeft Valentyu deese Wildeman gebraegt in mijn Hof / daer se beiden eenigen tyd sijn geweest / nu sijn se na Aquitain / om aldaer te beuerten de goene Ridder / ik heb sedert geen tyding van haer gehad. Heer Koning / seide Blandemyn / deese twee daer gy af sprecht / heb ik gesproken by Aquitain / en hebben my nog de goetens aen sine Majesteit belast. Daer wierd Blandemyn in 't Hof wel getraet. Op den seiden dag kwam de goene Ridder in het Hof van den Koning / vredeude van sijn paerd / en vrende hem grote reuerente. Als den Koning sag dat hy gewapend was met het goene Wapen / was hy seer verwonderd / en vzaegde wie hy was? Doy Mogensche Koning / seide de goene Ridder / ik ben uit Portugal geboren / van de dienste van den Koning / ik heb een hiel jaer my opgehouden in het Land van Aquitain / en / onder mijn subiectie / eindenijc maecte ik een bestand / dat / so ik in ses maanden van geen Ridder overuomen wierd / dan sou de Hertog my

sijn dogter geuen. Daer kwamen beele Ridders om te kampen / maer sijn van my alle overuomen en gefangen / behaluen twee Ridders / de ene genaemt Valentyu / en de andere Oursfon / welcke Valentyu een goe heele dag tegen my kempte / tot den avond aankwam / so dat wy ons begten moesten laeten. Des anderen dachs is sijn gesel Oursfon met Valentyus harnas en wapen in den kamp gekomen om te begten / ik dage anders niet of 't was Valentyu; hy deed my een teken / toen trad ik uit mijn pabelsoen om hem te beuerten / maer mijn kizage hiel my tegen / want in 't hert was ik van hem veruomen. Hy deed my beuoden dat ik soude ontuangen het V. Doopsel / ook dat ik hier boor u komen sou / en geuen my gebangen in uwe handen / daarom ben ik hier gekomen om mijn Sed te kuyten / op dat gy niet my doet also het u beuolen sal / 't sy my te doen sterben of leuen. Ik ben nu een Christen / en geloobe in Jesum / mi sal ik daer in leuen en steruen. Toen ik myn Doopsel ontuangen sou / heeft Valentyu de Hertog van Aquitain geboden / dat men my heeten sou Pepyn / na uwe Edelheid / en ik ben genaemt Pepyn. Doe de Koning gehoort had de woerden van de goene Ridder / heeft hy hem vrienlijc geantwoort / en seide: Heer Ridder / gy sijt my welkom / maecte goede Clere en sijt vrien / ik beuolde wy sijt / maer segt ons / waer sijn de Ridders gebleuen die u veruomen hebben? Heer Koning / seide hy / se sijn in Aquitain / by den Hertog / die hen beide heud in goete cere.

Hoe Koning Pepyn reisde na den Keizer van Grieken / en hoe hy oorloode tegen de Soudaan / die de stad van Constantinopolen belegerd had.

Het XXII Capittel.

Als nu de Koning tyding had van sijn suster Belesante / heeft hy hem ge-

reed

reed gemaakt om te reysen na Constantino-
pelen / by den Keyser van Grieken / om
hem de tepdinge te brengen van sijn Vrouw /
en is in korten tijd gekomen tot Rome /
alwaer hy eerlijck ontvanger wierd van den
Paus. Als hy by den anderen waeren / is
daer gekomen een Bode van den Keyser van
Grieken / die den Paus en den Koning geze-
ren / seggende : Heylige Vader ! gy sult
weeten / dat de Sarazzen met grootemagt
de Stad en al 't Land van Constantinope-
len in bedwang houden / daerom is de be-
geerte van den Keyser van Grieken / dat
gy hem bystand wilt doen / of anders sal de
Stad en al het Land verloren blyven. Den
Paus dese tepding hoorende / was seer be-
doeft. Den Koning die daer in presentie
was / troosten hem seer / en seyde : Heylige
Vader ! wilt gy my doen een redelijck getal
van u Volk / ik sal se leyden booz de Stad
van Constantinopelen / en sal met Godes
hulp de Sarazzen / het Land van Grieken
doen ruymen. Doe den Paus Koning Pe-
ppyn hoorde spreken / heeft hy hem bedankt /
seggende : Koning van God moet gy ge-
benedyd sijn / onder alle Koningen sijt gy de
Blyghe / indien gy de saek aennemem wilt /
sal ik u een deel konenynen leveren / om te-
gen de ongelooibige Sarazzen te vegen.
Dus liet de Paus een kruys op de Doos / na dat hy
de Benedictie ontvangen hadden / sijn se met
de Koning Peppyn te Scheep gegaen / sijnde
sien hondert-en-vijf-en-taentig duysend Man
sonder de Wyven en kinderen / so dat se in
korten tijd kwamen by Constantinopelen /
en sagen de Soudaen Morand / de Stad
Harde belegerd hadde. Dese Soudaen hadde
met hem gebragt twintig Koningen / om het
Christen geloove te niet te brengen. De Key-
ser van Grieken dede al de Christenen by
hem vergaderen / en de Stad seer wel woosien
van Volk / alstyd sugte hy om sijn Wifsbrouw
Belesante / als hy overpeynde in wat staet
hy se van hem geset had / dagte wat sy dood
was / want het wel twintig Jaeren geleden
was / dat hy geen tepding van haer gehooft
had / die hy hoortelijck kwam te hooren van

den Koning Peppyn / die op twee Wifsen na
by Constantinopelen gekomen was / seilende
sijn Volk in azdomantien. De Wagters dit
siende / hebben den Soudaen geseyd dat twee
honderd-duysend Man daer gekomen waer-
ren / maer wilden 't selven niet gelooven.
Egter seiden hy sijn Volk mede in Batalije.
Doe heeft den Koning Peppyn een brief geson-
den aen den Keyser van Grieken / dat hy
daer gekomen was om hem te onseren. De
Keyser was seer verblijd / heeft al sijn Heeren
doen Wapenen / is daer mede getrokken upt
de Stad van Constantinopelen / om de Sara-
zzen te bevegten / die den sijnd verwagten-
de waeren. So haest als den Keyser op het
Veld was / sag hy den Standaard en Baniere
van den Koning Peppyn / met so veel Dors
dat het niet te seggen was / die tot hem kwa-
men aen trecken / met geluyde van Trom-
petten en Schalmen. De Soudaen dit
siende / sond twee Ridderz upt / om kondschap
te nemen hoe sy in Batalije stonden / en van
waer sy kwamen : de een was Claryn / en
de ander hieten Daudyn. Den Groenen si de-
der wierd haer gewaer / en reed dese twee te
gemoet / de lancie in de hand hebbende als
een boom Ridder. Als de twee Sarazzen
sagen de Groenen Ridder alleen komen / had-
den sy schaemte te blien booz hem ; maer sijn
tegen hem gekomen met sulken kragt / dat
den een sijn Harnas van sijn lijf viel / en het
Paerd onder hem ; had 't Daudyn niet ge-
daen / den Groenen Ridder sou sijn gesel ge-
dood hebben ; maer Daudyn heeft hem ge-
nomen en te Paerd geset / vlygtende booz
weg / latende Daudyn in de pelsel / die sul-
ken sieck kreeg / dat hy dood ter aerde viel.
Doe is de Koning met sijn Volk gereden in
't Heer van den Soudaen / dat dadelijck on-
der den anderen gemengt is ; daer werd me-
nigen Schild dooshoutwen / en Lancien ge-
broken aen alle tijden. Milioen Dangler /
siende de Koning van Danquellengzooite mooyt
onder de Christenen doen / is hy gereden na
hem toe / heeft hem een slag gegeven met
een Hamer / dat hy hem 't hoofd kloofde /
en nog drie Sarazzen daer toe / die hy 't
leven benam. Booz bevel van den Sou-
daen

daen / werd milioen Dangler aen allen zo-
den 300 bevogten / dat zy sijn paard en been
afloegen / daer dooz hy ter aerde vallen moest /
zy zonden hem dood geslagen hebben / hadde
't niet belet den groenen ridder / die tegen
haar aen kwam / hy sloeg soo afgrijpselijck
dat hy plaaste maakte / en milioen Dangler
wederom te paard hielp. Den Koning Pe-
ppyn met sijn volck / deden op die dag de
Heerden groote schade / egter zoude zy het
veld verlooren hebben / hadde 't niet gedaan
den Keyser van Grieken / die met al sijn
heeren stoutelijck kwam aen een ander zepde
de Heerden in vallen. Den Koning dit
ziende / begon weder moet te gypen / roe-
pande tegen alle de heeren / toont nu u boom-
nigheyt. Met deze woorden was de Key-
ser blede / en sijn kragtten dubbeleerden / hy
beloofde sijn volck groote giften en rijckdom-
men / 300 zy hem boomelijck helpen wouden :
niet dese woorden sijn zy weder aangevallen /
elck aen een byzonder eynde / 300 dat de Sa-
razzen begonnen te wphien / en dat meest
dooz den groenen ridder. De Soudaen Mo-
randy begon te ctopfelen aen de wapenen
van den groenen ridder / dat hy de broeder
van den Heuse Faragus was / maer om
dat hy een Heiden was / dagt hy niet dat
hy daer komen zoude. Doe vierden de Sa-
razzen 300 vernaut / dat zy geen hoope had-
den / daer dooz zy den vlygt namen. Den
Koning van Slavonien die de Agter - garde
bewaarden / kwam met vijftien-duysend man.
Als de Keyser en de Koning gewaer wier-
den de hornse van de Sarazzen / en mer-
kende dat hun volck moede was en haar
volck vers / 300 besloten zy dat zy haar niet
wagten zouden / maar retireerden in goede
oyde na Constantinopelen. Als de Sou-
daen zag dat de Christenen in de stad wa-
ren / dede hy de stad beleggen / 300 vast /
dat 't de Keyser nog Koning niet mogelijck
was om daar upt te komen. Ik zal nu
hier laten te spreken van deze materie / en
spreken van Falentijn en Oursson / die om
de liefde van Escleremonde sijn op Zee / als
ik u te boren verteld hebbe.

Hoe Valentyn en Oursson kwamen aen 't
Casteel daer de schoone Escleremonde
was, en hoe zy kennis kregen van hun
beider Geborten.

Het XXIII. Capittel.

Als Falentijn en Oursson lange tijd ge-
weest sijn op de Zee / hebben zy gezien
een Eiland / naer in stont een schoon Cas-
steel / gedeelt met Ratoen / dat klaer lig-
tende was / 300 dagte Falentijn dat het dat
Casteel was / daer den groenen ridder hem
van gezept had. Als hy daar was / 300 vzaag-
den hy wie dat Casteel toe behoofde ? Doe
wierd hem gezept dat 't in bewaringe was
van een Waget / genaamt Escleremonde /
Zuster van den Heuse Faragus / 't is ge-
maakt van een rijck Sarazzen / in de kamere
staat een zeer schoon uptgenomen yplaar /
daer op staat een Spinnen-hoofd / met sub-
tielheyt van Bigzomantie gemaakt / 't welck
een pder antwoort geest / van alles wat men
hem vzaagt. Als Falentijn dit versfond /
was hy verblijd / en reed met Oursson booz
de poorte / zy hebben daer gebonden tien
duysend groote mannen / stout en groutwe-
lijck sterck / die de poorten bewaarden. Als
dese wagers sagen dat zy geen binnen we-
zen wouden / 300 zepden zy ; mijn heeren
vertrekt / want in dit Casteel mag niemand
komen dan de Hoog-geborn kinderen / en
dat niet verlos van een schoone Waget / die
het bewaard. De poortier is op 't verzoek van
Falentijn gegaen by de schoone Escleremon-
de / die upt haer venster ging leggen op een
gulden stik lakens / en zepde tot Falentijn :
Wie zijt gy / die 300 stout doet vzaagen om
in dit Casteel te komen ? Gele vrouwe /
zepde Falentijn / ik ben een ridder die mijn
weg rijd / en wilde wel dat 't u Edelheyt
beliefde / dat ik mogte spreken 't Spinnen-
hoofd. Ridder / zepde zy / gy moogt hier
niet komen zonder een teken van mijn twee
broeders / te weten van den Koning Fa-
ragus / of van den groenen ridder : of nog

by conditie / dat gy mocht oozlof kypgen van de Kasteleyn / die ik buiten den poort zal doen komen / om vijf of zes reizen te sicken lijf om lijf / anders moogt gy hier niet in komen / ziet wat gy doen wilt van deze twee zaken. Edele vrouwe / zeyde Valentyne / laat de Kasteleyn komen / ik heb liever een kamp te veyten / en winnen den ingang met sicken / dan ik zou gaan bidden om in te komen. Doe de schoone Escleremonde zag zyn vroomheid / wierd zy in 't herte met zyn liefde ontsteken / en is gegaan in de kamer daar het Spinnen-hoofd was / zeggende: O hoofd / zeg mij de waarheid / wie is die geen die met zulken moed wil komen in dit Casteel? Vrouwe / zeyde 't hoofd / van desen ridder zal ik u niet zeggen / booz dat gy hem booz my vzenigen zult. Om deze antwoord was Escleremonde verwonderd / zeggende: Mogen de Gode / wie mag desen ridder wezen / daar mijn liefde zo plotzelyk op vald / indien 't hoofd myn wil doen woude / ik zou anders geen man nemen. Doe ontwoord zy haar Kasteleyn / zeggende: Heer Kasteleyn wachend u / want gy een groote spij hebben zult / ik heb zorge dat gy 't beklagen zult / en rade u / dat gy u lyf in geen zorge wild zetten. Vrouwe / zeyde de Kasteleyn (die een hobaardig man was) al eer hy hier komt / zal hy myn lyf hebben of ik het zyn: met deze woorde is hem den Kasteleyn gaan wapenen / en ter poorten upt gereden / met een sterke lancie in de hand / en Escleremonde is na een venster gegaan / om te zien het Speelspel. Als Valentyne den Kasteleyn zag / heeft hy zyn lancie laten dalen / en stak zyn paard met sporen / zyn malhanderen alsoo te gemoet gekomen / en staken dat hun beyde lancien in stikken vanden. Van stonden aan hebben zy weder andere lancien genomen / en zyn zoo strengelyk op den anderen gekomen / dat den Kasteleyn en paard ter aarden viel. Valentyne heeft zortelyk tot den Kasteleyn gezeyd: staad op en gaat te paard zitten tot u begeeren / gy zult geen Dattelijc hebben booz gy te paard zyt / ik zou geen eer daar af hebben. Den

Kasteleyn was verblyd / en zeyde Valentyne van zyn heugheid / en is weder te paard gezeten / nemende een lancie in de hand / kwam met een sel hert tegen Valentyne / die mede wel boozien was van een goede lancie / daar hy wel mede spelen kon / gebende den Kasteleyn al zulken steek / dat hy zyn helm van zyn hoofd stak / en met 't paard ter aarden viel / zeggende: ridder ik weet niet van wat land gy zyt / maar ik heb van al myn leven geen vromer ridder gebonden. Ik geef my op in u handen / op conditie dat gy de schoone Madet niet toe spreken zult dan by myn oozlof. Wel zoo / zeyde Valentyne / ik ben om haar liefde de Zee over gekomen / en zal van haar niet scheiden of ik sal tegen haar gesproken hebben / als ook tegen het Spinnen-hoofd. Als Valentyne en de Kasteleyn dus te zamen spraken / zeyde Escleremonde tot haar Maagden / hoe zyt is deze Kasteleyn / ter kwader tyd is hy geraakt om tegen sulken ridder te veyten / die hem over lang gedood sou hebben / had hy 't dooz zyn beleefte niet gelaten / ik verwonder my wie desen is / die zo groten begeerte heeft om in dit Casteel te wezen: ondertusschen wies de liefde hoe langer hoe meer. Als Valentyne zag de hobaardigheid van den Kasteleyn / zeyde hy / zit op te paard / en laat u hobaardige woorde / ik zal u om geen oozlof bidden / om in dit Casteel te komen. Doe sproug de Kasteleyn te paard met veel toorn / nam zyn lancie in de hand / en zyn malhanderen te gemoet gereden. Valentyne heeft den Kasteleyn alsoo gestoken / dat de lancie dooz lever en longe gegaan is / en hy dooz ter aarden viel / daar dooz Escleremonde verblyd was / behal de Dooztiers dat zy op doen zouden. De Dooztiers hebben gedaan als haar bevolen was / en Valentyne en Cursson gebogt by de schoone Escleremonde / alwaar beyde de ridders tucl ontvangen wierden / zeggende: Myn heren zyt welkome / geen vromer nog stouter ridders zyn in dit Casteel gekomen / gy betuyt dat gy gekomen zyt van edelen stam / ik wou u beyde namen geerne weten. Doe verhaalde Valentyne zyn begin tot het eynde / als mede van Cursson / zoo als

hy hier boren verhaald hebben / toonende haar den ring / die hem den groten ridder gegeven had. Als zy den ring zag / zookende zy den ring wel / en zeyde tot Valentyne / heer ridder / indien gy my den ring had laten sien toen gy booz de poort stond / ik zonde u in hebben doen komen zonder u lyf te ontcuren / maar gy hebt getoond u vroomheid die in u is. Terwyl Valentyne en de schoone Escleremonde te zamen spraken / wierd de tafel gedeekt / en Valentyne werd met groote liefde ontstoken / zeggende: Ach of ik nooit geboren geweest had / zoo was ik niet in deze liefdensstrik verblijven / en de Madet beklagde haar in haar herte nog veel meer: want haar fleur alle oogeblyk veranderde / zoo dat zy haar maniere verloor. In deze benaamtheid waren zy beyde / zoo dat men merken mocht aan hun gelaat / dat zy malhandere lief hadden. Doe de tafel op genomen was / heeft Escleremonde Valentyne by der hand genomen / en gezeyd: Heer ridder / gy hebt zoo veel gedaan met u vroomheid / dat gy waardig zyt in de kamer te gaan daar het Spinnen-hoofd staat / 't welk u zeggen zal de afkomst / daar gy af gekomen zyt / home met my / en neemt u gezet met u / want ik heb groote begeerte om te hooren wat het hoofd u antwoorden zal. Valentyne was verblyd als hy Escleremonde zoo hoozde spreken: zy zyn gegaan daar het Spinnenhoofd was / 't was schoon geordineerd; als zy hoorde de deure waren / vonden zy aan de eene zyde van de deure een verbaarlyk groot Monstier / hebbende een zware zere knofde op zyn hals / aan de andere zyde van de kamerdent lag een groote leeuw / sterk / bet en hobaardig / dese twee verbaarlyke besten waren geordineerd om de kamer te bewaren / dat daar niemand in komen zou zonder oorlof van Escleremonde / of te veyten tegen den leeuw en den verbaarlyken man. Als Valentyne zag dat zy haar opheben om hem te benemen den ingang / zoo vzaagde hy wat dat beduiden / of wat zy doen wilden: Heer ridder zeyde zy / deze twee zyn gesteld om de deuren te bewa-

ken / dat daar niemand in komen mag / zonder tegen haare te veyten / booz welken meer dool gebieden dan ingekomen zyn: maar de leeuw is van zulken natuur / dat hy geen konings kinderen misdoet. Valentyne wilde de avontuur af wagen / trad na dit verbaarlyk best: de leeuw nam Valentyne in de armen; maar zoo haast als hy de ring had / liet de leeuw Valentyne gaan / en dede hem geen kwaad / hy tredende agterwaards / beweet hem vriendschap. Cursson was aan de andere zyde / tegen den verbaarlyken man / waar eer hy op stonde komen / nam hy hem in zyn armen / en heeft hem tegen den wand getwopen / zoo sterk dat hem zyn zere knofde ontviel / die Cursson op nam / en heeft de man zoo groten slag gegeven / dat hy ter aarden is gevallen; hadde 't Escleremonde niet gedaan / hy zou de man gedood hebben: albus was de leeuw en de man verwonnen by deze twee ridders. Doe wierd de deur open gedaan / men ging in de kamer die schoon versierd was / en van sijn goud en lazur geplaveit / en met veel kostelyke geschenken bezet. De wand hing vol Capitzerepen en gulde Lakenen / daar in stonden kostelyke steenen en paxelen / in deze kamer waren vier pylaren van Jaspis / zeer kostelyk gemaakte / de eerste twee blinkten schoonder dan goud / de derde was schoonder dan enige groene boom in de Mel / de vierde scheen schoonder dan vuur. Tusschen deze vier pylaren stond een schoone kast van groten rykdom dat het niet te zeggen is / daar dat hoofd in de sloten was / staande op een schoone pylaar. Valentyne dede de kast op / en bezwoer 't hoofd / dat het hem zeggen wilde van wat staat hy gekomen was; Doe sprak 't hoofd alloo klaar en overluid / dat het elk verstaan mocht / zeggende:

Heer ridder ik zeg dat uwen naam Valentyne is, de allervroomste en stoutste man die er op aarde leeft, gy zyt de geene die deze schoone Escleremonde hebben zult: Gy zult weten,

dat gij zijt des keizers zoon van Grieken, en u moeder is Belesante, zuster van Koning Pepijn, zij is met onregt verjaagd uit des Keizers hof. U moeder is nu in Portugal, in 't kasteel van Faragus, die haar reeds twintig jaren bewaard heeft. Koning Pepijn is u Oom, die gij met u leid is uw broeder; gij twee zijt gebaard van Belesante in het bosch van Orliens, in groote droefheid. Toen gijl. geboren was, kwam een Beer, die u broeder weg nam, hem opvoedende in zijn hol, en gij werd gevonden van koning Pepijn, die u heeft opgevoed, zonder dat hij eenige kennis aan u had. Ik zeg u, dat u broeder, die hier tegenwoordig is, nimmer zal spreken, voor dat gij hem zult laten snijden aan den tongriem, en als gij dit hebt laten doen, zal hij zoo klaar spreken als gij zelf. Denkt verders om wel te doen, zoo als gij reeds begonnen hebt; alles goeds zal u geworden, nu gij in deze kamer zijt gekomen, en daar nu mijnen tijd verstreken is, zal ik nimmer meer antwoord geven.

Doet 't hoofd aldus gesproken had zoo liet 't dat hangen / en sprak niet meer / en Valentijn was zeer verblind / trad hij Curffon / begon bitterlyk te schreeven. Curffon nam Valentijn in den arm zeer zugtende. Doe zeide Escleremonde / het ridder ik verbyzde my van u komst / want doo u ben ik gekomen uit verbriet / daar ik over tien jaren in geweest heb / ik verwagte die my verlossen zoude en die ik hebben zal tot een man. Ik zie dat gy bezelve zit / want niemand zou dat hoofd zyne spraak benomen hebben / had gy de ridder niet geweest; nu begebe ik my in u handen als u eigen dienareffe / tot u liefde als een goede vrouwe schuldig is te doen / nu zweer ik u myn trouw. Edele

vrouwe zeide Valentijn / ik heb anke u hoogen / het is wel reden dat ik u lief heb boven alle andere Nonhizontwen; Gij zijt my gegeven voor Aquitanien / by den groenen ridder u broeder / die by myn myn broeder verwonnen is geweest? Indien gy aan Christus Jezum geloven wilt / als u broeder gedaan heeft / zal ik u dienaar wezen. Heer ridder / antwoordde zy / ik zal u brengen 't geen gy eischt. Doe werd daar groote vreugde / zoo wel van de kleine als van de groote / en zeiden tegen den anderen: Nu is den ridder gekomen die Escleremonde hebben zal / alzoo 't hoofd zulks gezeld hadde: maar de groote blydschap van Valentijn en Escleremonde / bezanderde in groote vreugden / als gy hier na nog wel hooren zult.

Hoe Pacolet den Tovenaar, de Reuse Faragus zeide de tijdinge van zijn Zuster en Valentijn, en van 't ver raad van den zelve Reuse.

Het XXIV Capittel.

In het zelve kasteel van Escleremonde / was een Oweg Pacolet genaamt / die zy opgevoed had / was van groote subtelheid / wel geleerd in de vzeije konsten van Rizzomantien! zy hadden gemaakt een klein paard van hout / en in dat hoofd van 't paard stak haar van zulke kragt / dat als hy op 't paard zat / en in vzeemde landen wezen wilde; dzaalde hij dat haarken subtelst na de landen of plaatsen daar hy wezen wilde / en kwam daar in korten tyd / zonder eenig kwaad te geschieden. Dat paard was zoo gemaakt dat 't door de lugt voer / effer dan een vogel. Deze Oweg zag de manier van Valentijn / en dacht in hem zelven na Portugal te reizen / en vertellen de wonderlyke bingen / tegen den koning Faragus / en de konste van Valen-

tin. Hy is op 't paard gaan zitten / heeft 't haar gedraapt na Portugal toe / 't paard heeft hem opgeheben in de lugt / zoo dat hy daar in 't kort gekomen is / brengende den koning deze nieuwe tijdinge. Als Faragus hoorde Pacolet's woorden / was hy seer bevroest / dat Valentijn hebben zou zyn zuster Escleremonde / en zy het Christen geloof aannemen wilde. Hy zwoer by God dat hy 't wreken zou / maar hy toonde niet hoor Pacolet de kwaadheid die hij in zyn hart hadde / en zepde: reest wederom by myn Zuster / en zegt den ridder die ze hebben wil / dat ik van u komst zere verblijd ben / dat ik in korten tyd by hem komen zal / om de bywloft met hem te houden / met een schoon gezelschap van ridders / en zal hem geven een groot deel van myn land / daar zy berde af leven mogen. Heer koning / zepde Pacolet / ik zal doen wat gy myn bevelde. Doe is Pacolet op zyn paard gezeten / en weder in korten tyd gekomen by Escleremonde / zeggende: edele vrouwe / ik come van Portugal / heb gesproken u

broeder Faragus / die zeer verbyd is van den ridder Valentijn; die gy hebben zult tot u man / wy zal in 't kort komen op u bywloft. Och Pacolet / zeg zy: ik weet niet wat my daar af komen zal / ik zorge dat myn broeder verraad in zyn harte heeft / want ik weet dat hy nimmermeer de Diansfogzen lief hebben zal / die het Christen Geloof houden. Doozts ben ik bevroest / dat ik niet geweten heb dat gy in Portugal reizen zoud; ik sou u hebolen hebben / dat gy gebraagd zoud hebben / na een edele Christen vrouwe: die in 't kasteel van mijn broeder is / en daar langen tyd geweest heeft by mijn broeder wyf. Edele vrouwe / zepde Pacolet / ik zal van stonden aan gaan reizen / en zal u morgen voor middag wederom tijdinge brengen. Valentijn zeyde / dat kunt gy niet doen / dan door de konst van Rizzomantien. Doe zepde Escleremonde tot Valentijn / laat hem begaan / hij is zoo wel geleerd in zyn konst / dat hy op een dag honderd mijlen reysen kan. Doe was Valentijn verheugd / dacht in hem zelven

hoe het toegaan mogte. Doe riep Valentijn Cursson / om by Escieremonde te komen / alwaar een Meester kwam / die hem uyt geroegen heeft een draad / die hy onder zijn tong had leggen / zoo haast als den draad uyt was / heeft hy beginnen te spreken geheel perfectelijch. Doe betelden Cursson / dat hy een langen tijd opgebood was geweest in 't bosch van wilde Leeren. Doe beken- de zy klaarijch dat het Spinnen-hoofd hun bekliaard hadde / de waarheid van haar le- ven en afkomst. De schoone Escieremonde hoorde Cursson gaarne die brennde dingen vertellen. Als de dag gekomen was / is Pacolet in de zale gekomen by Valentijn heeft hem gezegt / zeggende; Heer ik come van Portugal / en heb gezien u moeder. Wel- lekom moet gy wezen / zeyde Valentijn / ik heb groote begeerte om haer te spreken en te zien: want ik al mijn leven in aemoede haer gezocht hebbe. O Valentijn zy de schoone vrouw / neemt een goed herte: indien mijn moeder hier niet komt / zoo zullen wy na hem reyzen / daar zult gy u moeder zien / daar gy zoo na verlangt. Edele vrouw / zeyde Pacolet / weet dat u moeder Faragus hier wezen zal in 't hof / volgens zijn belofte. Och / zeyde zy / ik dagt dat mijn moeder ons bereyden zal een zaak / daar door onze brenngde tot d'lyden en lyden zal komen: want ik te nacht een swaeren droom heb gehad / die my in groot sepeyns bezogt heeft; als ik rusten zoude / droomde ik dat ik was in een goen diep water / daar ik in verdronken zou hebben / hadde 't niet gedaen een aangezigt / 't welk my daarop uytbaalde. Daar na zag ik een Christen komen / die my nam in zijn klan- wen / en droeg my zoo ver / dat ik niet weet in wat land dat ik was gekomen. Liebe vrouwe / zeyde Valentijn / verslaat u niet van dromen / wie in dromen gelooven wil / die zou heel te doen hebben / dat is waar zeyde zy. Met deze woorden zijnze gegaan in een schoone Boosgaard / beclied met schoone kypden en bloemen / en allerley welriekende bloemen / en aardige gewassen / alwaar zy hangen ijd d'afkeerden van haar lieben. Het gebeurde dat op dien zeiden dag den koning

Faragus kwam in het kasteel van Esciere- monde / die niet anders in zijn hart hadde / dan Valentijn ter dood te brengen. Als Escieremonde wist dat haer moeder gekomen was / is zy hem te ontmoet gegaan / om hem wellesom te beten. Faragus zeyde / zuster onder alle Creanuren / lebede / heb ik u be- geerd te zien / ik bid u dat gy my seggen wilt / wie de ridder is / die u trouwen zal? Mijn liebe moeder / hier maogt gy hem zien / ant- woorde zy. Doe is Valentijn de koning Fra- ragus te ontmoet gegaan / hebende malhauder zeer hooglijch gezogt. Heer ridder / zeyde Faragus / wellesom moet gy wezen / en deel geluks hebben met mijn zuster. En alzo mijn moeder den goenen ridder u hier ge- zouten heeft / die gy verwonnen hebt / door dien hy het Christen Geloofte aangenomen heeft / zoo is mijn zin het zelve mede te doen. Heer koning / zeyde Valentijn / van u begeerte moet God geloofte zijn / dat is den rechten weg om u Ziel in de eeuwige glorie te brin- gen. Als de Keuse Faragus aldus gespro- ken had / zeyde Valentijn: Heer my is ge- zegd / dat gy binnen u Hof hebt een Christen vrouw / Belesante genaamt / die gy hebt ge- houden twintig Jaeren of daar omtrent; de- welke ik gaarne zien en spreken zou / want het is mijn moeder / des konings Pepijns zuster: en des keizers van Constantinop- olens huisvrouw. Zy mijn Gode! gy zegt waar / zeyde den koning: om dat gy het te beter gelooven mogt; zult gy met my reyzen / dan zult gyze zien en spreken / of zy 't is daar gy my na vraagt: Ik dank u hooglijch / zeyde Valentijn / ik zal 't verdienen met al mijn magt. Doe liet Faragus zijn spre- ken / om zijn bevrach te volbringen; en is in de kamer van zijn zuster gegaan / en zey- de: mijn zuster daar al mijn troost op staat / ik begeer u te bereeten en den verblijd / dat gy gebonden hebt zoo dromen ridder / die u trouwen zal. Dus is mijn begeeren / dat gy met my naar Portugal reyzen zult; op dat ik de d'ankloft te hooglijch bereeten mag. Dit gezegd hebbende / deed hy zijn Schee- pen bereyden / en ontbood Valentijn: die zee blyde was / dat hy met zijn lief Escieremon- de

de reyzen zou: want hy docht dat den Keu- se hem daar gelepde om hem eer aan te doen / en dat den Keuse met al zijn volk Christen zou worden / door het welk Valen- tijn en Cursson bevrach werden. Zoo haast als Faragus op 't water / en de twee ge- broeders in 't schip waren / dagt hy dat zij nu de dood niet ontgaan zouden. In 't be- gin van de reis verrees hy haar groote blend- schap / en maakte goede clere; maar als 't tijt was om te slapen / is den bevrach in de nacht opgegaan met zijn volk / en heeft de twee broeders gebangen genomen: heeft hen handen / en voeten en voegen gebonden / als of zij ter dood gewezen waren. Als Escieremonde zag haar lief Valentijn zoo geban- den / hebdeef zij groot misbaer: Och latie / zey zij / Heer nu in onze heugde beranberd in groote droeffnisse: gy hebt mijn liefde duur gekogt / als gy den dood om mij lij- den moet / het waar heet dat gy nocht ge- boren had geweest; in d'lyden en arbeid hebt gy mij gekogt / en in d'lyden en lyden zal ik moeten leven. Och! nu mag ik wel kla- gen / dat om mijn liefde moet sterben de broodisten en Edelsten van al de wereld. Na Faragus / mijn moeder; gy houd nu aenlijch / gy zult weten / zoo gy deze twee doet sterben: als gy daarom lyden zult / want van haer dood zult gy geen profijt hebben / in- dien gy immers haer dood begeert / zoo werpt mij in de zee. Aldus was Escieremonde in lyden / zij zou haer zelven verdronken hebben / hadden 't de heren niet belet. Als Faragus dit zag deed hy zijn zuster bevrach en behal dat men ze niet zou laten spreken tegen de gebangenen. Velaas / zeyde Valentijn / hoe is ons de s'ortijne contere / ik heb al mijn dagen in d'lyden en lyden beclieden / en dat om te onderzoeken van wat dood s'handen die mijn dood begeeren. Och latie mijn broe- der Cursson; ons d'lyden is haast bevan- berd / want wij immer hadde of moeder zien zullen. In dit bevrach lieden zij haer le-

ben / zijn zoo met de Sarazinen gesijdt tot zij in Portugal kwamen / op 't kasteel van Fa- ragus. Zoo haast als de koning Belesante hoorde / dat Faragus gebragt had twee Christenen gebangen; is zij gegaan om die te bezien. Als zij Valentijn en Cursson zag / die zij niet en kende / zoo heeft zij gebragt: Gy heeren / wie wat land zijt gy geboren? vrou- we wie zijt uit de landen van Franckrijch. Als Faragus zag dat Belesante sprak tegen de twee ridders / zeyde hij: vrouwe laat staan u spreken / gaat in u kamer / zij zullen nim- mermeer haer geslagte zien; ik zal ze in de ge- bangenisse doen sterben / en gelooven in onze wet. Gy ontbood den stoffewaarder / en behal dat men haer niet zou geben van water en broog brood. Doe sloegen de Sarazinen met groote stoffen op de twee ridders / als of zy op houten geslagen hadden / en stotenze in een diepe put. Als zy daar in waren / bielen zy op haer knien / hebben God aen geroepen; want zy geen hoop en hadden om daar uit te komen. Doe deed de reuse zijn zuster Escieremonde door hem brengen / die zoo beertlijch schreyde / dat haer aangezigt van be- traven nat was. Zuster / zeyde Faragus / laat staan u schryjen / keer u herte van de ridders; hij mynder vrouw / gy hebt te lan- ge geloofte 't Spinnen-hoofd / dat u gezegd heeft te trouwen een brennde man; die van onze Secte niet en is. Gy hebt wel her- dwaalde zinnen / dat gy lief hebt een dood s'hand van u moeder den goenen ridder / indien gy mij geloofte wilt; ik zal u gebeten den koning Compant / daar door gy geagt en geerd zult worden / bergeet de twee Christenen: want ik zal ze doen hangen. Wee- der / zeyde Escieremonde / ik behoor u te gehoorzamen in zaken die redelijch zijn: maar dwang wil dikwijls kwaan doen. Na deze woorden ging Faragus in de zale / en de koninginne doch / die Escieremonde welken herte / zeggende: ik heb lange begeert om u te zien en te spreken. Vrouw / zeyde Escieremonde / ik danke u duizendmaal: maar ik ben bedroeft om deze twee Christenen / die mijn moeder onder 't beklie van brenschap heeft doen komen over zee alhier / en heeft ze

in 'zyn gebangenisse doen sieken/ en gezwo-
ren dat hy haer dooden zou: Och my! uit-
verhooren zuster/ het is waar/ dat ik een
van deze twee ridders hebben zou ten hutoe-
lyk: hy is 't die my met kragt gewonnen
heeft/ wild my helpen raden wat ik doen
zal/ wild my ook wipen de Chyficien vrouw/
die gy hier in die kasteel langen tyd behouden
hebt. Schoon suster/ seide de koninginne/
hier meugt gy se sien. Doe sprak Belesante/
vrouwe wat gelieft u? Ik/ seide Escle-
remonde/ ik bzing u nieuwe ydinge: daar
of gy seer verblyd sult wesen/ en daar na seer
bedroeft: gy syt de suster van koning De-
ppin/ en vrouwe van den keiser van Grie-
ken/ die u sonder recht gebannen/ en uit al
syn landen gejaagt heeft/ en niet lange daar
na baarde gy twee soonen in 't bosch/ daar af
u een sohn genomen werde van eenen wilde
Beer: gy en weet niet hoe gy de anderen ver-
loren hebt/ u twee kinderen sijn nog in het
leven gebleven/ ik weet waar dat sy sijn;
siet dat gy se klygt. Met dese woorden viel
Belesante in onnagt van blydschap/ maar
Escleremonde hief haar soetelyk op hare ar-
men. En als sy nu opgeheven was/ soo
vraagde sy/ van wie sy de ydinge gehoord
had? Doe vertelde Escleremonde hoe sy 't
wiste uit het Spinne-hoofd/ en hoe dat Fa-
ragus dooz schoone woorden de twee ridders
verraden heeft en in syn gebangenisse hield.
Doe bedreef Belesante groote rouw/ en be-
gon deelyk te schreijen; dat de koninginne in
de sale kwam/ die haer vraagde/ waarom
sy soo grooten misbaar maakte? 't welk Es-
cleremonde vertelde. Och myn liebe vrouwe/
seide Faragus wyf/ sield u te breiden/ en
maakt van dese saak geen swarigheid: want
soo den koning het wist/ het sou haer meer
veragteren dan vorderen. Als dese drie vrou-
wen te samen saten/ soo is Pacolet den Co-
benaar daar in gekomen/ met syn paard.
Och Pacolet! wat kwaad heb ik u misdaan/
dat gy my soo schandelyk wild benemen myn
vriend? ik heb u opgeboed en doen leeren
in de konsten/ het welk gy my nu kwalijk
koont; Pacolet antwoordde: genadige vrouwe/
ylosst myn dat ik onschuldig ben/ ik sal de

gebangenen los maken door myn konst/ syt
waar te breiden/ ik sal u trouw blyven tot
er doot. Myn vriend/ sij de keiserin/ in-
dien gy hond zoo verlost myn kinderen uit de
gebangenisse/ sy sullen u arbeid loonen. E-
dele vrouwe/ seide Pacolet/ syt blyde: ik
sal met myn konst alsoo werken/ dat gy wel
ge breiden sult wesen/ ik sal hem syn verras-
dereise wel beloonen: een koning/ behoort
geen verrader te wesen.

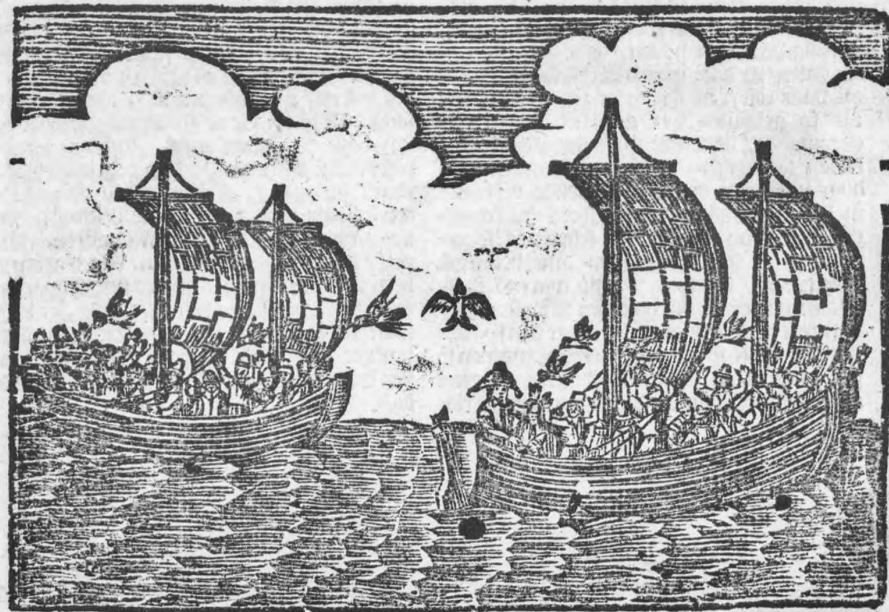
Hoe Pacolet met zyn konste Valentyn en
Oursfon uit de Gevangenisse verlostte, en
hun Moeder Belesante, en de schoone
Escleremonde te Scheep bragte, en voer-
de na Constantinopolen.

Het XXV. Capittel.

In deselve nacht als koning Faragus te
Iruste was/ vermoed van danssen en
spelen/ soo is Pacolet gegaan na de toeren/
daar Valentyn en Oursfon gebangen lagen:
komende voor de poorte die van syn Laitoer-
nen waren/ heeft deselve door syn konst ge-
opend/ gaande na den put daar de gevan-
genen in lagen/ welke deuren hy als de
voorgaande/ heeft open doen springen. Als
de twee ridders de deuren hoorden openen/
hebben sy God in de wuisternisse aangeroo-
pen/ biddende om een salig sterben/ want
sy anders niet en wisten of den koning dede
haar halen/ om te doen sterben. Valentyn
werende om de schoone Escleremonde/ daar
over hem Oursfon vertroosten/ seggende:
Ik sal myn doot hem duur genoeg verko-
pen/ den eersten die de hand aan myn meent
te slaan/ sal 't hem niet beroemen/ nemende
een groot hout in de hand/ dat hy hem
stond. Pacolet dit siende/ seide hy: Gy
heeren hoeft voor my niet te vreesen/ want
ik sal u terstond doen sien die geene die u ge-
baard heeft. Valentyn was seer verblyd als
hy Pacolet soo hoorden spreken: maar Ours-
fon hem seer fel aansende/ wou hem niet
gelooven/ dies Pacolet agterwaards trad van
ver-

verbaardheid/ maar Valentyn versterkte hem
voor Oursfon. Doe nam Pacolet de twee
ridders leidenze in een kamer/ daar de
twee edele vrouwen waren/ zigtende en
schrypende. Al die in 't hof waren had hy
zoo vast doen slapen/ dat niemand van haar
uitkomst wist. Als de heer u in de kamer
kwamen zyn de vrouwen opgestaan/ zonder-
linge de keizerinne Belesante. Als hy haer
kinderen zag/ mogt hy niet een woord spre-
ken/ viel ter aarden/ of hy dood geweest had.
Escleremonde zeide tot Valentyn; edel rid-
der/ 't is u moeder/ die aldus ter aarden in
zwoom leid. Valentyn en Oursfon zyn toe-
geschoten/ hebben haer moeder opgeheven/
en gekust/ zeggende: liebe moeder/ sprecht
ons aan. Doe lag de edele vrouwe/ en
honde niet een woord spreken/ waar dooz de

twee Broeders ook in onnagt vielen op haer
moeders lip/ zoo dat Escleremonde zeer be-
gon te schreijen. Als de moeder en de kinderen
bekomen waren/ zeide de moeder al schreijen-
de: myn liebe kinderen/ dooz de liefde die
ik u bzing/ heb ik geleden veel berdzietz/
meer dan ik uitpreken mag: maar nu
God u verbaard heeft/ dat ik u beide nog
eens gezien heb/ zoo is myn verblyt ten einde
gekomen. Liebe kinderen/ wild myn zegge
op wat manier gy opgeboed zyt/ sedert de
tyd dat ik u baarde. Valentyn en Oursfon
vertelden haer moeder al hare avonturen/
die zy geleden hadden. Daar uit Belesante
verston dat 't haer kinderen waren/ dies zy
weder in onnagt viel. Pacolet zeide; ede-
le vrouwe/ laat staan u schrepen/ peinst te
komen uit dit kasteel/ want het is tyd/ nu

dien gy uit handen van Faragus wezen
wist; Och latie! zeide Escleremonde tot

Valentyn; myn goede vriend/ laat u gedens-
ken aan de eed die gy my gedaan hebt/ houd

u beloften / en neemt nu tot u vroude. Doe seide Valentijn / al dat ik beloofst heb sal ik houden / dog nu leid my meer op 't herte / myn moeders liefde / die ik niet sulken arbeid verhoogen hebbe / dan alle byzonde van de Wereld / maar twyfeld niet myn lief / ik sal niemand anders trouwen dan u. Doe heeft Oursfon Pacolet gebeden / dat hy de kamer van Baragus open doen wilde / hy sou de koning syn hals bzeeken / en wzaak ober hem nemen / 't geen Pacolet aannam / maar wierd door Escleremonde belet / seggende : de dood van myn broeder consenteeren ik niet / syt seker als gy 't al gedaan hebt so soud gy de byzondschap verliesen van myn broeder den groenen ridder / dewelken u nog eeniger tyd in lasten helpen mag / 't geen Valentijn doe belet heeft. Doe is Pacolet door gegaan / heeft de poorten seer soet op gedaan / dat daar niemand van wist / en heeft se alle uit de stad geleid door 't land van Portugal / tot dat sy kwamen op de haven / daar sy gingen in een galeie / die daar gereed lag / hadden de wind tot haar wil / en syn so de zee ober gefeild / tot sy gekomen syn aan het casteel Escleremonde / daar syn sy op gegaan om henlieden te verliesen. Valentijn die altyd bedugt was voor de koning / wilde niet lang in 't casteel blyven / maar syn te scheep gegaan met syn moeder / de schoone Escleremonde / en syn broeder / en also heimelphk weg gereist / als sy in 't schip waren / heeft Valentijn gefeild / dat hy reisen wilde in Sycken te Constantinopelen / om te sien syn vader / 't welk sy alle consenteerden / namen so haer koers na Syckenland. Des moergens als de stokbevaarder de twee gebangen rids

ders miste / en de deur open bond / is hy haastelphk gelooopen by den koning / vallende op syn knien / begerde met verbaast gemoed syn hys-genade / seggende : heer koning / de twee gebangen ridders syn uit gebroken / en ik heb de poorten en deuren die ik nochtans wel gefloten hadde / wyd open gebanden. Terwyl de stokbevaarder syn klagen deed / is daar een ander gekomen / seggende : heer koning / in desen nacht is de Christusien byzond / die gy so geferd en geteert hebt / deur gegaan / en heeft mede genomen u suster. Den koning Faragus die teiding verstaande / begon te roepen / als of hy rasende geweest had / dede alle syn volk wapenen / om de twee ridders na te reisen. Faragus nam een groote ptere knode om syn hals / is voor al syn heeren ter poorten uit getogen sonder paard / want hy groot en swaar was / dat hy kwalyk een paard krygen kon / dat hem kon dragen. Hy had een groot hoofd / 't hait swart als een witt beken / syn armen en knien waren so groot als een os / syn lighaam was agtien voeten lang. Als hy uit de stad was / so riep hy syn volk te samen om syn suster te agterhalen. Al de geene die hyn te gemoet kwamen / vzaagde sy of sy niemand gesien hadden / maar niemand die haer bescheid gevekon / want Pacolet had al het volk doen slapen / daar sy voorop reisden. Als Faragus hem niet vinden kon / swoer hy dat hy 't casteel van syn suster beleggen sou / hy dagt haer en Valentijn / met de anderen daar in te binden : maar als hy hoorde datse vertrokken waeren / so wierd hy rasende van kwaadheid.

Hoe Koning Faragus om wrake te nemen van Falentyn en Oursfon, en van zyne Zuster Escleremonde, al zijn magt vergaderde, en kwam zoo voor Aquitaniën,

Het XXVI Capittel.

Als Faragus zag dat hy Valentijn en Oursfon niet konde binden / gebiedt hy door alle zyn landen / dat al die in hem gehouden waren / haer gereed maken zoudten oorlog / om met hem ober zee te reizen / tegen de Christenen. Op dit bevel zyn vergaderd een groot getal volk / en zyn te scheep gegaan. Als zy ou zee waren / gebood de koning Faragus de Schipper te zeien na Aquitaniën / want hy meende haer daar te binden. Valentijn en Oursfon zyn in de stad van Aquitaniën gekomen als Passagiers / zonder eenig gerugt te maken / en zyn gaan Logeren in een buizer huis. Valentijn had geerne gegaan in 't hof van den Hertog Saboryn / maar Oursfon bedagt hem / en zeide tot zyn broeder Valentijn / de natuur van een vroude is lichtelijc verkeerdt / hierom ten ik van zint in 't hof te gaan / zonder te kennen te geven van onze komst / tot er tijd toe dat ik zien en weten mag van de schoone persone / of haer hert verkeerdt zal wezen / dan of zy gestadig gebleven is : Valentijn zeide / gh zegt wel / en doet zoo. Doe kende Oursfon hem in een habijt van een Ridder / die zijn avonture zocht / en nam Pacolet met hem als een dienaar / zyn alsoo gegaan na 't paleis / en gingen in te sale van den hertog. Als hy voor den Hertog kwam / heeft hy de bejoozphke reberentie gedaan. Als hy de Hertog gegruet had / bezag den Hertog Oursfon zeer naarstig / om dat hy hem zoo wel geleek / maar om dat hy sprak / kende hy hem niet. Doe zeide hy / Ridder zegt my wat is u begerete / edel heer / zei Oursfon /

son / ik ben een Ridder / en soek een goet heer om te dienen. Doe sei de hertog / gy sijn schoon en steek / indien gy myn dienen wilt / ik sal u dienst geven en maken u hofmeester van myn hof / ik sal u geven honderd pond / voer de dienst die gy doen sult. Cursson was wel geleerd / bleef in des hertogs hof eten / en hield hem by de andere Ridderen. Den hertog met al syn heeren verwonderden haer seer van syn goede manieren / hoven al wierd hy besien van de vrouwen / zelfs van de schoone Fesone / (die syn geswooren wyf was) maar sy dagt niet dat 't Cursson was / want hy verkeerdt was in habijt en spraak / na de maaltijd riep den hertog syn Tresaurier / deed hem geven honderd pond parafis / sy als hy hem beloofte hadde. Cursson bedankte den hertog / b'loofde hem te dienen in alle saken. Cursson nam oorlog op dat pas / en ging na syn logys / daar de vrouwe hem verwagte. Als hy by hem gekomen was heeft hy verteld hoe den hertog hem ontfangen had voer een Soudanier / en had hem doen geven honderd pond / daar door sy seer begonnen te laghen. In deseftde week kreeg den hertog teidinge / dat Faragus was gekomen in syn land / om tegen hem te oorlogen / hy ontboud al syn heeren / dat sy hem be-reiden souden om den koning te wederstaan. Den hertog dede syn stad voorsien / voer dyle of vier jaaren / ontboud al syn ondersaaten / dat sy haer gereed maken souden om syn land te helpen beschermen. Den koning Faragus belegerde Aquitanien / op de selve plaats daar de Groenen Ridder syn broeder gelegen had / die by Cursson verwonnen was / als gy gehoort hebt. De hertog dede syn volk wapenen / om tegen de Sarassinen te gaan vegten / en haer te ontfetten. Dus spuse uit Aquitanien getogen / ondectuschen is Valentyn en Cursson met Pacolet onder de heeren gekomen / sonder enige kennis te maken in 't heit van den hertog. Als den hertog sag de groote magt van de Sarassinen / so beval hy hem God / met al syn volk / hertouwende dat hy hem dien dag helpen wilde. Toen ordneerde hy

syn bataille / deed syn trompetten slaan / is op de Sarassyn u gekomen / die met een ho-vaerdig hart haer verwagten. Daar was die dag een sterke styd / en bleef menig edel-man aan beiden seiden / so dat 't bloed liep op der aarden / als of 't een Rivier geweest had. Den Heuse Faragus kwam in den styd by syn neve Doymandyn / die syn Baniere droeg / die heeft dien dag ses Rid-deres verslagen / te weten Blandeyn / Bal-dys / Galie / Saleram / Antonis de goede Maarschalk / en den stouten Glorian / die doen naast den hertog van Aquitanien waan-ren / en deden de Christenen wphien. Den hertog was oncingeld / dat hy alleen bleef sonder eenige hulp / dog hy hield hem vroom-lyk / dat geen Sarassyn hem genaken doost / hy riep Aquitanien (dat was 't woord) maar syn vroomheid hulp hem niet: want so haast als Faragus hem kende / is hy na hem toe gegaan / en heeft hem gebangen genomen / hem wel doen bewaaren / en gebonden gele d in syn Pabeljoen. Daar na is Faragus wa-der gekeerd in den styd. De Christenen had-den dien dag veel te spden: want sy vonden allegaar vlieden. Doe kwam Valentyn e. Cursson / en riepen met luider stemme: vroom-lic Ridderes van Aquitanien / toond u Rid-dereschap / so gy nu hier in falseerd / sal 't u staan tot groote spot en schanden: God sal u helpen. So hebben de twee Ridderes 't volk van Aquitanien getroost / die op nietw moed namen / en syn weder gekeerd tegen de Sara-sinen / en begonnen de styd sterker dan ooit te vooren. Doe de tydinge kwamen b'innen Aquitanien / dat den hertog gebangen was / so begroenise alle te schrepen om haren heere / hoven al so was de droefheid van fugten kerren en klagen van de schoone Fesone / w'ingende haer handen / en trekkende 't hait uit haer hoofd / dat schooover scheen dan goud / schreijende menigen bitteren traan / seg-gende: och latie; ik ben de ongelukkigite vrouw die op aarden levendig is. Och myn goede vader / gy moet nu sterben / ik sal u niet meer sien / maar alleen blyben als een arme weese: o Cursson! myn getrouwe vriend / u lang toeben doet myn verdriet / warde

waard gy hier tegenwoordig / myn vader sou wel ontfet worden. In dese maniere fugte en kernde de schoone Fesone: onderwyl was de batalje harder dan sy ooit geweest had. Daar was den edelen Valentyn onder de Sarassynen / en sloeg met swaard al die hem ont-moeten / so dat daar niemand so stout was die by hem doost komen. Cursson was aan de andere seide / swoer by God dat hy liever had te sterben / dan den hertog te laten blyben. Pacolet was by Cursson / die hem trooste / en beloofde by te staan. Doe stak Cursson syn paard met sporen / kwam onder de Sa-rassinen houtwende seer hreesselyk. Als Cur-sson en Pacolet de batalje doozgezoken wa-ten / hebben sy hun wapenen af geleid / en de Sarassinen aan den hals gebangen / daar haaren Afgod in stond / en syn gegaan na 't Pabeljoen / daar den hertog gebangen sat. Pacolet kende haer tale wel. Toen heeft hyse allegaar dooz syn konst doen slagen: als sy sliepen / is Cursson gekomen by den her-tog / seggende: edele heer / kom met my / sit op dit paard / ik sal u verlossen / ik ben

de Ridder die in 'u hof kwam om soldy te winnen / gy deed my geven honderd pond / hebt geen sozge voer de Sarassinen / ik sal u leiden in u heit. Den hertog bedankte hem voer / seggende: ik sal u geven myn dogter tot een vrouw / ik hadse gegeven een Ridder die seer wild was / en niet een woord spreken kon / dat niet lang geleden is en om dat hy niet weder komt / behoef ik dat niet te houden / daar toe sult gy hebben de helft van myn rpl. Cursson bedankte den hertog en haasten haer om uit de Sarassinen handen te komen / 't geen geschiede / want sy gefond in 't leger kwamen van den hertog / ter-wyl dat Cursson den hertog gehaald had uit de handen van de Sarassinen / was Valentyn bedroeft / meende dat syn Broeder dood was: dus desperaat synde / is hy onder de Sara-sinen gereden / sloeg 'er ses ghelyk dood. De koning Faragus dit siende / wierd Valentyn kende / is na hem toe gereden / heeft hem so benaant / dat hy syn paard onder hem dood stak / daar door hy ter aarde viel / daar wierd Valentyn gebangen / vast gebonden en

sammerlyk weg geleid / sweetende by syn Gode dat hy wyack ober hem nemen sou. Als hy hem leide door 't veld / is den hertog en Oursfon met Pacolet / den koning Faragus te gemoet gekomen. Den hertog seide: by den Heere / ginter word een van onse ridders gebangen geleid. Booywaer / sy Oursfon / syn wy vroom? hy sal ons niet ongaan / en reed na den reufe / en stak op hem so sterk / dat man en paard ter aarden moest vallen / en Valentyn mede los laten / die hy op syn paard gebangen had. Den reufe is van stonden aan op gerefen / en geboden van verbaardheid. Oursfon sieide dat 't Valentyn was / heeft getoepen / broeder staet gy / en tred agterwaards / hebt geen sogg / hier is een paard / sit daar op. Pacolet / die in dat heit was / riep in Sarasynse sprak hie en siek / Portugaal de beste. En door dese roep syn sy door de Sarasynen in 't Christen leger gekomen / uit de handen van haar vanden. Als den hertog vertold was en binnen Aquitanien kwam / riepen de burgers met luider stemmen / bibe de grabe! en vielen op de Sarasynen / datse geldloingtig wierden. Als de Christenen sagen datse vlugtig waeren / liet den hertog syn Trompetten slaan / om weder te keeren en te rusten. Als den hertog in de stad was / is Valentyn met Pacolet in syn logys gegaan / en Oursfon in 't Paleis / met den hertog Saborn / en al de heeren; die by hem ontbood syn dogter Fafone. Doe riep hy Oursfon en vzaagde: hoe is u naam? Oursfon seide: ik heb geen naam ontsangen. Doe sei den hertog / weet myn heeren dat ik gehouden ben aan desen ridder / u wil dat men hem eere als myn eigen persoon / want ik door hem weder gekomen ben in Aquitanien / hy heeft my verlost uit de handen van myn dood vanden / daarom is myn begeren myn dogter / dat gy desen ridder nemen sulc tot u man / want ik hem boven alle ridders lief heb; 't geen door al de ridders geconsenteerd wierd. Oursfon was daer present / maar woude syn sin niet seggen / tot dat hy desz edele vromt haar heit bevroeft had.

Hoe Oursfon wilde beproeven de trouwheid en gestadigheid van de schoone Fefone, eer hy ze Trouwen wilde.

Het XXVII Capittel.

Oursfon die slytel en kys was / eer hy trouwen wilde de schoone Fefone / woude hy weten of sy standvastig was van haar belosten / die sy hem gedaen had. So seide hy tot den hertog; maogende heere / van de eer die gy my aandoet / ben ik schuldich u te danken / maar de wil van u Dogter hoorde ik te weten / daarom soude ik gerene tegen haar spreken alleen. Ridder / seide den hertog / uw begeerten is deingdelich / gaat in haar kamer / ondersceet van waar opnie sy is. Oursfon in de kamer komende nam de schoone Fefone by de hand / seggende: edele vromt / u schoonheid heeft me gebangen / dat ik sonder u niet leuen mag / gy syt de schoonste by u die op der aarde leeft en nademaal dat 't u heer vader den goeden hertog belieft / dat gy my nemen soude tot u getrouwe man / daar behoort gy mede te vreden te wesen / ik beloobe u edelheid / dat ik u getrouw wesen sal tot het einde myns levens / dus bid ik u / dat gy my ontfangen wilt in goede geatte. Heer ridder / sei de maget / van sulke reden sulc gy patientie hebben / want gy u arbeid verliest; ik heb lief alle de ridders / maar boven al heb ik een uit verhooren die ik niet verlaten sal so lang als ik leve / ik sal hem getrouw blijven als ik hem geswooren hebbe / ik sal myn sin niet veranderen. Jongvrouwe! seide Oursfon / als 't u vader beliebe behoort gy my wil te doen. Ridder / seide de maget / het is reden dat ik myn vader obediere / maar niet dat met myn gemoed strep. My is gegevra die den groenen ridder verwonnen heeft / ik had lieber alles te verlaaten / dan myn belosten te verbroken. Wymynder trouw / seide Oursfon / ik ben wel verbroemt / dat gy dus verliest syt op dese ridder / want go weet dat hy is van een wilde natuere / en kan

kan niet een woord spreken. Ridder / seide sy / liefde en falcheit niet / hy behaagd my / ik en zal hem nimmermeer verlaten. Oursfon was blyde van haar wysheid die sy hem getoend had / en ging uit de kamer sonder oorslof te nemen by den hertog / seggende syn wederbaven. Den hertog antwoorden en besstaet u niet / want 't is haer magt niet / weest te vreden / ik sal met haer broeder spreken. Doen ging Oursfon uit na het logys van syn broeder Valentyn / en vertelden de antwoorde van Fefone. Broeder / seide Valentyn! gy hebt wysselich gedaen / nu meugt gy wel bekennen de liefde die sy tot u vzaegt / maer laet ons te samen gaen in des hertogen hof / so haest als hy met my sien sal / sal hy ons wel ontfangen. Broeder uw wille geschiede / seide Oursfon. Doe is Valentyn hem gaan verkleeden / Oursfon heeft syn Casak aan gelogen / die hy te booren had doe gy in Aquitanien kwam / gaande so in 't paleis / met Pacolet; onderwyf was den hertog by syn dogter / om haer van Oursfons liefde af te zekken; waar op sy antwoorde tot haeren vader / waar af sprekt gy myn? gy weet dat ik myn trouw gegeven heb den ridder / die ons verlost heeft van den Groenen ridder / het waar schanden dat gy u eed broken soude / eer dat gy myn daer toe brengen wild met kragten / so sulc gy oorsak wesen van myn verdormentisse / het welk u booz God ende waereld een schanden sal wesen. Als de hertog aldus sprak met syn dogter / is Valentyn en Oursfon daar gekomen / die van alle heeren wel ontfangen wierden. Als sy de hertog de reberentie gedaen hadden / is Oursfon gegaan by de schoone Fefone / die van blydschap begon te laghen / seggende: weltekom moet gy syn / u lang roeben is my groot verdriet geweest / en indien gy niet gekomen waerd / myn vader sou my aan een ander gegeven hebben. Myn lieve vromt / seide Oursfon / sedert dat ik van u geweest ben heb ik leeren spreken; ik ben die geen die van daag in u kamer heeft geweest / om u liefde te verkyngen. Sy was so verblyd dat ik 't niet vertellen kan. Doe heeft Oursfon hem heerlych gekleed / met hieerden

die Pacolet hem na vzaeg / en is also in de maal gekomen. Als de hertog hem zag / is hy oggelaan / en heeft hem in syn armen genomen / en geleid / myn Schoonvrou / wild myn vergebent dat ik myn dogter aan een ander beseden wilde / ik dagt dat gy niet weder komen soude. Wel heere / seide Oursfon / ik vergeef 't u van herby. Doe heeft Oursfon den hertog verteld: hoe datse syn soonen / van den Keiser van Grieken / genaamt Alexander / en dat haer moeder is de Zusier van koning Peppyn van Brankryk / welke wy geboonden hebben in Portugaal / genaamt Belesante. Als de hertog verstaen haer groote afkomst / was gy nog meer verblyd van te booren / frugende: Gy syt de broeme van heel Christenryk / ende de edelste op aarden levende. Maar ik ben heerlych bedroeft van u vader den Keiser / en u oom Peppyn / die in de stad van Constantinopolen van de Sarasynen seer slyngelich belegerd sijn; indien God hem geen ontset doet / ik dught dat sy hen sulken moeten opgeven in hun vanden handen. Als Valentyn hoorde dat syn vader / en den koning sijn oom / in sulken verdriet waeren / so bedreef Valentyn groote rouw / dat hem niemant troosten mogte; boven al beklagden hy den koning Peppyn / die hem opgedoed hadde. Doe seide Pacolet / heeren laet slaan u treuren / indien gy my gelooben wilt / ik sal u brengen eer 't moggen middag is / in de stad van Constantinopolen. Doorwaer / seide Valentyn / hy sou wel for syn die u gelooben sou / of gy falcheerde / so mogt ons den duivel weg nemen met lyp en siel. Dog Pacolet besprak hem / dat hy mede soude reisen na Constantinopolen / maar den hertog begerde eerst dat Oursfon syn dogter Fefone soude trouwen / liet de Brulofst houden / die so rphelich was / dat 't te lange soude syn om te beschyven. Het seest was so groot van trompetten en musiek / dat 't in der Sarasynen heit gehoord wierd / daar af sy verwonderde. De hertog deed de twee edele vromen Belesante en Escleremonde / in syn paleis leiden. Daar was een bespieder die de vergadering had gesien / en

ende is gegaan by de Reuse Patagus / seide: hec / ik kom uit de stad van Aquitanië / daar ik heb gesien Belesante / die gy so lange bewaard hebt / en u suster Escleremonde / ook de twee ridders die gy gevangen had / daar by de kleine Paolet / die u bezraden heeft. By myn Soen seide de reuse / ik mag wel droebig wesen / van den bezrader / die myn suster ontvoerd heeft / die ik soo behendig met de twee Christenen in myn casteel gebzagt hadde / ik salse alle gader doen hangen aan een boom.

Hoe den Koning Faragus ontbood den Koning Trompaart, dat by hem te hulpe komen wilde met zynen Tovenaar Adriaan Mein, en hoe Valentyn reisde na Constantinopolen.

Het XXVIII Capittel.

Faragus was seer toornig / om dat hy geen wreake nemen mogt van syn suster en de twee ridders. Hy liet schryven aan koning Trompaart / dat hy moest komen met al syn magt / by soude hem ten houthelst geben syn suster Escleremonde / en dat hy mede byzinge soude Adriaan Mein / den tovenaer; de bode de byzief hebbende ontfangen / is hem gerecht. Nu sal ik laten te spreken van Faragus / en spreken van Valentyn / die binen Aquitanië was / dewelke oorlof nam aan al de heeren / en aan de schoonen Escleremonde / die van syn vertrek bedroeft was / en seide: lief / wanneer sint gy my trouwen; houd u beloften / want al myn troost staet aan u. Doe seide Valentyn / socht so niet booz my / ik sal houden al dat ik u beloofd hebben / daar en boven sweer ik u by myn trouw / so haast ik weder kom van Constantinopolen / u te trouwen / sonder langer te heiden. Verder seide Valentyn tot den Hertog / en Gueson syn broeder: Mijn heeren / ik sal hier laten Escleremonde myn lief / bewaarde als u eigen lyf / en bid

uwziendelijc / so haast als 't u te pas komt / dat gy haar laat doopen / ende in geender maniere haaren naam veranderd; 't geen den Hertog beloofde. Doe nam Valentyn oorlof van den hertog / nemende met traanen syn afscheid / als mede van Gueson / die hem belaste de grooteniss aan syn vader den keiser: Alus syn de twee broeders van malhanderen geschieden / seer bedroeft van herten. Doe is Valentyn in syn logys gegaan / by syn moeder Belesante / die om syn vertrek seer verstoort was. Als sy hem meende te kussen en oorlof te nemen / kon sy niet een woord spreken. Valentyn hield haar in syn Armen / seggende: lieve moeder / laat staan u droefheid / hebt geen sojge booz my / indien 't uw beliest / ik sal haast weder keeren. Hebt ondertusschen het oog op de schoone Escleremonde / ik sal haar trouw bliuen tot in mijn dood. Och latie: myn lieve kind / seide Belesante / ik mag wel jagen / ik hoop nog dooz u vromigheid dat ik onschuldig behouden sal worden / daar ik mede beschuldigd ben. Als gy tot Constantinopolen siet / segt dat aan den keiser Alexander u vader / en aan myn Broeder Pappin / dat ik 't neme op de verdoemnisse van myn sel / dat ik onschuldig ben in de saak daar ik mede beschuldigd ben: indien daar iemand is die my beschuldigen wil / so wil den kany booz / my aan nemen: indien gy verwonnen word / sal ik verhzand worden tot een eentwige schande. Lieve moeder / seide Valentyn / indien 't uw beliest / sal ik veel doen / dat den keiser myn vader / u om vergiffnisse sal bidden. Belesante versogt dat hy Paolet senden sou so haast als hy mogt / om tydinge van hem te hebben / 't geen hy beloofde te doen / trad doen in den kameer / daar hy Paolet vond / die syn paard al bereid hadde. Paolet seide / het is nu tyd dat wy reisen / sit nu op myn paard / en houd u vast. Doe sat Valentyn op 't paard by Paolet / die dzaide 't haiz van 't paard so perfect / dat het haiz op hief in de Luge /

en boer haer ober de Zee en Steden / zo wat zy 's anderen daegs 's Doorniddags by Constantinopolen kwamen. Valentyn was zeer verblid dat hy zo nabij de stad was / en dat booz 't Middagmael. Op den zelve ten tyd was den kysler en den koning in de Sacl geseten om te eeten. Paolet seide Valentyn in de Sacl / die seer verwonderd was dat hy so groot gefelschap sag / Blaudemyn en de groenen ridder die in de Sacl waeren / werden Valentyn kennende / deden hem groote eer. Dit siende koning Pappin / seide tot den kysler: Mogende kysler / nog is u Uragie niet al dood / siet daer de stoutste ridder / die u eigen Soon is. Als den kysler dit hoorde / veranderinge syn Bloed / en werd verweloos. Daer na stond hy op syn Soon te kussen / en wellesom te heten; maer den Groenen ridder was so verblid van Valentyns komst / dat hy de eerste was die hem wellesom heete / en daer na koning Pappin. Doe kwam kysler Alexander / die half van blydschap en van rouwe zynde / nam syn Soon in syn armen / die hy kustte / en seide: myn lieve Soon wild my vergeben wat ik u Moeder misdaen heb / want sy in de saek onschuldig is. Blaudemyn / die syn Vaerd gys was / kende Paolet / die hy in Portugal gesien hadde / en byzede wat tydinge hy bzagt van de Goele Belesante. Paolet verhaide al de sake also se geschied waeren. Daer was groote blydschap in de Stad / van de komst van Valentyn / die des kyslers Soon was. Doe is Valentyn opgestaen / en seide in deser manieren booz al de Heeren / myn Heeren die hier vergadert sijn / de eer die gy my doen wild / daer dank ik u alle af / en boven al dank ik myn Soen / die my opgeboed heeft want ik meer gebonden ben aen hem / dan aen eenig Man op aerde levende / ja meer als aen myn Vader die hier yfent is / want ik my wel te beslagen hebben ober hem / dat ik booz een Dandeling oggenomen ben / en ongebod van Helmeffen. Godt / die alle dingen booziet / heeft 't dus beliest / anders

mogt ik in armoede en elende vergaen hebbe. De geene die my geboerd heeft / dat is de edele Belesante / die dooz den vermaleyden ridder bezraaden was / daer booz sy in elende is geweest twintig Jaer; om te toonen dat sy in de saek onschuldig is / so wil ik (die een Soone ben) booz haer een kamp begten / tegen den vermaleyden ridder. Als den kysler hoorde syn Soon spreken / die van so grooten hert was / om de liefde van syn Moeder / begon hy bitterlyk te schreyen / seggende / myn lieve Soon / ik weet dat gy myn Soon siet. Nu dat gy met goed regt wild booz u Moeder een kamp begten / die ik booz hiward aenbrengen en lichtlyk te geloofde / gefonden hebbe in elende en verdriet / maer een kamp te begten is van gene noode: De valsehe ridder is verwonnen van eenen koopman / en heeft bekend in presentie van u Soen / my en al de Heeren / dat hy haer bezlogen had / daerom heb ik hem laten doode. Daerna heb ik heeren gefonden in alle Landen / om u Moeder te soeken / maer ik kon nooit tyding van haer vernemen / daerom myn lieve Soen / weet gy eenige tydingen van u Moeder / wild 't my niet verbergen. Vader seide Valentyn / weet dat ik tegen haer sprak g'steren booz Middernagt / in de Stad Aquitanië. Den kysler sei / dat is onmogelyk / dat gy in soo een korten tyd so veel wech rypen soud. Doe verhaide Valentyn hoe dat Paolet dooz syn kensien hem daer toe geboerd hadde. Als de Sarasmen hoorde de groote blydschap die in de Stad was / so sijn se ter Wapen gegaen. Als sy gereed waren / deed den Soudaen Morantp versegelschapt met tien koningen / de Stad stercklyk bevegten / die vol volks was / en groot gebzek van Dietalie hadden / so dat de mensche en keesten van hunger sterven. Als Valentyn dooz sag de menigte der Sarasme / en het verdriet van Constantinopole / so sprak hy booz al de Heeren / wy sijn in dese Stad in groot gebzek van Dietalie / en mogen het niet verbeteren / dan dooz vromigheid op de vanden te toonen. Ik sou van optie wesen / als dat wy souden uittrecken met een

groot getal van volk / om betalle te ver-
kopen / en zal d'eerste wezen. Van dat opzet
waren al de Heeren verblijd / en zijn met Va-
lentijn uit der Sad gereist / tot 20000 man-
nen die door den honger hun lijf met Va-
lentijn abontmeden. Als zy buiten de poort
ten waren / zijn zy op de Sarafinen met
zulkten moed geloopten / dat zy in hoften stoid
winnen 300 wagens met Diet sake / die zy
dreeven na Constantinopolen. De Soudaan
die van die verlies zeer kwalijft te vreden
was / sloeg onder de Christenen / om de
Dietalle wederom te nemen. Als koning
Pepijn zag dat den Soudaan de passagie ge-
floren had / stak hy zijn paard met spoor-
re / leide de Lanche in de kiling / reed
met een moed vooz den Soudaan / dat hy
het aan zag / en stak den koning van Cas-
pernam / Moragan / van het paard / dat
hy doot ter aarden viel / trost doe zijn zwaard /
en sloeg een hooz nedig k'ider dat hy van
het paard ter aarden viel. Als Valen-
tijn en de Groenen k'ider die zagen / zijn
zy in de gekomen in Batalie / en sloeten
den standart van den Sarafijn te aar-
den / vooz des Soudaans voeten / vpedende
dooz de Sarafinen / kwam vooz den Sou-
daan / en gaf hem 300 grooten slag / dat hy
ter aarden moest vallen van zijn Elefant
daar hy op zat. Dien dag werd dooz Va-
lentijn en de Groenen k'ider / den koning
Moraldus doot geslagen / en nog vijf konin-
gen / en den Admiraal Domoris sloeg hy
zijn armen af. Deze twee k'idders om eer
te kypgen / hebben zich beiden te diep on-
der de Sarafinen begeven / want zy beiden
omtingeld / en met 300 gebangen werden /
en wel vast gebonden vooz den Soudaan ge-
bragt. Zoo haast als hy ze zag / zwoer hy
by al zijn Goden / dat hy ze aan een hooge
galg zou doen hangen. Valentijn en den
Groenen k'ider hadden geen hooz meer / om
uit der Sarafinen handen te komen. Die
van binnen zagen / dat de hinnen in nood
waren / hebben een gebod doen uitgaan /
dat alle in wesen geestelike en wereld-
like / uit de stad zonne gaan / zoo wel

vrouwen / kinderen / nonnen en baganen /
en elk zonden vooz haar bozst hebben een
teken des H. Kruis / en gaan alzoo in de eere
ons Heeren Jesu Christi / om hun vziende te
ontziken. Dit getal was 300 groot van de e-
vergadering tot 40000 toe. Als de Sara-
finen zagen dat er uit de stad kwam 300
grooten getal van volk 300 zijn agterwaards
gewelken / en hebben de Christenen de Dietalle
gelaten die de wagens binnen vzagten: maar
eer de Sarafinen in hun tenten konden kom-
men / bleven er wel 10000 doot / en van de
Christenen 4000. De keizer en koning wa-
ren zeer bedroeft van 't verlies van zijn heeren /
maar boden al van Valentijn en den Groe-
nen k'ider / die gvoote vroomigheid gedaen
hadden. Deze twee heeren bedreeven gvoote
misbaar / maar Pacolet troosten de heeren /
zeggende / mijn heeren / laat staan u we-
nen / gy zult goede vdingen van haar hoo-
ren / al eer gy het meent. Mijn vziend /
zei: / den keizer / God moet u geven de
magt / indien gy hun lieden hier vzingen
meugt / en hun verlossen uit de handen van
de Sarafinen / die har doot gezworeen
hebben / zoo zult gy de gelukkigste wezen
van al u vzienden / en ik zal u eeren / bo-
ven alle mijn heeren. Doe nam Pacolet
zijn paard dat van hout was / en zonder
meer woorden te spreken / reisde hy na
den Soudaan toe / die was in zijn tente /
om Valentijn en den Groenen k'ider te
verwypen.

Hoe Pacolet den Tovenaar, Valentyn
met den Groenen Ridder verloste,
uit de Gevangenis van den Soudaan,
en hoe hy hem bedroog.

Het XXIX Capittel.

Als den Soudaan in zijn tent was /
liet hy komen Valentijn en den groe-
nen k'ider / zeggende: mijn heeren / ziet
deze twee / die ons veel spijts gedaen hebben /
nog daar en boden den groenen k'ider / die
van ons geloof afgegaan is / het zou goed
we-

wezen / dat wy ze zenden tot den koning
Faragus / die zal hem beiden een schandely-
ken doot aandoen. Heer! zeide de Sara-
finen / laat morgen een hoogen galg ma-
ken / om hen beiden aan te hangen. Myne
Heeren! zeide Morandy / uw ra' d'is goed
300 wil ik doen en dat morgen vroeg / dat
al die van de stad het zullen mogen zien /
aan hen een voorbeeld nemen. Toen is de
Soudaan in zyne tent gegaan / om te
eten / waar Pacolet hy hem kwam / die
hem statelyk gvoete. De Soudaan heet-
te hem wellikom / en vooz hem dadelijk
naar Faragus. Heer! zeide Pacolet / hy
biedt zich in uwe gunst aan / en ik breng
u zynen wege eene goede geheime vding.
Toen trad Pacolet ter vooz / zeggende:
mogende Heer! weet dat ik kom uit Portu-
gal / en hier gezonden ben door de vrouw
van Faragus / zy is op u verliefd en kan niet
rusten: zy ontbiedt u vziendelyk en hoopt
dat gy haar zult bezoeken: want de ko-
ning is in Aquitaniën / o Pacolet / zei-
de de Soudaan / gy verblydt my zeer / want
ik heb haar boden alle vziende lief / doch
nooit kon ik iets binden / om haar myn ge-
heim te kennen te geven: nu hoopt ik mo-
gen vooz met u naar Portugal te reizen
om met haar te spreken. Pacolet zende dat
de Soudaan zoo verblyd was / zeide in zich
zelven / eer 't moogen middag is zal hy die my
nu aldus eert / en wiens vood ik eet / het
uur verbloeken / dat ik geboren werd.
Valentijn en de groene ridder waren in de
tent van den Soudaan / wel vast gebon-
den: zy kenden Pacolet wel / en dachten dat
hy daar gekomen was om hen te verlossen:
maar zy hielden zich als of zy hem niet
kenden. Pacolet bewees den Soudaan gvoote
eer / en bezag de gevangenis / en zeide
overluid: heer Soudaan / hoe zyt gy zoo be-
leefd / dat gy den groenen ridder houdt levende
die boden al zyn' broeder Faragus gvoote
leed gedaen heeft / en het Christen geloof
aangenomen / en de manker gebonden heeft
om zyne zuster te ontbaeren / en te geven een
ridder die Christen is. De Soudaan zei-

de: morgen zal ik hem doen hangen / en
gebood dat men de gevangenen wel behaeren
zou / en ging slapen met al de Sarafinen.
Toen sloep Pacolet niet / maar bleefde zyn
konst / dat zy allen zou vast slapen / dat al
had men de tent omgeworpen / zy zouden
niet ontwaakt zyn. Toen is Pacolet naar
Faletpu en den groenen k'ider gegaan /
en zeide: myne heeren! ik zal u nu uit
de handen van den Soudaan verlossen.
(Men behoef niet te vragen of zy verblyd
waren.) Zy traden teffo d uit de tent /
zonden woorden te maken / gingen heime-
lyk door der Sarafinen leger tot in de stad.
Pacolet keerde weder / en hield zich stil.
Als de dag aankwam / ging hy in de tent
van den Soudaan en zeide overluid: heer
Soudaan! uwe zaken gaan zeer kwalijk / gy
bewyft niet wel de liefde welke gy heb: vooz
de vrouw van Faragus / die u zoo zec vooz
rende is / sta op verroef niet lang. De
Soudaan Pacolet dus hoorende sprekende is
wakkert geworpen en verhaarte hem zyn
droom / zeggende: my dacht dat een k'iaan
my door de lucht vooz ober zee en land
vliegende / en is daar gekomen een gvoote
vogel / die my met zynen bek zoodanig
stak / dat het bloed ter aarde liep / ik vreesde
dat de koning Faragus dit opzet wist. Heer
Soudaan! zeide Pacolet / gy hebt een slaant
hooz / dat gy om eenen droom zult eene
schoone vrouw verlaeren wilt. Toen riep hy
zyn' kammerling / k'ierde: ich / en zeide tot
znen dienaar dat zy geheim wezen zonden.
Indien myn Oom Brulant naar my vzaagt
zult gy zeggen dat ik met Pacolet eigens
heen ben. Een kilom Pacolet op zyn
paard / deed den Soudaan achter op zitten
en hem wel vast houden. Als zy in iden op
het paard waren / heeft Pacolet het haar ge-
draaid / en het paard begaf zich in de
lucht / hierdoor kwamen zy in hoften tyd
binnen Constantinopolen / en wel in des kei-
zers paleis. Als nu de Soudaan zag dat Pa-
colet wachtte / zeide hy / zullen wy iet wa-
geren: toen zeide Pacolet / wy zyn in Portu-
gal / in het hof van Faragus. Zy myn God
Mar

Mahon / seide den Soudaen / ik ben verwonderd / hoe de duivel ons dus geringe hier gebragt heeft. Paolet seide / gaet in den saele / ik sal in de kamer van Faragus wyf gaen / en seggen haer u komst / dan kond gy by haer slaepen. Vriend seide den Soudaen gy doet myn lagchen / gaet haestig. Paolet liet den Soudaen in de sael alleen staen / daer al de deuren en vensteren wel bewaerd waeren / dat hy niet uit komen mogt. Doe ging Paolet vooz de deur van de kamer van den keiser / en sloeg aen de deur van de kamer een grooten slag / dat de kamerling op sprong en vzaegde : wie syt gy / die by nacht hier dus stont konst kloppen vooz des keisers deur / Heer kamerling / seide Paolet / hebt geen vzeefe / ik ben Paolet / en kom uit het heir van den Soudaen / ik heb Valentyn met den groenen ridder verlost / nog daer en haben heb ik den Soudaen alhier met my gebragt / die anders niet weet of hy is in Portugael. Als den kamerling deese tydingen hoorde / is hy by den keiser en den koning Peppyn gegaen / en hun dese tydinge gesegd. Den Soudaen die in de sael was / begon overkluid te roepen : ha ! gy valschen verrader / Mahon moet u verbuoken / in heb u hooren spreken dat gy my met u schoone woorden verraden hebt / by die wet die ik hou / sal ik my nog eens aen u wreken. Doe trok den Soudaen syn zwaerd uit / en sloeg op de deur en de muuren / dat 'er vuur uit de marmersteen vloog / en bzulden als of hy dol geweest had. Den keiser en Peppyn syn gekomen in de sael by den Soudaen. Als hy den keiser en den koning sag / stelden hy hem lustig te weer / en verfloeg vooz Peppyns voeten een ridder die hem houden wilde. Den koning Peppyn dit spytenden / heeft den Soudaen so grooten slag gegeven dat hy ter aerden viel. Doe wierd hy gevangen en gebonden / en Valentyn met den groenen ridder syn in de saelen gekomen van den keiser daer / sy sagen den Soudaen. Den keiser en koning waeren seer verblid van Valentyn en de groenen ridder / dat sy uit

de handen van den Sarafinen verlost waren. Den keiser dankte Paolet dat hy syn soonen Valentyn verlost had. Peppyn seide tot Paolet / wild myn wyfen te draijen 't hair van uw paerd. Paolet antwoorde / wild gy op myn paerd sitten / ik sal u voeren al wou gy weesen vooz de poort van den hel : vriend seide den koning daer moet ons God vooz bewaeren. Bei der ging men te raede wat men met den Soudaen voozrandy soude doen : daer wierd besloten dat men hem hangen sou aen de hoogste tooren van de stad geijk ook gedaen werd. Als de Sarafinen sagedat de Soudaen gehangen was / waren sy seer verwondert hoe hy in de stad gebragt was ; den kamerling Zyulant verhaelde / hoe dat hy met Paolet gereist was / de Sarafinen bedyden groote dyoffenis om de dood van hunnen Soudaen. Dit gekyns en misbaer wat over synde / hebben sy hun raed vergaderd / en kosen Zyulant den koning vooz hun Captein / die Com was van den Soudaen. Dit aldus geschied synde / heeft Paolet oorlof genomen aen den keiser en koning / om weder te keeren na Aquitanien by Escleremonde / als hy beloofd hadde. Hoe kwam Valentyn en sei / goede vriend als gy komt in Aquitanien / goet dan myn moeder Belesante en myn lief Escleremonde / myn broeder Oursson / de goede Hertog van Aquitanien / en de Heeren van den hoben. Gheeft deesen brief myn moeder / waer dooz sy slaerlyk verstaen mag hoe dat het hier staet. Heer seide Paolet / ik sal de boodschap doen. Doe nam Paolet syn paerd / dat in eene benster van marmersteen gemackt stond / sat daer op / en voer in de lugt als hy te voozen gedaen hadden. De keiser en koning stonden vooz 't venster / sagen hem na : by al dat 'er leest sei den koning / so woude ik daer niet mederpyfen. Des anderendaegs heel vzoeg kwam Paolet in Aquitanien / groeten den Hertog vriendelyk van Valentyns wegen / doe ging hy / daer hy Oursson vond / syn moeder en Escleremonde / hy groetense seer eerbiedighlyk van Valentyns we-

wegen. Doe vzaegde Oursson / hoe staet 't met den keiser myn vader : heer / hy daerd seer wel hier is een brief van de edele vrouwe Belesante / die Valentyn haer send. Doen riep zy een van haer dienaers die den brief las / daeruit zy verstonde dat den keiser seer blyde was dat sy daer was / en verlangende om haer te sien. Paolet seide verder / als hy verlost sal wesen van de Sarafinen / die met groote magt Constantinopolen belegeren hebben / sal hy komen met den groenen ridder om u coelheid te haelen. Als Beles-

sante die tyding hoorde / beswynde sy van blidship Oursson namse in syn armen tot sy bekomen was. Doen seide Belesante tot Oursson / lieve kind ik kan God niet ten vollen danken om dat de keiser weet dat ik onschuldig ben van 't kwaed daer mede ik valschelelyk belogen ben. Och of my Godt de genade doen wilde ! dat ik in 't hert vooz den keiser mogt komen / dat ik my verontschuldigden mogt / dan wil ik gaerne sterben.

Hoe koning Trompaart den koning Faragus te hulp kwam, en met hem bragt Adriaan Mein, de Tovenaar daardoor Paolet verrade werd, en hoe koning Trompaart, Escleremonde wegvoerde.

Het XXX Capittel.

Op denselven dag dat Paolet in Aquitanien kwam / kwam de koning Trompaart in 't heir van de koning Faragus / om bystand te doen tegen de Christenen / die stonde : heer koning van u komst ben ik seer verblid / want ik hoopde dat ik gewyken sal worden van die geene die myn Zuster my ontvoerd heeft / ik weet dat sy is tot Aquitanien / ik ben so magtig niet dat ik ze klygen mag sonder u hulp / indien dat het so

komt dat ik se klygen mag by u hulp / so belobe ik u / dat ik se u geven sal tot u vromt / heer koning sei Trompaart / sozgt daer vooz niet / want ik met my gebragt heb den tovenaer Adriaan Mein / die sal Paolet haest bedzeigen / want hy meer weet van de konst van Magomantie dan al die op aerden leven. Faragus seide / ik sien seer verblid van syn komst : indien hy my Paolet levert / ik sal hem so voorsien van rykdom dat hy al syn magen te boben gaen sal. Heer / seide Adriaan Mein / ik sal u so dienen / dat gy het in hoort sien sult. Adriaan Mein bereide hem om zyn komst in 't weck te stellen / ging by de stad van Aquitanien / geladen met hirtuale / en heeft begeret dat men hem in laten wilde / om de spysse te verkopen. Hy was subriël en kost wel kouten tegen de poortier dat hy in kwam / van stonden aen

berogt hy sijn victualie / daar na ging hy na het paleis / aldaar hy Pacolet vood / die hem kende / herte hem welkcom / vraagde hoe sijn gy hier gekomen / Adziam seide: gy weet dat ik lang gebedend hebbe den koning Crompaart / so is 't geueet dat er een was die my sloeg / om dat ik hem niet leeten wilde mijn konst / als ik vieldte dat ik gekonst was / heb ik mijn in 's getroffen en hem gestoken: doe ben ik gewonen uit het hof / dargteinde dat sy my doodten so / en ben hier gekomen / om dat ik al mijn betrouwen op u set. Ik ben bezegen af Pacolet / maakt goede cier en sragt voor niem ind. Doe deed Pacolet / Adziam Mein eerlyk dienen. Als sijn goede cier maakten / sag Adziam Mein de schoone Escleremonde / suster van Faragus / die trouwen sou met een vromme kintder. Op die tijd kwam daar Oursson by die twee gesellen / ende seide heeren scheid een weinig van u konst booz de er van u bedden. Doe nam Adziam Mein een kop / settende onder een pilaar. Doe dagten alle die daar waren dat er een rivier kwam lypen daar menigerhande visschen in waren. De heeren dit siende / waren sy alle veruurd / so dat sy hun klederen ophielden / en begonsten te roepen als of sy verdrieten souden. Pacolet die dit wech ook sag / begof van sijn konsten te roepen / en deed daar dooz de ciuieren komen lopen een groot hert / dat al ter neder wierp dat hem te gemdet kwam. Toen dogt haer dat er veel jagt's kwamen volgen om 't hert te vangen. Op mijn vrouw seide Oursson / gy hebt wel gespeeld. Doe stonden de twee gesellen op / en gingen in Pacolet's kamer om daar de nacht te rusten / want na de middernacht dede Adziam Mein sijn konsten / so dat se allegaar begosten te slapen / so seer / dat dooz geen getugt iemand kon othaken / en dede Pacolet mede slapen als de andere. Doe ging hy na 't paard dat in de kamer stond aan een venster / dat hy wel gesien had. Is doe gegaan in de kamer van Escleremonde / die hy al slapende kleden dooz sijn konst / seete haer op 't paard: en sat mede op / en draalde 't haer van dat paard / want hy de konst doe ook wel wist / en sijn alsoo geomen in des konings

Crompaarts pabelsoen. Doe riep Adziam Mein tot den koning / heer koning wildt mi niet slapen! maac staet op / siet de schoone Escleremonde / die ik gestolen heb in Aquitanien / als ook het paard van Pacolet. Och mijn vrient / sei koning Crompaart / mi si ik dat gy my getrouwt sijn / daarom ben ik weder aan u gehouden: is dit niet des konings Faragus suster: ja 't / sei Adziam / ik hebse sup:telijst Pacolet ontsoluen sijn paard mede. Doe wees Adziam Mein den koning al de manere van 't paard / en hoe hy 't haer draijen sou / en 't paard regeeren: als den koning dit gesien had / dagt hy in hem seluen dat hy 't nemen wou / en reisen daar mede in sijn land met Escleremonde / om aldaar te trouwen. Doe nam hy haer in sijn armen / want sy noch sliep dooz de konst van tob rye / en settense op 't paard. Adziam Mein sei: Heer koning indien gy wist van 't haer draijen sult gy u in grooten last stellen / en de schoone maagt mede. Doe draiden den koning 't haer na sijn meeninge en sijn met den dag greef hondert mijl. Op deselve tijd wierde Escleremonde wakker / die bedroeft wierd als sy sag dat sy in sulken staet was / beswech van bemaantwetheit / daar dooz koning Crompaart seer ontseld was / want hy dagt dat sy dood was. Hy draalde die sjaar was om te sien. Als hy de vrouw van 't paard geset had op der aarde / nam hy wat water en goeter in haer aangesigt / om mat te bekomen. De edele vrouw dooz de hoelghheid van 't water / deed haer oogen een weinig open en begof beestlyk te roepen en te sugten / dat de koning Crompaart ander niet en meende of sy sou dood gebleuen hebben van de rouw die sy bedreef: daar was juist een Pastoor by den koning Crompaart / die een suik brood had / 't welk hy gaf aan Escleremonde / en wat van 't fontein water om te gorgelen / daar dooz sy heel bekwaam / sy wat begimende te spreken / word seer deestlyk seyzende / en sei: och ellatie: wat droeue dag is my aangekomen. Ach wat heb

ik verlooren mijn tzoost en toeberlaet / en dat booz een veru: alleoijde bez: aadshap. Ach mijn tzoost Palentijn / hoe heb ik u dus bezloore: / al mijn tzoost en toeberlaet / want wy nu gescheiden sijn: als den koning Crompaart de klagen hoorde die sy dede om Palentijn / seide hy met een selt moec: vrouw laet staan uw klagen van de kerstenen of ik beioe u by mijn God Mahon / dat ik u het leven beuenen sal / het is veret dat ik u tot een vrouw neem en maken konningin van mijn rijk / dan dat gy neemt een man die geen goed of land en heeft / die seggende / boog hy hem om haer te kussen / maac sy / die van hem geen vrendshap begerde / gaf hem een slag dat het bised ten neuse en mond uit spjong / waer dooz hy seer toornig en beschaamt was / en nam haer met een toornigen moec / settense op sijn paard / om in sijn land te voeren: maac de wetenschap niet vast hebbe: de / draa de het haer con: raire / so dat hy uit den weg reigde meer dan 200 mylen / en kwam in 't land van Indien / in een groote plaats daar het Jaarmarkt was. Al 't volk sag den koning met de schoone vrouw ter aarde dalen / van welke sake sy verwonderd waren. Den koning van groot Indien presenteerde Escleremonde tot koningin te maken. Hwe majesteit presenteerde my meer dan ik waardig ben: weinig dagen geleden / heb ik om sekere oorsaken onse God Mahon belofen gedaan / geen man te trouwen binnen een Jaar / ik hoop sijn majesteit my niet sal mijnneedig soeken te maken. By Mahon / sy de koning / gy segt niet dan redelij / ik ben te vreden. Nu sal ik laten te spreken van haer / en van den koning van Indien / en spreken van den grooten rouw die bedreeben werd in Aquitanien over het verlies van Escleremonde.

Hoe Pacolet hem gewroken heeft aanden Toveraar Adziam Mein, die hem zyn paard en de schoone Escleremonde ontvoerd hadde.

Het XXXI Capittel.

Als de nacht gepasserd en elck ontwaakt was / en bevonden dat Pacolet verdraden was van Adziam Mein den Toveraar / was daar een groot rumoer in 't Paleis dooz 't verlies van Escleremonde. Als Pacolet verstonde dat Adziam Mein weg was / was hy besuigt booz sijn paard / en siende dat hy 't verlooren had / toog uit sijn haken / en maakten groot misbaar / seggende: ha valche verdrader / gy hebt my mijn paard ontsoluen en de schoone Escleremonde verboerd / ik mag wel mijn leven hater / dat ik dus van u verdraden ben: Ach dood! kom haal my uit dit strenge leven. Dus klagende sou hy sig seide doozien hebben / had het Oursson niet belet. De koninginne Belesante ging haastelij by sijnne bedruye: de groote rouw om Escleremonde. Als Pacolet sag 't bedroet en kermende dat een tegelij bedreef / seide hy: mijn Heeren / ik sweer u by God dat ik geen vrede soek / booz dat ik gewooken heb het leed dat dat verdrader Adziam Mein aan ons gedaan heeft. Met dese woorden heeft Pacolet hem verkleed in het habijt van een Jonge vrouw / wel rphelij gecierd van klederen. In desen staet is hy gegaan in 't Heir van den koning Faragus. Zoo haast als hy daar kwam / ontmoete hy een groot heer die hem groete / meeneide dat hy een vrouw was / want hy had sijn aangesigt met een sup:tel waterken gewassen / so dat al die hem sagen / seiden dat sy nooit soo een schoone vrouw gesien hadden: sy werd besien van al de heeren / elck begeerde hem vrendshap te doen / het gene hy weigerde / seggende: heeren vergeest 't my / ik ben verloost aan

Adz.

Abzaan Mein / die my onderhoud / gaande aldus naar sijn Tent. Als hy Pacolet sag / dacht hem dat hy nooit soo schoone vrouwe gesien had / dus bad hy Pacolet / dat hy die nacht daar blyben wilde / hetgeen Pacolet toestond / en seide : ik ben verfocht van veel heeren / maar my dunkt dat gy behoort voos te gaan. Doe beval Abzaan Mein / een van sijn dienaars dat hy haar dienen sou ter tafel / en hy is gegaan by koning Faragus om hem te dienen. Pacolet by de dienaar sijnde / vzaagde waar koning Compaart was / die hem seiden / dat hy weder ghekeerd was in sijn land / en heeft mede genomen / Esclemonde op een paard van hout / dat myn meester hem heeft gegeven. Doe was Pacolet seer bedroeft / maar heeft het niet laten blyken. Daarna kwam Abzaan Mein in sijn tent en ging zitten by Pacolet / en seide : Jongvrouw ! het is tijd dat wy gaan slapen / siet daar het bedde daar wy op ruste sullen. Heer ! als 't u belieft / seide Pacolet / en Abzaan Mein is te bed gegaan / meeneude dat sy by hem konen sou ; maar foodza hy te bed was / speelde Pacolet sijn konst / en deed hem soo vast slapen / dat hy door geen ding gewicht mogt worden voos des anderen daags moegens / als ook alle die daarby waren. Als sy nu alkemaal siewen / heeft Pacolet sich ontkleed / en gekleed met de kleederen van Abzaan Mein ; doe heeft hy een swaard genomen dat daar hing / en heeft Abzaan Mein sijn hoofd daarmede afgeslagen / en dzoeg het met hem op de punt van sijn swaard. Dit gedaan sijnde / ging hy in den tent van Faragus / deed daar ook de Sarashnen alkemaal vast slapen / bindende Faragus sijn Godel om den hals / leedende hem als een beest dicht by de stad van Aquitanien / daar hy den hertog met veel heeren vond. Als sy Pacolet sagen / soo vzaagde de hertog waar de schoone Esclemonde was ? myne heeren ! seide Pacolet / hebbe een weling geduid / ik ben geworpen van Abzaan Mein / siet hier sijn hoofd. Nog lieg ik hier den koning Faragus in sijn slaap. Toen seide Oursson : gy hebt wel

gedaan. Ik heb nog meer gedaan / seide Pacolet / daar is in het heit van Faragus geene Heidenen / of sy sijn in slaap / daarom wild gy van haer ontsien wesen / soo is het nu tijd dat gy u weken meugt / hetgeen sy wilden. Toen werd Faragus gestoten in eene kamer / wel bewaard / daarop sijn sy uit de stad gereist / met 1000 gewapende mannen / soo sijn als sy konden / en sijn gekomen onder de Sarashnen / die sy alle verslagen hebben / soo dat het veld bedekt werd met lichen. Toen sijn de Christenen in de tenten gegaan / en hebben gerooft huikeder ephodmuen en juwelen / en sijn met groote blijdschap weder ghekeerd in Aquitanien. Toen liet den hertog in sijn paleis voos hem vzeugen de heus Faragus. Als koning Faragus ontwaakt was / was hy dzoevig / en begon bitter te schreien / dat een iegelijk dacht dat hy van sijn sinnen was gerveest. Toen seide den hertog / wilt niet mistzoostig wesen / indien gy u wilt laten doopen en het Christen geloof wild aannemen / sal ik u leven behouden / en sal u eeren als een koning toe behoofd. By mijn God Mahon / seide Faragus / ik had liever te sterben. Doen gebood den hertog dat men hem dooden soude / sonder lang te beiden. Also is Faragus gestorven / daer door 't volk van Aquitanien seer blyde was. Oursson bedankende Pacolet s voorsigtigheid / sey hem : Ik beken dat gy een getrouwe dienaar sijn / en dat gy om onsen wil u set in groot avontuur / daerom wil ik dat gy by my blyben sult / Heer / seide Pacolet / ik dank u hooglyk / en beloebe dat so lange als ik leve / en in wat plaecte ik wesen sal / u getrouw te blyben. Doe nu Aquitanien verlost was van de Sarashnen / is Oursson by den hertog gekomen / en heeft oorlof bezeert om na Constantynopolen te ryssen / seggende : dewyle het God belieft heeft victorie te verleenen / so is 't reden dat ik myn vader te hulp treck / die so langen tyd belegerd is geweest / ik sal met myn neemen myn moeder Belesante / die soo lang van haer man verstoeten is geweest. Myn soone / seide den hertog / dewyle gy dit doen

doen wild / soo ben ik te vzeeden u te vergeveschappen met onsen magt / om den keiser en den koning Pepijn te ontfetten. Oursson was seer verblijd / en dankte den hertog. Het leed niet lang / of den hertog deed sijn volk gereed maken / en seite een goed Heer in sijn Stad / die 't Land bewaren sou. Doen sijn te Scheep gegaan / om Oursson te geleiden met sijn moeder Belesante. Sy waren wel voorsien van volk en van victualie / en in 't kort gekomen in de see van Griecken / soo dat sy Constantynopolen sagen / daar sy seer af verblijd waren / doch konden daar niet inkomen sonder hulp van Pacolet / welke seide : hebt geen soeg / ik sal een maniere vinden dat wy er wel inkomen sullen : ik sal in de Stad gaan / en sal nu komst en opset daar verhalen. Mijn vriend / seide Oursson / segt Valentijn van de kwade fortuin van Esclemonde niet. Pacolet seide / kwade tydning komt altoos vroeg genoeg. Doe is Pacolet uit het schip gegaan / om Valentijn en den groenen ridder te verlossen / die op die tijd gevangen waren / als gy hier hooren sult.

Hoe de Christenen uit de Stad sprongen om victualie te verkrygen, en hoe Valentyn en den Groenen Ridder gevangen wierden.

Het XXXII Capittel.

Den keiser en koning Pepijn waren zwaarlijk belegerd. Valentijn seide het gebrek van victualie dat onder het volk was / is door sijn brommigheid met de groenen ridder opgeseten met 20000 mannen / daar mede sy een uitval deden / om victualie te verkrygen. Sy hebben genomen 300 wagenen victualie / en hebbense al dood geslagen die de wagens bewaren wilde. Als sy in den de victualie in de stad te brengen / is daer gekomen den Soudaan / den koning Dramagam en Affaleani / die de uitvallers besprongen. Daar deed Valentijn soo een groote

broommigheid / dat hy dood sloeg den koning Dramagam en den ridder Clerijn / met nog veel meer andere ridders die hier niet genoemd sijn. Den groenen ridder sloeg koning Adorleien een arm af / met een schild / en des konings Broeder Abelan / met tien ridders ; maar hun broomheid mogt hem niet helpen / zy werden zoo vernaauwt dat zy beide gevangen wierden en voor den Soudaan gebragt / die daarom seer verblijd was : maar in de stad was groote droefheid / alzoo de tydning kwam datse beide verslagen waren. Valentijn en den groenen ridder waren in de tent van de Soudaan wel vast gebonden / dat Valentijn seide : ach Esclemonde ! nu zal ik u niet meer zien / daer door mijn heet bebroeft is / gy hebt my lang verblijd in druk / ik heb u verkeren met groote arbeyd / ik had gemeend dat wy ons beyder leven gelept zoude hebben in blydschap / dat ik mijn verdriet te boven gekomen was / maar helaas neen ! ik moet nu een schandelyke dood sterben. Adieu mijn Vader en liebe Moeder / gy hebt wepnig troost van mijn ghen / en zult gy van my hebben denck / zugten en kermen. Adieu mijn liebe Broeder Oursson / die my hiet goeder herten hebt lief gehad / adieu in eeuwighheid. Doe zeyde den groenen ridder / heer Valentijn / vergees Vader en Moeder / en laat ons God bidden / dat hy ons uit dit verdriet wil helpen / en onze zielen in sijn handen zetten / en hebt vertrouwen in God / die voor ons den dood gestorven is. Den Soudaan die in sijn tent zat / zeyde voor al sijn heeren / ik heb een eed gedaan by mijn God Mahon / dat ik deze twee vermaleddpde herstenen / die ons zoo groote schade gedaan hebben / zal laten dooden / zoo wild u beraden wat dood ik ze aandoen zal. Onderwijl is Pacolet mede in den tent gekomen den Soudaan te regt zat / toonende sijn konsten / zoo dat niemand hem kernen mogt dan Valentijn en den groenen ridder / die daar seer verblijd om waren. Zoo is Pacolet voor den Soudaan op sijn knien gevallen / en heeft hem gegroet in de Sarazijnsche taal / zeggende : Vermoogende heer / weet dat ik ben een Dogde van den

mogende koning Boart van Dergien / utu
broeder / dewelke u te hulp komt (om de
kerstenen ten onder te brengen) met vier
koningen en veel volk van wapenen; hy ont-
bietet u / dat gy my wyzen zou waar hy liggen
zal / en indien gy enige kerstenen hebt ge-
vangen / dat gy ze hem zenden zou / dan zal
hy ze voor den ploeg laten trekken als de bees-
ten / my dunkt dat ik hier twee sterke boes-
den zie / die daar wel toe dienen zoude. Doe
bles Pacolet den Soudaan in zijn aangezicht /
en deed zijn konst van negromantien: den Sou-
daan was zeer verblijd van die yding / en be-
val dat men dien nacht hem daar houden zou-
de / en loonen voor zijn arbeid. Als de nacht
gekomen was / zoo is Pacolet gegaan by de
waag / en groetenze by haren God Mahon /
die hy alle veed slapen. Saemende twee paar-
den / is daar mede gegaan tot de gevangenen /
die vast aan een pilaar gebonden waren. Zoo
dza hy ze ontbonden had / reden zy weg. Als
zy op 't veld waren / uit de handen van hun
vriend / zoo heeft Pacolet gezegt / mijn heeren
wrecht byzlyk en getooft / want den hertog
van Aquitanien met Oursson hier gekomen
zijn / met veel volk / en brengen mede Bele-
fante en Fesone. Valentijn vzaagde na Ele-
remonde / maar Pacolet zeide datze zeer ziele
werd / en zoo wederom heerden / belastende
voegt de heeren / te trekken na Constantino-

polen / en s'morgens met al haar magt uit te
komen / om tegen den vryand te vegen. Als de
dageraad aankwam / zijn de heeren uit de
stad gereden / om de Saraspien te bevegten.
Als zy op 't veld zijn gekomen / sloeg elck
hun trompetten / waar door groot rumoer
kwam in 't heit van de Saraspien / en zy
uitriepen: armee / armee / en zijn alzoo uit
haar tenten gesprongen / en seide zig wel te
weer / maar daar bleef wel vyftig duizend
man. Doe zei de Soudaan / ik hoop op mijn
God Mahon / dat den dag voor ons wezen zal /
dat wy de kerstenen onder zullen brengen:
Dooz dat woord hebben de Saraspien moed
genomen / om de kerstenen te bevegten / en
dat met zulke couragie / datze wyken moesten.
Maar den hertog van Aquitanien en Our-
sson dit ziende / hielden de hare tot stand / dit
daar weder op inbielen / en versloegen al de
Saraspien / tot op drie en dertig na: dus
werd de stad ontzet. Daar na is Valentijn
naar zijn broeder Oursson gegaan / om hem
welkekom te heeten en zijn toen gegaan by den
keizer / zeggende: vader hier ziet gy mijn
broeder Oursson / die gy moest gezien hebt
die op deze dag u te hulp gekomen is. Doe
nam de keizer Oursson in zijn armen / be-
gon bitterlyk te schreien / zeggende: liebe
zoon / welkekom moet gy wezen / dooz
u is mijn blydschap vermeerderd. Doe zei-

de

de koning: Nebe staat u niet voor dat
ik u vangen woude in 't bosch / dat gy
my met 't paard onder de voet wierp.
Doe vergaderde de keizer en koning / Va-
lentijn / Oursson en den groenen ridder /
met den koopman die den valsche ridder
vermommen had / en zijn alzoo te samen ge-
gaan in groote triumph na de Cent / daar
de keizerin en Fesone in waren. Als Be-
lefante wist dat sy op den weg waren / zei-
de zy tot Fesone / Schoondochter maakt
goede ciere / gy zult terstond zien den kei-
zer mijn Maan / en Vader van Oursson /
u Maan. Moeder! zeide Fesone / die te
zien heb ik groote begeerte. Dus zitten-
de / is daar gekomen den keizer met al
zijn heeren. Als de vrouwen dat vernam-
men / zoo zijn zy opgestaan / en hebben
haar verwelkomt. Als den keizer Bele-
fante zag / trad hy van zijn paard / en
sonder een woord te komen spreken / nam
hy zijn vrouwe in zijn armen / die op bel-
de haar knien viel met weniende oogen /
want sy malkander in geen twintig jaren
gesien hadde / soo dat sy in onmacht vielen.
Als Valentijn en Oursson dat sagen / be-
ginnen sy bitterlyk te schreien / en al de
heeren die daar waren. Als de slaute
kwat over was / seide de edele vrouwe / 't
verdriet daar ik in geweest heb / denk ik
niet meer om / soo haast ik u gesien heb /
heb ik al mijn verdriet vergeten; dan wild
my wysen den goeden koopman / die de
berraderij openbaar gemaakt ende den rid-
der verwonnen heeft; die haar getwefen
wierd. De keizerin bedankte hem hoog-
lyk. Doe braagden Valentijn aan zijn
Moeder / na Eleremonde; die hem septe
dat sy gestolen was / en over geboerd in
handen van koning Crompaart. Valentijn
die hoorende / meende dat het Pacolet ge-
daan had / wilde hem slaan. Pacolet die
hem wel kende viel op zijn knien en septe
ik bid u om Gods wil / wild op my niet
vertoornnd wesen / weet dat ik selfs ver-
raden was van een Cobenaar / die ko-
ning Crompaart met hem bragt / hy heeft
my ontfouwen mijn paard van hout / dat

ik in zoo groote waarde hiel; maar niet
tegenstaande / ik heb my zoo getrokken /
dat ik zijn hoofd afgeslagen heb. Doen
hebben de heeren hun bereid om na Con-
stantinopolen te keeren / en de Priesters
en al de inwoonders zijn met groote devo-
tie gekomen / met processie / gingen al
zingende en lovende God Almagtig van
de victorie / en bragtenze tot in de groote
kerck. Als zy hun devote gedaan en Godt
gedankt hadden / is den keizer met den
koning gegaan in 't Paleis / daar zy zeer
groote feest bedreben / veertig dagen lang
en hielden open hof voor alle Maan.

Hoe Koning Pepijn oorlog nam aan den
Keizer, om in Frankrijk te reizen,
en 't verraad van Hanefroi en
Henrik, tegen Oursson.

Het XXXIII. Capittel.

Na dat Constantinopolen verloft was
van Gods vryanden / nam koning
Pepijn oorlog aan den keizer / om weder
te keeren in Frankrijk. Oursson dat ho-
rende / zeide: ik heb groote begeerte met
u te reizen; doe zeide de koning / ik ben
te vreden / en om dat gy my dienen wilt
zal ik u met mijn nemen / en maken u
te Constantinopolen regeerder van het rijk
Oursson zeide / Heer koning / ik dank
u duizendmaal: maar ik zoude gaarne
met my nemen Fesone / 't welk de ko-
ning toestond. Doe ging Oursson om
oorlog te nemen aan zijn broeder / maar
om zijn groote dwoeffenis die hy had om
haar te laten / mogt hy niet een woord
spreken / dan hy namze in zijn armen /
en kustze. Na dat hy oorlog genomen
hadde / zoo wel aan de groote als aan de
kleine / is de koning te scheep gegaan /
met al zijn gezelschap. De keizer seide de
koning tot op de haven van de zee / keerde
doe weer na Constantinopolen. Daarna
is Valentijn by den keizer gegaan zeggende:
lieve vader ik bid / dat u ebelheid niet kwa-

Ink nemen wilt / my oorlof te geben / om de
 schoone Escleremonde te soeken / want ik se
 n: et gebaar van myn leben verkezegen heb / en
 waarom ik se niet verlaten kan. Als nu de
 keiserinne hoorde dat Valentyn reifen wils-
 de / was zy zeer bedroeft. Paolet was be-
 reid met Valentyn te reizen / dooz de liefde
 van Escleremonde. De keiser en Belefante
 zyn moeder waren zoo bedroeft / dat het
 niet om te beschypen was / zoo dat de keizer
 met zyn vrooto in zyn kamer ging / zonder
 oorlof te nemen / en Valentyn is te paard
 gezeten en henen gereist. Daarna zelde
 Hanefzoj / myne Heeren / verstaat wat ik
 en myn Broeder hebben beslooten / een zaak
 daar ons en u een groot profyt affiomen
 zal / wy zullen u groot maken / dooz dien
 gy ons aldernaaste vzienden zyt / dat gy ons
 bedanken zult: het is zulks / gy weet dat
 onze vader ons niet bemind / en altoos vzeem-
 den opperzokken heeft boven ons / daarom
 heeft myn broeder en ik besloten den koning
 te doen steruen: dat gedaan zynde / zullen
 wy onder ons vieren / het land regeeren /
 maar de zaak moet gedaan wezen by een van
 u beide: ik laat myn danken Germer / dat
 gy dat heft by vzyngen zult: want gy ko-
 nings kamerling zyt / die altyd in de kamer
 is; als den koning slaapt / wilt hem dan
 den hals affeeken; en als de dag gekomen
 is dat men zeld dat de koning dood is /
 zal de schuld op Oursson gelegd worden /
 want hy alle nagten in zyn kamer slaapt /
 dan zal men hem by de justitie doen dooden /
 dan zullen wy den jongen Carolus verwoz-
 gen / en het rijk vzeedig bezitten. Aldus wierd
 de vzeerader besloten tegen den koning. De
 zelfden avond werd Germer met zulk een myd
 op den koning zyn grootvader ontfeeken /
 dat hy een mes nam / dat heel scherp was /
 en gink al heimelyk in de kamer / verber-
 gende hem achter een tent / zoo dat men hem
 niet zien mocht. Als den koning zou gaan
 slapen / beval hy hen in de hand Gods;
 en al de heeren gingen uit de kamer / behalven
 Oursson alleen / die by hem bleef kouten;
 maar als hy zag dat de koning wilde sla-

pen / ging hy mede te bedde op zyn keerze
 die daar by stond. Omtrent middernacht is
 de vzeerader gekomen booz 's koning bedde /
 om den doodsflag te geben / zoo dagt hem dat
 den koning wakker was / daar dooz hy 't
 mes nit zyn hand liet vallen op 't bedde / en
 viel neder / bleef daar leggen / een lange tyd
 zonder hem te duruen vzeeroeten. Daar
 na stond hy weder op / maar hem kwam zoo
 groote vzees aan / dat al zyn leden bron-
 nen te beben / en stak 't mes onder 't bed-
 de / ging hem verbergen op dezelve plaats /
 daar hy hem te voren verborgen hadde /
 wenschte hem wel honderd mylen aan de an-
 dere zyde der zee. Oursson lag in zyn bed /
 van geen kwaad wetende / dzoonde een
 verbaarlpke dzoorn / hem dogt dat 'er een
 was die zyn vrooto onteeren wilde / en dat
 'er waren twee dieben die een groot ver-
 raadshap tegen hem opgenomen hadden;
 daarna zag hy twee groote keigers / slaan-
 de op de kant van 't water / die tegen een
 Sperwer vogten / en dede hem best om den
 Sperwer ter dood te vzyngen / maar de Sper-
 wer veruon de twee keigers; hy zoufe bei-
 de gedood hebben / hadden het niet gedaan de
 menigte der vogelen / die daar kwamen om
 den Sperwer te dooden / maar hy wierd dooz
 een grooten Arend ontzet. Als Oursson ont-
 waakte / was hy zeer verwonderd van dezen
 dzoorn en zelde: God wil myn bewaren booz
 vzeerader / en myn broeder vzoosten dat hy
 goede tydinge van Escleremonde mag hoo-
 ren. Doe openbaarde hem den dag / en
 Oursson is opgestaan. Als Germer zag dat
 hy weg was / ging hy in stilte / daar hy de
 twee vzeeders Hanefzoj en Hendrik met Flo-
 rens bond / die hy den handel verhaalde / zeg-
 gende; ik ging de zake niet weder aan om
 al het goed dat in de wereld is / maar ik
 heb een andere raad bedagt: 't mes dat ik
 in de kamer vragt / heb ik geleid onder des
 konings bedde / daar op heb ik my bedagt /
 dat wy Oursson dat vzeeraad opleggen zullen /
 en zeggen dat 'er zyn / dien de koning met
 Carolus zyn Soone willen dooden / daar af
 Oursson de principaalste is / die zyn mes al-

rede

rede in 's konings bed geleyd heeft. Indien
 de koning ons vzaagde hoe dat wy dit we-
 ten / zullen wy zeggen / datse waer in een
 kamer / en daar wy booz de deure waren /
 en hoorde deze raad. Dus was 't ver-
 raad twee man besloren tegen Oursson. Den
 koning in de saal zynde / is gaan zitten om
 te eeten / daar Hanefzoj en Hendrik / die den
 koning dienden Oursson groote vriendschap
 toonden. Als Germer zyn tyd zag / is hy
 in de saal gekomen / en zepde: mogende
 koning / u edelheid heeft myn ridder ge-
 maakt / en meer dan ik waardig ben gege-
 ven / zoo dat ik niet behoort te wesen; daar
 dooz u edelheid vernederd zoude worden /
 zonder te ontdekken / op dat gy u wagten
 moogt / en urre vanden wederstaan. Zegt
 my de zaak / zepde de koning. Doe zelde
 Germer / doet Oursson wel beware / op
 dat hy u niet en ontga / hy is den vzeerader
 daar 't vzeeraad uitspuit: weet dat 'er zyn
 vier van de meeste van uw Hof / die besloten
 hebben u te dooden / daar af Oursson de prin-
 cipaalste is / die u vermoorden zal als gy
 slaapt. En op dat gy my beter gelooven
 moogt / ik was op een geheime plaats / daar
 zy my raad besloten / maar zy wisten van my
 niet. Oursson zepde tot de andere / dat hy
 het mes geleyd had onder u bed; daar hy u
 't leben inee benemen sou; is 't dat u mase-
 steit dat gelieft te onderzoeken: gy zult de zaak
 waacagtig zoo bebinden. Den koning was
 zeer verwonderd / zag op Oursson met me-
 nigerhande gedagten / en zepde: 't valsche on-
 zoutwe man! hebt gy zulke valsche gedagten
 dat gy myn dood begeert! ik / die u dus
 hooglyk boven myne kinderen vereerd heb.
 O Mogende Heer / zepde Oursson / wilt niet
 te ligt tegen my gelouen / want ik myn les-
 ven nooit vzeerader / en dagt. Spzeekt niet
 meer / zepde de koning / het mes is onder
 myn bed gevonden / ik behoef daarvan geen
 nader getuigen. Doe ontbood de koning
 den noot meer verwonderd als van dit ver-
 raad. Maar Millien Danaler antwoor-
 de: ik kan niet gelouen dat Oursson zulks
 doen zoude / maar laat ons gaan zien na 't
 al zyne Heeren / en zepde: ik was myn lee-

mes / gelyk gedaen werd; komende aan 't
 bed / heeft de koning 't mes gevonden / zoo
 als de vzeerader Germer gezegt had. Ach!
 zepde den koning / op wien zullen wy ons
 betrouwen / ik zie dat myn eigen leef-
 dien ik opgeuoed hebbe / myn dood begeert;
 nu dit alzoou bevonden is / zweer ik dat ik
 hem zal laten hangen. Daar was een
 vroom ridder / Simon genaamd / die ging
 by Oursson / en zepde: myn vziend / zalveert
 uw lyp / want de koning heeft het mes ge-
 vonden / gelyk Germer gezegt heeft / en
 heeft gezworen dat hy u zal doen hangen /
 zooda als hy myt de kamer kout / Zogt
 niet / zepde Oursson / ik zette myn betrouwen
 op God / die myn regt bewaren zal. Mer
 een kwam de koning in de saal daar Oursson
 was / die niet vyftien siecke mannen bewaerd
 was.

Hoe Oursson, als men hem veroordeelen
 wilde, een kamp begeerden tegen
 die hem accueerden, 't welk
 geconfeerdeer werden van
 deTwaalf Genooten.

Het XXXIV Capittel.

Als Oursson booz den koning en den
 raad gebzagt was / die daar vergaderd
 waren / om hem te veruoerdeelen / heeft hy
 stontelyk booz hen zeluen gespzooken / zeg-
 gende: gy Heeren / gy weet dat 'er geen
 man op aarde is / die hem wagten kan
 booz 't kwaad spzeeken / maar om dat ik
 aangeklaagt ben als een vzeerader / zoo begeer
 ik regt booz des konings palcis / dat is:
 als een ridder beschuldigd word van moord
 of vzeerader / en hy zich beschermen wil
 met een kamp te bevegten / dat hy behoort
 ontbangen te worden; nu ben ik een rid-
 der / die myn hont zonder blame / en onnosel
 van de zaak / zoo is myn begeeren / dat ik / na
 de ordonantie van 't Hof / myn gerechtigheyd
 met een kamp zal verweeren: indien ik
 in de kamp overuonnen word / zoo doe me
 myn ligchaam so als 't regt uitwysen sal. De

zeide Gernier / gy mag wel zwypen / hadde 't God niet belieft te openbaren het zou onze koning niet wel vergaen hebben. Ha! valsche verrader / zy Dursson / het is zoo niet / men behoort een zaak eerst te onderzoeken / my dunkt dat gy vrees hebt dat het op u hop zal komen. Op deze woorden geboden de twaalf genoten van Brankrijk / dat men Dursson en de twee geluoders zoude doen uitgaan / om de reden van Partien wel te overleggen / toen wierd ontboden Gernier en Florens. Doe vragde den hertog Millioen Dangler wie de anderen waren / die met Dursson dit verraad opgezet hadden. Gernier antwoordde: vragt my niet meer daer na / ik zeg het u niet met al dat in Brankrijk is. Dangler zeide: ten regten zult gy den kampf opneemen / gy en u broeder zult tegen Dursson begten / inden gy niet noemen wilt de geene die hier in schuldig zyn. Die blyde was / dat was Dursson / die wierp zyn paard voor de twee verraders / en zeide: myne heeren ziet hier myn handschoen /

die ik u lever op zulkie conditie / indien ik de twee verraders niet verwinnen mag is myn begerde dat men myn ligeschaam doe hangen voor u allen. Doe sij de koning / gaat voorz / het is alsoo gelwesen / maar om dese kampf te volbrengen / sal ik elkie party bozge stellen / om op den gestelden dag daar te wesen. Doe werd Hancrois Hendzijk vo ge voor Gernier en Florens; de hertog Millioen / Sampson / Galerian en Garmang stelden hem voor Dursson en be'loofden hem te brengen op deselve dag als hun gesteld sou worden. Als de dag gekomen was / hebben de heeren Dursson getwapend / en geset op syn paard / met den schild aan den hals die wel rpkhelgh gemaakt was. Doe reed hy door de stad met groot gefelschap / regt na de plaats daar de kampf geordineerd was / buiten de stad aan den oever / daer hy syn vanden verwaagte. Het leed niet lange of daer kwam Hancrois en Hendzijk / die hem neven brachten in den kampf / wel rpkhelgh getwapend / maar Gernier en Florens

waren bedugt voor hun wederparty / trebende / nam syn schild van den hals / en maer Hancrois en Hendzijk troostense / en wierp hem ter aarde. Als Florens dit sag / stak hy syn paard met spoeten / om syn broeder te ontfetten / en gaf Dursson sulke slag op syn helm dat hy susfelde. Dursson liep na Florens / sloeg 't paard dat het dood ter aarde viel / en nam de helm van 't hoofd / hy wist hem anders niet te verweeten / dan voorz te lopen en syn hoofd te beschermen / en Dursson is hem na gelopen. Broeder / seide Gernier / denkt u te beschermen / heden sal hy van ons overwommen worde. Met dese woorden hebben de verraders Dursson soo geslagen / dat hem 't bloed uit de harnas kwam lopen. Als hy hem dus gekwist voelde / heeft hy God aangeroepen / en sloeg Florens met de punt van syn zwaard de eene arm af. Overtuffen was Fesone in de kerck / seer schrijvende: en bad God dat hy haar lief Dursson beschermen wil. Het volk was seer verwondert van Dursson / dat hy al sulken vroomigheit bedreef. Florens die syn arm verloren had / liet daarom niet na Dursson te bevegten / met al syn magt: maar Dursson trad agterwaards als of hy wipken sou / en terfond keerde hy weder / en sloeg Florens dat hy ter aarde viel / en seide tot Gernier / valsche verrader / gy sult die gang mede gaan / of gy sult 't verraad liden dat gy gebroutwen hebt. Doe seide Gernier / anders sal 't gaan / gy hebt myn broeder dood geslagen / ik sal heden verraak nemen. Hancrois seide tot syn broeder / onse saken gaan kwalijk. Dursson heeft reeds een verlagen / Gernier sal hy ook in 't hort het verraad doen beliden / daer door wy al ons leven sullen onteerd wesen. Broeder / seide Hancrois / (die vol verraderij was) soo haast al wy sien dat Gernier verwonnen is / al eer hy dit ontdekken sal / sullen wy in den kampf gaan / in tekenen van vriendschap / en Dursson en onsen neef het hoofd afdaan / dan sal 't verraad moest uitkomen. Dursson seide tot Gernier / gy siet dat gy 't niet langer uithouden kunt / daarom geef 't op en beleid uw verraderij / ik beloof u dat ik vrede sal maken tegen den koning / en dat hy u zenden sal by den keiser van Grieken / myn vader / die om mynne

toil u daer zal behouden. Doe zeg Gernier op Sabont u beloften staan my niet aan / ik heb een oog verlooren / daarom zoude ik in geen plaats geacht worden / zoo heb ik liever mijn lijf te abonturen / en u te doen sterben een schandelyke dood. By mijn zoutw / zegde Gurfson / gy hebt u meester gebonden / het is u laatsten dag / is alzoogegaan tot Gernier / nam hem in zijn armen / hem werpende onder de voet. Doe Hanezoï zag dat Gernier verwonnen was / heeft hy getoeyen: Dief Gurfson wild hem niet doodslaan / wy sien wel dat hy onrecht heeft / daarom zullen wy justitie doen / bescld u misdaad. Doe iradente hy Gernier / zeggende. wy zullen zoo veel doen by den koning / dat hy u vergeben zal. Myn heeren / zegde den berader) ik heb het mes geleid onder het bed. Met deze woorden loog Hanezoï (die loog was) zijn zwaard uit / en sloeg zijn zusters zoon dood / om dat hy niet verder spreken zou van dat valsch bevrant. Doe zegde Hanezoï / laat ons deze berader aan de galg doen hangen / want hy het wel verdiend heeft. Doe ging hy by Gurfson / zeggende liebe neef / ik ben zeer herblijd van u victorie. Daarna is Fesone gekomen / die Gurfson vriendelyk in de armen nam / en kuste hem. Daarna ontbood Koning Pepijn Gurfson / draagde hem of hy ook eenige wonden ontvingen had? daar hy neen op antwoorde / zeggende: Ik heb de twee beraders verwonnen / welke consucie Hanezoï geboord heeft / en heeft justitie gedaen als een boom heer. Doe heerden de Koning met al zijn heeren weder na Parijs. Hanezoï en Hendrik zegde op dien dag veel goeds van Gurfson met den mond / maar met er herten begeerde zy zijn dood. Doch hun bevrant is daarna nog uitgekomen. Nu zal ik deze historie hierby laten / en spreken van Valentijn.

Hoe Valentyn tegen een Serpēt vocht, en hetzelfde verwonnen hebbende, deed doopen den Koning van Antiochiën, met al zyn volk.

Het XXXV. Capittel.

Als Valentin wat gereyft had en zijn wonden genezen waren / zy hy: Heer! gy weet wat gij mij belooft hebt / dat gij in Jesum gelooven zou / en u met al u volk laten doopen / indien ik u beschermde van 't Serpēt / nu heeft mij God gracie gegeven dat ik het schandelyk Maonster verwonnen heb; hand nu u beloven. Edel Ridder / zegde den Koning ik wil mijn belofte houden / en gelooven in Jesum. Doe liet den Koning / gebieden dooz al zijn land / datze zoude gelooven in Jesum den Zoone des Levendigen Gods / en bezaken Mahomeis wet / of poente van 't hoofd te verhezen. Dan stonden aan ontbood de Koningin Valentin in haar kamer / daar hy by haar ging: zy zegde: de boomtyghed en edelheid is in geen Ridder lebende / die in u is / de Vrouw zal wel gelukkig wezen die gy berkiezen zult / en zal wel mogen zeggen / dat ze de boomtyghed en edelste Ridder heeft die op aarde leeft; dat ik aan niemand verbonnen waar / en indien gij mij in uw gracie wilde neemen / ik zou my gelukkig achten. Vrouw / zegde Valentin / ik dank u van goede gracie gy hebt getrouwt een Koning die boomtygh / hebt die lief. Ridder. zeg de Vrouw / ik heb hem lang lief gehad / waar zedert ik u zag; is mijn liefde veranderd. Als Valentin dit merkte / zegde hy. indien de Koning dat wist / hy zou my ter dood doen brengen; maar indien gy heliest te wagen tot dat ik mijn bevrant gedaen heb; zoo wil ik in 't weder heeren / indien de Koning dan niet leeft / u wille doen. De Koningin in liefde ontfieken; zocht niet van de dood van haar Man. Als de Koning zou gaan slapen; heeft de Koningin een schaal met wijn

toil genomen / ende daerln gedaen al zulk fenijn / dat: zoo wie dat gebromen had / sterben moest: zy bewees den Koning groote liefde / en presenteerde hem de scharen met de wijn. De Koning genogde de wijn in den name Jesu / die van stonden aan heranderde. Den Koning dit stende / drong haer het zelve te drinken / of te zeggen / waarom zy dit gedaen hadt. Zy viel op hare knien / biddende om genade / zeggende: Valentijn heeft 't my geraden / om my tot zijn wil te knigen / 't geen de Koning geloofden. Zy had den Koning dat hy Valentin wilde dooben / 't geen hy beloofde. Als de Koningin dat hoorde / was zy zeer bedroeft / en deed veel moeite in de nacht / om te spreken een van haar geheimste kamentieren / die zond zy by Valentin / om hem te zeggen des Konings boozemen / en hoe datze gemist had hem fenijn te drinken te geben / en dooz beaanwthejd gezegt had / dat het Valentin haer geraden had / 't geen de kamentier heeft gedaen. Als Valentin hoorde 't bevrant daar hy onschuldig aan was / zegde hy: helaas! wat is een ongetrouwe Vrouw? Nu moet ik dooz een geile obersteelster rezen als een Berader? ik wil haer niet beschamen / maar liever nyt dit Koningrijk rezen. Terfond deed Valentin zijn Paarden sadelen / en de poort open doen / is alzoogereyft met haast / tot datze gekomen zijn op de haven van de zee / daar zy een schip boorden / daar zijn zy in gegaan met den Koopman: hy heeft Godt gebeden dat hy moogt binden Esclemonde / zijn Huigvrouw. Als den dag aankwam / is den Koning opgestaan / deed bergaderen al zijn heeren: en zey / mijn heeren / ik ben zeer berchoord op Valentin / die / om zijn lust te bedruyben / mijn Wjff geraden heeft / my te berghen / wild my raden wat regt ik doen zal; en wat dood ik hem zal doen sterben. Doe sprak een wijf heer / 't en behoord niet hem te bevoorbeelen in zijn absentie; want die goed regt wil doen / behoord den Wjfdadiger te hooren. Doe wierd om Valentin gezonden die al wog was / daar den Koning zeer bedroeft om

wag / maar hy deed zijn volk wapenen om hem te berdoolgen.

Hoe Esclemonde als het jaar om was haer ziek hield, om dat den Koning van Indiën haer niet trouwen zou, en hoe Koning Lucra de dood wreken wilde van zyn Vader, den Koning Trompaart, aan de Koning van Indiën

Het XXXIV Capittel.

Wy hebben verhaald hoe den Koning van Indien / de Koning Compaart had om doen brengen / en Esclemonde wel te tracteren / meende haer te trouwen / maar alzoog 't jaar zeer na om was / en zy geen berlofsing kernam / heeft zy haer siek gemaakt; 't welli den Koning berstaende / zeer bedroeft zijnde / haer kwam bezaken. Als hy zijn haud op haer hoofd wilde leggen / hief zy haer armen en hoofd op / of zy hem had willen begien. De Koning zeer verbaard wezende / week uit de kamer / en hebal haer wel te tracteren / want my dunkt (zey hy) dat haer de herfenen ontzonken zijn. In deze staat hield haer Esclemonde lange tyd / datze eer scheen een heeft / van een mensch; zy hielden en heet met de tanden al wie haer bermaken wilde zoo datze alleen bleef in haer kamer gesloten / en dooz een bengster wierd haer eeten en drinken gegeben. In die staat kwam de Koning haer bescien / zeggende: hoe kwalijkt igoat 't met u persoon / neemt doch een weinig geduld / en zijt zoo ontberduldig niet. Als zy den Koning hoorde spreken / geliet zy haer of zy 't niet berstaan had / maar bedrees meer sochtigheid / viel tegen de wand en tegen de schoorsteen / maakte haer aangesigt zoo zwart als een Moorin / somtijds gaf zy een soet lagje / daarna een breeffelyke zugt; dit deedze al om haer eer te bewaren. By mijn God Mahon / zey de Koning / zallie ziekte heb ik nooit gezien / ik wil datze gebragt zal worden booz Mahon / en zullen hem bidden dat hy haer helpen wil; 't geen

't geen gedaan werd / maar hoe nader zy hy kwam / hoe meer gillen zy bedreef. Als den Koning zag dat het niet en hulp / deed hy haar weder in de kamer brengen / zy behield de maniere / tot datze van Valentijn gebonden werd / als gy nu hooren zult. Valentijn halsende naar zyn lief. Heeft dooz menig land gereyft met Pacolet / die hem niet begeben wilde: zy reden zoo bet / tot datze kwamen in Esclardeyen / hetwelk was 't Koningrijck van Koning Crompaert / als booren beteld is; zy bjaagden na den Koning Crompaert / en haer werden gezeyd dat hy gedood was in groot Indien / en dat zyn Zoon zyn dood wreken wilde / met twaalf Koningen. Pacolet bjaagde zyn waard van Koning Lucra's boorkomen / de Waerd betelde hem / hoe hy betaofd had ten wybe te nemen Koning Wandersier's dochter / welke te booren had de Koning van Antiochien / die hy den Koning Wandersier gedood is. Van deze yding was Valentijn zeer betwonderd bjaagde zyn waard waar is de Vrouw gebleven / die Crompaert mee bragt / daar hy afwilt. Als Valentijn dit berlaan had / is hy gereyft na Esclardeyen / om den Koning Lucra te gaan dienen / en zyn Esclermond te binden.

Hoe Koning Lucra trouwde de schoone Rosemonde: en hoe Valentyn een dochter verlostte uit de handen eens Sarafyas, die hy verkrachten wilde.

Het XXXVIII Capittel.

Zoo als den Koning Lucra was in de stad van Esclardeyen gekomen / kwam daar ook den Koning Wandersier / met zyn dochter Rosemonde. Als den Koning Lucra dat vernam / is hy met groote ziyumph haer te gemoet gegaan / maar Rosemonde was bedroeft / want zy den Koning Lucra niet gekend en hadde / maar bageit altijd op Valentijn. Zy wierd geleyd in 't koningrijck paleys / in 't boordveld van

Mahton / daer trouwde Koning Lucra / Rosemonde: Valentijn reysende na Esclardeyen / is gekomen in een bosch / dat groent en genoegelijc was / daar hy een Vrouw zagten hoorde / zeyde tot Pacolet: laat ons wat aanryden / wy zullen groote dienst doen haer te ontzeten. Heer / zeyde Pacolet / laat de Vrouw en moeit u niet haer niet / gy weet met wat 'er is. Pacolet / zeyde Valentijn: gy sprecht ontrouwelijch / 't is geen boom Maan die de Vrouwen niet en helpt. Toen staken zy haer Paerden met sporen / en zyn gekomen daar zy de Vrouw bonden / die een Sarafijn onteeren wilde. Heer Ridder laat staan u boornemen / zeyde Valentijn / want de Vrouw tot u niet gesind is. Zy Mahton / zeyde de Sarafijn / ik wil tegen u ryden / om dat gy my belet / mijn wil te doen: met deze woorden is hy op zyn Paerd gezeien / dat daer stond aan een boom gebonden / heeft de lancie in de hand genomen / en den mallander gereben / gebende mallander een telken. Valentijn heeft 't Paerd de sporen gegeven / en de Sarafijn zoo getref dat de lancie ging dooz 't harnas in 't lijf zoo dat hy dood ter aarden viel. Doe of de Koningsvrouw gaande / zeyde: Vrouwe nu zijt gy verloft van u w hand / wilt zoo heel doen dat gy mij zegt / hoe hy u in 't bosch gebragt heeft. Ach Heer: zei de Vrouw / ik zal u de waerheid zeggen: gisteren avond kwam hij logeren in mijn baders huis / die heeft hy vermoord / doe heeft hy mij genomen en hier gebragt om mijn eer te denemen / 't welk gy beschut hebt: dies gy niet wij doen mogt wat u bekeft. Vrouw / zeyde Valentijn dooz mij zal u lichaam niet onteerd worden / zecht wederom in u huis / en denkt om wel te doen. Doe verliet Valentijn de Maaget / en reed na Esclardeyen / 't volk van de Sarafijnen kwamen bij hem Meester die zy dood bonden leggen onder een boom; bus zy berchijst na den Koning stagen / zeggende o Meester: den Maeschalk die gy zoo lief had / is heden van de Moordenaers in 't bosch vermoord. Den

Koning liet dadelijc heel volk uit de stad reiden / om de Moordenaers te zoeken / die Valentyn zagen komen / die daar met al zyn volk als een Moordenaar gebangen werd. Nu was de schoone Rosemonde in dit kasteel / de welke Valentijn kende / en dooz de groote liefde die zij hem toe droeg / is gegaan by den Koning / en zeyde Heer Koning / wagt u wel dat of deze Ridder niet en dood: ik zwart u dat hy is de boomste Ridder / die gy onder al u Ridderen hebt: hij is Valentyn / die dooz zyn boomgheid het Serpent dood en dooz Antiochien / wild hem in u dienst houden. Vrouw / zei de Koning / ik heb menig man hooren spreken van zyn boomgheid / ik moet hem doen roeyen / en zeyde: Ridder hebt geen breeze booz sterken / gy moet mij dienen / en zult gaan in groot Indien: en zegge den Koning van mynent wegen / dat ik bereid ben met al mijn magt: de dood te wreken van mijn Heer Vader / Koning Crompaert / die hy schandelijc heeft doen dooden. Of zult hem sommeren in 't paleys te komen met een hoed om den hals / en dan te ontbangen zult oordeel als mijn Heeren wyzen zullen. Heer Koning zeyde Valentijn / ik zal de boodschap doen dat gy mij bevanken zult.

Hoe Valentyn toog na Indiën, om den Koning te onvangen van wegens de Koning Lucra, en hoe Rosemonde hem een ring mede gaf, daar hy zyn leven mede salveerde.

Het XXXVIII Capittel.

Als Rosemonde zag dat Valentijn bereid was om te reizen na Indiën / zoo heeft se haer Koningsvrouw geroepen / en liet Valentijn halen. Als hij gekomen was / zeyde de Vrouw: welkom moet of zyn / ik heb groote begeerte u te zien. Edel Vrouwe / zeyde Valentijn / zoo heb ik ook g'ehad / de zaken zyn zeer berkeerd zedert ik u laatst zag / ik heb berlaan dat u Maan dood is / en dat of weder gehuwd zijt van deze / ik was bij den Koning beschuldigt van beraad / daer dooz ik in groot verrijkel was. Dat is waar / zei zij / daar kan ik mij schuldig in; want nu zal ik de soute bezoenen. Hoe wel mijn Vader mij gegeven heeft Koning Lucra / die rijt en magt is / zoo zal ik hem nimmermeer lief hebben / want hij is een berader. Zoo haest als of in mijn

Valentijn gekomen zijt / is hij saloers geworden; want van al die hoden die hij daar send / is 'er noot een weder gekeerd; want den Koning van Indien laat hen alle dooden. Niet lang is 't geleden dat mij den Koning van Indien bezogt tot een Vrouw. maar mijn Vader heeft mij gewijert / en gegeven den Koning Lucra. Den Koning van Indien heeft mij gezonden een kostelijke ring / die ik ter liefde van hem bewaar / en om dat ik zie de valsheid van mijn Man / zal ik u helpen om dit verhoel te ontgaan. Als hij zijt booz den Koning van Indien / zoo zult gy hem groeten van mijneit wegen / als mijn geheime bode en hem zeggen / dat mijn Vader mij gegeven heeft den Koning Lucra tegen mijn dank / maar dat ik hem niet heb bergeten / en dat ik middel vinden zal met den Koning Lucra booz Indien te komen / zoo zal in zij magt wezen mij te helpen / opdat hij niet en wijfsele / zult gy hem deze ring presenteren van mijneit wegen.

Hoe Valentijn zyn boodschap deed aan den koning van Indiën, van des konings Lucra's wege, en van het antwoord dat hem den koning gaf.

Hoe XXXIX Capittel.

Als Valentijn was booz 't Hof van den Koning / is hij gegaan in de zaal daar den Koning zat / bergeselschap met zijn drie Koningen / die hem zeer sel aanzagen / en de een zeide: Mahon! de duivel heeft u hier gebazigt / zijt gy niet een Dienaar van den Koning Lucra; heer Koning zeide Valentijn / ik zal niet liegen / ik breng u tyding van de schoone Kosemonde / daar af gy verbleyd zult wezen. Wode / zeide de Koning / ik zeg u in spijt van den Koning Lucra / zoo zou ik u hebben doen dooden / maar om de liefde van haar / daer of gy my tydinge brengt / zal ik u lijf berzekeren / indien gy my eenige tekenen bewijst. Valentijn zeide / het is waarachtig dat ik een bode van Koning Lucra / die

my alhier gezonden heeft; en laat u weten om den dood te wreken van zijn vader / Koning Compaert; zoo zult gy komen in zijn Stad Esclardeyen / in u linnen kleederen met een hoord om den hals / als een Verdader en openbare Moordenaar / booz zijn Koninglyke mogentheid / om de Sententie te ontfangen. Indien gy niet en wild komen / zoo laat hy u weeten / dat hy zal in korten tyd in u land komen / handen en berberben uw steeden en onderzaten; dat heeft hy gezworen zonen Godt Jupiter en Mahon / hy zal Maanen / Wyfs en Kinderen ten zweerden geben. Wode / zeide de Koning / ik heb u wel verstaan / ik maak geen werk van den Koning Lucra zyn siwaadheid / op deze inhoud zal ik u geven een hief / die gy hem brengen zult. Nu zegt my de boodschap van Kosemonde / want ik hopen al haar vernin. Heer Koning / zeide Valentijn / ten bebele van hare Majesteit / zoo groete ik u van haar wegen / als een geheim Dienaar en getrouwe vriend / zo ontdied u dat se weder gehuwd is aan Koning Lucra / dat tegen haar dank is / want zy is ontflecken met u liefde; indien gy haar berhzygen wild tot een vrouw / zoo heeft hy gezegd dat zy hier komen zal met haar Man in 't gezelschap / moogt gy practijk vinden om haar te klyppen. Wy Mahon / zeide de Koning / die tyding behaagt my wel / daar ik blyde om ben. Heer Koning / zeide Valentijn / ziet deze ring die gy haar hebt gegeven / dewelken zy zend tot een teken; mijn vriend zeide den Koning / ik ken de ring wel / nu gaat eten en drinken / en maakt goede cier / ik zal doen schyben een hief dien gy brengen zult Koning Lucra / booz een antwoord. Valentijn werd hooglyk gedient; hy vraagde de Edelieden na Escleremoude / of daar in 't land een Kerker Vrouw was / men zeide hem ja. Oe kwam de Koning / die Valentijn vzeleben gaf / daer hy mede weg wolk. Reij helaag; hy wist niet dat zyn liefde in dat land was / zoo nam hy hem / die had / dat zy dog tydinge moegt klyppen van haar lief Valentijn.

Hoe

Hoe Valentijn wederkeerde in Esclardeyen, met het antwoord van den Koning van Groot-Indiën, en hoe Koning Lucra naar hem toevoer met veel volks.

Het XL. Capittel.

Met groote blydschap keerde Valentijn naar de haven / waar het schip lag / zeggende tegen den schipper laat ons wederkeeren in Esclardeyen / ik heb myn boodschap gedaan / daar ik blyde om ben. Coen zeide

een van de Officieren: wy zyn wel verwonderd / want niemand heeft een bode zien wederkeeren. Valentijn antwoordde / die God helpen wil mag niemand deeren. Dus zyn zy in korten tyd wederom gekomen in Esclardeyen. Valentijn ging terstond naar het paleis / waar hy den Koning Lucra vond met den Koning Brandesier en veertien Admiralen / die daar gekomen waren om hem te helpen tegen den Koning van Groot-Indiën: zy waren ober Valentyns wederkomst zeer verwonderd. Koning Lucra vraagde Valentijn hoe het hem gegaan was / daar hy op antwoorde / hy acht u niet meer

als

als een hoo / hy is sel en hobaerdig: in-
dien gy daar gaan wild / hy heeft groten be-
geerte u daar te ontfangen en deze hies
zend hy u / daar booz gy zyn heet weten
moge. Als koning Lucra en Brandst:er
den hies verstaan hadden / zoo zwoerenze by
Mahon en Spolijn / dat zy nimmer we-
derkeeren zouden / of zy zouden de koning
van Indien levende of dood hebben? zy de-
den hun volk gereed maken / en 's anderen
daags begaben zy zich op de zee wel met
honderd duizend Mannen. Als Gosemonde
verstond dat zy reizen zouden / heeft zy den
koning geboden dat zy mee mogt / dat hy
consenteerden / en hem nimmer verouwe.
De koningin Gosemonde / zende den ko-
ning van Indien komen (want zy hem wel
kende aan 't wapen /) zoo is zy uit den Cen-
te gegaan den koning te ontmoet / 't welk hy
merkende / zoo stali hy zyn paard met spoo-
ren / is by haar gekomen; en heeftse van
honden naan op zyn paard gezet. De vrou-
we / zeide tot den koning van Indien / Heer
koning / welkom moet gy wezen / gy zyt
de geene die ik zoo lange tijd begeert heb /
sedert de tijd dat gy na my stond / maar mijn
vader my gehuwd heeft aan koning Lucra /
tegen mijn dank; nu mag ik wel zeggen /
dat hy al zyn blydheid heeft gehad van my /
die hy nimmermeer hebben zal / want nu
heb ik u gebonden / zoo begeert ik geen ander
dan u edelheid. Vrouw / zeide de koning /
hebt geen zorge / want ik u nimmermeer
verlaten zal / ik zal u binnen drie dagen
maken koningin van groot Indien. Met
deze woorden is de koning met haar ge-
reken na de stad toe. De Jongvrouwen
bedreuen groot misbaar / en zyn by de ko-
ning Lucra gegaan / zeggende dat de ko-
ninginne gewaen was. Zwygt / zeide de
koning / die een kwaad ik of verliest / heeft
kierne schade. Doe is hy by den koning
Brandst:er gegaan / zeggende: Heer koning
my Dochter behoort wel een kwaad leven
te hebben / want zy bereemigt is met mijn
Spand: Schoonsone / zeide Brandst:er /

ik zal bezyn dag wazze nemen van den hee-
rader / die mijn Dogter heeft genomen. Doe
heeft koning Brandst:er zyn Paard met
sporen geslagen / om den koning van In-
dien te verholgen / met meenige van Ge-
delen daar Valentijn mede by was / stali
zijn Paard met sporen en zeide tot Pa-
colet; 't is tijd dat gy u konst toont / doe
deed Pa:olet een groote konst / als dan den
koning van Indien dacht dat voor hem stond
een groot bosch / dat wel dik was van
hout en schree een groote Sibiere die zeer
weid en diep waren; doe was hy zoo be-
baard om gebangen te worden / dat hy de
vrouw van zyn Paard zette / om lichter met
haar weg te komen / maar Valentijn was
daar by / die tot haar zeide: Edel vrouwe /
gy moet niet my gaan / want gy hebt my
heloofd dat ik u liefde berlyngen zou. Zy
antwoorde: ja Valentijn / ik behoeft u niet
lief te hebben: toen ik u had om liefde / doe
ontzeide gy my / maar nu ik gemist heb
in mijn voornemen / zoo geben ik my in u
handen / indien gy my peis maken moogt
by den koning Lucra. Doe heeft hy de
vrouw geleid booz koning Lucra / zegen-
de: Heer koning / ziet hier Gosemonde u
Wijf:vrouw / die geroofd was van den ko-
ning van Indien. Heer! zeide de vrouwe /
hy heeft u de waarheid gezegd / als de ba-
taille begon / zag ik na my komen een Ad-
der / die ik meende dat een van uwe had
geweest / die kwam om my te bewaeren;
zoo den ik hem te ontmoet gegaan / en zonder
my iets te zeggen / heeft hy my doen zitten
op zyn Paard; doen ik merkten dat ik be-
raden was / nam ik hem by zyn hare / en
heb hem alzo in 't aangezicht gekast dat
hy my moest loslaten van den Paarde. Doe
ben ik van de Adder ontzet. De vrouwe
deed Valentijn groote blydichap / omdat
hy haar verlost hadde / maar in 't herte hate
zy hem / want zy zoo wel gewild had / dat
de zaken booz gegaan hadden.

Hoe

Hoe Gosemond practizeerde, dat zij ge-
bragt wierd bij den Koning van In-
dien.

Het XLI. Capittel.

Den koningin Gosemonde geheel te on-
brede zijnde / dat haar voornemen niet
volvragt was / heeft niet gerust / maar ge-
heimlyk den koning van Indien ontboden /
dat hy den derde dag daarna haar toeleg-
gen zou / datze met weinig volk omtrent
de stad zoude komen spaneeren / daarom
mag men zeggen / dat het booze voornemen
naer Vrouw kwalph te beletten is. Den

derde dag gekomen zijnde / is zij gezeten op
een kameel / om haar wat te vermalen
en de stad te bezien / 't welk den koning
van Indien gewaar wordende / is door een
klein poortjen uit gereden met eenige Ad-
ders / nam 't kameel daar de koningin op zat
bij den toorn / zeggende: liefste gy moet
niet mij in de stad / en voerde haar met
groote blydichap binnen / alwaar hy dien
zelfde dag nog trouwden / en won die nacht
by haar ene Zoon / die hij Kypaster liet
heeten / die de stad van Jerusalem nog
bezat. Den koning Lucra dit hoorende
zeide / die my mijn Wyf weder brengt zal
ik Seneschal maken / en Meester van mijn
hof

hof. Parolet zeide tot Valentijn / ik weet er u aan te helpen. Valentijn zeide neen: De koning Lucra was zeer bedroeft / zien de dat hy' zijn vrouw verlooren had / maar koning Brandesier troostte hem / zwerende hem daar niet te reizen / of hy zou zijn wraak nemen; maar het berging anders want op dien zelfden dag kwam daar een Bode; en zeide: Heer koning / daar is kwade yding: koning Pepsin van Frankrijk met den Zoon van de keizer van Gekien / die in u gebangen is leid / zijn gekomen niet een groot heit in 't land / en hebben vernield de Steden / Dopen en kasteelen / en hebben belegerd de groote stad van Angorien / in welke uw vrouw behalen is van een schoone Zoon. Als Brandesier deze yding hoorde / is hy gegaan by den koning Lucra / zeggende: ziet hier de Bode / die my yding brengt / dat de Francoisen zijn in mijn land geballen / daarom is 't noodig dat ik weg reis / om dat te beschermen; gy zult een Bode zenden aan den koning van Indien: dat hy u weder geeft u Huishouding / op zulk een conditie / dat gy hem vergeden zult de dood van uw vader / en dat zult gy opbreken. Ridder / zei den koning / gy spreekt als een broom Man / u woorden behaagd my wel / gy zult koning Lucra tot antwoord grben: indien hy een vrouw van doen heeft / hy zoekt u / ik hou mijn lief Kofemonde / Ridder / zeide de Vrouw / doet mijn vader / en zegt hem dat hy de schuld heeft / hy wist dat ik koning Lucra niet hebben wilde / en zegt koning Lucra dat hy niet meer op my en past. Edel vrouwe / zeide Valentijn / uw woord is zal ik doen / heeft doe oorslof genomen en is gekomen in 't heit by den koning Lucra / hem zeggende de antwoorden van den koning van Indien / daer hy boegende / gy moogt wel een ander kiezen / den koning van Indien die heeft Kofemonde getrouwt / daer hy alle nagten by slaapt. Als koning Lucra dit hoorde / zolt hy 't hare uit zijn hoofs en

wrong zijn handen. Doe zeide Brandesier Schoonsoone / van deze spijt den ik zeer bedroeft / maar op deze tijd en kan ik u niet helpen.

Hoe koning Lucra zoo veel deed dat koning Brandesier by hem bleef / en dat hy Valentijn zond naar de Stad van Angorien / tegens den koning Pepsin.

Het XLII Capittel.

Als koning Lucra verstond dat koning Brandesier hem bergeben wilde / was hy zeer bedroeft / en zeide / Heer koning / gy weet dat gy my belooft hebt / te helpen zoeken de schande / die my gedaan heeft den koning van Indien. Dat is waar / zei de koning Brandesier / 't is my leed dat ik mijn belofte niet houden mag / nu zal ik u zeggen wat wy doen zullen / zei de koning Lucra / ik zal Valentijn en uw Oom Margalant zenden met een groote magt / om de stad Angorien te ontzetten / en gy zult beliede hier te blyben / 't welk aan beide zyden geconsenteerd is: doe hebben zy Valentijn en koning Margalant met twee honderd duizend Mannen van wapenen te scheep doen gaan / en hebben de wind tot hun begeeren gehad / zoo datze in korte tijd gekomen zijn in de haven van Angorien / maar eere zy in de haven kwamen / zag Valentijn een hoogen Tooren in 't oosten / die gedeelt was met hatoen. Doe draagde hy aan de Schipper wat plaats dat was / hy zeide dat het genaamt was het sterk kasteel / en verhaalde hem boozs de gelegentheid daer van / ook dat koning Brandesier aldaer bewaarden zijn dochter Galasie. Als Valentijn dit hoorde / nam hy booz / die schoone Vrouw te gaan beken / en kwamen by Angorien. De Kerstenen deden groote neerfligheid om de Stad te bekoemen / maar daer was kunnen een Ad-

miraal / genaamt Tyulant / die alle dagen uit viel / en groote schade dede. De koning Margalant zag 't heit van de Kerstenen / en zeide tot Valentijn / laat ons beraden wat wy doen zullen / ik zie dat de Kerstenen / zeer sterk zijn. Heer koning zei de Valentijn / laat ons den Bode zenden in de stad Angorien / dat wy hier gekomen zijn / en als zij morgen uitvallen op de Kerstenen / aan een zijde / dan zullen wy aan de andere zyde aan komen / zoo zullen wy er vangen / hergeen besloten werd. Daar werbe Parolet na toe gezonden / om de boodschap te doen / maar in plaats dat hy gaan zou in de stad / ging hy in 't Leger van de Chy-

tenen / by koning Pepsin en Guffon: die hij al zijn Avonturen verhaalden / die hy in het Keizen gehad hadden / en dat hy niet vernemen kon van Gfcleremonde / verhaalde mede dat zijn Broeder Valentijn en Margalant hier gezonden zijn van den koning Lucra en Brandesier / om te verjagen uit den Lande / maar indien gy my gelooven wilt / zal van de twee honderd duizend die hier gekomen zijn / niet een weet om kerren / het zijn verfoeijelyke Dieren. Myn vriend / zei Guffon / in de name Gods / indien gij a t doet / zoo hebt gy van uw leven nooit zoo veel zere begaan / gy zult Sacrifitie daer aan doen / Godt zal 't u vergelden.

Hoe Pacolet door zijn konst dede hooden de Sarafijnen van Brandefier, die hij haar gezond hadde.

Het XLIII. Capittel.

Heer/ zeide Pacolet tot Oursen/ ik ben een Dienaar van uw broeder en van u: hoorde hoe ik 't toelagen zal/ doet uw volk deze nacht wapenen/ seld ze in ordinaantie/ ik zal uw broeder Valentijn ter tenten doen blyben en zal de Sarafijnen in een vassen slach maken/ dan zult gy 't haer in de tenten steeken: en slaan al dood wat gy vind. Met deze woorden is Oursen en Pacolet gegaan by den koning Pepsin/ om te verhalen het opzet/ die veel te vrede was als hy dat hoorde. Als Pacolet gegeten had/ nam hy ook of/ en reysde na Angorien: om zyn boodschap te doen/ op dat de koning Margalant een teeken brengen zoude als hy in de stad kwam. In 't paleis daer hy den Admiraal Buzant vond/ die hy aansprak/ zeggende: Heer

Admiraal/ weet dat wy van den koning Brandefier hier gezonden zyn/ met twee honderd duizend mannen: om u te onttreten/ en koning Margalant onbedd u/ dat gy moeren met den dag u volk gereed hebt: en de Kerstenen besprijgen zult uit de stad/ wy zal met zyn heit van agteren komen/ dan mogen zy ons niet ontkomen. Als den dag aergekomen was/ dede de Admiraal Buzant zyn volk wapenen/ als Pacolet geseid hadde: en zyn uit de stad gereist/ om koning Pepsin te bebegten/ maar de Kerstenen/ die van hem wel wisten/ zyn haare te gemoet gekomen/ en hem hoort onder elkanter gemenet. Daar begon den stend zeer vvaar: 't gerrigt was zeer groot om te hooren/ daer hoorden men menig rym petten/ Oursens voeten/ daer men mede vogt:

bogt: Daar wlerd menig Speer en lantie gebroken/ en schilde doorhouwen/ en menig Man ter aarde gewoopen: en menig harnas gebroken/ en ligchamen ter aarde dood geballen. Als den Admiraal Buzant zag dat de Kerstenen zoo groote schade onder zyn volk dede/ is hy gekomen als een razende Man/ met de lantie in zyn hand tegen een Ridder; heeft hem zoo getrefst/ dat de lantie dooz zyn lijf ging/ dat hy dood ter aarden viel: Hy doode nog Gerard van Parijs/ en Robert van Normandien die sloeg hy 't rechter been af/ en vog tien vzoome Ridderg. Dit zag koning Pepsin/ die heeft een lantie genomen/ en zyn paard met spere gestoken: en is met al zyn magt gekomen tegen den Admiraal/ die stak hy dooz longe en leber/ dat hy dood ter aarden viel. Als de Sarafijnen zagen dat den Admiraal dood was/ waren zy zeer bedroeft; en keerden na de stad/ om die te bewaren. De Christene meende met eenen de stad in te nemen/ maar die van binnen se shooten zoo geweldig/ dat ze daar booz moesten wipen: 't welk koning Pepsin bemerchte/ heeft met haast de gragten gebuld/ en alzo de stad in genomen: staande dood al dat zy in de wapenen bonden.

Hoe Valentijn wederkeerden door Indiën, bij den Koning Brandefier, die met hem voerde des konings Margalants doode Ligchaam.

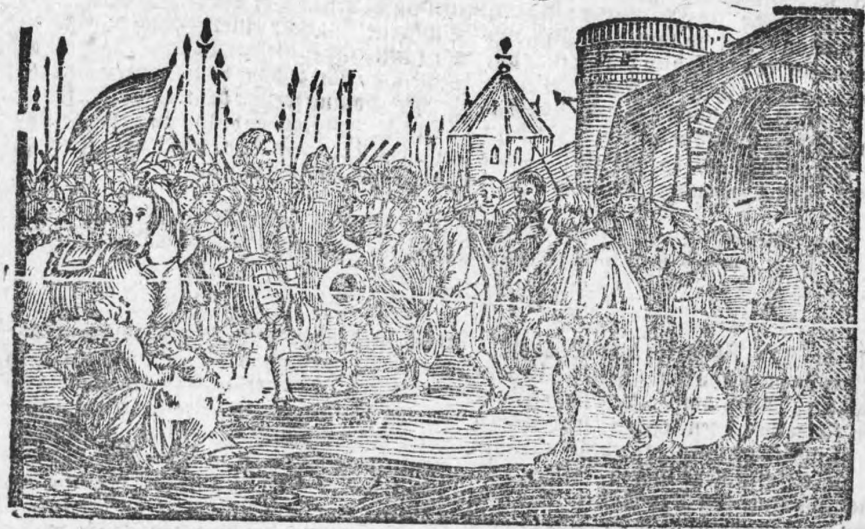
Het XLIV. Capittel.

Als de stad Angorien van de Christenen in genomen was/ heeft Valentijn 't doode ligchaam van koning Margalant in een loode kist doen leggen en te seheep doen brengen/ en is met tienduizend mannen: die ober geblebe waren/ ghekeerd by den koning Curra en Brandefier. Als Valentijn aan land was/ dede hy Margalants doode ligchaam voeren booz de tente van koning Brandefier/ dewelke zat en sehaakte tegen koning Curra/ bergeselschapt met tien koningen. Zoo haast als koning Brandefier Valentijn zag/ bzaagde hy de batailse geeindigt was/ die hem alles verhaalde/ en weeg het doode ligchaam van zyn Oom. Doe wlerd Brandefier als rasende/ ende zeide: ha! Valentijn/ ik zie wel dat gy mijn volk hebt doen sterben. Zy mijn vrouw/ zei Valentijn/ dat is kwalijk gesproken: ik ben daer niet schuldig aan/ waar daer iemand die my dat aan zeggen wilde/ ik wou een hantpogen hem aan nemen. Zy Mahon/ zeide koning Curra/ van hem behoest men dat niet te zeggen/ hadde hy bezwaad willen doen: hy had hier niet weder gekomen. Die van de stad hebben deze rpbinge gehoord/ daer

zy in verblijd waren. Den koning van Indien dreed zyn volk wapenen/ ende kwamen uit de stad/ met beertig duizend man. Als koning Brandefier hoorde dat die van Indien uit kwamen deed hy zyn volk wapenen/ en kwamen in batailse. Valentijn was mede in dien styp/ die aar: alle zyden groot wonder deed/ en versloeg al die hem te gemoet kwamen. Hy is zoo beregeden in de batailse/ dat hy by den koning van Indien gekomen is/ en heeft hem zoo grooten slag gegeven/ dat hy van zyn paard moest vallen. Als Pacolet zag/ dat hy ter aarden lag/ is hy met meer anderen gekomen by den koning/ en hebben hem gebzagt in de tente van koning Brandefier. Als die hoorde dat Valentijn gebangen had den koning van Indien/ zoo heeft hy met luider stemme tot zyn volk geroepen: Mijn heeren/ wy zullen he den victorie hebben op onze vbanden. Ik zweer by mijn Godt Mahon/ dat ik nu booztaan de goede Ridder Valentijn niet lasteren zal. Hier dooz heeft de koning Brandefier en de koning Curra met al zyn volk een moed genomen/ en zyn in den styp gereden/ sterker dan ooit

te hooren/ zou datze versloegen mecz dan
Dertig duizend Mannen. Als de Maars-
schalk van Indien dit groot verlies zag/
deed hy de Trompetten slaan om te vertrek-
ken. Als koning Brandesier en Lucra za-

(92)
gen dat zy de vlugt namen/ sprake hen na
gevolgde met al haer magt/ en te zy in
de stad kwamen/ wierden daer mecz dan
tweeduizend Mannen verslagen.

Hoe Valentyn tydinge hoorde van zyn Vader den Keizer van Constantinopolen,
en hoe Pacolet uit hielp den Koning van Indiën, en hem den Koning
Brandesier gevangen leverde.

Het XLV. Capittel.

Te zekere reën als koning Lucra den
Koning van Indië met te dood dreig-
de/ kwam daar een bove aan den Koning
Brandesier/ die hem tydinge bracht/ dat Ko-
ning Peppin de Stad van Angorien in ge-
nomen/ en alle inwoonders met den zwaar-
de om gebragt had. Wy Mahon zeide
Koning Brandesier/ dit zyn kwade tydin-
gen/ want het de schoonste Stad is van mijn

Opst/ maar nu heb die Koning van Indië
hebben zullen wy hier haast een einde ma-
ken; en zeide tot Lucra: Laat ons dezen
bezvader moezgen ter dood brengen/ dan zul-
len wy keeren na Angorien/ tegen de Fran-
sozen/ die mijn land verdrven/ en nemen
lozaak. Ik heb den Keizer van Grieken in
mijn sterck Casteel/ met den Groenen Rid-
der/ die onze Det gelastert heeft/ die zal ik
doen.

(93)
doen hangen binnen keertien dagen. Faleu-
tijn was zeer blyde/ dat hy hoorde van zyn
vader spreken/ deed een teken aan Pacolet/
dat 't ijd was om zyn konsten te toonen/
had in hem zelven aan Godt/ dat hy zyn va-
der wilde bewaren van 't verpikel daer hy
in was/ en zeide: Ik zal geen blydichap
hebben booz dat ik hem zal hebben verlost.
Den koning van Indiën zag Faleutijn aan/
en zeide in hem zelven/ bernaaleyd moet
wezen de ure dat ik u niet deed sterben/ ik
zou nooit in deze zorgen geweest hebben/ als
ik nu ben. Doe liet koning Lucra honderd
Saraznen komen/ wel gewapend/ en heeft
gezeid: Ziet dat gy dezen bezvader wel be-
waard/ op poene van u lijf/ want zoo haast
den dag aan gekomen is zal ik hem doen
hangen. De ridders die den koning van
Indiën te bewaren hadden/ deeden een groot
bruit maken booz 't verpikelen/ daer hy in
gehouden was. Pacolet is mede gegaan in
hun Centen/ als of hy mede had willen wa-
ken/ om den ijd te berdybrn. Het leid niet
lang/ of Pacolet dede zyn konst in zulke
manieren/ dat hy ze dede vallen op der aar-
den/ za slapen of zy dood geweest hadden.
Doe ging hy tot de koning van Indië/
die hy onthoof/ en zeide tot hem/ Edele
Heer/ neemt moed/ ik ben uwe Groote
God Mahon/ die op de aarde is gekomen
om u te helpe/ om dat gy my lange ge-
diend hebt zoo wil ik u niet ongetroost laten/
gy zult gaan in uw stad van Indië/ in
uw paleis/ zonder lemands weder zeggen/
gy zult met u nemen de koning Brande-
sier/ die gy houde zult in uw gevangenis/
dat er niemant of weten zal. o Mijn
Heer/ zeide de koning van Indië/ waar-
mede hebbe ik dit berdiend/ dat gy zij ge-
komen op de aarde om my te beschermen/
van myne Doed-byand. Heer koning/
zeide Pacolet/ zet u beryouwe op my/ ik
zal u in de stad leide zonder zorg/ dan
moogt gy met uw byanden doen al wat u
beliede zal: boden al bebele ik u/ dat gy
doen zult de raad van uw blygrouw: en
ging alzo in de Cente van Brandesier/ die

hy nebens al het volk in slaap toerbe/ en
deed Brandesier al slapende opstaan/ toog
zijn hounen/ schoenen en klederen aan/ en
zeide tot de koning van Indië/ onze God
is hier gekomen/ ik wil met u gaan in uw
paleis/ en doen al wat u beliede zal. Doe
viel de koning van Indië op zyn knien/
en zeide: o Wagende Heer: toond op u
Merkel: Doe nam Pacolet twee schoone
paerden/ daer hy op dede zitten de koning
van Indië/ en de koning Brandesier. Pa-
colet zeide/ houd de koning Brandesier
wel vast/ ik zal op het andere paard gaan
zitten/ en u dan brengen in de stad/ daer
Pacolet onzof nam. De koning riep aan
de Wagters met luide stemme/ doet op
de poort/ ik ben u koning/ die Mahon
berlost heeft. Als de Wagters dit hoorde
zijn zy geloopt tot de Siebehouder/ en
hebben hem de teidinge gezeid/ die de ko-
ning in gelaten hebbe/ en zyn in het pa-
leis gegaan. Als Hofemoude de koning
bernam: heeft zy hem welkom gesheeten/ en
zeide: Heer koning/ zegt my hoe gy mijn
vader hier gebragt hebt? Als de peis ge-
maakt tusschen hem en u? Reen/ zeide de
koning/ het gaat wel anders: In deze
nacht als ik lag en sliep/ heeft my Godt
Mahon geopenbaard/ die booz zyn gonde-
looze barmhartigheid my gelebert heeft uit
de handen van mijn byanden/ en u vader
de koning Brandesier. Doe werd de ko-
ning ontwaakt/ zeggende tot de koning van
Indië: Hoe mag dit wezen/ hoe ben ik
hier gekomen? reën/ zet de koning van
Indië/ God Mahon wil dat wy zamen
bereenigen/ en een goede peis maken. Wy
mijn vrouw/ zet koning Brandesier/ ik
had liebet te sterben/ dan met u te beree-
nigen/ laat my gaan by mijn volk. De
koning van Indië zeide/ dat en zal ik
niet doen. Dus was de koning Brande-
sier in de stad in groot berdyet/ als hy
zag dat hy gevangen was. De honderd
Saraznen die de koning van Indië de-
waerzonden/ lagen nog op der aarde en
sliepen. Als de Dag gekomen was/ is
60

konink Lucca op gestaan / en ginz in de
Cante / daar hy de koning van Indie ge-
lacen had. De Sarazinen wakker gewor-
den zinde / zeide ze: Wy zyn beradert ge-
weest / dat wy onze koning veriooren heb-
ben. Valentyn riep Pacolet / en zeide: Ik
zal my niet verblipden booz ik myn vader
gebonden heb / ik hoopte dat ik ook Efele-
remonde gebonden zou hebben / maar ik ge-

loof dat zy dood is / daarom wil ik gaan by
de koning Peppyn. Dat is wel / zeide Pa-
colet / wy zullen eerst gaan by 't sterck ka-
steel / daar de keizer op gebangen leit / en
ik hoope met myn konst u den keizer te le-
veren. Valentyn heeft oozlof genomen / en
is met zyn volck te Scheep gegaan / om zyn
opzet te volbrengen.

Hoe Hanefroi en Hendrik verraden den Koning Pepijn hun Vader, met de
Twaalf Genooten.

Het XLVI Capittel.

Ou een Dag / als koning Peppyn te rug-
ke was / openbaarde hem in een droom
die drie Nagels / waar mede Christus aan
het kruis gewaagd was / en de lantie daar
zyn zjide mede geopen was / en een Prie-
stier / zingende den lofsang by 't graf. Als
hy nu in 't Hof by zyn heeren was / heeft
den koning hem dat gedaante geopenbaard
zeggende dat het booz een droom te houden
was / dewyl zulks tot dieemaal hem ver-
scheenen was / daar uit hy besloot dat hy de
H. Plaatzte te Jerusalem zoude bezoeken. De
Heeren dit verstaande / zyn er veel geweest
die niet begeeren daar na toe wilde reizen /
en voozal was Guffon de eerste / zeggende
Heer koning / indien 't H.C. belieft / zal
ik mede reizen / alzoo ook Miloen Van-
gler / en de twaalf genooten / daar voozde
koning hem bedankte. Doe dede de koning
hy hem konnen Hanefroi / zeggende: Gy
weet dat gy myn zoone zyt / maar doe gy
gebooren waert had gy nog u broeder /
niet een voet lands in Frankryk / zoo wil ik
dat gy hier blyben zult om dit land te bewa-
ren: indien gy u draagt als een vroom lid-
der / ben ik bezind het koninkryk van An-
gorien u te geven / dat ik gewonne hebbe /
en de koning Brandefier heet een Dogter /
die zal ik u geven tot een vrouw / zy zal wel

ons geloof aannemen / ik zal booz Hen-
driks een ander koninkryk verwerben / daar-
om denki wel te doen. Vader / zei koning
Hanefroi / ik dankte u hooglyk / en is weg
gegaan: zeide in hem zelven / by God /
Heer koning / ik heb u wel verstaan / gy
gind ons niet dat wy 't koninkryk van
Frankryk hebben zouden / maar al zoude ik
God verzaaken 't zal anders gaan. Doe heeft
hy Hendryk geroepen / en zeide: liebe broe-
der / gy hebt gehoord de meninghe van va-
der / hy wil ons bewyzen de vreedde ko-
ninkryke / daar uit wy verstaan dat hy Ca-
rolus koning van Frankryk maken wil /
en dat wy aan 't Ryk niet hebben zouden.
Laat ons hem doen dooden vande Sarasp-
nen / en wy wesen Heeren van Frankryk
en Keizers van Rome. Liebe broeder /
zeide Hendryk / gy zegt wyselyk: maar wy
mieten de zaken wel overleggen. Broeder!
zei Hanefroi / ik zal gaan by koning Bran-
desier / en overkomen met hem aan dese za-
ken / op conditie / dat hy myn geven zal zyn
Dogter Kallisse / dan zal ik hem zeggen: dat
koning Peppyn met de twaalf Genooten
zal reizen naar Jerusalem / om het H. Graf
te bezoeken / dan zal hy ze ligtelyk mogen
vangen / want zy gewapend komen zullen.
Doe is Hendryk mede gereist met de twaalf
Genooten

Genooten by Brandefier / alwaer doe bestand
was. Doe zeide Kallisse / Myn Heeren / gy
weet wel dat onze byanden de kerstenen in
v. s. land zyn gekomen / en beberden alles;
Dat meer is / zy hebben gewonnen het land
van Ungorien / dat gzoote schade is / zoo
lange als de Oozlog duurd: 't is waer /
dat de koning van Indie u vader heeft doen
dooden / maer met reden / want u vader den
koning Compaert / heeft zyn Oom doen
dooden; nu moet gy denken dat ze beiden
dood zyn: de koning van Indie zal los la-
ten Brandefier / die Mahon hem geleberd

heeft / de schoone Kofemonde zal men ken-
nen in presentie van u / en den koning van
Indie / tot dien zy dan gaet / die zal ze be-
houden. In dit hebben zy allen geroufen-
terd. Doe werd Kofemonde booz den ko-
ning Lucca / en den koning van Indie ge-
bragt. Als Kallisse haer bzaegden by wie zy
gaen wou? is zy gegaen by den koning van
Indie / zonder haer te beraden. Als Ka-
lisse de peis gemaakt hadde / gaf hy zyn
Dogter aen koning Lucca / waer booz de
peis gemaakt werd booz al het land. Nu
zal ik spreken van Hanefroi den berader.

Hoe Hanefroi bij Brandefier en Lucca kwam, om zijn ver-
raad te volbrengen, en hoe hij eindelijk zelf
verraden wierd.

Het XLVII Capittel.

Op den zelven dag als den peis gemaakt
was / kwam Hanefroi in 't heer / en
bzaegde wie dat Lucca en Brandefier was /
dewelke hem wierden gewezen / die hy met
gzoote reverentie zoeten. Brandefier zei-
de / wat is u begeeren? Heer koning / zeide
Hanefroi / de reden waerom ik gekomen
ben / is niet te zeggen booz zoo veel volks;
Doe zyn Brandefier en Lucca met Hanefroi
en Kallisse aen een zyde gegaen. Doe heeft
Hanefroi gezeyd: Myn heeren / ik ben den
koning Pepyns zoon / en ik heb hooren zeg-
gen dat gy koning Brandefier zyn schoone
dogter hebt / indien gy my die geven wilt
tot een vrouw / ik zal u zeggen hoe dat gy de
twaelf Genoten in handen krygen zult. Wy
Mahon / zeide Brandefier / om u goed booz-
maekten ik haer aen geen anderen man ver-
looven wou / maar gy moet verzaaken u Je-
sus. Doe seide Hanefroi / ik ben te vrede u

dogter te neuen; ziet ik ben een kersten /
en verzaek mijn Ket / want ik daar niet
bast in stont. Als koning Brandefier ber-
stond dat hy zyn zelven beraden wilde / en
van zyn geloof af gaen / is hy met Lu-
cca en Baldek alleen gegaen / zeggende:
Myn Heeren / gy merkt het bevrard van
deze man / ik zou myn luttel op hem be-
trouwen / als hy zyn vader wil beraden
ik had lieber mijn dogter te doen sterben
van haer zulken man te geven / gaen wy
na Jerusalem / om te bangen koning Pe-
pyn / met de twaelf genoten; ind en wy
hem krygen / zoo mogen wy zeggen: wy
hebben de bloeme van 't Christenryk; en
om dit te volbrengen / zal ik deze berader
zenden by mijn dogter / en zal hem een
dylef geven / waer door zy hem zal doen
steeken in een diepe Gebangenis.

Als de schoone Galafie verstaan hadde de valscheid en verradery van Hanefroi
deed zij hem strengelyk in de Gevangenis brengen.

Het XLVIII Capittel.

Als Hanefroi in 't Casteel was / heeft
hy hem zelven gepresenteerd booz de
schoonheit / is hy in liefde ontsteken / en
zy: Eertwaerde vrouwe / de Mogende God
Mahon / die 't Firmament gemaakt heeft /
mocht

moet u haagt geben u wil te boldzengen ; de gzoote fame die ih gehoozd hebde van uw uitnemende schoonheid. / Ik heb geprooken met Brandelief uw vader / om u ten echt te nemen / om dat dit waer is / zoo is hier een bzief / die uw heer vader booz sap aen u gezonden heeft. Als zo die gelezen had / aen zag zo Hanszoi met een kward aensigt / en zei overluid : Heer ik heb den bzief gelezen / die luid dat g bezragt hebt de twaalf Genooten van Frankrijk / en dat nog erger is / g hebt u eigen vader bezraden : Zijn de vierstene zoo goddeloos / dat duikt wy bzeemid / maer hoe dat het is / g moet wel een valsch bezrader zijn : De koning mijn vader gebiedt wy dat ik u in de allerdtipste Gebangenis seggen zal / want g uw vader bezraden wilt / zoo wilt wy u in geen geloode zeten. Doe liet zo Hanszoi in het diepste van de gebangenis steeken / daer 't heel duister was. **O** Edele vrouw / riep Hanszoi / dat is een verdzietelijke huwelijksdag. Heer / zeide Salafte / g zult tot een Wyf trouwen

mijn gebangenis / want g niet betere weerdig zijt. In deze gebangenis was den keizer van Constantiupolen / met den Gzonen Ridder. Als Hanszoi by hen was / vzaegde de keizer / wie zijt g? Och lotie : zeide hy / ik ben Hanszoi / de ongebellige bastard van koning Pepijn. Zeker zo den keizer / wy kennen u wel / en ik ben den keizer van Gzelen / zegt mi hoe dat het met mijn zoonen Valentijn en Oursson gert / en met koning Pepijn / Sampson / Gerniers / den Hertog van Vendome / den Hertog miljoen Dangler / en al de Heeren van Frankrijk. Heer / zeide Hanszoi / zo zijn in deze landen / en hebben de stad van Angorien genomen met al het land / maer ik denk datze niet weten dat g hier zijt. Dus spzaken de gebangenen van hun Materie. Nu zal ik spzaken van Valentijn en Parolet / die gekomen zijn by 't Fort van 't Casteel. Valentijn zeide / Mogende Gode / ik heb nooit zoo een sterke plaatze gezien. Heer zeide Parolet / ik zal 't bezproben : Doe had hy

een

een weijnig van Valentijn / begon sijn konst / soo is by hem gekomen den booser vyand / die seyde / laat staan uw booznemen / dit kasteel dat mag men niet winnen niet toberije / belegering / nog met stozmen / maer met bezraderij. Met dese woorden is Parolet gescheyden / en kwam by Valentijn / en seyde / laat ons van hier gaan / want dit kasteel kan nimmermeer gewonnen worden / en sijn na Angorien gebaren. Als hij in de stad was / is Valentijn in 't paleys gegaan / en vzaagde de Bewaarder waar sijn Dorn was / de koning Pepijn / Oursson / en de twaalf genooten van Frankrijk ; en hem wierd verhaalt dat se in Pelgzijs habyt na Jerusalem waren. Als Valentijn dit hoorde / seyde hij : God wil se bewaren / en bleef in de stad van Angorien / verwagende de komst van koning Pepijn / en de twaalf genooten.

Hoe den Koning Brandelief en Lucra in Jerusalem vongen koning Pepijn met de twaalf Genooten.

Het XLIX. Capittel.

Nu was koning Pepijn met de twaalf genooten van Frankrijk gekomen in Jerusalem / om het H. Gzaf te besochten / soo sijn se gegaan bij den Patziarch / die hem een leydsman gaf / om se te leyden tot in de H. plaats / onderwijf is koning Brandelief met de koning Lucra en de koning van Indien / door ingeben van Hanszoi / daar gekomen / met een groot geselschap Sarafmen ; sijn gingen na den koning van Surien / die het Land tegentwoordig had : seer verwonderd van hun komst / vzaagde hij hem : wat is er dat g hier komt ? Doe seyde Brandelief : Heer koning / daar is een Christen Heer bij ons gekomen / en heeft ons geadvertteerd dat de koning Pepijn met de twaalf genooten van Frankrijk in dese stad sijn ; daarom sijn wy hier ge-

komen om hem lieden te vangen / dan madgen wy met Frankrijk doen soo als 't ons belieben sal. Wij Mahon / seyde de koning van Surien / die den tempel van Salomon inhad : mijn Heeren / gij segt wel / doet soo als 't u belieft / want ik sal doen vzaagen aan den Patziarch / of hij geen Pelgzijs heeft uyt Frankrijk / en die hij heeft / dat hy se bij mij vzeigt / ik sou gaarne een bzief na Frankrijk seuden / hetgeen gedaan wierd. Doe is den Patziarch gegaan daar sijn aan tafel saten / (want sijn hun Pelgzijs gedaan hadden) en heeft gesegd : mijn Heeren / de koning van Indien doet u gebieden dat gij by hem sult komen. Ach ! seyde de koning Pepijn / ik weet / indien hij mij kent / sal ik nimmer wederkeren in Frankrijk / maer ik sal u seggen wat wy doen sullen : Ik rade u dat wy mijn soon Hendrik opperste van ons allen maakten / ik sal sijn bagagie nadzagen als of ik sijn dienaar was / en in sulker maniere soo sal ik niet bekend worden : Heer koning seyde Hendrik (die van dit bezraad wel wilt) sprekt daar niet af / dewijl ik uw soon ben / behoort ik u te dienen / daarom sal ik daar niet in confentereen dat gij mij soudt dienen. Doe seyde de koning van Surien / ik ben verskerd dat gij alle Dransoffen zyt / en hier komt om my te verspleden / en onder uw geselschap is de koning Pepijn / die nu houdt de stad van Angorien / en heeft veel volks van ons dood gestagen / en bij mijn God Mahon soo sal hij nimmer in Frankrijk wederkeren. Heer / seyde een van de twaalf genooten / gij sult 't ons vergeven / want in dit geselschap is Pepijn niet. Zwiigg / seyde de koning van Surien / ik zweer bij God Jupiter / indien de koning hem niet openbaard / ik sal u allegaar doen hangen sonder bertzels. Heer koning / seyde de bezrader Hendrik / wilt op mijn niet pepunen dat ik hier ben. Doe dacht de hertog Milloen wel dat se bezraden waren / seyde overluid : Heer / ik sal niet siegen / ik ben de koning / maer

dat

dat loff hier gekomen syn is om het H. graf te beſeſten / ſoo behooren wy in geen maniere gebangen te worden; want het recht is dat alle Chriſtenen vzejelijk mogen gaan en komen / om hun Bedevaart te doen / mitſch betalende de Tzibuyt / die wy nu al betaald hebben / en waar door gij ons onrecht doet te moleſteeren.

Hoe de Koning van Indiën met hem nam Pepyn, niet wetende dat hy de Koning van Frankryk was.

Het L. Capittel.

Aldus nam de Koning van Indiën met hem de goede Koning Pepyn / ſonder hem te kennen / daar de twaalf genoten ſeer bedroefd om waren / maar niemand liet t' blyken / opdat men t' niet merken ſou. De Heeren ſagen hun Koning na / maar er was niemand die hem dorſt adien ſeggen / omdat hij niet bekend ſou worden. **Ach** latie ! ſeyde hy by hem ſelven / God wil mij verzooffen: ach / mijn goede vriend **Milken** / ik behoort u wel lief te hebben / wyl gij uw iſt om mynent wil in ſulke een avontuur ſiet. **Hendzyk / Hendzyk / gij** hebt wel betwefen dat gij een verdrader ſyt / t' kind kan t' niet wel gaan dat ſane ouders in nood begeeft. **Ach** myn Koninginne **Daryhem** / ik ſal u niet meer ſien. **Mogende God** / wil tog myn ſoon **Carolus** beſwaren / want ik wret dat de verdraders hem ſagen leggen / dus beklagde hem de Koning met ſchrypende oogen. **Roſemonde** verſtaande dat de Koning van Indiën kwam / is hem te gemoet gegaan / en betwef hem gzoote vriendschap. De vrouwe beſag den Koning **Pepyn** / die wel gemaakt was van lichaam / hoewel dat hij klein was. **Zy** vzaagde: **Mijnheer** / wie heeft u deſe kleijne man gegeven? **Vrouw** / ſeyde hy / hy is met de Koning van Frankryk en de twaalf genoten gekomen te **Jeruſalem** / daar hy

mede gebangen is? **Indien** hy ſyn geloof verſaken wil / ik ſal hem veel goeds doen. De Koning **Pepyn** ſprak niet een woord / die wel een ander harte had. Doe het nu tijd was dat de Koning eeten ſou / ging **Pepyn** in de keuken. De Koning ſeyde ſou hij kookken kon / dat hij hem een ſauſe ſoude maken van gebakken brood. **Pepyn** heeft het van ſonden aan ſou wel gemaakt dat de Koning van Indiën geen ſpiſſe eeten wilde / dan die **Pepyn** bereid had / hetwelk de keukenneeſter ſeer ſpeet / die op **Pepyn** een gzoote haat kreeg. Het gebeurde dat hij Koning **Pepyn** beval een paauw te beſeyden; toen is hy na de keuken gegaan om ſou laſt te doen / doch ſy begonnen alle niet **Pepyn** te ſpotten / dat hy niet achte / maar is gegaan om de ſpiſſe aan het vuur te leggen. De **Opperklok** / die hem ſeer haafſig bykwam / namene byzandende kool / en wterp ſe na **Pepyn** / die hem daarvoor brande / en ſwoer dat hij het wzeeken ſou / en gaf hem ſulke een ſlag tuſſchen hals en hoofd / dat hy dood ter aarde viel. **Als** de andere dienaars ſagen dat hun **Meester** dus gehanteerd was / hebben ſe **Pepyn** aan alle ſyden beſprongen / de een met ſtokken / ende andere met meſſen. **Pepyn** die ſtout was / weekt niet / maare zwoer dat hy liever ſterben wilde / dan ſulke een verſmaadheijde te ſyden. Dit geroep kwam voort den Koning / dat men **Pepyn** brengen ſoude. **Als** hij voor den Koning kwam / ſeyde hij; gij kwamde quit / hoe zyt gij ſou ſtout / dat gy mijn **Opperklok** hebt doodgeſlagen / ſeg my hoe dat toegegaan is. **Heer Koning** / ſeyde **Pepyn** / ik ſal u de waarheijde ſeggen. De Koning ontbood de dienaars van de keuken / die ook alſoo ſpraken. **Doe** deed de Koning een gebod dat niemand hem iets misdoen ſou.

Hoe

Hoe Koning **Pepyn** by den Koning van Indiën was, en kennis kreeg aan **Escleremonde**.

Het LI Capittel.

De Koning van Indiën / die **Escleremonde** opgeſloten hield / als voren verhaald is / beed haar nogtans brengen van de allerbeſte ſpiſſe / daar hy ſelbe van at. Het gebeurde op een avond / dat hij Koning **Pepyn** ontbood / en ſeyde: gaat in de kamer / daar is een venſter / daar voer ſult gy binden een tafend menſche / die moet gy ſpiſſe brengen. **Koning Pepyn** nam de ſpiſſe / en bracht ſe de vrouwe / ſou als hem de Koning van Indiën beſaſt had. **Zoodja** als hij de vrouwe ſag / had hy ee medeliden mede / en ſeyde: myn liebe vriendin / God moet u verzooffen / hebt vertrouwen op hem / en diend hem van harte / hy ſal u verzooffen in uw lyden. **Als** de vrouwe dit hoorde ſpreken is ſy nader gekomen / en ſeyde: **Voerde** vriend / weest niet verbaard voort my / ſeg me of gy Chriſten ſijt of niet? **Vrouw** / ik ſien een goede Chriſten / ſeyde **Pepyn** / en ben uit Frankryk. **Doe** ſeyde de vrouwe al lagchende / gy ſult dan wel kennen Koning **Pepyn** en ſyn neebe **Palentyn**: dat is waar / ſeyde **Pepyn** / ik ken ook wel zyn broeder **Quirſon** / en de heyſer van **Grieken** / hun **Vader** / met de twaalf genoten / en **Beleſaute** hun moeder. **Als** de vrouwe dit hoorde / begon ſy heerlyk te ſchryjen / en ſeyde: mag ik myn verzooffen op u ſetten. **Ja** / ſeyde **Pepyn** / als of ik uw **Vader** was / myn liebe vriend / ſprakt de vrouwe / weet dat ik my ook ſiel houde / ik ben ſou gefond als ik ooit gewerſt ben; ik ben ondertrout met de **Ridder Palentyn** / maar ik ben genomen gewerſt van den verſoeflyken Koning **Compaart** / en verhaalde al haar

ſaken ſou als die gepaſſeerd waren / en hoe het met haar ſtond. **Als** **Pepyn** dit hoorde / begon hy deerlyk te ſchryjen en te ſugten / bedenkende de avonture der waereld / en ſeyde by hem ſelven / **Mogende God** / wat is deſe duifſterheijde der waerelds: ik ſie de edele vrouwe in aduſdanig verdziet haar leven lyden / om haar ſekerheijde te houden. **Ach** / **Palentyn** / myn neebe / ik behoeft u niet te vragen in wat verdziet gy ſyt om de ſchoone **Escleremonde** die gy aldus verlooren hebt. **Ach**! dat gy dit wiſt dat die is gebonden / die om uwent wil verdziet leyd. **Hy** ſeyde: ſchoone vrouwe / ik wret wie gy ſyt / maar gy weet niet wie ik ben. **Maar** om dat gy uw verzooffen op my gefet hebt / ſou wil ik u ſeggen dat ik ben de Koning **Pepyn** van Frankryk / daar het fortune op gevallen is / dat ik moet dienen den Koning van Indiën. **Met** deſe woorden is de vrouwe in onmagt gevallen en **Pepyn** heeft haar gelaten / en is by den Koning van Indiën gegaan / die ter tafel was geſeten.

Hoe de Koning **Brandesier** de gevangen van Frankryk in zijne gevangenis leide.

Het LII Capittel.

Den Koning **Brandesier** is met twaalf genoten gereiſt na ſyn kaſteel **Fort** / alwaar hy ſyn dogter **Galasie** verhaalde / in wat manier hy de **Francouſen** gekregen had / die hy alle te ſamen deed ſetten in de gevangeniſſe / daar den keiſer / de **Greve Ridder** / en **Hanſzoy** in ſaten. **Hanſzoy** viel **Milken** [die hem bekend werd] aan / en ſeyde: gaat aan de gene ſyde / want daar komen er meer / maar hoe komt gy hier / betwyl wy u in **Angoſien** hadden gelaten. **De** verdrader ſeyde / dat hy op een avond gebangen en aldaar gebragt was.

Hy vraagde / of zyn vader koning Peppyn ook by hem was / daar men neen op zeyde. Oursson versterkte haar / zeggende / dat het God alsoo beliefde / en vertzoofte haar met Valentyn en Pacolet / maar hij wist niet dat het kasteel zoo sterk / en met geen Magyomantie te winnen was. Als Brandestier de Heeren in de gevangenis had doen brengen / zeyde hy tot Calasie: ik wil gaan tot Calasien / om myn heit te vergaderen; daar zat ik blinden den koning van Groot Indien / en koning Lucra / die met my zullen komen in het Land van Angorien / dat de Francofen

ingenomen hebben / zoo is myn begeren dat gy die gevangenen wel betwaard. Dus is Brandestier gereijst na Calasien / daar hy zyn volk vergaderde. Daar kwam koning Lucra met een magtig heit volk / maar de koning van Indien zond alleenlyk zyn volk / want syn vrouwe Kosemonde ziek lag / en stierf binnen negen dagen / waarom de koning zeer bedraeft lag te bedde / twaalf dagen / zonder iemand te spreken / daar de koning Lucra om lagte / want hy hem zyn wyf Kosemonde ontnomen hadt.

Hoe

Hoe Brandestier zyn heit vergaderd hebbende / na Angorien is gevaren.

Het LII. Capittel

Als de koning Brandestier met Lucra hun heit vergaderd hadden / zyn ze scheep g. gaan / en gekomen in de haven van Angorien. Maar als de wagt van de stad Brandestier in de haven zag komen / syn se tot Falentyn geloopt / die wagtende was den koning Peppyn / met de twaalf genooten. Als Falentyn de tenten van Brandestier sag opgericht voor de stad van Angorien beklaagde hy zyn oom / en seide tot Pacolet: gorde vriend / dese salen gaan kwallijk / dewyl ik niet weten mag hoe 't gaat met den koning Peppyn. Pacolet seide / laat my begaan / gy sul: haast bescheid hebben. 's Indocentaags is Pacolet van Angorien gereijst na den koning Lucra. Als de koning Pacolet zag / heeft hy hem gevraagt na zyn meester / die hij zeyde dat dood was / maar het berging hun beide niet wel. Als de nacht aankwam / deed Pacolet door zyn konst koning Lucra slapen / zette hem te paard / en boerde hem in de stad van Angorien / in 't paleis. Valentyn was zeer verblijd als hy de koning zag. Als nu Lucra ontwaakt was / zoo was hy verwondert dat hy in een zaal was / en Pacolet / die hem kwallijk boezien had / kwam by Lucra / en zeyde hem: Heer koning / ik ben u dienaar / bekeft u my iets te bevelen? Doe bekende Lucra dat hij verraden was / trok een scherp mes / en stak Pacolet in zyn lyp / dat hy dood ter aarde viel / daar Valentyn zeer bedroeft om was / en zeyde: nu mag ik wel zeggen / dat ik een groot vriend verloren heb / en sal nimmermeer zoo een getrouwe dienaar krijgen / ik ben alleen naby myne vanden. Als de koning Lucra in de gevangenis was / deed Falentyn het ligchaam van Pacolet eeklyk ter aarde brengen / dat van elk een beklaagt werd.

Hoe koning Brandestier wist dat koning Lucra in Angorien was / en Valentyn deed vragen / of hy hem Lucra wilde doen rantsoeneren.

Het LIV Capittel.

Des anderen daags vroeg was er een groot rumoer onder de Parashpen om den koning Lucra / die zy verlooren hadden. Doe kwam daar een bespieder / die hem zeyde dat hij in Angorien was / en dat hy Pacolet gebod had. De koning Brandestier was verblijd over de dood van Pacolet / maar bedroeft dat Lucra gevangen was. Doe heeft hy een Bode ontboden / die Francops kon / en zeyde / gaat tot Falentyn / indien hy my zenden wil koning Lucra / ik sal hem weder zenden koning Peppyn van Frankryk / de keijzer der Gsieten / of zyn soon Oursson / of een van de twaalf genooten van Frankryk / of Hanefzoy / of Hendrik / of de groene Ridder / wie hy van dien het liefste heeft. De Bode is gereijst na de stad Angorien / daar hy ingelaten werd / en gebragt is bij Valentyn / die zeer verwonderd was en tot de Bode zeyde / hoe mag dat wesen dat Brandestier zoo menig Edelman in de gevangenis heeft / en hoe hy ze gevangen mag hebben / hetwelk de Bode in het kort verhaalde / van al zyn bevraders / zeggende op het laast / wilt gy wijslyk doen / soo laat uitgaan den koning Lucra tegens een van uwe liefste vrienden Falentyn zeyde: Bode ik zal u eersfond antwoord geben / en is gegaan in de zaal / deed zyn Heeren bij hem komen / en zeyde: myne Heeren / ik mag uit de gevangenis van Brandestier verloffen den keijzer myn vader / of myn broeder Oursson / of myn oom den koning Peppyn / die myn allerbesten vrienden en naaste magen syn / zoo wilt my hier in raden / wie ik vooz

A 3

lia

konink Lucia nemen sal. De Heeren antwoorde / het is niet te raden / gy weet dat een tegelyk gehouden is aan zyn vader of moeder. Myne Heeren / seide Valentyn / gy spreekt wyzelyk / maar ik ben van een andere zin: weet gy alle wel dat myn moeder Belesante niet groot ontregt van myn vader is gebangen geweest / en in zulke een verdriet gebracht / dat se ontpdly heeft gebaard / en wel in het bosch van Ozliens? Met rege hielp ik myn oom den konink Peppu / die my daar vond en heeft daer opvoeden / zonder my te kennen / en my riddez gemaakt heeft / en al het goed dat ik hebbe is van hem gekomen. De heizer / myn vader / heeft my nooit zoo veel gegeven als een paar spoorren; daarom ben ik gezind den konink Peppu te verlossen vooz konink Lucia.

Hoe den Hertog Milioen Dangler verlost wierd voor konink Lucia.

Het LV. Capittel.

Konink Bzandestier verstaan hebbende / dat Valentyn / Peppu voot Lucia wilde hebben / heeft versoud de Dode gesonden na sijn dochter Galasie / bescheid begeerende / dat se konink Peppu senden sou / om konink Lucia te lossen. Galasie belaste den stobbevaarder / dat hy konink Peppu uit de gebangenisse sou halen. Als hy aan de gebangenisse kwam / riep hy / laat de konink van Frankryk er uyt komen. Milioen Dangler antwoorde: ik ben hier / waarom roept gy my? Heer / seide de stobbevaarder / heb geen sozge / gy zult verlost worden voor een konink / die de Chyistenen gebangen hebben. Als Bzandestier dat verston / beklaagde hy hem / dat hy sijn vaderz ontset had / en dat hy geen konink gemaakt was als men 't hem aanbod / en al de andere Heeren namen oozlof van hem. Ach / seide de heizer der

Glieken / goet my myn soons Valentyn en Dursson / ik gebiede u / segt haar in wat verdriet wy hier sijn. Myn heeren / neemt moed / antwoorde hy / als ik in Frankryk heer / silt gy ontlast wesen van uwe gebangenis. Doe Milioen Dangler uyt was / is hy gegaan by de schoone Galasie / en nam oozlof van haar / die hem niet soete woorren haren God Dachen beval. Was is de hertog Milioen gerepft met de Doden / die om hem kwamen op de haben van de see / en sijn ter scheep gegaan / er in het heyr van Bzandestier welkom geteten / seggende / gaat met myn volk / die u hier gebracht hebben tot in Angorien / en segt Valentyn / dat hy my wederom senu konink Lucia / alsoo dat besoten is. Doen is Milioen Dangler gerepft met die hem gelepde / in de stad van Angorien / tot in het paleis / daar se Valentyn vonden. Als Valentyn Milioen Dangler sag / heeft hy hem vriendelyk in de armen genomen / en Milioen heeft Valentyn in 't geheim verteld / hoe dat se gebangen werden in Jerusalem / en hoe de konink van Indien met hem gelepd heeft konink Peppu sonder hem te kennen / en hoe de andere gebangen lagen in het kasteel. Als Valentyn dus met Milioen gesproken had / deed hy konink Lucia halen / en seide / Heer konink / vooz desen tyd sijn gij vry / maar denkt om myn goede vriend Paeslet / die gy gedood hebt / ik beloofe u / indien ik u te gemoet konien in eene batalje / dat wy sullen sien wie kan onse heide de vroomste is. Met dese woorren is konink Lucia siet blpde weg gegaan. Als hy uit de poorte was / bedreeven sy goote ferste om sijn weckoms.

Hoe

Hoe Valentijn en den Hertog Milioen Dangler uit Angorien redon op de Sarafijnen / en hoe de Sarafijnen den strijd verloren.

Het LVI. Capittel.

Als Milioen Dangler by Valentyn was / ordonneerde sy hem een batalje van vyftigduysend mannen / en sijn alsoo uit de stad gekomen. Als Bzandestier deze tijding hoorde / deed hy de trompetten gaan / en heeft sijn batalje van fessigduysend mannen geordonneerd / en had by hem dertien koningen / die hem alle onderdanig waren. Daarop sijn de Chyistenen gekomen om in sijn heyr te slaan / maar sy waren soo wel geordonneerd / dat niet daer niet in komen konde. Doe leyde Valentyn sijn lancie in de haling / en riep met luyder stemme: O Chyisten Heeren! neemt moed / denkt om het bloed dat onse Verlosser gestort heeft. Toen begon er een sterke sryd / de Chyistenen sijn na den standaard van Bzandestier gereden / die by hem hadden konink Lucia / met veel Sarafijnen / die scherpe lyk bogten. Om den standaard van Bzandestier waren vyftigduysend mannen / die voor hem hielden goote schilden / waaz dooz de Chyistenen hun niet deeren konden. Doen kwam de Admiraal van Colridonien / dien hy seer kweste / en is voortgereden. Daarna sloeg hy een ander Fransoys met een haimet op sijn helm / soodat hy hem het hoofd kloofde / maar eer hy weder op kon komen / heeft hy van het selfde syp gedronken. Doe kwam daar een jonker uyt Bzandestien den Admiraal te gemoete / en sloeg hem als dood vooz de boeten van Milioen Dangler / die hem ridder maakte. Dese batalje duurde tot de son onder was. Als de dag aangekomen was / begon de sryd wederom. Da-

lentyn / die ligt te voet was / heeft hem van stonden aan opgericht / met sijnzwaard in de hand / en sloeg al dood daer hy by konien kon / en riep met luyder stemme: Gy Chyisten Heeren / denkt om wel te doen. Milioen Dangler bragt Valentyn een paard / als hy daarop geseten was / is hy uyt de batalje gereden / om hem wat te verberschen / en dzonk een teuge luyne: daarop is hy wedergekeerd in het heeste van den sryd. Valentyn is niet sijn volk na den Marschall toegepft / en sijn onder de Sarafijnen gekomen met soo gooten moed / dat sy der Heydenen batalje scheurden. Valentyn heeft den Marschall / die hem wende te bergem / zoo gooten steek gegeven met zyn lancie / dat hy en het paard ter aarde viel. Doe heeft hem Valentyn gebangen genomen / en een vierz ridders in bewaring gegeven / die hem in de stad van Angorien bragten. Doe behende Bzandestier en Lucia dat sy het kwaan hadden.

Hoe de konink Pepijn verlost wierd voor den Marschall / van de konink van Indien.

Het LVII. Capittel.

Nadat de Chyistenen de batalje gewonnen hadden / is Valentyn in het paleys gegaan / en deed vooz hem brengen de gebangen. Daar werd gebracht de Marschall van Indien. Doe vzaagde Milioen Dangler / uyt wat land hy was / hetwelk hy zeyde. Als Milioen dat verston / heeft hy Valentyn aan een seide genomen / en gezegt / het is goed dat wy deze Marschall gebangen hebben / want vooz hem zullen wy konink Peppu weder terug kypgen / die de konink van Indien vooz een dwerz met zich nam. Doe vzaagde sy de Sarafijnen / of de

konink van Indien in syn gebangenisse niet had een man/ kintjn van persoon/ synde een Christen. Doe sprak de Marschall/ aan syn hof is een kleyn persoon/ die altyd met de konink van Indien uyt eyden gaat/ en die hy mede vragt van Jerusaleem/ toen de twaalf Genoten gebangen genomen waren. Heer Marschall/ seyde Valentyn/ dat is hy daer wy na vraghen/ weest soo goed en laat hem hier komen/ gy sult voer hem uytgaan/ sonder rantsoen te geben/ want het myn dienaar is/ en heeft my langen tyd trouwe-lyk geleyd. Ik ben te vrede/ sprak de Sarasyn/ en was seer bezighd.

Toen schreef hy een brief aan den konink van Indien/ of hy Peppyn senden wilde/ dat hy dan sou bezighd worden van al syn rantsoen.

Als de konink van Indien de brief wel verstaen had/ deed hy den konink Peppyn voer hem alleen komen/ en ontsloeg hem/ daer Peppyn seer byde om was/ seggende: Heer Meester/ vergeest my dat ik u alsoo niet gebied heb als het behoort: Doe is Peppyn na de kamer gegaan daer Escleremonde in was/ en seyde haar: myn Richte/ hebt nu goeden moed/ ik ben ontlast van myne gebangenisse/ en sal in korten tyd sien uw lief Valentyn/ en niet rusten voort dat gy sult verlost syn. Daer mede heeft konink Peppyn oorlof genomen van Escleremonde/ waerdoor sy van bydschap in onnagt ter aarde viel.

Hoe konink Peppyn van Angorien na Frankrijk keerden, om Artus van Britanniën te verdrijven, die zijn huisvrouw hebben wilde, omdat hij het koninkrijk verkrijgen zoude.

Het LVIII Capittel.

gedurende dat konink Peppyn in Angorien was/ om de Sarasynen te

bevegten/ is hy hem gekomen een Bode van de koningin Barthem syn Inygorouto/ die hem heeft gesegd/ dat syne onderdanen gelooven dat U. met de genooten dood spt/ omdat sy geene tyding gehad hebben/ sedert dat gy gebangen syt van de Sarasynen. En Virtus is met groote magt in het land gekomen/ en wilde met kragt koning van Frankryk wesen/ en wil hebben uwe koningin Barthem tot eene vrouwe: ik ben tot u gekomen/ om U. dese sake bekend te maken. Op dese ure is groote oorlog in Frankryk/ want Willem van Mongen heeft Garryn gebood/ en heeft voorgenomen te dooden wyen soon Carolus.

Peppyn was van dese tyding bedroeft/ die syn raad vergaderde/ en vragde wat hy doen sou? soo waren sy van accoord/ dat het beter was syn eigen land te beschermen dan te arbeyden om andere: alsoo heeft de konink oorlof genomen/ om in Frankryk wederom te keeren. Doe heeft Valentyn tot hem gesegd: liebe oom/ het is van nooden dat ik hier byde/ om myne vader de keiser/ en Oursen myn broeder/ met de twaalf genooten te verlossen. Doe zide de konink/ gy spreekit wysselslyk/ en is te scheep gegaan met ses duysend kloeke mannen.

Hoe Valentijn reisde na Indiën, en hem voor een Docter uit gaf om te zien de schoone Escleremonde, dien hij wegvoerde.

Het LIX Capittel.

Als Valentyn wist waar Escleremonde was/ soo is hy gereyft met een dienaar alleen/ gekleed als een medicynmeester/ en vond een koopbaarder die in Indien wou wesen/ daer hy mede in het schip trad/ en syn alsoo gereyft/ tot dat se kwamen in het land

land van Indien. Ter Valentijn in de stad ging/ deed hy een lange tabbert aan/ en zetten op zijn hoofd een geboerd capoen/ en kwam zoo in de stad/ ging in een rijk burger huys logeren. Zoo haast als de waard hem zag/ vragde hy wat zijn handteering was? Heer waard/ zey Valentijn/ ik ben een Medicyn-meester/ en versta van alle ziekens. Hy begeerde een knecht/ die hem den waard vragt: die geen schoenen aan zijn voeten had/ nog rok/ nog kousen/ ja byna naakt was. Valentijn dit ziende/ deed hem verkleeden om Gods wil/ en zeyde: Vriend gaat in de stad en roept met luyder stemme: hier is gekomen een Meester in de medicynen/ die hem vermett al zulke ziekens te geneesen/ hoe dat ze zijn: ook al de gene die hun zinnen verdooren hebben/ het zy Man of Wyf. De knecht by wezende dat hy verkleed was/ ging door de stad roepende/ al den dag: zoo als hem Valentijn bevolen had; zoo dat de tyding voer den konink kwam/ die deze Meester/ ter liefde van de schoone Escleremonde/ onthoud. Daar waren voer Valentijns logijs veel zieke menschen/ zoo dooben/ blinden/ krenpelen en manken/ van allerley natie: maar hy deed zijn onschuld/ dat de konink hem onthouden had om daar te komen. Hy groeten de konink van Indien. Den konink zeyde: Meester/ gy moet welckom wesen in mijn Hof/ eet eerst en dinkt/ dan zal ik u zeggen waarom ik u onthouden heb. Doe zeyde den konink: Meester/ ik heb in mijn paleys een Vrouw/ die boven alle Vrouwen de schoonste is: zoo haast ik ze kreeg/ begeerde ik ze ten huwelijck te hebben/ maar zy deed verstaan dat zy haar God Mahon beloofd had niemand te trouwen/ tot dat het een jaer geleden was; zoo heb ik haar geconsenteerd dat jaer te wagten/ maar in het laatste van het jaer heeft haar een dergelyke ziekte bevangen/ dat er geen persoon by kon

men dorst: zy schreyd en roept zeer dervlyk/ dan lagte ze/ en dan schreyd ze/ en houd geen manier/ waar door mijn hert bedroeft is: indien zy genezen waar/ ik zou ze nemen tot een Vrouw. Heer konink/ zeyde Valentijn: ik zal er myn best toe doen/ maar de ziekte is naby het hert gekomen door lankheyt van tyd/ niet te min ik hoop dat ik haar verzooster zal/ maar ik dien deze nacht/ omtrent haer kamer te wezen/ om haer manieren te zien. Ik zal u daer doen vengen/ (zey de konink/) maar wagt u wel dat zy u niet beyt/ nog kwaad doet/ en liet Valentijn leyden door een van de dienaars. Valentijn dit verstaende: heeft tot zijn lief gezegt/ ik zal gaan/ zoo haast als er gegeten is; zal ik weder komen/ ik heb gezegt dat ik een Docter ben/ hy heeft my onthouden dat ik u genezen zou. De vrouw zeyde: mijn lief: ik bid God Almagtig dat te volbringen. Doe is Valentijn van daar gegaan/ zeggende: Heer konink weest verblijd/ by de hulp Mahon/ binnen drie dagen zal zy spreken/ zoo wijsselyk als zy oopt gedaan heeft. De konink was zeer verblijd/ en deed Valentijn geven een mantel van goud laken/ deed hem zitten aan de tafel om te eten. Na het eten heeft Valentijn oorlof genomen van den konink/ en gegaan by de schoone Escleremonde/ liet een groot licht ontflecken/ en vuur maken. De konink beval dat men de Meester doen zou/ al dat hy begeerde. Doe beval Valentijn/ dat een pege-lyk gaan zou: zonder alleen zijn Dienaar/ die hem dienen moest. Valentijn is daer alleen gebleven in de kamer/ heeft de deuren en bengsters geslooten/ en gezegt: mijn liefste/ mi mogen wy vrylyk syn/ de tyd is gekomen dat wy malkander gebonden hebben. Aldus vergat Valentijn en Escleremonde al haar rouw/ die sy geleden hadden gedurende haar beyde liefde.

Hoe koning Pepyn te Parys kwam,
en koning Artus deed onthoofden.

Het LX. Capittel.

Als koning Artus van Britanniën hoorden dat koning Pepyn met de twaalf Genooten gevangen waren in Jertusalem / dacht hy dat se gedood sou'den worden / en nam vooz Barthem tot syn vrouwe te nemen / en te wesen koning van Frankryk. Artus deed vragen aan den Hertog van Anjou / of hy hem de passagie wilde verleenen / om in Frankryk te komen / het geen hem afgeslagen wierd. Het duurde niet lang / of koning Artus kwam met drie hertogen van Angiers / en beleegde hem ; maar de Hertog van Anjou verweerde sig mannelijk. En de koning Pepyn deed syn neerstigheid / sood dat hy te Parys is gekomen / waaronn groote blydschap bedreven werd. Als de koninginne Barthem wist / dat de koning te Parys gekomen was / soo is sy na hem toe gerepft / en hebben met groote stitste de koning op een nacht binnen syn tent gevangen genomen / en geleverd aan den koning Pepyn / dewelke hem in het kasteel van Parys deed onthoofden.

Hoe Falentyn 't Kasteel Fort innam,
en verlostte de keizer van Griekenland,
en alle de andere gevangenen.

Het LXI Capittel.

Valentijn in Angoriën synde / was nacht en dag in gepens / hoe hy syn vader sou verlossen / en heeft dese vond bedacht : dat hy deed bezejden twaalf schepen / waer in twee duysend mannen / en deed se laden met snijft / wyn en koozn / en nam met

hem een goude kzoon / rijkelijk gemaakt van kostelyke geschenken / en vele andere sierlykheden / dien hij in het schip deed / en syn alsoo bij het kasteel gekomen. Valentijn heeft hem verkleed als een koopman / sette de kostelyke kzoon op het hoofd / en seyde tot syn volk / dat se sig wapenen moesten en stil blijven leggen / en indien de Sarasynen in het schip komen / slaat se dan dood opdat er geen een van ontkomen. Doe is Valentijn gegaan vooz de poozter van het kasteel. Als de poozter hem sag / vragde hy : wie heeft u hier gesonden ? ik ben een koopman die gaagne in Spanje waar / en heb groote rijkdommen in mijn schip / en ik heb hooren seggen / dat geen koopman hier voozbij reysen mag sonder tol te geven / op de verbeuzte van Wyf en goed : soo ben ik hier gekomen om mijn tol te betalen. Mijnheer ! seyde de poozter / verblif / ik sal bij myn vrouwe gaan / en heeft haar alles verteld. Doen heeft sy haar kasteleyn doen roepen / en seggt : gaat op de haven / en ontvangt den tol van den koopman / en neemt sooveel volk met u dat se u geen kwaad kunnen doen. De poozter / die hem soo geladen sag aankomen / dacht dat 't syn gesellen waren / en bond de twee Arcubwen op / die aan de plaats waren / en heeft de brugge neder gelaten / menende ook wat van de kleijnodien te hebben. Hierop ging hij bujten de balie van de poozt / en Valentijn heeft hem gevangen genomen en geleid bij de schepen / en liet hem de dooden sien / seggende : aldus sult gij ook baren / of gij sult mij in het kasteel leyden. Mijnheer / sey de poozter / uw wil sal geschieden / ik sweer u bij Mahon / dat ik u 't kasteel leveren sal / tot u believen ; daarop seyde de poozter / komt vrylijk / en doet uw volk komen / die met der Sarasynen kleederen gekleed sijn / en laat een vooz een in het kasteel komen / om te sozge vooz de brug / want kwamen er twee te gelijk ober / se souden beyden in de Rivier verdynken.

Alsoo sijn de kystien Kerstenen in gekomen : de poozter heeft Falentijn gewesen een bemeliche deur / Falentijn deed die open en bles den kzoon / en alle die in de schepen waren / kwamen van stonden aan daar Falentijn trad boven in 't Kasteel by de kamer / om de schoone maegt te onderhouden. Als sy Falentijn sag / die haar soo eerlyk groeten / was sy verwonderd hoe hy daar gekomen was. Jongvrouwe weest niet verbaard vooz my / seyde Falentijn / ik ben om uw liefde hier gekomen. Doe sag sy Falentijn aan / en werd ontstecken in 't hert van liefde. Als de Kerstenen in 't kasteel waren / die groot gerugt maakten / sag de vrouwe ten vengster uyt / merkte dat sy verraden was / lieerden haar weder tot Falentijn / en seyde met schreyende oogen. Edele Heer / beschermt mijn maagdom. Edele vrouwe / seyde Falentijn hebt geen soz / u sal niets geschieden ; want dit kasteel is nu 't myne. Doe ging Falentijn in de gevangens / en brak de deuren op / en seyde : mijn Heeren die hier binnen sijn / spreek indien gy nog leeft / soo kon Oursen terstond de siem van Falentijn / en seyde : Zoeder / welkom moet gy sijn. Mijn Heeren / sy Falentijn : hebt goede moed / want in dese ure sal ik u verlossen / en schoot de ladder daarin / en deed se alle daar uyt komen.

Hoe den keizer der Grieken met Oursen
en den Groenen Ridder op het
Kasteel bleven, en hoe Hanefroi en
Hendrik deden dooden hun Vader
Koning Pepyn.

Het LXII Capittel.

Nadat het kasteel gewonnen was / hebben sy te samen raad genomen / dat

het goed was dat men daar eenige op liet blyven / om het kasteel te bewaren ; waer de plaats wel gelegen was om de Sarasynen daarmede te krenken. Daar waren eenige die op schynp seyde / dat het goed waar dat Hanefroi en Hendrik daar blyven souden. Mijn Heeren / seyde Hanefroi / mijn Zoeder en ik hebben besloten na Frankryk te keeren / en onse vader te dienen. By mijn vrouwe / seyde Oursen / wy sullen er niet om schreyen / want wie van kwaad geselschap scheid / mag God danken. Hanefroi en Hendrik namen dese woorden in groote onwaarden / maar sy moesten patientie hebben : daar werd in het eynde besloten tot des keizers gemak / dat hy daar blyven soude met syn Zoon / Oursen en den Groenen Ridder en Falentijn / soude met syn volk weder keeren in Angorien. De verraders Hanefroi en Hendrik sijn na Frankryk gekeerd / die in hun boosheid volhardden. Als sy kwamen te Parys ; hebben sy den koning reverentie gedaan. De koning deed hun goeden eier maken / vragden wat tydning van den keiser / Falentijn / Oursen / en de twaalf genooten Heer koning seyde de verraders / sy sijn alle dood gebleven in een grooten styd vooz Angorien. De verraders spraken met een oude vrouwe / die nacht en dag by de koninginne was / beloofden haar giften / waar vooz de valsche vrouwe de koningin ter dood bragt / daar de koning seer bezoeft om was en viel te bed van droefheid. De verraders deden soo veel door haar subtelheid / dat de koning in korte tyd stierf / daar kleyn en groot om schreyden. De verraders gellieten hun vooz den volke seer droefig / maar sy waren blyde / en seyden : nu mogen wy doen met het land soo het ons believen sal.

Hoe na den dood van koning Pepijn, den Hertog Millioen Dangler wou doen kroonen Carolus.

Het LXIII Capittel.

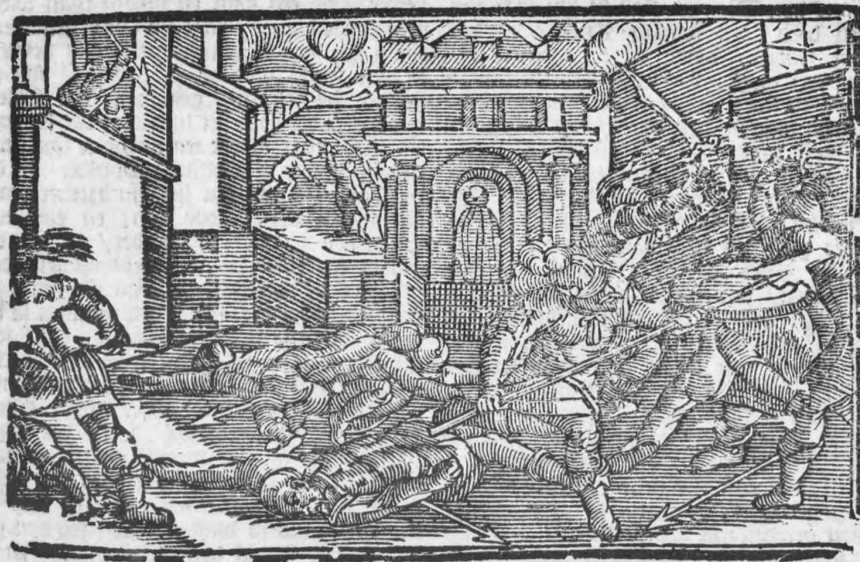
Na de dood van koning Pepijn/ deed den Hertog Millioen Dangler/ den raad vergaren/ om de jonge Carolus koning te maken: maar Haneszoy en Hendzisk beletten dat/ dooz dien sy de Heeren omkogten/ en seyde: dat Carolus te jong was/ en deed den Hertog gebangen stellen in het kasteel van Parijs; daarna hielden sy Carolus gelijck of hy een keukendienaar geweest had en gebod Carolus dat hy sou gaan sitten Winden: Carolus nam het spit/ en sloeg Haneszoy daar mede sulk een slag/ dat hy ter aarde moest vallen/ en Hendzisk is toegeschoten om Carolus te slaan/ maar Carolus sloeg Hendzisk op sijn hoofd/ dat het bloed ter aarde liep. Doen begon Haneszoy te roepen/ daar op sijn volck in de keuken kwam die wilde Carolus bangen/ maar den Ridder van Lions/ die Carolus sijn Schoolmeester geweest had/ die nam hem by de hand/ deed hem van stonden aan op sijn paard sitten/ en vragt hem wpt Parijs. Als de veyraders wisten/ dat Carolus weg was/ hebben sy hem laten verholgen/ maar die hem na volgden/ reden al wilkens de weg dwars: alsoo hebben sy hem niet gebonden. Doe vzaagde Falentijn/ waar den Hertog Dangler was? sy wesen hem de kamer die Falentijn open deed. Den Hertog ontsprom wpt sijn slaap; vzaagde: wie hier dus stout komt in de kamer/ Falentijn seyde: staat op/ en klieed u/ ik kom wpt Angorien/ om u te verlossen.

Hoe den keizer van Grieken, met Oursfon, en den Groenen Ridder, na Angorien reisden, de Christenen te hulp, en de vervaarlijke Zeesfrijd.

Het LXVI Capittel.

Den keiser van Grieken die in het kasteel was/ hoorde seggen dat Zandefier de stad van Angorien hadde belegerd/ soo was hy betweegd om 't Christen geloobe te beschermen. De namen sy raad onder hun kieden/ dat se een kasteel laten maken sou/ en dat een vroom Ridder/ als Casteleyn het bewaren soude. De keiser is met twee duysend mannen te schep gegaan/ maar sy wagen niet langer/ of hun ontmoeten veel schepen/ in welke was een Admiraal met twaalfduysend Sarafynen/ deselve stelden haer te weer/ doch sy hebben God aangeroept en alsoo met moed gevochten. Daar geschieden een vreeselijken srijd; den keiser met Oursfon/ en den Groenen Ridder/ toonden daar hun kragt/ en riepen: Jesus/ Davids/ Done/ wild ons nu bystaan want de Sarafynen waren tien tegen een. Als den Admiraal sag dat de Christenen hem soo veel volcks affloegen/ soo sloeg hy een Ridder/ die by Oursfon stond/ dat hy dood over boord in see viel/ daardoer Oursfon verstoord was/ nam een kamer/ en heeft den Admiraal soo grooten slag gegeven/ dat hy dood in het schip viel. De Sarafynen dit siende namen de vlugt/ en lieten daar wel vyftien schepen/ en vier duysend man.

Hoe

Hoe de Christenen uit de stad kwamen, en van den vervaarlichen srijd die zij deeden.

Het LXV. Capittel.

De koning Zandefier en koning Ludica/ hadden een maand lang gelegen booz de stad sonder iets te doen/ die Falentijn met de andere Heeren raad hielden/ om hunne vijanden te bevegten/ soo hebben de Christenen die binnen Angorien waren/ de Bataille geordoneerd in tien partien/ daar af had Millioen Dangler de eerste/ de andere Sampson Dariaans de derde/ Gernit sijn Zoon/ de Graue van vendome de vierde/ de Graue van Complinguen/ de vyfde/ Quintyn van Normandien/ de sesde/ de hertog van Bourgondien/ de zevende/ de hertog van Dammertyn/ de agtste en ne-

gende boeren de Marschall van Constantinopolen/ en Falentijn had de tiende Bataille. Aldus sijn de Christenen uit de stad gereden/ om koning Zandefier te bevegten/ die maakten vyftien Batailles/ setten over elk Bataille een koning. Daar begon een harde srijd; onder de standaard van de Sarafynen was koning Zandefier/ de koning van Esclardpen/ van Inden/ van Saluten/ van Dammeden/ de Admiraal van Cordes en van Arabien/ de koning van Dublas/ Josue van Palermen/ de Hertog Brimant/ en den Hertog Cosfolanes/ als sy elkanderen genaakten/ was daar een Sarafyn/ die nooit in geen Bataille geweest had/ die sijn lyf beproeven wilde: hy is boozby sijn volck gereden/ de lancie in sijn hand hebbende/ hetwelk Falentijn siende/ is hem te gemoet gereden/ en heeft hem soo gestookten/ dat hy dood ter aarde viel.

Milhoen van Diglon/ stak in syn eerst aan koning dood/ den koning Lucea/ en den koning Rubus/ waar af Brandesier seer verwonderd was. Daarna kwam Kerpier: die stak en sloeg menig vroom Ridder dood. Falentijn was verblijd dat hy dese twee Ridders sag/ dusdanigen seften van wapenen doen/ en is hy hun gereden/ heeft tot haar gesegt: mijn Heeren/ sijt welkom/ segt my soo het u belieft/ wie u hier gesonden heeft: en wie gy sijt? Mynheer! seyde Kerpier: wy syn Francopfen/ en konen van den P. Landen/ wy hebben hooren seggen van den stijd/ dus syn wy hier gekomen om u te helpen/ en u kersten geloof te stercken/ inden 't u belieft onse naam te werten/ ik ben Kerpier uit Provintien/ en mijn gesel Milhoen van Diglon/ een stout Ridder. Dus sprekende syn in de Batailje gereden/ die hard was. De koning van Indien bedenkende dat Falentijn hem van syn paard gestoken had/ is Falentijn te gemoet gereden met drie koningin/ hebbende hem soo benaant/ dat se hem van syn paard gestoken hebben maar hy is van syn stonden aan opgestaan/ en heeft syn zwaard in de hand genomen/ en hem daarmede beschermt soo hy best mogt. Daar kwam kwade tydning/ dat men den oever besetzen mogt/ met de passagie/ en de haven van de see bewaren. Ach! het was de keiser van Grieken syn vader/ die hem te hulp kwam/ gekleed met kleedren van de Sarafynen.

Hoe Valentyn zijn Vader den keizer van Grieken, in de Batailje, zonder zijn weten, dood stak.

Het LXVI. Capittel.

Alfoo haast als den keiser aan 't land was/ is Falentijn daarmede gekomen/ en stak syn paard met spooren. Den

keiser/ die een stout en vroom man was/ he. n siende konen/ heeft een lancie genomen/ en is syn soon te gemoet gekomen/ hebbende een schid van de Sarafynen/ syn elskander soo sel tegen gekomen/ dat Falentyn syn vader door het lijf stak/ dat hy dood ter aarde viel/ sonder een woord te spreken/ en riep: viva la Grieken; Oursfon/ die dit verstond/ bekende dat het syn vzoeder was/ die syn vader gedood had/ en riep met schreijende oogen: liebe vzoeder/ gy hebt een kwade daad begaan/ gy hebt op desen dag gedood/ die ons gewan. Als Falentijn dit hoorde/ is hy van syn paard gevallen in bezwyminge. Doe is Oursfon van syn paard getreden/ hem uenende in de armen/ bezwymende sulc een rouw/ dat het geen mensch sou kunnen vertellen: vzoeder/ seyde Oursfon/ neemt weert moed/ denkt dat Godt barmhartig is/ en magtig uw sonden te vergeven/ al waren sy nog eens soo groot. Alhoewel heeft hem Oursfon getzoost/ dies hy nogtans bedroefd was/ en heeft soo veel gedaan/ dat hy is geseten te paard/ en is gereden als een man die liever dood gewest had/ dan langer te leven/ en is mede na den stijd getreden/ en sloeg aan alle syden soo/ dat/ wat hy raakten/ dat bragt hy ter dood. Op die selfde tyd is Christusoffel onder de Christenen gekomen. Falentijn heeft gesien dat hy groot kwaad deed/ en hy sloeg de koning op syn hoofd/ dat hy hem kloofde tot den hals toe. In dese Batailje waar Milhoen/ en Kerpier/ die grote vroomigheid deden/ en zaden soo diep onder de Sarafynen/ dat se beyden gevangen werden; hun werden de oogen verbonden/ en gekleed in hunne seche pen; maar God/ die syn vrienden niet en vergeet/ heeft se nog verlost. De stijd duurde lange/ Falentijn sag syn leven niet aan/ maar sloeg soo vreeslyk onder de Sarafynen/ dat se allen hoor hem weken; doe is hy gekomen by koning Brandesier/ die hebben elskander gestoken/ dat se beyden ter aarde syn gevallen/ die

die verbittert was op Brandesier/ heeft hem soo grooten slag gegeven/ dat hy hem het hoofd kloofden. Als koning Zylant sag dat syn vzoeder dood was/ is hy uit den stijd gelucken met den Admiraal van Kozdes. Den koning Josue deed syn trouwper van te vertrecken slaan/ en syn gaan bligten om hem te verbergen/ maar de Christenen syn hen gevolgt/ roepende: Christus den gekruissten.

Hoe Milhoen Dangler keerde na Frankryk, en hoe Falentyn en Oursfon in Griekenland keerden.

Het LXVII. Capittel.

Nadat de Sarafynen tot tweemaal verslagen waren/ heeft Milhoen Dangler oozlof genomen aan Falentijn/ om in Frankryk te reysen/ en seyde: ik wil wel dat ik soo ligt in Frankryk waar/ als wy hier kwamen. Zien/ seide Falentijn/ met schreijende oogen/ sulken spel gaat met God niet toe/ het is pyffel voor de siele/ die het my leerden stierf een harde dood. Doe nam Milhoen Dangler/ met twaalf genoten/ aan de andere Heeren oozlof/ en syn heen gereist. Falentijn en Oursfon besloten dat sy reysen souden na Constantinopolen; en beden den goenen Ridder tot koning van Angorien kzoonen/ waarop hij den eed deed naar behooren. Doe ontbood Oursfon Galasie/ en seyde: liebe vzoentw/ ik weet dat gy van my een vzoentw ontfaangen hebt/ maar ik mag u niet hebben tot eene vzoentw/ want ik een ander getzoentw heb/ daarom sal ik u soo veel renten bewyzen/ daar gy eerlyk van leven sulc. Mynheer! seyde Galasie/ met schreijende oogen/ indien het u belieft wil ik met u reysen/ of doet my in een klooster/ om God daar te dienen.

Toen syn sij ober see getogen/ en hebben soo lang gereist/ dat sij gesien hebben de Coren van Constantinopolen/ altoer sij aan hare Moeder de tydning bragten van den keiser haar man/ maar sij seyde niet dat het Falentijn gedaan had.

Toen werd daar grote blydschap bedreeben om de komst van Falentijn en Oursfon; en als sy in de stad waren/ syn se beyde in het paleijs gegaan.

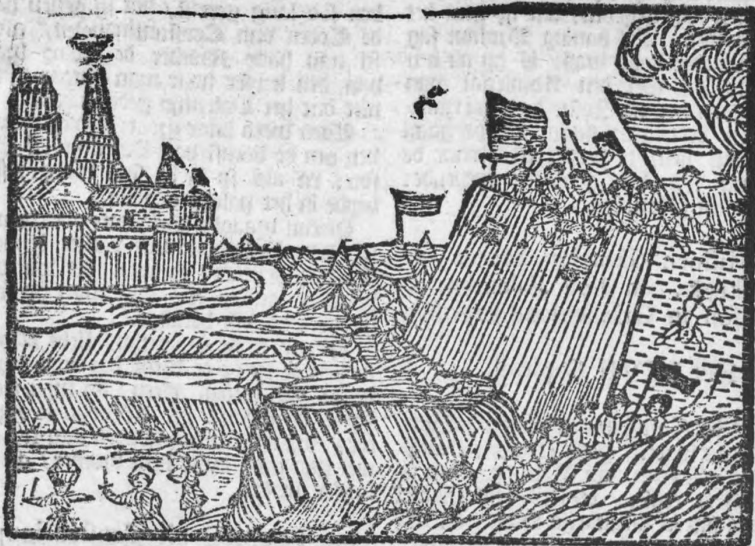
Hiera vzoagde Velefante ober de maaltijd van Falentijn: wie van u beyden sal het rijk besitten? ik weet niet wie van u beide de oudste is/ dus moet gy selve u hierin wyselyk veraden.

Hierop seyde Falentijn/ liebe Moeder/ ik ben er mede te vrede dat myn vzoeder keiser sal wesen. Heen/ by myn trouw/ seyde Oursfon/ het en behoort my niet toe/ want ik ben gehouden aan u/ eu gy niet aan my; dus/ liebe vzoeder/ gy moet keiser wesen.

Hoe Falentyn uit Constantinopolen trok in een Wildernisse, en daarna wederom onbekend in de stad keerden, en hem onthield onder de Trappen van het Paleis; hoe de schoone Fesone sterft, en Oursfon de schoone Galasie trouwde.

Het XLVIII. Capittel.

Hoewel Falentijn en Oursfon te samen het Griekische keiserlyk in vze besaen/ soo is Falentijn niet gerust geweest/ maar heeft bij hem selven voorgenomen/ tot leedwesen des doodslags aan syn vader/ een streng en armoedig leven te lyden/ en heeft op een tyd syn huisvzoentw selere monde verteld/ hoe dat hy onwetende syn vader doortrecken had/ en niet gerust konde leven voor hy hem met God versont had/ derhal,

hadden de wezeld booz een tyd wilde verlaten / en gaf haar een brief / die hy belaste syn broeder en Moeder te behandigen / veertien dagen na syn vertrek. Escleremonde die verstaande / werd bitterlyk schryvende / doch Valentyne troostte haar / begerende van haar den trouwring / dien hy haare gegeven had / gaf die in tweeën / en gaf haar de eene helft / de andere helft behield hy / seggende : dat sy die helft wel bewaren soude / en wat men van hem selde / na syn vertrek / dat sy niemand gelooven soude / dan die haar de andere helft van den ring toonden / die ik mee dzage. Als de veertien dagen om waren / heeft Escleremonde den brief aan Oursfon behandigt / die Valentyne haare gegeven had. Als Oursfon den brief gelezen had / begon hy deelyk te weenen. Escleremonde vraagde hem / waarom hy weened? och! lieve Zuster seide Oursfon / omdat myn broeder schryft / dat hy syn leven in een woeste plaats om syn zonden

wil beschrijven Als Escleremonde sulks verston / meende sy van rouw te sterben / als ook Belesante syn Moeder : de droefheid was ses groot / dat 't kwalijk te schryven waer. Wepnig tyd hierna / werd de heylighe Fefone gesegt / dat Oursfon nog een vrouw had / groot gaande / hetwelk sy soo ter herte nam : dat sy een siekte kreeg / en stierf / hetwelk sy boor Oursfon een nieuwe droefheid was : nog eenige maanden gepasseerd synde / heeft hy getrouwt de schoone Galasie. Valentyne geheel door armoede veranderd / en onkenneelyk synde / is na Constantinopolen gereyst / om te vernemen wat men van hem seide : en is boort na 't Paleijs gegaan / op de middag / als sijn Moeder en broeder ter tafel soude gaan zitten / maar de tafel dienaars sloegen hem dat hy uytgaan zonden / maar hy leed dat patientelyk. Oursfon werd hem siende / en bebal dat men den armen man met breeden soude laten. Toen bragten sy Valentyne

In myn van de synse en wyn / die van de de armen ingezagt wierd / waarover zy tref kwam / dog hy weigerde die / en hun verzoenderde. nam eten uit de kof / daar de wyse booz

Hoe Koning Hugo deed aanzoeken de schoone Escleremonde, om die te hebben tot zyn Vrouw, en hoe dat hy Oursfon en den Groenen Ridder verried.

Het LXIX. Capittel.

In die tyd was er in Hongarijen een Koning / genaamt Hugo / die had hooren zeggen / dat Valentyne begeben hadde 't heylighe kerk van Sycken / soo is hy gekomen in Constantinopolen : Oursfon heeft hem eertyl ontfangen. Op een morgen is de Koning gekomen by Escleremonde / seggende / edele vrouw / gij sult weren / dat ik den Koning van Hongarije ben / en heb geen vrouw / soo ben ik hier gekomen / omdat ik heb verstaen / dat de goede Ridder Valentyne niet weder heeren sol / daarom bid ik u ootmoedighlyk / dat gij my ontfangen wilt voer uw dienaar / ik sal u koning maken van Hongarijen. Heer Koning seide Escleremonde / de eer die gij my verzoent / daar dank ik u hooghlyk boor / ik ben niet van syn weder te houwen / want myn lief Valentyne is nog levende. Dus wil ik den tyd verbeiden van seuen jaren / en of ik al huwen wilde / soo sou ik het niet doen / dan by des heylighe Oursfon / en by myn broeder den Groenen Ridder raad. Koning Hugo seide / de Heere God wil hem bewaren / ik ben van zins te reysen na Jerusalem / om te zoeken het H. Graf onzes heeren / ik wou wel dat ik goed geselschap had. Heer Koning zed de Oursfon / ik ben ook van die meeninge / wij sullen reysen na Angorien / by den Groenen Ridder / die sal gaarne mede reysen. Doe nam Oursfon onlos aan zyn vrouw Galasie / en aan zyn moeder Belesante. Toen zyn se te schep gegaan / en zyn gekomen in de hafe van Angorien / daar zij wel ontfangen wierden van den Koning / seer verblyd zynde van de komste van Oursfon / die hem boort berop-

den om met haare te schep te gaan / zoodat ze in korten tyd zyn gekomen in Jerusalem / hebbende de nacht gerust buiten de stad / zynze 's morgens gegaan by de Patziarche / die hun deed leiden door de stad / om het H. Graf en andere H. Plaatsen te visiteren. Den Koning Hugo / die bezraad in zyn zyn had / ging van hun geselschap by den Koning van Suriën / Nabustum genaamt / zynde een broeder van den Koning van Indiën / die booz Angorien dood geslagen was / heeft hem gegroet / en gezegt : heer Koning / hier zyn gekomen twee Ridders / die u niet welkom behoorden te wezen ; want zy bezitten een groot deel van u land : daar en boven hebben zy verlagen den edele Koning Brandeser / Koning Luera / en uw broeder den Koning van Indiën. Als den Koning Nabustum verston dat zyn Broeder dood was / zeyde hy tot Hugo : heer / indien gij mij de twee Ridders leveren meugt / ik zal u loonen. Doe zey Hugo ik zal ze u leveren / maar gij moet myn signetten geven / hetgeen Nabustum beloofden. Van zal ik brieven schryven / die myn kinet trouwelooz bestellen zal. Den inhoud was aldus :

Oursfon, by de Gratie Gods, Keizer van Grieken, en na u myn lieve Vrouw Moeder, en myn lieve Huisvrouw Galasie en Zuster Escleremonde, wensche ik voor een vriendelyk groete, en goede patientie. Het heeft den Almachtigen God belieft, dat wy hier met goede gezondheid

(114)
gekomen zyn, en myn Broeder Valenty-
n ter dood krank leggende bevonden
hebben, die aan my voor zyn dood
begeert heeft, dat ik u Escleremonde
vooral zoude groeten, en dat gy uw
druk wilt matigen, en niet ongehuwd
blyven, wanneer u eenig Prins mogte
gebeuren; en dat hy tot een Lyktee-
ken zyner begeerten, de helft van den
ring niet en zend, is: dat hy ziek leg-
gende, hem ontnomen is. Dit waren
zyn laatste woorden, en is alzoo in den
Heere gerust.

Dese brief geschreven zynde / heeft hyze
gezegeld met Oursfons zegel / en heeft die
Galeram gelant / om na Constantinopolen
te reizen / en die te behandigen aan Be-
lesante en Escleremonde / dan zal ik eenige
dagen daarna volgen / en verloochen: e tot
een vrouw. Galeram de brieven hebbende
is na Constantinopolen gereest / is in 't pa-
leis gekomen / regt als zy ter tafel zouden
gaan zitten / en heeft de vrouwe ceerlyk ge-
groet / van wegen den keijser Oursfon / en
heeft de brieven overgeleverd. Wode / sep-
de Belesante / hoe is 't met myn soan Ours-
fon? edele vrouw / sepde Galeram / ik liet
hem te Jerusalem gesond / soo gy verstaan
sult uit dese brief. Belesante deed gebieden
dat men de Wode sefteen soude. De brief
gelesen sijnde / wierd Escleremonde soo mis-

Hoe Belesante en Escleremonde vernamen 't verraad van den Koning.

Het LXX. Capittel.

Als Falentyn bedagt dat sijn vrouw
Abevraden was / kreeg hy groot mede-
lyden met haaz / en is gegaan in een ka-
pellicken / daar hy gewoonlyk in was om
God te dienen / soo viel hy op zyn knieën
devootelij / seggende: o! genadige God /
wilt my toch en myn huishvrouw bescher-

men vooz dit verraad / en in 't openbaar la-
ten komen / datse haar dooz onweetenheid
niet en misdraagt. Doe is Falentyn geko-
men in Belgijn klederen / en gesegd: E-
dele vrouw / wild niet gelooven / ik wil
daar voor sterben / indien hij niet en leeft /
al eer drie dagen om zyn sult gy hem zien.

(115)
Als den verrader Hugo hoorden dat Valen-
tyn nog leefden / soo is hij heimelijc uit 't
paleis gegaan / en op sijn paard geseten /
en is weg gereeden sonder een woord te spre-
ken. Zij waren alle verwonderd en ver-

blyd / wonden den Belgijn sefteen / maar
hy en wilde niet geseficeert wesen / en sep-
de / Edele Vrouwe beigt uw niet / ik heb
mijne gesellen in de stad / daar sal ik by
gaan.

Hoe Oursfon en den Groenen Ridder uit de Gevangenis van den
Koning van Suriën kwamen, om te oorlogen tegen den
Koning Hugo.

Het LXXI. Capittel.

Den koning van Suriën die in sijn Ge-
vangenis hield den keijser Oursfon /
met den Groenen Ridder / deede op een
tijd vooz hem komen / en seide hem: gy
Heeren / gy sijt die onse God Mahon /
en ons te niete doen wild / soo zweer ik bij
God Mahon / dat ik u lieden sal doen ster-
ven / ten seij dat gy mi weder geeft de stad
van Angozien / met 't kasteel Fort / en nog

dertig andere plaatsen / die gy onder u hebt /
heer koning / seij Oursfon / dat sullen wy
niet doen / ten seij dat gy ons weder geeft
Koning Hugo / die gy houd in u Gevangenis.
Toen seijde de koning van Suriën /
hij is gereest en heeft uw beijder segels met
hem: hij is 't die u verraden heeft. Als
den keijser Oursfon dat verstond / was hij
seer verwonderd / zwoer dat hy niet ruffen
sou /

son/ of hij sou 't geluzien hebben op Koning Hugo. Den Keyser Oursfon den Groenen Ridder/ sijn met den Koning van Surien ober een gekomen/ om hun lijf te beschermen/ en hebben de stad van Ungorien met het kasteel gekocht in de handen van den Koning van Surien/ en zyn ghekeerd na Constantinopolen/ daar sey hun volk seer bedrukt worden. Toen sijde Escleremonde tot de Heeren/ dat se tijdinge ghezeegen had van Valentyn/ door een pelgrim/ daar af Oursfon seer verblijd was/ want hij hoven al begeerde de konin van Valentyn sijn vroude. Die nacht rusten Oursfon bij sijn huysvrouw Galasie/ en gewan hy haar een soon/ die genaamt was Morant/ naderhand Koning van Ungorien. Niet lang daerna deed Oursfon sijn armee vergaderen/ om te gaan in Hongarpen/

tegen Koning Hugo. Als Koning Hugo hoorde dat Keyser Oursfon met den Groenen Ridder kwam/ om hem en al sijn land te verdriven/ soo heeft hij een Bode aan den Keyser gesonden/ dat hy te vrede wilde wesen/ hy sou hem geven de stad van Hongarijen/ en om de konin die hij geboort had om sijn heyr te vergaderen. Doe is de Keyser met den Groenen Ridder ghekeerd na Constantinopolen. Valentyn was seer blijde dat hij Oursfon sag/ maar Escleremonde verwonderde haar seer omdat Valentyn niet en kwam/ als de Pelgrim haar gesegd had/ en seyde: ha Pelgrim! gy hebt my gelogen/ want hy seyde dat hy in drie dagen hier wesen soude/ en wij vernemen geen tijding/ maar sij en wist niet dat hij haar soo nabij was/ en onder de trappen lag.

Hoe Valentyn zyn leven einde in het Paleis onder de trappen, en hoe hy een Brief geschreven had, waardoor hy bekend wierd.

Het LXXII. Capittel.

Als de seben jaren om waren/ die Valentyn hem tot sijn penitentie/ geschied had/ heeft 't God beliest hem in sijn sijke te halen/ en bedogt hem niet een groote sijke/ daar af Valentyn hem soo geboelde dat hij sterben moest/ en dankte Godt voor sijn groote genade/ en seyde: Ach! Heere mijn Schepper: wils doch mijn arme sondig mensche barmhertig wesen/ en wild my dag vergeven de dood van mijn Vader/ en alle andere sonde: a Verlosser der Waereld: wils my niet verdoemen ter eeuwighe dood/ maar bescherm my van de hoosen Geest door uw grondeloose barmhertigheid/ seggende dese woorden heeft hem den engel geopenbaard/ en seyde Valentyn/ God laat u weten dat gij van dese Waereld scheidt sult binnen hier dagen. Mogende Godt seyde Valentyn Almag

u niet ten hollen danken/ dat gy in mijn seersdag openbaard door uwe Engel. Die deed hy tekenen dat men hem inlat en papier brengen soude/ en hy schreef in een brief hoe hy 't bevrach van Koning Hugo uytbragte/ en selve den Pelgrim was. Doe ondertekende hy den brief met sijn naam/ en leyde den halben ring daar in/ en gaf den Geest. Het wierd den Keyser Oursfon gesegd dat den armen man dood was/ het welk den Keyser horende/ is met sijn heeren uyt 't Paleys gekomen/ daar de arme man dood lag. Hy myn vrouw/ sey Oursfon/ ik geloove/ dat dit een heilig man is/ en dat hy penitentie doende/ hier sijn leven gekindigt heeft: dit seggende/ sag den Keyser dat hy een brief in de hand had/ meende die daarupt te nemen/ maar hy mogt niet. Doe kwam de goede vrouw Escleremonde

en soo haast sey den brief aanraakten/ is de hand open gegaan/ en heeft den brief uit de hand genomen tot haar believen/ die sij open deed/ en de halve ring daar in vond. Soo haast Escleremonde de helft van de ring sag/ heeft sij die gekend/ en seyde: myn heer/ ik sal terstond tijdinge hebben van Valentyn. Doe heeft sij een Secretaris ontboden/ die haar den brief lag/ hoe dat de heilige man Valentyn sijn leven hadde geleid/ en dat hij de Pelgrim had gekerst die 't bevrach had uytgebragt van Koning Hugo. De rouw die Escleremonde bedreef/ en den Keyser Oursfon/ seude een steenen hart echarmt hebben. Ach lacie! seyde de goede vrouw/ wat sal ik mi beginnen/ alsoo ik verlooren heb al myn vreugd en troost/ seer aerde/ ach lacie! myn lief Valentyn/ wat hebt gy in den sijn gehad/ dat gy hier nabij gekomen siet/ in al dinstandige elenden en armoede te sterken/ sonder my den woord te spreken of wat te kennen te geven/ ach lacie! ik heb u menigmaal sien leggen in groote armoede onder de trappen/ sonder u te troosten. Ach! ik ben wel verblind geweest/ en een ongelukkige vrouw/ dat ik geen kennisse ghecregen heb van u edele persoon/ die ik behoorden te dienen in alle staten/ als een getrouw wijf schuldig was: sy lusten hem sijn handen en voeten/ en bedreef seer groo-

ten rouw. Doe wierd het kgeschaam gebragt in de groote kerck te Constantinopolen/ met groote eerwaardigheid/ soo dat men de staten niet gebruiken mogt van 't gedrang des volks. Niet lang hier na deed Escleremonde maken een vrouwe klooster/ ter eere van Valentyn/ daar sy abbisse af wierd/ en een heilig leven leyde. Na de dood van Valentyn/ regeerde Oursfon den Keyser/ het land van Surien een jaer lang in vrede/ en hadde een soon by sijn huysvrouw Galasie/ Morant genaamt/ die het Koninkryk van Ungorien regeerde. Kort daarna stierf vrouw Galasie/ daar de Keyser bedreef om was. Na de dood van Galasie/ heeft den Keyser ontboden den groenen Ridder/ en sey: leve vrend/ ik weet dat 't niet durende is/ soo bid ik u vriendelyst/ dat gy myn kinderen bewaard/ haar onderwysende/ om het Keyserryk wel te regeren. Soo is Oursfon in 't d'gch gegaan/ daar hy een heilig leven leyde/ en stierf: en hoe den Groenen Ridder regeerden de kinderen. Hy hield het Keyserryk in eeren/ en won het Koninkryk van Hongarpen.

Ik bidde God Almagtig; dat hy de sielen der broomen barmhertig wil sijn; hetwelk ons gunne God den Vader! den Zoon/ en den H. Geest/ Amen.

I N H O U D.

Hoe koning Pepyn trouwde een Edelvrouw genaamd Barthem, van groot geslacht en afkomst. Cap. 1
 Hoe een Ridder van Constantinopolen op de Keizerin verliefde. Cap. 2
 Hoe een valsche Ridder de Keizerin van overspel beschuldigde. Cap. 3
 Hoe de valsche Ridder vervolgde Belesante om met haar zyn wil te doen. Cap. 4
 Hoe de Belesante baarde twee zonen in het bosch, daaraf den eenen heet Valentijn, en den anderen Oursfon, en hoe zij die verloor. Cap. 5
 Van den Beer, die een van de zonen van Belesante wegdroeg. Cap. 6
 Hoe de valsche Ridder nieuwe vonden opgesteld had tot Constantinopolen, waardoor zijn verraad uitkwam. Cap. 7
 Hoe den Keizer bij raad van de wijze deed halen Koning Pepijn, om de waarheid te weten tusschen de koopman en de Ridder. Cap. 8
 Hoe de Koopman en de Ridder te zamen vochten om te weten de waarheid van het verraad. Cap. 9
 Hoe Koning Pepijn oorlof nam aan den Keizer, en reisde na Frankrijk, en van daar na Rome, tegen de Sarafijnen, die Rome gewonnen hadden, en wederkregen door de kloekheid van valetijn cap. 10
 Hoe Hanefroi en Hendrik groote haat en nijd hadden op Valentijn, omdat de koning hem begunstigd had, en hoe Valentijn wegtrok. Cap. 11
 Hoe Valentijn zijn broeder Oursfon verwon in 't bosch van Orlens. Cap. 12
 Hoe Valentijn met den Wildeman naar Orlens reed, daar Koning Pepijn was. Cap. 13
 Hoe Hanefroi en Hendrik raad namen om Valentijn dood te slaan in de kamer van Engletijne. Cap. 14

Hoe de Hertog Savorijn aan Koning Pepijn om secours zond tegen de groenen Ridder, die met kragt zijn Dogter hebben wilde. Cap. 15
 Hoe menig edel Ridder kwam in Aquitanien om te verkrijgen de schoone Fesone cap. 16
 Hoe Hanefroi en Hendrik deed wachten Valentijn en Oursfon, om hen op den weg dood te slaan. Cap. 17
 Hoe Koning Pepijn gebod den kamp te bereiden voor zijn paleis, om te zien Oursfon en Gringaart vegien. Cap. 18
 Hoe Gringaart den Koning het verraad ontdekte, als hij verwonnen was van Oursfon; hoe Valentijn na Aquitanien trok, en tegen den groenen Ridder vocht. Cap. 19
 Hoe Valentijn Oursfon zond om sanderdaags den groenen Ridder te bevegten, en hoe Oursfon den groenen Ridder verwon, die hem zij dat hij een Konings zoon was. Cap. 20
 Hoe een Engel Valentijn openbaarde, dat hij met Oursfon reizen zou na het kasteel van Escleremonde, en hoe de Koning bescheid kreeg van zijn zuster en haar kinderen. Cap. 21
 Hoe Koning Pepijn reisde na den Keizer van Grieken, en oorlogende tegen de Soudaan, die de Stad van Constantinopolen belegerd hadde. Cap. 22
 Hoe Valentijn en Oursfon kwamen aan 't kasteel daar de schoone Escleremonde was, en hoe zij kennis kregen van hun geboorte. Cap. 23
 Hoe Pacolet de Tovenaar de Reus Faragus zeide de tijdinge van zijn zuster en den Ridder Valentijn, en van het verraad van denzelve Reus. Cap. 24
 Hoe Pacolet met zijn konste, Valentijn en Oursfon uit de gevangenis van den

I N H O U D.

Koning Faragus verlost, en hoe hij ze bragt uit het Land, met hun Moeder Belesante, en de schoone Escleremonde. Cap. 25
 Hoe Koning Faragus, om wraak te nemen van Valentijn en zijn zuster Escleremonde, al zijne magt vergaderde, en voor Aquitanien kwam. Cap. 26
 Hoe Oursfon wilde beproeven de getrouwigheid en gestadigheid van de schoone Fesone eer hij ze trouwen wilde. Cap. 27
 Hoe Koning Faragus ontbood Koning Trompaart, dat hij hem te hulp kwam wilde met zijn Tovenaar Adriaan Mein en hoe Valentijn reisde na Constantinopolen. Cap. 28
 Hoe Pacolet den Tovenaar, Valentijn en den groenen Ridder verlost uit de gevangenis van den Soudaan, en hoe hij hem bedroeg. Cap. 29
 Hoe Koning Trompaart den Koning Faragus te hulp kwam, en met hem bragt Adriaan Mein den Tovenaar, door den welke Pacolet verraden word en Koning Trompaart Escleremonde wegvoerde. Cap. 30
 Hoe Pacolet hem gewroken heeft vanden Tovenaar Adriaan Mein, die hem zijn Paard en schoone Escleremonde ontvoerd hadde. Cap. 31
 Hoe de Christenen uit de Stad sprongen, om vistic te krygen en hoe Valentijn en den Groenen Ridder gevangen wierden. Cap. 32
 Hoe Koning Pepyn oorlof nam aan den Keizer om na Frankryk te reizen, en het verraad van Hanefroi en Hendrik, tegen Oursfon. Cap. 33
 Hoe Oursfon, als men hem veroordeelen wilde een kamp begeerde tegen die hem accuseerden, hetwelk hem geconfecteerd wierd van de twaalf genooten. Cap. 34
 Hoe Valentyn, het Serpent verwonnen hebbende, deed doopen den Koning van Antiochien met al zijn volk. Cap. 35

Hoe Escleremonde haar ziek geliet, om den Koning van Indiën niet te trouwen, en hoe Koning Lucra zyn vaders dood wreken wilden aan den Koning van Indiën. Cap. 36
 Hoe Koning Lucra trouwde de schoone Rosfemonde, en hoe Valentyn verlost een Dogter uit de handen eens Sarafyns, die hy verkrachten wilde. Cap. 37
 Hoe Valentyn toog na Indiën, den Koning te ontzetten, van wegens den Koning Lucra, en hoe Rosfemonde hem een Ring gaf, daar hy zyn lyf mede salveerden. Cap. 38
 Hoe Valentyn zyn boodschap deed aan den Koning van Indiën, van Lucras wegen. Cap. 39
 Hoe Valentyn weder keerden in Escleremonde, met de antwoorde van den Koning van Indiën, en hoe de Koning Lucra van Indiën voer. Cap. 40
 Hoe Rozemonde vond de manier dat zy gebragt wierd by den Koning van Indiën. Cap. 41
 Hoe Koning Lucra zoo veel deed dat Brandesier by hem bleef, en Valentyn zond na de Stad van Angoriën. Cap. 42
 Hoe Pacolet by zynen konst deed dooden de Sarafynen van Brandesier, die hy daar gezonden had. Cap. 43
 Hoe Valentyn weder keerde door Indiën by den koning Brandesier, met des Konings Margalants doode Lichaam. Cap. 44
 Hoe Valentyn tyding hoorden van zynen Vader, en hoe Pacolet uit hielp den Koning van Indiën, en hem den Koning Brandesier gevangen leverden. Cap. 45
 Hoe Hanefroi en Hendrik verraden den Koning Pepyn met de twaalf genooten. Cap. 46
 Hoe Hanefroi by Brandesier en Lucra kwam om zyn verraad te volbrengen, en hy zelf verraden wierd. Cap. 47
 Hoe de schoone Galazie verstaan hebbende eene verraderij van Hanefroi

I N H O U D.

- en hem zeer strengelijk in de gevangenis deed steeken. Cap. 48
- Hoe den Koning Brandesier en Lucra in Jeruzalem vingden den Koning Pepyn met de twaalf genooten. Cap. 49
- Hoe den Koning van Indiën met hem nam den Koning Pepyn. Cap. 50
- Hoe den Koning Pepyn was bij den Koning van Indiën, en kennis kreeg van de schoone Escleremonde. Cap. 51
- Hoe de Koning Brandesier de Gevangene van Frankrijk in zyn gevangenis leide. Cap. 52
- Hoe Brandesier zyn Heir vergaderd had in Falesien, en na Angoriën trok. Cap. 53
- Hoe de Koning Brandesier wist dat de Koning Lucra in Angoriën was, en aan Valentyn zond om hem te rantzoeneren. Cap. 54
- Hoe den Hertog Milloen Dangler verlost wierd door den Koning Lucra. Cap. 55
- Hoe Valentyn en Milloen Dangler uit Angoriën reden op de Sarafynen, en hoe de Sarafynen den Strijd verloorren. Cap. 56
- Hoe Koning Pepijn gelost werd voor den Maatschalk van den Koning van Indiën. Cap. 57
- Hoe Koning Pepijn na Frankrijk keerden om Artuns van Britanniën te verdrijven. Cap. 58
- Hoe Valentijn rijste in Indiën als een Doctoer, en de schoone Escleremonde wegvoerden. Cap. 59
- Hoe den Koning Pepijn te Parijs kwam, en Koning Artus deed onthoofden. Cap. 60
- Hoe Valentijn het Kasteel Fort in nam, en verlost den Keizer en de andere Gevangenen. Cap. 61
- Hoe den Keizer van Grieken met Oursfon en den Groenen Ridder op het Kasteel bleven, en Hanefroi en Hendrik deden dooden hunnen Vader Pepyn. Cap. 62
- Hoe na de dood van Koning Pepijn den Hertog Milloen Dangler woude doen kroonen Carolus. Cap. 63
- Hoe den Keizer van Grieken met Oursfon en den Groenen Ridder na Angoriën reisden, om de Christenen te helpen. Cap. 64
- Hoe de Christenen uit de stad kwamen van hunne ordonnantie, en van den vervaarlijken strijd. Cap. 65
- Hoe Valentijn den Keizer zyn Vader in de Batalje zonder zyn weten dood stak, en de Sarafynen meestal verflagen wierden. Cap. 66
- Hoe Milloen Dangler in Frankrijk keerden en Valentijn en Oursfon in Griekenland reisden. Cap. 67
- Hoe Valentijn uit Constantinopolen trok in de Wildernisse, en daarna weder onbekend in de stad keerden, en hem onderhield onder de trappen van het Paleis, en hoe de schoone Fesone fierf, ende Oursfon de schoone Galafie trouwde. Cap. 68
- Hoe Koning Hugo deed aanzoeking de schoone Escleremonde, om die te nemen tot een Vrouw, en hoe dat hij Oursfon en den Groenen Ridder verried. Cap. 69
- Hoe Belesante en Escleremonde vernamen het verraad van den Koning Hugo. Cap. 70
- Hoe Oursfon en de Groenen Ridder uit de gevangenis kwamen, om te oorlogen tegen den Koning Hugo. Cap. 71
- Hoe Valentijn zyn leven einde in het Paleis onder de trappen, en eenen Brief geschreven had, waardoor hij bekend werd. Cap. 72

cpl. J.

